

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת ויחי

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il: לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 256

פנינים לפרשת ויחי

אבי מורי בעל ה'מעדני השולחן' זצ"ל, היה מוסר שיעורים במשך 32 שנים, ולא היה יום אחד שלא מסר שיעור גם במוסר. בכל פעם שהוא היה פוגש מגיד שיעור - הוא היה מבקש ומתחנן: "תלמדו עם משתתפי השיעורים גם מוסר! בלי זה אי אפשר להיות יהודי בכלל!"

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, בשיחה מיוחדת עם 'לקראת שבת' על ענייני הפרשה, ועל חשיבות לימוד ההלכה

יעקב א. לוסטיגמן

"ויאמרו לו ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו" (בראשית נ, ט"ו)

דבר מעניין מאוד אנחנו רואים בפרשתנו, שגם נותן לנו יסוד מאוד מאוד חשוב לחיי היום של כל יהודי.

צריך לדעת, שכל הבעיות, המתרחשות והסכסוכים, המריבות והוויכוחים שיש בין בני משפחה או שכנים או חברי קהילה וכדו', הכל נגרם בגלל שאנחנו לא מבינים מה הצד השני רוצה, ולא יודעים מה הוא חושב.

כשאדם רוצה לבנות, להוסיף חדר לבית שלו. הוא מיד חושב שאולי השכנים יקנאו וינסו למנוע אותו מכך, מה הוא עושה? לא מספר להם כלום, ואז כשהוא מנחית בשטח בבוקר בהיר גדוד של פועלים, מנופים ומשאיות, השכנים כבר לא יודעים מה הוא עומד לבנות להם, וחושבים שאם הוא לא סיפר מראש, כנראה שיש לו סיבה טובה, והוא בטח רוצה להכפיל את גודל הדירה ולסגור להם את כל הנוף.

באים השכנים ומיד רצים לבית הדין או חלילה לבית המשפט, ומנסים למנוע את השכן מהתוכנית הזדונית שלו, והוא כבר מבין כמה הוא צדק כשהחליט להפתיע אותם, כי הם הרי לא מפרגנים... לעומת זאת, אם מדברים עם הצד שכנגד, בודקים מה הוא חושב, מבררים מה באמת קורה פה, אפשר לחסוך את כל המתרחשות ואת כל הכעסים.

אנחנו רואים את זה בפרשה שלנו: האחים שנוא את יוסף ומכרו אותו למצרים, לאחר מכן הוא הצר להם כדי לכפר על עוונותיהם כשהם באו לשבור אוכל. הם היו בטוחים שהוא שונא אותם ורוצה רק להרע להם, אבל יוסף רצה לכפר להם על המכירה, שזה משהו שאנחנו בכלל לא מבינים בו, אבל בכל זאת הם היו צריכים כפרה לפי גודל דרגתם.

אחרי שהם כבר חשבו שכלו כל הקיצין, פתאום "ויתוודע יוסף אל אחיו", "אני יוסף אחיכם" - השנאה העזה הפכה לאהבה

המשך בעמוד 22

לפני שנים נסעתי בדרכים, והנה ראה אותי יהודי מהלך בבגדי אדמו"רות כמנהג אבותיי, והכה בי בלשונו: "את כל זה - בגדי האדמו"רות - אתה עושה למענך", אמר לי, "ומה אתה עושה בשביל הקב"ה?..."

שיחת הכנה לימי השובבי"ם, במיוחד ל'לקראת שבת', להלהיב לבבות
נרדמים מפיו של כ"ק אדמו"ר מ'תולדות משה' שליט"א

"יששכר חמור גרם רבץ בין המשפּתים" (בראשית מ"ט, י"ד)

מספרים על גביר גדול שהגיע לרבו ושאל אותו: "כמה צדקה צריך אני לתת? מיליון דולרים או אולי שניים או שלושה מיליונים?..." השיב לו הרבי, שאחרי שהוא מתחיל להרגיש שכואב לתת את הסכום הזה, אז מתחילה המצווה. כל עוד זה לא כואב לו להוציא סכום כזה של כסף מהכיס, לא עשינו שום דבר. הרי הקב"ה לא חסר לו אוצרות כסף וזהב לרוב, הוא רוצה מאתנו את ההקרבה, את הנכונות שלנו לתת כשזה כואב לנו בכיס...

לפני שנים נסעתי בדרכים, והנה ראה אותי יהודי מהלך בבגדי אדמו"רות כמנהג אבותיי, והכה בי בלשונו: "את כל זה - בגדי האדמו"רות - אתה עושה למענך", אמר לי, "ומה אתה עושה בשביל הקב"ה?..." אודה ואבוש, שלא היה לי מה להשיב לדבריו, שהרי באמת את המצוות האלו קל מאוד לקיים, וכעין זה גם לגבי נתינת הצדקה, אדם עשיר שחפץ בכבוד - כמובן שיתרום ממעותיו לצדקה, אבל לפני שזה מתחיל לכאוב לו, הרי הוא עושה זאת בעיקר למען עצמו.

עיקר קיום המצווה הוא, כשאנו מתאמצים במקום שבו הדבר כואב לנו, וזוהי עבודת ימי השובבי"ם, לכופף את הטבע הגשמי, לכופף את הרצונות האישיים, להתגבר על הנטייה הטבעית ועל התאוה הבהמית.

הנה קרבים ובאים ימי השובבי"ם, אשר המה ימי תיקון, והחל ממוצאי השבת, כבר מוטל על כל יהודי אשר נגעה יראת ה' אל לבו - להתחיל בעבודת הקודש של ימים מיוחדים אלו, אשר נתן לנו הקדוש ברוך הוא ברוב חסדו, לתקן מעשינו ולכפר על כל עוונותינו.

ובאמת התשובה של ימי השובבי"ם, היא גבוהה ואמתית יותר מהתשובה של עשרת ימי תשובה, כי בעשרת ימי תשובה רוצה כל אחד ואחד לכפר על חטאיו, ולהיכתב ולהיחתם לחיים טובים, אבל בשובבי"ם - התשובה נעשית לאחר שכבר נחתם הדין חותם בתוך חותם, וכל עבודת התשובה נעשית אך ורק לשם שמים בלי שום פניות וכוונות צדדיות.

וכבר הורונו חז"ל מה היא עבודת התיקון: "למד דף אחד, ילמד שני דפים". היינו להכניע את היצר, להקריב עוד קצת מהזמן הפנוי או מהעיסוקים האחרים, למען לימוד התורה וקיום מצוותיה, וכל אתכפיא שאדם כופה את עצמו למען הקב"ה, היא צעד נוסף של תיקון וכפרה על חטאיו.

והנה בפרשתנו נאמר: "יששכר חמור גרם רבץ בין המשפּתים", ואמרו בספרים הקדושים שממה גרם לנו ש"ש שכר? - חמור גרם! החומר והגשמיות - הוא הגורם לכך שנזכר לקבל שכר על כך שהתגברנו על התאוות הגשמיות.

בעניין זה מעניין להזכיר גם את התוס' יו"ט, שאומר על מה שדרש רבי חנניה בן עקשיא: "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות", שמאחר ורחוק מאוד שיהודי יקיים מצווה אחת על הצד הטוב ביותר, עם הקרבה אמתית מעצמו למען הבורא ברוך הוא, ובלי פניות וכוונות זרות, ושהמצווה תקויים כדת וכדין בכל פרטיה ודקדוקיה.

לכן הרבה הקב"ה תורה ומצוות, כדי שבמשך כל ימי חייו יזכה היהודי לקיים לפחות כמה מצוות אחדות באופן הטוב ביותר.

דברים אלו מעוררים את הלב להבין, כמה צריך להשקיע בכל מצווה שתהיה באופן יותר נעלה, ולא כמצוות אנשים מלומדה חלילה. כאותו גביר שבא לפניו אחד ממתפללי בית המדרש לאחר תפילת שחרית, וסיפר לו שהוא שידך בשעה טובה את בתו עם חתן תלמיד חכם.

אורו פניו של הגביר, והחל לברך את היהודי בכל מילי דמיטב, כשהוא מרעיף צרורות של ברכות על ראשו ועל ראש בתו הכלה וזרעה אחריה, עד סוף כל הדורות.

לאחר שכלו הברכות, הוסיף אותו יהודי בעל שמחה ברמיזה, שאולי יואיל העשיר ליתן לו גם ממתנת ידו הרחבה כדי שיוכל להתחיל

להתכונן כראוי לשמחת הנישואין, אבל העשיר השיב לו ביבושת: "וכי מה עניין נישואי ביתך לכספי שלי? אני חיתנתי את ילדיי מבלי לבקש את עזרתך, אף אתה חתן את ילדיך בלי לבקש את עזרתי..."

אותו גביר היה כביכול יהודי ירא שמים. הוא קם בבוקר, אמר 'מוודה אני' ונטל ידיו בשמחה, לבש את בגדיו כהלכה קודם ימין ואחר כך שמאל, מיהר לבית הכנסת אולי גם טבל במקווה לפני התפילה, והתפלל בהתלהבות יתירה, ולא שכח כמובן גם להניח 'רבינו תם' אחרי התפילה.

אבל כשהוא היה צריך לכופף את הרצון האישי שלו פעם אחת, לפתוח את הארנק ולתת מכספו לזולת - שם הוא נכשל וזה המבחן האמיתי והחשוב יותר מכל ה'מבחנים' שבהם הוא עמד קודם, כי כאן זה היה בניגוד לרצונו...

ואספר בזאת מעשה ששמעתי משמו של מרנא החפץ חיים זיע"א, אודות שני יהודים שהתחייבו זה לזה בתקיעת כף, שלאחר אריכות ימיהם ושנותיהם, הראשון מביניהם שילך לבית עולמו - ישוב בחלום הליל לחברו שנשאר חי עלי אדמות, ויספר לו את אשר ראו עיני בשמי מרום, וכיצד נגמר דינו בבית דין של מעלה.

כעבור שנים - אחד מהם הגיעה נשמתו לפקוד את חברו החי בחלום הלילה, וכה היו דבריו: "הנה למען האמת אין בית הדין של מעלה מתיר לרדת לעולם הזה, אבל מאחר והתחייבתי בתקיעת כף, ומאחר והייתי ממלא את התחייבותי בחיי חיותי, לכן ניתנה לי הרשות ולומר לך דבר אחד, שבזכות אותה ריבה שהצלתי ופדיתי מבית שבייה בבית הכומר, זכיתי לחיי העולם הבא, ונחשבת לי המצוות הזאת יותר משאר כל המצוות שקיימתי בכל ימי חיי גם יחד".

והמעשה עם אותה ריבה היה שנים קודם לכן, כשאותו יהודי נדד בדרכים לצרכי מסחרו, והיה בידו פדיון של 300 זהובים שהרוויח במסחרו, והיה כסף זה כל רכושו, וכוננתו הייתה להתפרנס במעט מן המעט, ואת כל הנותר להשקיע בקניין ומכירה וקניין ומכירה, כדרכם של הסוחרים.

והנה נקלע לביתו של כומר אחד שהיה עשיר גדול, על מנת לעסוק עמו בעסקי ממון, ושם בבית הכומר ראה נערה אחת מבנות היהודים שעבדה כמשרתת בבית הכומר.

תמה היהודי תמיהה גדולה: וכי איזה אב יהודי ייתן לבתו לעבוד כמשרתת בבית הכומר? אבל הכומר עצמו השיב לתמיהתו והסביר, כי אביה של הנערה חייב לו סך של 300 זהובים, ומאחר ולא הצליח לשלם את חובו, גבה ממנו הכומר את בתו כתשלום, והרי היא שבוייה בביתו עד שישלם לו אביה את כספו.

ניסה היהודי לדבר על לב הכומר, והציע לפדות אותה בתמורה ל-50 זהובים: "הרי האב לא יוכל לשלם לך אפילו זהוב אחד, והנה אני מציע לך סך של 50 זהובים, בוודאי שזאת עסקה כדאית עבורך, שחרר את הנערה ואשלם לך את הכסף!".

אבל הכומר מצדו נשאר בשלו, ודרש את מלוא הסכום כדי לשחרר את הנערה. הפציר בוא היהודי אולי יאבה לקבל סך של 75 זהובים, ולאחר שנתקבל בסירוב נרחף הסכים להעלות את הסכום אפילו ל-100 זהובים ובלבד שיוכל לשחרר את הנערה מבית שבייה.

הכומר שהכיר ביהודי כי לב רחום לו, הבין שככל שיוסיף להתעקש על המקח כך יקבל סכום גבוה יותר, ועל כן לא עזרו ליהודי כל ניסיונות השכנוע וההסבר, וגם כשהציע 150 ו-200 ואפילו 250 זהובים, לא אבה הכומר לשחרר עבור סכום זה את הנערה, עד שניאות האיש לשלם את מלוא הסכום, ושלשל לידי הכומר את כל 300 זהובים, שהיו כל רכושו אשר רכש בעמל וביגיעה רבה.

יצאו הסוחר היהודי ועמו הנערה היהודייה מבית הכומר, היא כמובן הודתה ליהודי בכל פה ולא פסקה מלשבח את מעשה הצדקה שעשה הסוחר.

והנה הלכו השניים והתקרבו לביתו של היהודי, והחל החשש לכרסם בלב. הרי הוא יצא מביתו כשבידו צרור כסף עם סכום נכבד, בילה בדרכים מספר שבועות שבהם עסק במקח וממכר, וכעת הוא מגיע לביתו אין בידו פרוטה לפורטה.

הוא ידע היטב כי מיד לאחר שיגיע הביתה, יהא עליו להניח את תרמילו, לפוש מעט מטורח הדרך, ולאחר מכן יאלץ לצאת ולחזור על פתחי הנדיבים בעיירה בקיבוץ נדבות, כדי שיוכל להאכיל את בני ביתו.

ונוות ביתו מה יהא עליה? בוודאי תצטער צער רב מאוד כשתראה שבמקום להביא אוכל לפי הטף, הוא מביא עמו הביתה נערה שגם אותה צריך עוד להאכיל, כמו את יתר בני הבית, עד שימצא דרך להשיב אותה לבית אביה...

חכך היהודי בדעתו, והחליט להעמיד את אשתו בניסיון שבו עמד הוא עצמו. בהתקרבו לביתו ביקש מהנערה שתיכנס לבית השכנים, ותמתין שם עד שיבוא לקחתה לביתו.

והנה הגיע לביתו ונכנס לקול צהלת רעייתו וילדיו ששמחו מאוד לקראתו. הגישו לו משקה חם ופרוסת עוגה להטיב את לבו, ולאחר שנח קמעא, ביקשה נוות ביתו לשמוע כיצד עברו עליו השבועות האחרונים.

"אל תשאלו", החל האיש לספר לבני ביתו, "אחרי שסיימתי את כל מסחרי וכבר היה בידי צרור נכבד של 300 זהובים, נקלעתי לביתו של כומר עשיר שהחזיק נערה יהודייה כשבויה חרב, בגלל חוב כספי שהיה אביה חייב לו".

מיד נזעקה בעלת הבית ושאלה את בעלה: "מה? נערה יהודייה המוחזקת בשבי? ועוד בבית הכומר? אוי לאוזניים שכך שומעות! מדוע לא ניסית לפדות אותה מביתו?"...

השיב לה בעלה כי אכן הציע לכומר סכום של 50 זהובים, אבל הכומר סירב לקחתם ודרש את מלוא הסכום: "כל מה שהיה לי ביד זה סכום של 300 זהובים", אמר לרעייתו, "אם הייתי נותן לו את כל הכסף, עכשיו הייתי צריך לצאת ולחזור על הפתחים..."

נאנחה רעייתו אנחה עמוקה ואמרה: "לפחות היית צריך להציע לו 100 זהובים, שליש מסכום החוב, אולי היה הכומר מסכים לשחרר אותה תמורת סכום נכבד שכזה..."

"שמעי נא רעייתי", השיב לה בעלה, "אכן צדקו דבריך, והצעת לי סכום של מאה זהובים, אבל הכומר לא ויתר בשום אופן ודרש את כל הסכום, לא יכולתי למלא אחר דרישתו..."

רבינו לא רצה לתת יד לגוי והביע זאת בתנועה שזה מגעיל אותו, וביקש מבנו, הגר"ח שליט"א שיתן יד תחתיו. וכמו"כ ב'קבלת קנין' היה צריך הערבי לתת 'קנין סודר', ולצורך כך הוא הוריד את הכאפיה שעל הראש, רבינו הביע סלידה מלגעת בזה, וביקש ממאן דהוא שיקנה לערבי מגבת, ואח"כ עשה בזה את ה'קנין סודר'

הגאון רבי סיני הלברשטאם שליט"א, על הזהירות ודרכי הטהרה של מרן בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל

"וַיְדַבֵּר יוֹסֵף אֶל בֵּית פְּרֹעֹה" (בראשית נ', ד')

השתתפתי במעמד 'מכירת חמץ' אצל רבינו בער"פ [תשמ"ה - תשנ"ב]. אחד מהקנינים שמבצעים בשעת המכירה הוא נתינת יד לגוי לאות גמר הקנין. רבינו לא רצה לתת יד לגוי, והביע זאת בתנועה שזה מגעיל אותו, וביקש מבנו, מ"מ הגר"ח שליט"א, שיתן יד תחתיו. וכמו"כ ב'קבלת קנין' היה צריך הערבי לתת 'קנין סודר', ולצורך כך הוא הוריד את הכאפיה שעל הראש. רבינו הביע סלידה מלגעת בזה, וביקש ממאן דהוא שיקנה לערבי מגבת, ואח"כ עשה בזה את ה'קנין סודר'.

"לכבודו של המקווה אחזור!"

דרכו היתה, שפעם בשנה היה הולך בעצמו לבדוק את המקווה בשכונת 'זכרון מאיר'. פעם ביקשתי ממנו שיקרא לי כאשר ילך לשם, וכשהלך אמר לי: "מקובלני מרבתיי שמקווה וחיידר צריכים להיות מהודרים ביותר, מה שיותר יפה", לאחמ"כ שכסבר יצא רבינו מהמקווה וירד את המדרגות ברח' מהרש"ל. רץ הבלן ושאל שאלה על המקווה של טבילת כלים. רבינו שכבר היה אז כבן תשעים וחמש אמר: "לכבודו של המקווה אחזור!"

כל החומרות וההידורים במקווה

פעם התעוררה שאלה במקווה בשכונתנו שיכון ג', לגבי שפיכת המים במקווה שיהיה באופן יבש, שנותרה מגבת על המדרגות ודרכה עברו המים, והתקיים דיון לגבי כשרות המקווה באופן כזה (מחשש שמים שעברו דרך המגבת הרי הם שאובים, והם היו המים הראשונים של המקווה שלפני הנחתן צריך שיהיה יבש באופן מוחלט). הפנית את השאלה בטלפון לרבינו והשיב: "דעת זקה"ק ה'דברי חיים' ז"ע הוא שמקווה ראוי שיהיו בו כל החומרות

וההידורים ולא להסתמך על קולות כאלו ואחרות, וזאת כדי שיצאו ידי חובת טבילה לכל הדעות".

טבילת מכשירים חשמליים

לגבי כלים ומכשירים חשמליים שנקנו, שאין אפשרות לטובלם מחשש לקלקולם או שקשה לטובלם - יש שנתנו עצה לתת את הכלי במתנה לגוי, וכל זמן שהוא ברשות הגוי אינו צריך טבילה, ואח"כ לשאול ממנו את הכלי בחזרה ללא הגבלת זמן, ובכך פטרו מטבילת כלים: שאלתי את רבינו לחו"ד על עצה זו, ואמר: "זוהי סתם הערמה ולא כלום היא, איני אוחז מזה, זה סתם להתחכם!". על הצעה נוספת שהציעו, לקלקל את הכלי ולהשלימו ברשות ישראל שבכה"ג חשיב גמר הכלי ע"י ישראל, אמר רבינו: "אם הקלקול הוא דבר קל וקטן, כמו הוצאת בורג וכדו', לאו כלום הוא, וצריך להטבילו. העצה תועיל רק כאשר מפרק את הכלי ממש, שיש צורך באומן בשביל לחבר את הכלי שוב, שאז א"צ טבילה".

(דברבנ')

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

נזדמנתי לבר מצווה של נינו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, וכיבדוני לומד דרשה. בגמר הדרשה ברכתי את נער הבר מצווה: "שיהיה תלמיד חכם ירא שמים ובעל מידות טובות". אמר לי ראש הישיבה זצ"ל שלא כך הסדר, אלא ראשית חכמה יראת ד'

תורה, יראת שמים ומוסר... ומי נקרא קדוש? הדרכה מיוחדת ממרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל

"יֵיט שְׁכֻמוֹ לְסִבְל" (בראשית מ"ט, ט"ו)
וברש"י: עול תורה

קטן, תחשוב אודות הדבר שאתה לקוי בו, לא משנה באיזה מצב אתה נמצא, יושב ליד הסטנדר או כאשר הנך הולך בדרך, במחשבה נכונה אתה יכול לשנות את עצמך, לדוגמא, תתבונן מה אתה מרוויח מליצנות על החברים? כלום! ומה יהיה הסוף איתך? שכר עבירה כנגד הפסדה, או שתתבונן בדברי חז"ל אבות (פ"ג מ"א) מאין באת, מטיפה סרוחה, ולאן אתה הולך למקום עפר רמה תולעה, לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, ועי"ז תוכל להשתנות לחלוטין".

ובדרשה לאברכים הוסיף רבינו זצ"ל: "אמנם גם צריך להיזהר שמחשבה זו עצמה - לא תביא אותנו לידי גאווה שיחשוב 'הנה אני מושלם, כי אפילו חשבון הנפש אני עושה' ודו"ק".

לחשוב למה באתי לעולם

ועל דרך הנ"ל, יעץ רבינו זצ"ל לבחורים חוזרים בתשובה ששאלו איזה ספר מוסר ללמוד, ואמר להם: "כל הספרים טובים, אבל אחד שאין לו את הזמן, שייקח כמה דקות שיכול לשבת עם עצמו, ויחשוב בשביל מה הביאו אותי לעולם? וכי לאכול, לשתות, לישון וכדו' ואם כך - האם אני ממלא את היעוד שלי?".

לימוד בבוקר

יעץ פעם רבינו זצ"ל לפלוני, שעדיף לו ללמוד מוסר בבוקר [מאשר בלילה לפני השינה] כיון שכך תיווצר לו השפעה לכל היום.

שח הגר"א מן שליט"א: "נזדמנתי לבר מצווה של נינו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, וכיבדוני לומד דרשה. בגמר הדרשה ברכתי את נער הבר מצווה: 'שיהיה תלמיד חכם ירא שמים ובעל מידות טובות'. אמר לי ראש הישיבה זצ"ל שלא כך הסדר, אלא ראשית חכמה יראת ד', דבר ראשון זה יראת שמים. ושאלתיו כי במשנה ברורה סימן מ"ז ס"ק י' כתב: 'ותמיד תהיה תפילת האב והאם, שגורה בפיהם, להתפלל על בניהם שיהיו לומדי תורה וצדיקים, ובעלי מידות טובות'. הרי שדבר ראשון הוא לומדי תורה,

'והשיב לי ראש הישיבה זצ"ל כי פעם הרחוב היה נקי, האווירה הייתה נקיה והדבר הראשון היה יראת שמים, אבל בדורות האחרונים אם לא ילמד - מהיכן תתחיל היראת שמים, הרי מיד יסטה מן הדרך כשלא יתחיל קודם ללמוד תורה! ולכן באמת ראשית חכמה יראת ד', אבל לדור שלנו הדרך הראשונה ליראת ד' היא ללמוד. ולכן כתב המשנה ברורה, שדבר ראשון יתפללו ההורים על בניהם שיהיו לומדי תורה, ונמצא אם כן, שהברכה צריכה להיות שיהיה ירא שמים, אך כיצד זה יבוא? על ידי שילמד תורה, ואז תתחיל היראת שמים וע"י ה'ראשית חכמה יראת ד', יגיע לחכמה ויהיה ת"ת.

"ומה שכתב במשנה ברורה בלשונו 'לומדי תורה' ולא כתב שיהיו 'תלמידי חכמים', שמעתי ממו"ר הגאון הגדול ר"ח קניבסקי שליט"א, כי אלף נכנסים לביהמ"ד ואחד יוצא להוראה, ולא כולם תלמידי חכמים, אבל כולם צריכים להיות לומדי תורה".

העיקר להגיע לרגע אחד של מוסר

הווי עובדה בקבוצת בחורים מישיבה חשובה, שביקשה ללמוד מוסר יותר מחצי השעה הקבועה ללימוד המוסר בישיבה, והם שיגרו את השאלה בידי המשגיח קמיה מרן הגראי"ל זצ"ל, והוא אמר להם בין הדברים כי מחצית השעה שנקבעה בישיבות הק', תכליתה היא אותו רגע של מחשבה אמיתית אחת. ולכן אין כאן שאלה של חצי שעה, שעה או שעתיים המטרה היא לזכות באותו זמן של לימוד - לרגע אמיתי ופנימי, והבן.

עוד אמר רבינו זצ"ל פעם לתלמיד ישיבה: "אם אתה לקוי לדוגמא בליצנות על החברים, בכל יום תעצור משטף היום אפילו לרגע

פעם כשנפרד אחד מרבינו לחץ את יד רבינו, והרגיש שידיו היו קרות מאוד, אמר לרבינו שיתפלל שיהיו יותר חמות, אמר לו רבינו: "אתה צריך להתפלל שאוכל לשבת וללמוד במנוחה", אמר לו הלה: "במטותא מרבינו, הדבר האחרון שמדאיג, זה הרוחניות של רבינו...". שמע רבינו ואמר: "בדיוק להיפך, הגשמיות הכל בסדר, אבל צריך להתפלל שאוכל לשבת וללמוד במנוחה"

מֶרֶן הַגָּאוֹן רַבֵּי חַיִּים קֵנִיבְסְקִי שְׁלִיט"א, עַל סְפָרִים וְגִדּוּלֵי עוֹלָם

"וַיֵּט שְׁכֻמוֹ לְסִבְל" (בראשית מ"ט, ט"ו)
וברש"י: עול תורה

מסכת כלה

שאלו את רבינו מדוע לא כתב ביאור על מסכת 'דרך ארץ' כמו על מסכת 'כלה', ואמר שהיות וכבר נדפס על גיליון הגמ' שם פירוש, לכן לא חיבר גם פירוש משלו, ורק על מסכת 'כלה' רבתי, שאין עליה פירוש, הוצרך לעשות פירוש משלו. וידוע שרבינו אוהז שלימוד מס' כלה הוא סגולה גדולה לשידוכים, והרבה פעמים מייעץ למעוכבי שידוך ללמוד מס' כלה, ואף רבינו - כשמגיע בסדר לימודו למס' כלה, מבקש שיביאו לפניו שמות לברכה למעוכבי שידוך, וכשמסיים המסכת מתפלל עליהם.

ספר בהיר

רבינו רגיל לומר שבשנה מעוברת, בחודש אדר ב', יוצא לו ללמוד פחות דפי גמרא כל יום, לפי חשבוננו הקבוע ל'חובותיו' היומיים, ולפיכך בדרך כלל יש לו אז יותר זמן כדי לכתוב את ספריו. ואכן את פירושו ל'ספר הבהיר' כתב רבינו בחודש אדר ב' שנת תשע"ה. בעניין 'ספר הבהיר' אמר רבינו כמה פעמים שאין זה ספר קבלה, ואע"פ שמעורב בזה קצת קבלה - מ"מ הוא בכלל המדרשים שיש בהם קצת קבלה, וזה כמו מדרש, והוסיף רבינו: "אמנם 'רזיאל המלאך' זה ספר קבלה, אבל הרבה מגדולי האחרונים כתבו על קבלה, הרמ"ק כתב על קבלה, והחיד"א כתב על קבלה, והגר"א כתב על קבלה". ושאל אחד לרבינו, אם אביו ה'קהילות' יעקב' למד קבלה, והשיב רבינו: "כל גדולי ישראל למדו קבלה, החזו"א למד קבלה ואבא למד קבלה", ושתק רבינו לרגע והוסיף: "זכורני כשהייתי ילד 'נדנדתי' פעם לאבא שסיביר לי פשט באיזה ספר קבלה שאבא למד בו, אמר לי אבא: 'אל תנדנד, כשתהיה גדול תבין'..."

וסיפרו לרבינו בשם הגרמ"צ ברמן שליט"א, שהיה ישן אצל החזו"א, ופעם נכנס וראהו לומד בספר מסוים, ותיכף כשנכנס החביאו החזו"א, ואח"כ ראה שזה היה ספר 'פרי עץ חיים', ואמר רבינו שזה נכון שהחזו"א למד בזה.

רזיאל המלאך

אמר רבינו: "כעת אני כותב ביאור על ההקדמה של 'רזיאל המלאך', וכשאגיע לספר עצמו הלוואי שאבין". ובהקדמת הספר כתב רבינו: "וכתבנו בס"ד על כל הנגלה שבו, והנסתרות לה' אלוקינו וכו', ועוד חזון למועד בס"ד לנסתר שבו, אם נזכה".

"מלך הירושלמי"

כבר משנות ילדותו, נמשך רבינו מאד לתלמוד הירושלמי, והיה לו חשק גדול לכתוב ביאור על זה (ובאמת אף אביו, מרן ה'קהילות' יעקב' זצ"ל רצה לעשות כן, והתחיל לכתוב ביאור על תחילת מסכת כלאיים, אלא שלא הספיק אלא עמוד אחד, ונדפס בסוף מסכת כלאיים עם ביאור רבינו בגיליונות הגריי"ק, ואמנם כידוע סימנים רבים יש ב'קהילות' יעקב', עם ביאורים עמוקים ונפלאים בירושלמי), ולכן כשהתחיל חתנו שליט"א להוציא לאור את הפירוש, שמח מזה רבינו שמחה גדולה. ופעם התבטא הגר"ד לנדא שליט"א על רבינו שהוא 'מלך הירושלמי' וזכה למה שרבים וטובים לא זכו.

כיצד נערך הביאור

את פירוש רבינו על הירושלמי כותב חתנו, הגאון ר' זליג ברוורמן שליט"א, מפי רבינו. הבסיס של הביאור הוא מגיליונות רבינו על התלמוד הירושלמי שלו, שרשם במשך שנים רבות, וזה מתחלק לב'

שלו, כי אז הרי לא היו הרבה בני תורה, ולא קנו את הספרים, עד כדי כך שהיו שוכבים בביתו ערימות של ספרי 'חזון איש' לא כרוכים, כי לא היה כסף לכרוך, כי לא קנו את זה! והשיב החזון"א שכותב אותם לדור הבא. והיום ב"ה כולם לומדים חזון"א...

המצוה הכי קשה, היא בדיקת חמץ

ידוע שאמר ה'קהילות יעקב' שהמצווה הכי קשה עליו זו בדיקת חמץ. ושאלו לרבינו איך יתכן הדבר, וכי ללמוד י"ח שעות רצופות זה פחות קשה? והשיב רבינו, שהכוונה לאחריות שהיתה לו בזה שצריך לבדוק טוב.

הלימוד לזכות הגר"י הוטנר זצ"ל

פעם סיפר אחד לרבינו, ששמע שכאשר היה הגר"י הוטנר זצ"ל בשבי הירדני, וכל העולם התפלל להצלתו, למד מורן ה'קהילות יעקב' את ספר 'תורת הנזיר' שחיבר הגאון הנ"ל לזכותו, ושאל האם מעשה זה נכון, והשיבו רבינו שאיננו מכיר את המעשה הזה, ויתכן שהוא אמת, אך יספר לו עובדא אחרת: ב'תורת כהנים' עם פירוש רבינו הלל, נדפסו בסוף הספר הגהות מהגאון הנ"ל, שליקט את כל החידושי דינים שבתורת כהנים שלא הובאו בתלמוד, ושיבח רבינו שזו עבודה נפלאה מאד, וסיים: "אני למדתי הגהות אלו לזכותו בזמן שהיה בשבי".

"צריך להתפלל שאוכל לשבת וללמוד במנוחה"

פעם כשנפרד אחד מרבינו לחץ את יד רבינו, והרגיש שידיו היו קרות מאוד, והוא אמר לרבינו שיתפלל שיהיו יותר חמות, אמר לו רבינו: "אתה צריך להתפלל שאוכל לשבת וללמוד במנוחה", אמר לו הלה: "במטותא מרבינו, הדבר האחרון שמדאיג אותי זה הרוחניות של רבינו...", שמע רבינו ואמר: "בדיוק להיפך, הגשמיות הכל בסדר, אבל צריך להתפלל שאוכל לשבת וללמוד במנוחה".

"יש לו חסרון אחד - שכותבים שם עלי מדי הרבה"...

אמר רבינו: "ביקשתי מאחת הבנות שלי שתכתוב ספר על הרבנית שלי, וכתבה ספר מאד יפה עם מעשים יפים וסיפורים שמעוררים ליר"ש (הוא ספר 'בית אמי'). אבל יש לו חסרון אחד, שכותבים שם עלי מדי הרבה, ויותר נכון היה להשמיט את כל מה שכתבו עלי, ולהשאיר רק מש"כ על הרבנית שלי"...

(מתוך הספר 'הספרים של רבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א')

חלקים: חלק א' הוא החלק של ההגהות שליקט מכל המפרשים, וכן הגהות מרבינו עצמו מה שהיה נראה לו מוכרח, והכל לפי הגירסא היותר ברורה ומובנת, על מנת שיוכן הירושלמי ביתר קלות, וזה נדפס מתחת לגוף הירושלמי. וחלק ב' הן הערות שכתב רבינו בגיליון הירושלמי שלו, שבתחילת כל ענין או סוגיא חדשה כתב רבינו ביאור והקדמה קצרה לסוגיא, וכן עשה בכל סוגיא וסוגיא, וע"ז בנו ג"כ הביאור.

העשירות של הסנדקאות

פעם שאלו את רבינו היכן העשירות מהסנדקאות שלו, שהרי הוא סנדק כמעט בכל יום, ובמשך שנים רבות היה נוסע בכל רחבי הארץ בשביל מצוות סנדקאות [ועי' מהר"ל ריש הל' מילה, ורמ"א יו"ד סימן רס"ה סעי' י"א שסנדק זוכה לעשירות], והשיב שאביו זצ"ל אמר, שהעשירות שלו הם הספרים שחיבר, וכך הדבר גם אצלו. והוסיף רבינו בהתרגשות: "וכי הנכדים שנולדים כל שנה אינם עשירות? הנכדים זו העשירות הגדולה ביותר!". ופעם אמר רבינו בשם האריז"ל, שסנדקאות זו סגולה לכפרת עוונות.

מי שיעמול קשה-יבין!

שח רבינו: "החזון"א היה יושב ולומד בעיון מופלג סוגיות הגמ' ואח"כ היה כותב, וכתב את ספרו בלשון קשה, באומרו שמי שיעמול קשה - יבין!". ופעם אחרת סיפר רבינו: "כשהייתי ילד צעיר מאד, שאלתי פעם את החזון"א למה הוא כותב את הספרים שלו בצורה קשה, והשיב: 'וכי אתה רוצה שכל העמרצ"ים (עמי הארצות) יבינו ג"כ?...'".

נראה לך שזה יוצא לי מהשרוול?!

סיפר רבינו: "פעם שאלתי את החזון"א מדוע לא כתב חידושים על כל סדר זרעים, והשיבני: 'וכי נראה לך שזה יוצא לי מהשרוול?!'. והוסיף רבינו כי החזון"א כתב את חיבורו על סדר זרעים בזמן שהגיע לארץ ישראל, משום שאז זה היה נוגע למעשה, ומה שלא כתב על 'תרומות' נראה הטעם משום שאינו נוגע היום למעשה, שהרי ממילא לא אוכלים תרומה, ומה שנוגע להפרשה כבר כתב במעשרות, ומה שלא כתב על חלה - משום שיש על זה כבר ביאור מספיק בשו"ע.

היום ב"ה כולם לומדים חזון"א...

סיפר רבינו ששאלו פעם את החזון"א למי הוא כותב את הספרים

חדש בקו השיעורים

'ביאורי התוספות'

שיעורים מבוארים ורהוטים על פירוש התוס' לפי סדר הדף היומי
מפי הרב דוד בוק שליט"א
שמעו ותחי נפשכם

077-2222-666 שלוחה 2-10

כל הניסיונות לשכנע את מרן הגרא"מ שך - שאי השתתפות בטקס, ועוד בתקופה בה היחסים עם העיריה אינם תקינים - תביא כמעט בהכרח לסגירתו של בית הספר, לא התקבלו באוזניו של ראש הישיבה, שהסביר שהדבר היחיד העומד מול עיניו - הוא ההשפעה העלולה להיות על התלמידים כתוצאה מנתינת כבוד לאישיות שלילית

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על כוחה של תפילה וניסים

"לישועתך קניתי ד'" (בראשית מ"ט, י"ח)

של תלמידי הכיתות הנמוכות - ידרדר עוד יותר את היחסים, והדבר יהיה לרעת בית הספר, היה מרן זצ"ל נחוש בדעתו ולא התיר את השתתפותם של התלמידים הקטנים.

למחרת בשעת בוקר מוקדמת (והיה זה באותו יום שבו היה אמור להיערך הביקור), מצלצל הטלפון בביתו של איש ההנהלה של החינוך העצמאי. על הקו היה מרן ראש הישיבה זצ"ל, שסיפר שבשל השאלה שהוצגה בפניו לא הצליח להירדם כל הלילה, והודיע שלאחר שהתלבט בעניין במשך שעות ארוכות, הוא חוזר בו מהחלטה הקודמת, ואוסר על כל התלמידים, גדולים כקטנים להשתתף בטקס.

כל הניסיונות לשכנע את מרן הגרא"מ שך שאי השתתפות בטקס, ועוד בתקופה שכזו בה היחסים עם העיריה אינם תקינים - תביא כמעט בהכרח לסגירתו של בית הספר, לא התקבלו באוזניו של ראש הישיבה, שהסביר לאיש שיחיד העומד מול עיניו, הוא ההשפעה העלולה להיות על התלמידים כתוצאה מנתינת כבוד לאישיות שלילית, ואם נגזר מלעילא על בית הספר שייסגר - לא אנחנו מצווים למנוע זאת.

איש ההנהלה הודיע על ההחלטה למנהל בית הספר בדרום הארץ, שהביע גם הוא את חששותיו ממה שעלול להתרחש, אבל הכל קיבלו, כמובן, את גזירתו של מרן הגרא"מ שך ולא ערערו עליה. בבוקר שלאחר הביקור, מתקשר מנהל בית הספר לביתו של איש

כל אדם מישראל יודע, שהמושג 'אוש' לא קיים כלל. גם במצבים הקשים ביותר, הוא יניח את כובד צרותיו על הריבוננו של עולם, ויבקש מאתו ישועה ורחמים, ואף אם נראה שהצרה קרובה לבוא, ועל פי דרך הטבע אין סיכוי להרפא, ימשיך היהודי להתפלל ולשטוח תחינה ובקשה לפני בוראו.

הבה ונשמע סיפור ששמעתי מכלי ראשון, וממנו אפשר לראות בברור עד היכן מגיע כוחה של תפילה, גם כאשר כלו, לכאורה, כל הקיצין.

מעשה זה היה בפיו של אחד מראשי החינוך העצמאי, שסיפרו בכנס מנהלים בו השתתפו מאות אנשי חינוך מכל הארץ, והועבר אלינו על ידי הרב יהודה שיש, איש חינוך ותיק ומנהלו של אחד מבתי הספר הגדולים של החינוך העצמאי.

המוסדות העירוניים בעיר גדולה בדרום הארץ, התכוננו לקבל את פניו של אחד האישים החילוניים הבכירים ביותר, שהודיע על רצונו לבקר בעיר. ראש העיריה דרש גם מהנהלת בית הספר של החינוך העצמאי, לשתף את התלמידים החרדים בטקס קבלת הפנים שיערך לאישיות ההיא. דרישתו של ראש העיריה הגיעה, למרות שהיחסים בינו לבין הנהלת בית הספר לא היו משופרים ביותר (מה שכמעט והביא לסגירתו של המוסד החינוכי), אבל הפעם - ברצותו להשיג תקציבים גדולים ממשרדי הממשלה - ביקש האיש להפגין את ה'אחדות' השוררת בעיר בין כל החוגים והעדות.

הנהלת בית הספר של החינוך העצמאי בעיר נכנסה לבעיה גדולה, שכן אותה אישיות חילונית בכירה לא נמנתה על אוהבי הדת הגדולים, אם להתבטא בעדינות, והמחנכים חששו מאד מההשפעה השלילית שתהיה לכך על התלמידים.

הם שטחו את הבעיה בפני הנהלת החינוך העצמאי בירושלים, ואחד מראשיה עלה ובה לביתו של מרן הגרא"מ שך זצ"ל כדי להיוועץ עמו בעניין. ראש הישיבה שמע את השאלה, הרבה בה ארוכות, ולבסוף הכריע שרק תלמידי הכיתות הגבוהות ישתתפו בטקס. גם כאשר הוסיף השואל ואמר, שכיון שיחסיו של ראש העיריה עם ההנהלה המקומית של בית הספר אינם טובים, קיים חשש רציני שהעדרם

הנה, בהיכנסו לחדרו של הגרא"מ שך הוא מוצא את ראש הישיבה אוהז בספר תהילים, וכל כולו שקוע בתפילה. תדהמה גדולה אחזה בו, באיש החינוך העצמאי, למשמע תגובתו של מרן זצ"ל

של מרן זצ"ל על בשורת הנס שהגיעה מהעיר הדרומית. "אני רוצה לומר לך שאין זה נס כלל", אמר רבן של כל בני הגולה. "וכי מה אתה חושב שעשיתי במשך כל השעות הללו, מהרגע שהודעת לי לך על דבר האיסור עד לרגע שבו נכנסת אלי עתה? - ישבתי ואמרתי תהלים! התפללתי לבורא-העולם שלא יארע מכשול ודבר תקלה בעיר ההיא, ושכל העניינים יסתדרו על הצד הטוב ביותר, לטובת בית הספר.

"ואם כך", הוסיף מרן זצ"ל, "מדוע הנך מבטא ואומר שהיה זה נס גדול?! אם אדם מתפלל ושוטח את בקשתו לפני ריבון העולמים, והוא עושה זאת בלב טהור ובנפש חפצה, ומתוך אמונה תמימה שרק הוא יכול להושיע ולסייע בעדנו, הרי שאותו ראש-עיריה, שהודיע על הביקור להנהלת בית הספר, ודרש מהם להביא את התלמידים, מתנצל עתה בפניהם על ששכח להודיע..."

(הגדה של פסח 'חשוקי חמד')

ההנהלה הארצית של החינוך העצמאי. האחרון, שכבר היה מוכן לכל בשורה לא טובה שתגיע מן העיר ההיא, הופתע לשמוע מבעד לשפופרת את קולו המחוייך של המנהל. "אני רוצה לבשר לך על נס גדול שהיה פה אצלנו, ממש בבחינת הלא יאמן", אמר המנהל, וסיפר כדלהלן:

"אנחנו כמובן, צייטנו להוראתו של מרן ראש הישיבה, ובעת הביקור השארנו את כל התלמידים בבניין בית הספר. והנה, מיד בתום הביקור, מתקבל טלפון במזכירות בית הספר, על הקו היה ראש העיריה. בעוד שאני מתכוון לגרוע מכל, ומכין את אוזני להודעה רשמית על הפסקת התמיכה וכו', נשמע קולו של ראש העיריה כשהוא מבקש... סליחה, ומתנצל על שלא הזמין את התלמידים שלנו לטקס...

"בתחילה", מוסיף המנהל ומספר, "לא הבנתי בכלל על מה הוא מדבר. חשבתי שבשל הביקור של האישיות הבכירה, האיש פשוט יצא מדעתו... אחרת, כיצד אפשר להבין שהוא מתנצל על כך שלא הזמין אותנו? הרי האיש דיבר אתנו בנושא זה לא פעם ולא פעמיים, והזהיר אותנו חזור-והזהר, שאם לא נביא את התלמידים מצבנו יהיה ככי-רע... ועכשיו הוא אומר של הזמין כלל..."

"אבל, ראש העיריה הביע שוב ושוב את התנצלותו, והבטיח ש... בפעם הבאה ידאג לעדכן אותנו זמן רב מוקדם על כל ביקור שייערך בעירנו".

מנהל בית הספר הביע את התפעלותם של כל אלה שהיו שותפים לעניין, מהנס הגלוי שהתרחש להם, וזאת כמובן בשל הציות המוחלט להוראתו של גדול-הדור.

גם איש ההנהלה של החינוך העצמאי היה מופתע עד מאד למשמע הדברים, ועלה בלב נרגש אל מרן ראש הישיבה זצ"ל, כדי לבשר לו את הבשורה הטובה, והנה, בהיכנסו לחדרו של הגרא"מ שך הוא מוצא את ראש הישיבה אוהז בספר תהילים, וכל כולו שקוע בתפילה.

תדהמה גדולה אחזה בו, באיש החינוך העצמאי, למשמע תגובתו

- * שיעורים מקוצרים על הדף היומי
- * דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום
- * ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע
- * סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

מסופר על רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, שכאשר היה ילד צעיר, הגיע פעם לחיידר עם כיבוד לחבריו: הפיסת חלבה, אותה חלק לפרוסות דקות. שאלוהו הילדים מה יום מיומיים? השיב: "אתמול הצלחתי להתפלל תפילת שמונה עשרה בלי שום כוונות זרות, האין זו סיבה מספקת להביא כיבוד לחיידר?"

רבה של כרמיאל, הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א, על התפילה בכוונה

"בְּחֶרֶבִי וּבְקִשְׁתִּי" (בראשית מ"ח, כ"ב)

בצלותי ובבעותי (אונקלוס)

נפתח בהערה בעניין התפילה, ולאחר מכן נעסוק בצוותא בפסוק מפרשת השבוע:

התפילה היא אחת המתנות הנפלאות בהן חנן אותנו בורא עולם. אומרים משמו של הסבא מקלם, שאין מי מאיתנו יודע, מה תהיה דרגת קרבת אלוקים לה יזכה לאחר מאה ועשרים. ידועה אמרתו של האדמו"ר בעל חדושי הרי"ם. הפסוק אומר: "ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה' עד בואנו שמה" [שמות י כו]. אומר הרבי: "ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה'" - אין אנו יכולים לדעת מה דרגתנו, באיזה מקום אנו מצויים בעבודת ה' "עד בואנו שמה", עד שנבוא לעולם האמת. רק שם נוכל לדעת לאיזו מדרגה הגענו, האם עשינו את מירב ההשתדלות, האם מיצינו את הכוחות לעשות את המוטל עלינו? למרבה הצער רק אז ניתן להיווכח לאן יכול האדם להגיע בחיי חיותו. עד כמה התאמץ די.

רואים אנו בעולמנו אנשים שמקצינים לכאן ולכאן. ישנם אנשים, באמת כלילי השלמות, עוסקים בתורה בעבודה ובגמילות חסדים, יום ולילה לא ישבותו, ובכל זאת תמיד חיים בחשש שמא אינם עושים די. "אשרי אדם מפחד תמיד" - בדברי תורה כתיב.

לעומת זאת, ישנם אנשים, רחוקים בעליל משלמות, יהודים של שבת, של תפילין ושל שעור שבועי, לכל היותר ובכל זאת הינם שאננים ובוטחים, מסוג האנשים של "אף פעם לא גנבתי, אף פעם לא רצחתי".

על ידי תפילה כאן, בעולם הזה, ניתן להגיע לקרבת ה'

אבל, אומר הסבא מקלם, אין צורך להמתין לעולם הבא כדי להגיע לקרבת ה'. אדם יכול להגיע לכך בעולם הזה השפל. ולא עוד, אלא שכאן הדבר נתון בידו. ככל שיתאמץ יותר, כך יוכל להגיע לקרבה גבוהה יותר לבורא עולם. וכיצד? על ידי התפילה. אמנם, אנו מביטים ומייחלים לעתיד, רוצים לעשות רצון ה' כדי להגיע למדרגות רוחניות בעולם הנצחי, למדרגת "יושבים ועטרותיהם בראשיהם".

לא מכבר נסעתי עם יהודי יקר מאחד היישובים בסביבה. על פי חזונו ושיחו נתן להגדירו כבעל תשובה. אמר לי האיש: "כבוד הרב, מה אני כבר מבקש מהקב"ה? יהודי פשוט אני, חפצי הוא לעשות

מה שביכולתי לפי המימדים שלי. איני מהלך בגדולות. אני מבקש מהקב"ה שאוכל לסמן 'וי' על מה שבכוחי לעשות. שעשיתי את המוטל עלי בימי חלדי עלי אדמות. זו שאיפתי!"...

דברים נאים היוצאים מן הלב. אך כאמור, בזמן התפילה האדם מתחבר לקב"ה ויכול להגיע לדרגת קירבה נפלאה.

השולחן ערוך כותב, שאדם יכול להגיע בתפילה לדרגת רוח הקודש. רבותינו אומרים ש'תפילה' מלשון 'פתילה'. מהי פתילה? לוקחים כמה חוטים, שוזרים אותם יחד, וכך נוצרת פתילה. כך בתפילה, האדם מתחבר לקונו. כתוב בגמרא, שאם האדם נמצא בדרום - יפנה לצפון. אך אין די בכך. כשכוון לבו לירושלים, יכוון שנמצא בבית המקדש. לאחר מכן, כשחש שהוא בבית המקדש, יכוון שנמצא בבית קדשי הקדשים. עתה נראה שהגיע לדרגה הגבוהה ביותר. אבל, גם כשטיפס והגיע לדרגות אלו, ישנה דרגה גבוהה עוד יותר, שירגיש שעומד לפני בורא עולם.

הכוזרי כותב, שאצל החסיד - 'הלב של היום' הוא הזמן בו עומד הוא בתפילה לפני בורא עולם.

טליתו של בעל ה'טורי זהב', תעיד עליו

שלא חשב בתפילתו מחשבות זרות

ישנו ספור מרטיט אודות רבי דוד הלוי, בעל ה"ט". רבי דוד היה רבה של העיר לבוב שבפולין. נשות העיר הצדקניות שמו לבן לכך שטליתו של הרב בלוי ומרופטת, מצהיבה מיושן, חברו יחדיו וארגו טלית חדשה, מרהיבה ביופיה, ואף בקשו מאחד מצדיקי העיר

שיטיל בה ציציות. כשהיתה הטלית מוכנה - ניגשה משלחת נכבדה של נשים אל הרב, והגישה לו את הטלית בדחילו ורחימו.

הרב התרגש מאד מדאגתן והודה להן בחום. אך המשיך ואמר בנימת התנצלות: "סלחו נא לי, אל תפגענה, אבל אני חפץ להמשיך להתעטף בטליתי הישנה והדהויה. וכל כך למה? אחרי מאה ועשרים תבוא טליתי ותעיד עלי לפני כסא הכבוד, שמיום עמדי על דעתי - לא עלו בי מחשבות זרות בעת התפילה..." מה נאמר ומה נדבר, איפה אנחנו עומדים, האם יכולים אנו להעיד על עצמנו שלא עלו בנו מחשבות זרות בתפילה אחת במשך חיינו?

מסופר, כי פעם בא יהודי לבעל התניא, והתלונן בפניו שעולות לו מחשבות זרות בעת התפילה. אמר הרבי: "הלוואי והיו אלו מחשבות זרות, מחשבות אלו אינן זרות לך, הן המחשבות האורגניות שלך..." כמובן שהשאיפה צריכה להיות שהתפילה תהיה נקיה מכל מחשבה חיצונית. תפילה נטו, ללא כל נספחים וספחים.

מספרים, פעם, כאשר יהודי אחד סיים תפילת שמונה עשרה, ניגש אליו חברו, לחץ את ידו בחום ואמר לו: "שלום עליכם ידידי, ברוך הבא!" התפלא הלה ושאל: "הלא לא חזרתי משום מקום!". אמר לו: "מה אתה מדבר? הרי חזרת זה עתה מנסיעה ארוכה סביב הארץ... ביקרת בתל אביב במשרדי מס הכנסה, בירושלים, בביטוח לאומי, בבנק, בקופת חולים, ועוד ועוד, כיד הדמיון הטובה הנופלת על האדם דווקא בזמן תפילת שמונה עשרה..."

ובאמת זו אחת מעבודות שמקדש, להתפלל תפילה זכה בלא שתכנסנה ותפלושנה אליה מחשבות זרות. אמר לי פעם יהודי בן שמונים, ירא שמים מרבים, ברגע של גלוי לב: "חושבני שמעולם לא זכיתי, ולו פעם אחת, להתפלל תפילה שלימה בלי כוונות זרות", ומדובר באדם שעוסק בתורה, מקפיד על קלה בכחמורה - בכל זאת אינו זוכר שאי פעם התפלל ולו תפילה אחת נקיה...

לשם מה שהו חסידים הראשונים

שעה אחת לאחר תפילתם

הגמרא [ברכות לב ב] אומרת, שחסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם תפילתם ושעה אחת אחר תפילתם. שואלים: מילא שעה קודם התפילה, ניחא. המתפלל זקוק לכך כדי לכוון לבו. אבל לשם מה שהו שעה אחת התפילה?

השולחן ערוך והטור כותבים, שזהו כדי שלא יהיה נראה שהתפילה עליו כמשאוי. יש אומרים, שבשעת התפילה הגיעו אותם חסידים הראשונים למדרגות גבוהות, עלו לעולמות העליונים. צריכים הם לשהות שעה אחת כדי לרדת חזרה לעולם השפל.

אך בקלם היו אומרים: הלא בתפילה באות אל האדם מחשבות זרות, אותן מחשבות הנן אצל כל אחד לפי דרגתו. איש עסקים יחשוב על עסקיו, אדם שמתכוון לנסיעה יחשוב על ענייני הנסיעה וכך כל אדם, חושב בשעת שמונה עשרה על הדבר שהוא עוסק בו. אדם שעוסק בתורה, גם הוא חושב מחשבות זרות - אבל שונות לחלוטין. באמצע ברכת 'ברך עלינו' עולה בדעתו תרוץ לקושיית התוספות שטרדה את מנוחתו ולא נתנה לו מנוח, דווקא באמצע 'רפאנו' נזכר

ברעיון נחמד בפרשת השבוע.

לשם כך מיועדת השעה שאחרי התפילה. אומרים לו: הנח את מחשבותיך בהמתנה. תוכל להמשיך לעיין בהן בשעה שאחר התפילה. יש לך זמן מיוחד לעסוק בכל אותן מחשבות נפלאות שצצו במוחך. זו אסטרטגיה להילחם ביצר הרע.

מסופר על רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, שכאשר היה ילד צעיר, הגיע פעם לחיידר כאשר בצקלוננו כיבוד לחבריו. אגב - מה היה הכיבוד? - חפיסת חלבה, אותה חלק לפרוסות דקות. שאלוהו הילדים, מה יום מיומיים? השיב הינוקא: "אתמול הצלחתי להתפלל תפילת שמונה עשרה בלי שום כוונות זרות, האין זו סיבה מספקת להביא כיבוד לחיידר?"

כשאנו שומעים סיפורים כאלה, הסיפור על הגרש"ז אויערבך והסיפור על בעל הט"ז, צריכה לאחוז בנו תחושת קטנות, קטנות דקטנות. עד כמה אנחנו רחוקים, מרחק שנות אור, מגדלותם של אותם צדיקים וקדושים.

על מה עלינו להתפלל? בעצם על כל דבר. כל מה שנצרך לאדם. לדוגמא: אני מתפלל לפני השיעור שהוא יהיה מוצלח, שתהיה סיעתא דשמיא, שלא תבוא תקלה על ידי, שלא אומר על טהור טמא ולא על טמא טהור, שלא אומר דבר שאינו הגון, שישמחו בי שומעי השיעור.

אך לא רק על ענייני קדושה, תורה ותפילה צריך להתפלל. גם על פרטים קטנים ביותר בחיי היום יום. על כל דבר פעוט אפשר וראוי להתפלל ולהתחנן.

היה יהודי גדול, ענק שבענקים: רבי פנחס מקוריץ, תלמיד הבעל שם טוב. קדוש עליון, גאון מפורסם. אמרו עליו שלמד את ספרו של רבנו בחיי, חובות הלבבות, יותר מאלף פעמים. תפילותיו היו פרק מיוחד בעבודת ה'. כלו דבקות בה' יתברך, עד כדי התפשטות הגשמיות.

פעם שמע העומד לצדו, שלאחר אמירת 'אלוקי נצור' בקש בתחנונים: "שהמשרתת תחזור, שהמשרתת תחזור". מיד לאחר התפילה הלך אותו יהודי אל תלמידו המופלגים של רבי פנחס, הבקיאים בקבלה ובתורת הסוד, ושאלם לפשר העניין. סברו שבקבלה ישנו מושג של 'משרתים'. חשבו ויגעו את מוחם, עיינו בספרים עבי כרס, אך לא הגיעו לכלל הבנה. משכלו כל הקיצין, לא היתה בררה, ניגשו לרבם ואמרו: "רבינו, תורה היא וללמוד אנו צריכים. ילמדנו רבנו מה הסוד של 'להחזיר את המשרתת'?"

אמר להם: "אין כאן כל סוד! לא מדובר במלאכים, לא בגלגלים, לא בשרפים ולא בייחודים. הענין הוא פשוט: הרבנית אינה חשה בטוב, ובדיקו, בתזמון לא מוצלח, הודיעה המשרתת המסורה שהיא עומדת לעזוב את עבודתה. יש לנו מכך צער גדול. היא כבר עובדת אצלנו שנים, בקיאה בכל צרכי הבית, יודעת את סדרי העדיפויות של הרבנית. לכן אני מבקש ומתחנן לפני הקב"ה שיסייענו ויעזרנו שהמשרתת תימלך בדעתה ותחזור".

על כל דבר, ולו הקטן ביותר - אפשר וצריך להתפלל. קל וחומר על דברים חשובים וקריטיים לחיי האדם.

(מתוך הספר 'מפיק מרגליות')

אחד העסקנים גילה מאחורי הדלת, בחור ישיבה הלבוש חליפה דהויה ומכנסיים בלויים. "דחוף, דחוף! עלי להיכנס ל'חפץ חיים", אמר. "נערכת כעת אסיפה, יושבים כאן ארבעה עשר גבירים. אין זה בא בחשבון!", ענה לו. הבחור ניסה לתחוב רגל פנימה, וכשהעסקן ראה שאין ברירה, ניסה לסגור את הדלת בכוח

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, עם הסיפור המיוחד על ה'חפץ חיים'

"ואולם אחיו הקטן יגדל מִמֶּנּוּ" (בראשית מ"ח, י"ט)

בנו של ה'חפץ חיים' זצ"ל, כתב חיבור מיוחד הנקרא "דוגמא מדרכי אבא". זהו חיבור מרגש מאד, בו מובאות עובדות והנהגות, שראה במו עיניו במחיצת אביו, רבן של ישראל.

בין הדברים הוא כותב את הסיפור הבא: בעיירת מגורי ה'חפץ חיים', ראדין, פעל בית חולים יהודי. והנה ארע, שבית החולים נקלע למצוקה כלכלית קשה. המנהלים נכנסו ל'חפץ חיים' ואמרו, שיש להם תכנית לארגן דינר לעשירים גדולים, ואם ה'חפץ חיים' יגיע לערב זה, הדבר ידרבן מאד את העשירים לבוא ולתרום סכומים ניכרים.

מרגש לראות בפנים את תשובת ה'חפץ חיים': "איזו שאלה? אתם תעשו את העצרת, ואני בעזרת ה', אשתתף".

באו לשם ארבעה עשר עשירים, שהיו נקראים העשירים הגדולים ביותר באזור, וה'חפץ חיים' דיבר לפניהם בחום על חשיבות התרומה לבית החולים. מיד לאחר דבריו החלה ההתרמה, פנו לעשיר הראשון ושאלו כמה הוא נותן - הוא יכול היה לתרום מיטה אחת לבית החולים; מיטה אחת כזו הינה משוכללת וכוללת מיכשור רב, ומחירה גבוה מאד.

ה'חפץ חיים' הודה לו: "יישר כת, תזכה למצוות!" ועבר לעשיר הבא. העשיר הגדול ביותר שהשתתף שם - תרם שש עשרה מיטות בסכום עתק! אם נשווה אותו להיום נקבל סכום אסטרונומי...

ההתרמה נגמרה, אבל ה'חפץ חיים' עדיין לא קם. הוא רצה להישאר לחשוב איתם ביחד מה עוד יכולים לעשות. לפתע נשמעו דפיקות בדלת.

היה זה מפתיע, משום שהאספה היתה סגורה, ולא היה לאף אחד אישור כניסה מלבד לעשירים שתרמו.

אחד העסקנים קם לפתוח, וגילה מאחורי הדלת בחור מהישיבה, הלבוש קרעי בגדים - חליפה דהויה ומכנסיים בלויים. "מה בפין?"

"דחוף, דחוף! עלי להיכנס ל'חפץ חיים'".

"נערכת כעת אסיפה, תנסה לבוא בעוד שעה".

"רחם עלי. אני מוכרח!".

"יושבים כאן ארבעה עשר גבירים. אין זה בא בחשבון!"

הבחור ניסה לתחוב רגל, וכשהעסקן ראה שאין ברירה, ניסה לסגור את הדלת בכוח, עד אז ה'חפץ חיים' לא הבחין במה שקורה, אבל כששמע את הרעש שהקים העסקן בדפקו בדלת, הסתובב ושאל: "מה קורה שם?"

העסקן השיב: "בחור רוצה להיכנס".

הורה ה'חפץ חיים': "אני מבקש ממך לגשת לבחור ולשאל אותו, מדוע דחוף לו לדבר איתי דווקא הרגע".

ניגש העסקן לבחור, והוא השיב לו רק בשתי מילים: "פיקוח נפש!" שמע ה'חפץ חיים' ונענה: "פיקוח נפש דוחה שבת. תכניסו אותו!". והבחור נכנס.

הוא ניגש אל ה'חפץ חיים' ביראת כבוד, גחן לעברו ושאל אותו בשקט דבר מה. הנוכחים לא שמעו את ששאל, אבל ראו שה'חפץ חיים' מניח ידו על מצחו, חושב במשך מספר דקות, ועונה לבחור. הבחור המשיך ושאל שאלה שניה, ושוב ענה לו ה'חפץ חיים'. הבחור נראה מרוצה, והחל לפסוע אחורה לכיוון היציאה מפני הכבוד לגדול בישראל.

ואז נדהמו כל העשירים לראות את ה'חפץ חיים', שה'חפץ חיים' כתב עליו שהיה דומה ללשכת הגזית, קם ממקומו ומלווה את הבחור עד ליציאה!...

כבוד כזה אף לא אחד מהעשירים התורמים קיבל! אמנם ה'חפץ חיים' ברח את כולם אבל לא כיבד אותם כל כך!

היה שם גביר אחד מחוצף, שלא היה יכול לשאת זאת. הוא העיר

והנה, ביום אחד, הבחינה בעלת הדירה המשופצת ברבנית פלאי ע"ה, כשהיא עולה את המדרגות לכיוון ביתם. בשברירי שניה הספיקה לחשב, כי בוודאי הרבנית כבר לא מחזיקה מעמד מול הרעש והלכלוך הרב, המעיקים מאוד על אנשים מבוגרים, והעבודות כבר לא יוכלו להמשך כסדרן

הגה"ח אשר קובלסקי שליט"א, על אהבת ישראל אמיתית

"המלאך הגאל אתי מְפַל רָע" (בראשית מ"ה, ט"ז)

"תראי שכנתי היקרה! שיפוצים זה לא קל, אני בטוחה שאתם עוברים ימים קשים, ואת עם הילדים הקטנים בבית. רציתי להציע לך לשלוח אלי את הילדים לשעות אחר הצהריים, שיהיה להם מרחב נקי ונוח לשחק. גם אם את רוצה לנוח בימים כה טרופים - תרגישי בנוח לשלוח את הילדים למטה - למשפחת פלאי..."

האשה ציחקה במבוכה, והרבנית הוסיפה: "נו, באמת, את לא צריכה להתבייש... יש לנו בבית משחקים שמשרתים את נכדיי, והם יוכלו לשמש את ילדייך באותה מידה! או לחילופין, תבואי בעצמך לנוח אצלנו, הדירה שלנו ריקה ונשמח לארח אותך למנוחה בחדר שקט ופרטי, נקי וצלול! אתם מוזמנים, באמת!" - סיימה הרבנית את דבריה הכנים, ושבה לביתה...

סיפור זה, המופיע בספר 'ברכי נפשי', אין כמוהו להורות לנו מהי אהבת ישראל אמיתית, המתבטאת בדאגה ואכפתיות כנה לזולת. ובפרט בעת קושי ומצוקה, ובעיקר כשעוברים תקופה פחות נעימה - אז הוא רגע המבחן עד כמה אהבת ישראל גואה בנו, עד כמה אנו מסורים ואוהבים באמת את זולתנו. כי כשאדם אוהב את השני באמת - זה מקל עליו להתמודד עם הקושי האישי שלו, ולראות את הקושי של הזולת כדחוף יותר ומכביד יותר, ולפיכך הוא מתמסר לפתרוננו... הבה נחשוב היכן נוכל להקל, הבה ננסה לאמוד במה נוכל לסייע, הבה נבחן במה נוכל להיטיב - כדי שאהבת ישראל שלנו תלבש צורה מעשית, בדאגה כנה ואכפתית למה שעובר על הזולת בפעולה של ממש כדי להקל עליו.

(מתוך הספר 'פניני פרשת השבוע')

בשכונת 'גבעת מרדכי' בירושלים, בבניין שקט בדרך כלל, התגוררה משפחת הגה"צ רבי צבי הירש פלאי זצ"ל, משגיח ישיבת חברון. אלא שאותם ימים לא היו ימים שקטים בבניין, ההיפך הוא הנכון... הדיירים בקומה למעלה, שכני הרב והרבנית, צרה להם דירתם. המשפחה התרחבה, גדיים נעשו תישיים, תינוקות משחקים נוספו למשפחה, ונוצר צורך קיומי להרחיב את הדירה. הם השקיעו רבות בתוכניות הבניה, באו בדברים עם קבלן שיפוצם נודע, ולבסוף ביום מן הימים הופיע טרקטור גדול מאחורי הבניין, והחל לחפור במרץ... זה היה היום השלו האחרון בבניין. כל מה שהיה עד אז, אחוות השכנים, העזרה ההדדית - נמוג ואיננו. נכון שהשכנים אישרו את הבנייה והסכימו לה, אך ברגע האמת - החלו להתלונן, תלונות מוצדקות יותר ופחות. זה בא בטענות על שעות העבודה, והוא לא הפסיק להתלונן על האבק והלכלוך, אחד השכנים רגז על הרעש שיוצרת העבודה, ושכן אחר בכלל טען שילדיו מפחדים מהפועלים...

חלק מהתלונות היו מוצדקות וטופלו במידת מה, וחלק מהן - שגרתיות ורגילות, מעשה שיגרה בבניינים בהם נערכים שיפוצים, בעיות שחולפות כעבור תקופה קצרה ולא נעימה. בעלי הדירה המשופצת השתדלו ככל יכולתם להיטיב עם השכנים ולמנוע את צערם, אך ברור היה לכולם שמקצת כאב ראש ועוגמת נפש - אין דרך מילוט...

והנה, ביום אחד לעת ערב, הבחינה בעלת הדירה המשופצת ברבנית פלאי ע"ה, כשהיא עולה את המדרגות לכיוון ביתם. בשברירי שניה הספיקה לחשב, כי בוודאי הרבנית כבר לא מחזיקה מעמד מול הרעש והלכלוך הרב, המעיקים מאוד על אנשים מבוגרים. היא גם הספיקה להעריך, כי העבודות כבר לא יוכלו להמשך כסדרן, היא תיאלץ להפסיקן באיבן ולהישאר בבית משופץ למחצה, שכן בוודאי לא תוכל לסרב לבקשתה ותלונתה של אישה מבוגרת ונכבדה כמו השכנה - הרבנית פלאי...

עוד שניה חולפת, והרבנית פלאי כבר נוקשת בדלת. כשפתחה, המתינה לשמוע את תלונותיה, אלא שלהפתעתה הרבה, הרבנית התעניינה בשלומה, שאלה איך עוברים עליה הימים הקשים - כשמשפצים לה בבית ובקול אכפתי ומודאג שאלה לשלום ילדיה... אחר כך, הגיעה ההפתעה האמיתית. הרבנית פלאי פתחה ואמרה:

זקננו, הגה"צ רבי שמואל הלל שינקר זצ"ל, חתנו של מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, סיפר פעם עובדה נפלאה שאירעה עימו: בהיותו ילד לקחו אביו להתברך מפי מרן רבי ישראל סלנטר זצ"ל, ורבי ישראל הניח את שתי ידיו על ראשו ובירכו. לימים, בא רבי שמואל הלל להתייעץ עם רבו הסבא מקלם...

מהי ברכה ואיך היא פועלת? - מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"ויברך את יוסף" (בראשית מ"ח, ט"ו)

מרן הגה"צ רבי ירוחם ליינאוויץ זצ"ל, משגיח ישיבת מיר, כותב בספרו 'דעת תורה', כי בפרשה זו מלמדת אותנו התורה את המושג של 'ברכה'. אנשים סבורים שברכה נשלפת מפיו של הצדיק מבלי משים ובלי כוונה מיוחדת, כשלאמיתו של דבר ישנם עניינים רמים בכל פרט ובכל נקודה בברכה.

יוסף בא ואומר לאביו כיצד להניח את הידים. בהסתכלות שטחית הדברים נראים לכאורה כזוטות, מה זה משנה כיצד בדיוק יניח יעקב את ידיו? אך לא! אנו רואים כאן שבעניין ברכות יש לנעשה משמעות רבה, ישנם כללים ברורים וסדר מדוקדק כיצד מברכים.

יוסף סבר, כי מכיון שמנשה הוא הבכור, הרי שמסדר הברכה שהיך הימנית תהיה דווקא על ראשו, כדי שאכן יקבל את הברכה התואמת לו. הרמב"ם כותב יתירה מזאת, שיוסף חשב שכיון שיש כאן טעות, הרי שכל הברכה היא בטעות, וחלילה לא תחול אם לא תהיה הברכה בסדר הנכון. אולם יעקב דוחה את דבריו, ואמר לו "ידעתי בני ידעתי". אדרבה, רק כך בצורה ובאופן הזה תחול עליהם הברכה, ואין מתאים וראוי יותר מלברך אלא בצורה הזאת.

כיצד פועלת הברכה? מרן רבי חיים מוואלוז'ין זצ"ל, בספרו 'נפש החיים' (שער ב פרק ד) כותב שהברכה מכינה את התנאים הנדרשים לקבלת השפע. היא מכינה את העולמות העליונים שיהיו ראויים לקבל את השפע, ולהמשיך אותו אל ראש המתברך.

והנה מנהג ישראל במקומות רבים, שבלייל שבת קודש מברכים את הילדים. היעב"ץ בסיודרו (בית מ"ד, סעודה ראשונה) מאריך מאוד בעניין מנהג זה, ומסביר שטעם המנהג לברך דווקא בלייל שבת לאחר התפילה, הוא משום שבזמן זה חלות ההשפעות הטובות של השבת, וראוי אז להמשיך על הילדים.

במיוחד, מצייני היעב"ץ, ראוי לברך את הילדים הקטנים, לפי שאין ביכולתם מצד עצמם להמשיך שפע על ידי מעשיהם הטובים, שהרי צריכים הם להיות ראויים ומוכנים לקבל את השפע. השפעות טובות אלו יורדות על ידי הגדול המברך אותם, והן משפיעות מאוד לקטנים שעדיין לא טעמו טעם חטא. ברם, הוא מוסיף, שאנחנו נוהגים לברך גם את הילדים הגדולים.

היעב"ץ מורה גם את אופן הברכה והצורה כיצד לברך; מניחים שתי ידיים על ראשי הילדים, ולא רק יד אחת. כי בדרך זו נהג משה רבינו כשבירך את יהושע, שבירכו בעין יפה ובשתי ידיים (ראה רש"י במדבר כז, כג). כך גם הכהנים שמצווים מן התורה לברך את ישראל, מצאנו שמברכים את העם בשתי ידיים.

המלאכים אף הם מברכים את האדם בלייל שבת ברכה בשתי ידיים. כך מובא בגמרא (שבת קי"ט, ב), שהאדם האומר "ויכולו" בלייל שבת - הרי הוא נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, ואותם המלאכים שמלווים אותו תדיר, מניחים ידיהם על ראשו ומברכים אותו.

לכן כותב היעב"ץ שראוי לברך את הילדים בשתי ידיים, ושכן היה נוהג אביו ה'חכם צבי'. והוא מצייני שם, שאין לנהוג כאותם אנשים 'חסרי דעת' החושבים שיש קפידא לברך ביד אחת, וכשמאחלים 'מזל טוב' זה לזה נותנים יד אחת, וכן כשמברכים בברכת 'שבת שלום' נותנים יד אחת, שכן 'סוד הידיים לברכה - גדול הוא'. והדברים למעלה מהשגתנו!

בהקדם כל זאת שואל היעב"ץ: אם כן, מדוע יעקב אבינו בשעה שבירך את מנשה ואפרים שפָּל את ידיו ובירך כל אחד ביד אחת בלבד? הרי ודאי כשבירכם בעין טובה בירכם?

ובאמת, יש להוסיף ולהקשות על הנאמר בפסוק: "שפָּל את ידיו כי מנשה הבכור", וכי בגלל שמנשה הוא הבכור לכן שפָּל את ידיו? הרי לכאורה למרות שמנשה הבכור שפָּל את ידיו ולא הניח עליו את יד ימינו?

אלא, כותב היעב"ץ דבר מופלא:

יעקב אבינו ידע היטב כי העדפתו של אפרים על פני מנשה, תקשה מאוד בעיניו של יוסף, וכפי שאכן היה בסוף, שנאמר "וירע בעיניו". ועל כן, על אף שבודאי ראוי היה שיברך כל אחד בנפרד בשתי ידיים, אך אם באמת היה עושה כן היה עליו להקדים לגמרי את אפרים לפני מנשה, ובזה היה מגביר את קפידת יוסף על העדפת אפרים, וגם היה מטיל ביניהם קנאה ושנאה. לכן העדיף לברך את שניהם בבת אחת על ידי שפול הידים, כדי להדגיש פחות את העדפת אפרים. זה מה שנאמר בפסוק: "שיכל את ידיו כי מנשה הבכור", שמכיון שמנשה הבכור, לכך שיכל את ידיו במקום לברך כל אחד בנפרד.

ומוסיף רבי יעקב עמדן לכתוב, שדבר זה יש בו גם טעם על פי הסוד, והוא שהקדוש ברוך-הוא סיבב את הדבר שלא יתברכו בשתי ידיים אלא באחת, שמה משום שצפה יעקב שעתיד לצאת מאחד מהם ירבעם וגדעון.

[לעומת זה יש לציין, שישנם גדולי עולם שהקפידו לברך רק עם יד אחת, מחשש שלא יברכו כברכת הכהנים וכשלו באיסור 'בל תוסיף'. כך נהג זקננו הגה"צ רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל, בעל ה'מעיל שמואל', ובעקבותיו מו"ח הגאון רבי מרדכי דוב יודלביץ זצ"ל. זאת על פי דברי בעל ה'תורה תמימה' (במדבר ו, כג) שהגר"א בירך את המו"צ דוילנא ביד אחת, וכשנשאל השיב שלא מצאנו ברכה בשתי ידיים רק אצל הכהנים במקדש].

בתרגום אונקלוס תרגם את המילה "שִׁפֹּל אֶת יָדָיו" - "אֲחַפְּמִינוּן לַיְדוּהִי". ולכאורה איזו חכמה טמונה כאן? מבאר החזקוני שהיו כאן שתי חכמות; האחת, עצם זה שלא העמיד את מנשה לשמאלו ואת אפרים לימינו, כדי שלא להטיל קנאה ביניהם. והשנייה, שלמרות ששם את היד הימנית על אפרים ואת היד השמאלית על מנשה, הקפיד שלכל הפחות היד השמאלית תהיה מונחת מעל היד הימנית. כך משמע מלשון הכתוב: "וישלח ישראל את ימינו וישת על ראש אפרים וגו', ואת שמאלו על ראש מנשה" (מח, יד). שידו השמאלית של יעקב היתה מונחת מעל ידו הימנית. זוהי החכמה שנהג בה יעקב!

מדוע באמת הוא שם קודם את היד הימנית ורק מעליה את היד השמאלית? הרי צריך שהימין תהיה מעל השמאל מפאת חשיבותו של הימין?

שמעתי על כך הסבר נפלא מדודי הגאון רבי יעקב קופשיץ שליט"א, מראשי ישיבת 'אור אלחנן', שיעקב אבינו הקדים להניח את יד ימינו על אפרים, ואת יד שמאלו גבוה יותר על מנשה - "כי מנשה הבכור"! כלומר, שאף שהבין שמוטל עליו להניח את ידו השמאלית על מנשה, אך נתן לאותה יד חשיבות כשהניחה מעל היד הימנית, כאות לחשיבותו של מנשה, בהיותו הבכור!

זקננו הגה"צ רבי שמואל הלל שינקר זצ"ל, חתנו של מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים, סיפר פעם עובדה נפלאה שאירעה עימו:

בהיותו ילד לקחו אביו להתברך מפי אבי תנועת המוסר, מרן רבי ישראל סלנטר זצ"ל, ורבי ישראל הניח את שתי ידיו על ראשו ובירכו. לימים בא רבי שמואל הלל להתיעץ עם רבו הסבא מקלם - מרן הגאון רבי שמחה זיסל זיו זצ"ל, האם לעלות לארץ ישראל ולהשתקע בה. השיבו ה'סבא' שעליו להתפלל קודם תפילת מעריב, בה יכוון בברכת השכיבו בתיבות "ותקננו בעצה טובה מלפניך", ורק אז הוא מקוה שה' יתברך ישים בפיו עצה טובה והוגנת להשיבו. ואכן לאחר התפילה יעץ לו ה'סבא' שכדאי לו לעלות לארץ הקודש.

ביציאתו פנה רבי שמואל הלל ל'סבא' וביקשו: "רבי ברכני!". וה'סבא' בירכו בחום. חזר וביקש: "אנא! שהרבי יברכני עם שימת ידיו על ראשי". וה'סבא' השיבו: "לא! דבר זה אינו מקובל אצלי". שוב אמר רבי שמואל הלל ביראת הכבוד: "והלוא גם ה'אֶלְטֵעֶר" [רבי ישראל סלנטר] בירכני באופן זה בילדותי, ואם הוא בירכני עם שימת ידיים גם הרבי יכול לעשות זאת".

ה'סבא' שמע את דבריו, הרהר מעט, נענה לבקשתו, ובירכו בשתי ידי...
(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

להתחיל את היום ברגל ימין
חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייו

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..
המייל היומי של 'דרשו'!

ועתה, כשזכיתי לספוג ביזיונות ברשות הרבים, נפטרת בי בפעם אחת מכל אותן חבילות של דינים שרבצו עלי. אף אחד לא היה צריך לדאוג לי, משפחתי נותרה שלוה ורגועה, לא נזקקתי להוציא כספים מיותרים על רופאים ותרופות, נותרתי בריא ושלם כשהייתי קודם לכן. אלא מה? במשך זמן קצר ביישו אותי בצורה נוראה. הרי עלי להביא סעודת הודאה!

שיחה מיוחדת עם הגאון רבי שלמה חרז שליט"א, על הסיפור שאביו שמע מהאדמו"ר בעל ה'ברכת אברהם' מסלונים זי"ע

יעקב א. לוסטיגמן

"הַאֲלֹקִים הִרְעָה אֶתִי מֵעוֹדֵי עַד הַיּוֹם הַזֶּה" (בראשית מ"ח, ט"ו)

מצאתי בכתביו של אבי מורי ע"ה, סיפור ששמע מפיו של כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה'ברכת אברהם' מסלונים זי"ע: "א: היה פעם יהודי צדיק בשם רבי מענדלע פרימישלאנער, מנוחתו כבוד בעיה"ק טבריה. פעם הגיע לבית הכנסת וקרא לחבריו לסעודת הודאה. שאלו אותו מקורביו: "סעודה זו על שום מה? וכי חולה היית או מישוהו מבני ביתך חלילה?", השיב להם רבי מענדלע, שב"ה כולם בריאים ושלמים ולא קרה שום דבר מיוחד; "זה עתה צעדתי ברחובה של עיר, ונתגלגלו לי משמים ביזיונות קשים ונוראים, שביזו אותי על לא עוול בכפי", השיב להם הצדיק, "על כך אני רוצה להודות לקדוש ברוך הוא ולבטא את הכרת הטוב בסעודת הודאה".

"ומה עניינה של סעודת הודאה לביזיונות שספגת?", המשיכו החברים להקשות.

"רואה אני שאינכם מבינים מה טיבה של סעודת הודאה", השיב להם רבי מענדלע. "וכי סבורים אתם שסעודת הודאה מביא מי שהחלים ממחלה? מה יש לו להודות? מוטב היה שלא יחלה בכלל, ומה יש לו להודות למי שהחלה אותו ולאחר מכן הבריא אותו? אלא העניין הוא, שאדם אין צדיק אשר יעשה טוב ולא יחטא, ובכל פעם שאדם חוטא בחטא קטן או גדול, נזקפים לחובתו דינים ל"ע, וכך הם מצטברים חבילות חבילות, עד שמגיעה עת הפירעון והוא לוקה במחלה. לאחר שהחלים מהמחלה הוא מודה על כך שנפל למשכב, ובכך ניצל מהדינים שרבצו עליו, וכעת הוא נקי וטהור.

"הגע בעצמך: המחלה הזאת פגעה לא רק באותו יהודי; בני ביתו וכל אוהביו דאגו לשלומם, הוא נאלץ להוציא ממון רב על רופאים ורפואות, ובדרך כלל גם לאחר ההחלמה - החולה לא שב לאיתנו הראשון, וסובל ממכאובים או מבריאות רופפת למשך זמן רב ולפעמים גם עד אחרית ימיו.

"ועתה, כשזכיתי לספוג ביזיונות ברשות הרבים, נפטרת בפעם אחת מכל אותן חבילות של דינים שרבצו עלי. אף אחד לא היה צריך לדאוג לי, משפחתי נותרה שלוה ורגועה, לא נזקקתי להוציא

כספים מיותרים על רופאים ותרופות, נותרתי בריא ושלם כשהייתי קודם לכן. אלא מה? במשך זמן קצר ביישו אותי בצורה נוראה. הרי לכם בקל וחומר בן בנו של קל וחומר, שעלי להביא סעודת הודאה. גם נפטרת מכל אותם דינים שריחפו מעלי, וגם המחיר ששילמתי היה זול יחסית, בלי שום צער ונזק לאורך זמן".

נמצאנו למדים, שעל אף שהדרך הכללית לכלל ישראל היא, שלפעמים הדיבור אינו יעיל כדי להשיב לבנו בתשובה, אבל מי שחכם מספיק ומטה את אוזנו לשמוע את הדיבור, יכול לצאת ידי חובה גם בלי שיגיע למצב של "דודי שלח ידו", וכבר בשלב של "פתחי לי אחותי רעייתי", הוא מתעורר וחוסך את כל הצער והנזק שעלולים להיות מנת חלקו אם לא יעשה כך.

כעין זה שמעתי גם ממורי ורבי, הרה"ק בעל ה'נתיבות שלום' מסלונים זצ"ל, שפעמים רבות אנחנו מוצאים בתורה הקדושה לשון 'שמיעה' במקום לשון 'שמירה': "והיה אם שמוע תשמעו", במקום "והיה אם שמור תשמעו", מכאן אנו למדים שיהודי צריך לשמוע את קול ה' מדבר אליו מתוך המעשים הנעשים בעולם הזה. לקחת מוסר ולהסיק מסקנות ממה שהוא רואה ושומע, ולא לחכות שיגיע למצב שיבואו עליו ייסורים חלילה.

מספרים גם, שפעם הגיע מישוהו לעיירה ראדין וסיפר על רעידת

כן! \$1,200,000 בעיסקה הראשונה שניסה, ובשיחת הטלפון הראשונה! מיליון ומאתיים אלף דולר הועברו לחשבוננו טבין ותקילין, והם היו הסנונית הראשונה שבישרה על כך שיש כאן מתווך בעל שם טוב והצלחות גדולות

ומה הקשר בין \$1,200,000 במנהטן, ל-60 חלות במירון?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"יְבָרְכֶם בְּיוֹם הַהוּא..." (בראשית מ"ח, כ')

העולם של ימינו, שגרת החיים של כולנו, הם ים סוער ורוגש של אתגרים, דאגות, רצונות, שאיפות, הצלחות וכשלונות. החיים בזמננו הם רדופי התרוצצות, שעות הפנאי גם הן עמוסות משימות ועטויות מטלות לרוב, ואפילו בשעות המיועדות לדברים ממוקדים - רבים מאיתנו מתקשים להתרכז, עקב רוב הטרדות והדאגות האופפות אותם.

המציאות הזו מקיפה כמעט את כל יושבי תבל. יש מאיתנו שאת מנוחתם מטרידה שאיפה לעלות ולהתעלות בתורה, יש מי ששלוותו ממנו והלאה עקב היצר המתגבר עליו בכל שעה. לא מעט יהודים מתמודדים עם בעיות בריאות ומחלות, כה הרבה ילדים מציבים בפני הוריהם אתגרים חינוכיים מורכבים, ואף חשבון הבנק הופך לפעמים לספינה רעועה בלב ים זועף...

ואז מגיע העולם הזה, ומתחיל למצוא פתרונות לבעיות שהוא בעצמו יצר. ימי מרגוע, תרפיה כזו או אחרת, קורסים לרוגע נפשי והבטחות פרסומיות לשקט ושלווה. אלה כמו אלה, כוחם מוגבל מאוד ולעתים אינו קיים, הם מנסים לפתור בעיה אחת ביצירת בעיה אחרת, מחליפים דאגה בדאגה, הופכים הישג למדרגה לקראת המטרד הבא...

אז האומנם, האם החיים בעולם הזה הם גזירת גורל של דאגות ולחץ? האם לא ניתן לזכות לחיי שלווה ורוגע בעודנו חיים ונושמים על פני האדמה? האם נגזר על כולנו להיות במירון בין דאגה זו לאחרת, בין התמודדות אחת לרעותה? האם יש דרך שמבטיחה באמת שקט נפשי, שלווה נפלאה, רוגע פנימי בעומק הלב, בכל תנאי החיים ולמרות הכל?!

התשובה היא שכן, ובגדול. זה כרוך רק בשינוי חשיבה, בהרכבת משקפיים אחרים על עינינו המתבוננות. כל מה שיהודי צריך כדי לעבור לעולם שכולו יופי, שלווה, רוגע ושקט נפשי פנימי, הוא לחדד את לבו בתובנה אחת ויחידה, והיא:

שלפני ואחרי ובאמצע הכל, יש אבא שבשמים שמנהיג את העולם כולו, ואנו סומכים עליו ובוטחים רק בו. הוא ברא את העולם ומוביל אותו למישרין, הוא יוצר ועושה את הכל וכל מה שזו או לא זו בעולמנו - זה בדברו ובפקודתו. והוא, הבורא הגדול והחזק הזה, הוא

אבא שלנו, חפץ בטובתנו, רוצה בהצלחתנו, פועל למעננו!

כשהתובנה הזו ברורה, לפתע פתאום כל הדאגות נשמטות, כל הטרדות נעזבות, כל הלחץ מתפוגג. הנה כי כן, יש לנו התמודדות? - הרי משהו נתן לנו אותה, והוא בעצמו סלל את הדרך ליציאה ממנה. ולא זו בלבד, אלא שבהכרח שההתמודדות הזו טובה עבורנו, וגם פתרונה - אולי נראה כקשה לנו, אבל בהכרח הוא טוב ונכון עבורנו! נדמיין נא את בנו של האיש העשיר בעולם, ואת 'דאגותיו'. לבטח, גם בן שכזה חווה התמודדויות לרוב, חברתיות, בריאותיות, ואולי לפעמים כלכליות. וכי הוא מודאג או מוטרד? וכי הוא נלחץ או זעוף? - אף פעם לא, ובצדק: כי יש לו אבא עשיר מאוד, שבכספו יכול לפתור כמעט את כל בעיותיו, שבחשבון הבנק שלו יש סכום שיכול לכסות את כל משבריו ודאגותיו!

ואנחנו, אבא שלנו אינו מוגבל ביכולתו לפתור כמעט את כל דאגותינו, אלא הרבה יותר: הוא פותר, פתר ויפתור את כל הדאגות שלנו, מאה אחוז שלהן, לטובתנו. כל פתרון שיבוצע לבסוף, כל מה שיקרה ברגע האחרון - נגזר במחשבה שעלתה לפניו יתברך, זה מה שהוא קבע, דרך שהוא סלל, וזה רק לטובתנו, למעננו, עבורנו, בשבילנו!

בפרשת השבוע מספרת התורה על ברכות יעקב לנכדיו, במילים 'ויברכם ביום ההוא לאמור'. במילים הללו מגלה הרה"ק רבי משה מקוברין ז"ע משמעות עמוקה: 'ביום ההוא' - כלומר, יעקב אבינו בירך את צאצאיו שיחיו תמיד את היום הנוכחי, לעולם לא ידאגו את דאגת המחר, וזאת - מחמת בטחונם המלא והמוחלט בבורא עולם,

אשר כפי שהביא את היום הזה עליהם לחיים טובים - כך יביא את הימים הבאים, אין מה לדאוג, אפשר להיות בטוחים באבא!
ומי שבטוח בה', זוכה לראות בחסדו, להתבשר בישועתו. את הפסוק 'והבוטח בהשם חסד יסובבנו' מבאר הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע, כי הקדוש ברוך הוא ברא בטבע הבריאה, שהבוטח בו זוכה לחסדו, שמי ששם מבטחו ואמונתו בבורא - החסד מקיף אותו מכל הכיוונים, הישועות נמשכות אליו כבחבלי קסם... כל מה שצריך לעשות כדי לזכות בהן - רק לבטוח, להאמין, לדעת שיש לנו אבא טוב ומיטיב! אפשר לסמוך עליו בעיניים עצומות!

הבה נחדד בליבנו את מידת הביטחון, באמצעות התבוננות ומחשבה באופן אישי, בלימוד ספרים העוסקים בביטחון כמו 'חובת הלבבות' שער הביטחון, ובאמון אישי ללא הרף. נזכור ונתבונן כי יש לנו אבא טוב ומיטיב, האוהב אותנו, דואג לנו, חפץ בטובתנו, פועל למעננו. מה לנו לדאוג או להיות מוטרדים, בטחו בה' בכל הכח, סמכו עליו בכל עת!

השער שמייצר הון עתק!

הם היו זוג צעיר, שזכו זה מקרוב להיחשף לאור התורה והיהדות, והדבר מילא את ליבם באושר וסיפוק עילאיים. מאידך, חיי הגשמיות שלהם היו קשים ודחוקים, הם גרו בדירה קטנה ומוזנחת בפרברי ניו יורק, מנסים להתמודד עם עול הפרנסה ההולך ומכביד ככל שמשפחתם גדילה והולכת. הם השתדלו לשלוח יד במגוון תחומי עיסוק, ניסו למצוא פרנסה תואמת לאורח חייהם, אולם לשווא - נראה כי הברכה מהם והלאה...

ויהי לתקופת הימים, כשעול הדאגות הכביד והעונני זעק לשמים, שוחחו בני הזוג על המצב, והגיעו למסקנה שהם קרובים למיצוי יכולות ההשתדלות שלהם, הרי ניסו להתפרנס כמעט בכל דרך. 'ואם כל אלו לא הועילו', סיכמו בארוחת הערב, 'אין לנו אלא לבטוח במלך מלכי המלכים, הזן ומפרנס לכל ברואי עולם. רק הוא יושיע אותנו!'

בעצת אחד מחבריו, החליט הבעל ללמוד מדי יום שיעור קבוע בספר 'חובת הלבבות' - שער הביטחון, והוא אכן החל לעסוק בו, והתחבר בכל נימי נפשו לספר זה, המאריך לבאר את גדרי ההשתדלות המוטלים על האדם, ומאריך עוד יותר לבאר עד כמה כשמוצתה ההשתדלות - על האדם להשליך את יהו על ה', לבטוח רק בו ולסמוך רק עליו.

הספר הזה לא משמעל שולחנו, ומדי ערב, לאחר שלמד את השיעור היומי המחזק, היה חוזר על מה שלמד באוזני רעייתו, שהתחזקה אף היא ממבועי הביטחון הנובעים בין דפי הספר, ושמחה למלא את ליבה בעוז ובתעצמות כי למרות הכל ועל אף הדוחק, הם בניו בחיריו של בורא עולם, הוא מכוון את העולם לטובתם, וגם הקושי הזה - מנוהל בדברו ועל פי החלטותיו, כך שבוודאי אין סיבה אמיתית לדאגה...

ערב אחד, בעיצומה של תקופת הדוחק הנוראה, ולאחר שיחה מחזקת ורוויית ביטחון ואמונה שניהלו בני הזוג, נפל בדעתו של

האיש רעיון. 'הן בעברי הייתי מתוון נדל"ן, ואף לאחרונה ניסיתי את מזלי במקצוע זה. מאז הכשלון הקודם כבר עבר לא מעט זמן, אולי הגיע הזמן לנסות שוב?'

אמר ועשה. למחרת עם שחר יצא ושוחח עם כמה חברים מביני דבר, ונודע לו כי בלב מנהטן ניצב לו מבנה יוקרתי, שערכו כ-40 מיליון דולר, וזה עידן ועידנים בעליו מבקש למוכרו. מיועדנו התבלבל מעט, הן מדובר בעיסקה מורכבת בסכום גבוה במיוחד, למרות זאת החליט להיכנס לעובי הקורה, כשהוא שם את מבטחו בבורא עולם...

ביום המחרת, באתר נופש סמוך למנהטן, מתרווח לו גוי עשיר בכורסא מרופדת, ואת עינו צדה מודעה קטנה שהופיעה באחד העיתונים. 'למכירה, מבנה גדול ונאה בלב מנהטן, במחיר מציאה \$40,000,000. כניסה מיידית!' הגוי מביט במודעה, ולפתע גואה בו גאוותו, כשהוא מחליט לרכוש את המבנה, כאן ועכשיו!

הוא מתקשר למס' הטלפון המופיע במודעה, ומבקש לשלוח את עורך דינו לבדוק את העיסקה מקרוב. עוד באותו היום מגיע עורך הדין למקום, בודק את העיסקה, וכשהוא מעניק אור ירוק - הגוי העשיר לא מהסס, ומעביר את מלוא התמורה לחשבון הבנק של המוכר, כשמיועדנו גוזר קופון תיווך נאה בסך מיליון ומאתיים אלף דולר!

כן! \$1,200,000, בעיסקה הראשונה שניסה, ובשיחת הטלפון הראשונה! מיליון ומאתיים אלף דולר הועברו לחשבוננו טבין ותקילין, והם היו הסנונית הראשונה שבישרה על כך שיש כאן מתוון בעל שם טוב והצלחות גדולות, שהצליח למכור בניין שהמתין לקונים תקופה ארוכה, ומכאן ואילך דרך כוכבו והוא הצליח מאוד בעסקיו, עד שהתעשר עושר רב!

וגם אז, כפי שמעיד הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א אשר הביא את הסיפור מכלי ראשון, לא גבה לבו ולא רמו עיניו. הוא אמנם התעשר, אף תמיד הוא חוזר ומשנן: הכל בזכות הביטחון בבורא כל עולמים, רק הוא יכול להקים מעפר דל, להרים מאשפות אביון, להוביל את סדרי עולם באופן כה פלאי, עד שהבוטח אמש מתוון עונוני - הוא הבוטח היום מתוון רוב עושרו!

אכן כן! רבים מאיתנו עוברים קשיים בחיים, אם בנושאי פרנסה ואם בעניינים אחרים. זה לא קל, לפעמים זה ממש מטריד או מדאיג, מעיק או מציק. אולם תמיד תמיד - ההישענות על בורא עולם, הביטחון בו, האמונה התמימה בעוצמתו, ההסתמכות עליו ורק עליו - מרגיעה, ממלאת שלוה, מעניקה שקט נפשי, ופעמים רבות - גם פותחת פתח לישועה!

הבה נתחזק במידת הביטחון, 'שער הביטחון' בחובת הלבבות מלא במבועי עוצמה וביטחון, יש בהם די גם בשבילנו. הבה נלמד על נושא הביטחון, נעסוק בו, נחדדו בליבנו - ונזכה לראות בחסד ה' ובישועתו, מתוון אמונה וביטחון!

חלות מיותרות ונחוצות במיוחד!

שעת בין ערביים, דמדומי חמה טרם כניסת שבת המלכה. היישוב

יש איזה כמה חלות במקפאי, משהו? - - - שאל, כטובע הנאחז בקש כבדל תקווה אחרון...

'אה, חלות אתה מחפשי? דווקא זה יש בשפע' - אמר אב הבית, כשהאיש משתאה והמום, נשמע לו שהוא שומע את המילים כמתוך חלום... 'מנהל המשק, אח, שיהיה בריא, שכח לעדכן את המאפיה שהתלמידים נסעו, והבוקר נחת עליי משלוח של חלות... אין לי מה לעשות איתן. אתה רוצה אותן?'

'רוצה? - הרבה יותר!' - כמעט צווח האיש, 'אנחנו קבוצה גדולה כאן, והחלות שלנו נתקעו בדרך. אני רוצה לרכוש את כולן כאן ועכשיו, הרגע!'

'קח', אמר אב הבית בטון עייף, והלה עמד ושלשל לידיו את הכסף, קונה את כל החלות. הוא מחזיק בידיו את קרטון החלות, ורץ אתו במורד מהאולפנה לבניין מוסדות 'יד עזרה', לעבר מקום כינוס בני חבורת הרה"צ רבי אשר, כשהוא נושא את הקרטון כמחזיק אוצר יהלומים יקר, וצעדיו מרקדים כמוצא שלל רב...

עם הצפצוף, הגיעו החלות ל'יד עזרה', והרה"צ רבי אשר, באותו חיוך על פניו, מפטיר ואומר: 'נו, הרי אמרתי. אבא לעולם לא משאיר את בניו ללא חלות...' בני החבורה סופרים כמה יש בקרטון, ונפעמים: 60 חלות, בדיוק, אחת לאחת. הכמות הדרושה להם - המתינה להם במירון מהבוקר, אבא לא משאיר בנים ללא חלות, עובדה!

הם רצים אל הרה"צ רבי אשר, מספרים בהתרגשות כי ספרו את החלות, והנה הכמות תואמת להפליא באופן מדהים ממש. רבי אשר לא נרגש ולא נרעש, הן מהרגע הראשון היה בטוח כי לא יחסר פירור, בטחוננו בה' אינו מותיר מקום לדאגה כלל, היה ברי לו כי בורא עולם ישלח אליו חלות. לפיכך, תגובתו הפתיעה עוד יותר כשאמר: 'האם יודע אב הבית של האולפנה להודות לאבא שבשמים על שדאג שמישהו ירכוש ממנו את החלות המיותרות? האם היטיב להבין כי אבא שבשמים, כפי שאינו משאיר בנים ללא חלות, כך הוא גם דואג לבל יישאר בן עם חלות מיותרות? האם הוא הפנים כי במעשה זה ניכר לעין כל כי אבא שבשמים פותר עבורנו כל בעיה, ולא רק עבורנו אלא גם עבורו?!

סיפור זה, המופיע בספר 'האמנתי ואזמרה', מעורר את הלב: הנה כי כן, לבורא עולם דרכים משלו לנהל את העולם, לפתור לכל יהודי את מצוקתו שלו, להעניק לכל אחד את הפיתרון לבעיה האישית שלו. כשמחד גיסא לקבוצת יהודים אין חלות, ומאידך גיסא לאב בית יש חלות מיותרות - האב שדואג לבניו, פותר לזה כמו לאלה את הבעיות כולן!

יהודי יקר, אין זה משנה מה ההתמודדות שלך, מה הקושי שלך. אבא שבשמים לא משאיר בן ללא פיתרון, לא מותיר ילד שקוע בדאגתו. השלך על ה' יהבך, התחזק בביטחון ובאמונה. בטוח בה' עדי עד, והוא יושיענו בכל עת ובכל מצב!

מירון עוטה הוד קדומים גלילי טהור, אווירת החולין מפנה את מקומה לזוך שבת קסום, הכל ממהרים להספיק את ההכנות האחרונות טרם תשקע השמש, ושבת המלכה תפרוש את כנפיה על היישוב הקטן, שבמעלה גבעתו שוכן ציון הרשב"י.

כמדי 'שבת מברכים', גם בשבת הזו הגיעה קבוצה נכבדה של יהודים בראשות הרה"צ רבי אשר פריינד זצ"ל, לעשות את השבת בצילא דרשב"י, על אדמת מירון המרוממת. הם כבר מורגלים בכגון דא, יודעים מי מופקד על הדגים ומי על הסלטים, מי מביא ברכבו שתיה ומי אחראי על בישול המרק והעופות. יש גם מי שמוטל עליו להביא חלות, 60 במספר לכל הסועדים כולם, אלא שבאותו ערב שבת נתקע רכבו של הלה במעלה הכביש צפונה, ואתו - נתקעו גם החלות...

בימים ההם, כשהטלפון הסלולרי לא היה מצוי, ארך זמן עד שהידיעה הגיעה מירונה. לבסוף, סמוך לכניסת השבת, הצליח בעל הרכב להיחלץ מהכביש ולמצוא מקום סמוך לשבות בו, כשהוא מיידיע את בני החבורה השוהים כבר במירון כי החלות אתו - כלומר: להם אין חלות. ושוב, יש לזכור כי מדובר בשנים עברו, טרם היה היישוב מירון אבן שואבת להמונים, לפני שמדי שבת שהו בו אלפי אורחים, שכל אחד מהם מביא עמו 2-3 חלות מיותרות...

בני החבורה אצו רצו להרה"צ רבי אשר, לשאול את פיו כדת מה לעשות. רבי אשר, מופלג בדורו באמונה וביטחון היה, חיוך נראה על שפתיו ואפילו דוק של דאגה לא ניכר בעיניו. 'צאו וחפשו במבואות היישוב ובבתי, בטוח אני שאבא לא משאיר את בניו ללא חלות לשבת!' - פסק בביטחון רב, והרצים יצאו דחופים...

הם עברו בית אחר בית, נקשו בכל דלת, ביקשו עזרה מכל עובר אורח. אפס, כי כולם פסקו ואמרו שיש בביתם חלות בכמות המותאמת לבני המשפחה, אין להם יכולת לעזור. בודדים הציעו כמה מצות ללחם משנה, בכמות שהיא חוכא ואיטלולא לעומת בני החבורה הרבים הזקוקים לחלות עבור 3 סעודות...

החמה כבר עומדת בפאתי מערב, הצפצוף המבשר על כניסת השבת עומד להישמע ברמה, וחלות אין. בני החבורה כבר סרקו את היישוב מכל צדדיו, כבר היו מי שנקשו בביתם פעמיים ושלוש, ואפילו לחמניה קטנה אין בידם, או למצער גרגר שומשום... כלום אחד גדול, כשבועד כמה דקות כבר תיכנס השבת, ואין להם חלות!

ואז, אחד מבני החבורה חולף על יד בניין האולפנה המקומי, ומציץ פנימה בתקוות מה. אלא שהבניין חשוך ונראה כסגור ומסוגר, נראה כי התלמידים נסעו לשבת חופשה, ואיש מהם אינו נראה באופק. כאילו כדי לאמת את תחושתו, הגיח 'אב הבית' המופקד על בניין האולפנה מדיירתו שבקומת הקרקע, והודיע כי אם הוא בא לבקר מישהו - הרי שהגיע לחינם, שכן התלמידים כולם נסעו לדרכם, 'אין כאן איש, שבת חופשה!' - פסק, וכמעט עמד לטרוק את השער...

'רגע, רגע', נשמע קולו של האיש המציץ, 'אני לא מחפש איש, אני מחפש חלות. אם אין תלמידים, שמא למצער יש כאן חלות? אולי

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

לאחר תפילת מנחה התרחשה תפנית לא צפויה... לפתע פתאום, מיוזמתו, ניגש החזו"א לר' נחמיה, וביקש שיציג שוב את הצדדים של השאלה, ר' נחמיה הציג הצדדים, החזו"א הקשיב בקשב רב, כאילו שומעם לראשונה, ומיד פסק חד משמעית...

התפילה - אמונה וקרבת אלוקים!

הרב בנימין בירנצוויג

"אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֱמֹרִי בְּחַרְבִי וּבְקִשְׁתִּי" (בראשית מ"ח, כ"ב)

במערכה של שדה הקרב, ידוע כי משתמשים בתחילה בכלי נשק המופעלים מרחוק כדי לרכך את האויב, ואח"כ כשמתקרבים פנים אל פנים משתמשים עם כלי הנשק האישיים.

בתורה כתוב כאן לכאורה ממש הפוך, הרי החרב משמשת לקרב של פנים מול פנים, ואילו הקשת משמשת למלחמה ממרחק, וא"כ מדוע התורה הפכה את הסדר? הרי היה צריך להיות כתוב שנלחם בהם בתחילה בקשתו - שירה עליהם חיצים מרחוק, ואח"כ כשהתקרבו אחד אל השני - נלחם בהם בחרבו פנים אל פנים!?

כותב התרגום, כי הפרוש של 'חרבי וקשתי' הוא 'בצלותי ובעותי' ותרגומו 'תפילתי ובקשתי', כלומר אין הכוונה כאן על מלחמה בשדה הקרב, אלא על מלחמה של תפילה ובקשה.

מעתה יתבאר לנו הפלא ופלא, הקדמת החרב לקשת במלאת התפילה, כי הנה כבר ידוע כפי המבואר בספרים הקדושים, שמהות ותכלית התפילה אינה למלאות צרכי בני האדם בבקשותיהם, אלא תכלית התפילה היא 'אמונה וקרבת ה' והאמצעי להגיע לאמונה

הכי מוחשית שיש, היא על ידי שאדם מתרגל לבקש כל יום שלוש פעמים את צרכיו הבסיסים מבורא העולם, וזוה הוא מרגיש שאין עוד מלבדו, והוא הזן מפרנס ומכלכל, מחייה וממית לכל הברואים!! אמור! התפילה היא מצוות חיוק האמונה, ובקשת הצרכים היא האמצעי להגיע לתכלית התפילה - אמונה!

מעתה נפלא! בפסוק זה מבוארת לנו צורת התפילה האמיתית, התכלית היא 'בחרבי' - תפילתי, תפילה זה אמונה, זה להרגיש הכי קרוב לבורא עולם, וכפי שכתב ה'מסילת ישרים', להרגיש שמדבר עם הקב"ה כדבר איש אל רעהו, וזה 'חרבי' פנים אל פנים כביכול, והאמצעי לזה הוא 'בקשתי' - בקשתי, על ידי בקשת צרכיו של האדם!

כיצד מגיעים לתכלית התפילה שהיא האמונה?! רק אם האדם תחילה ניגש לתפילה 'בחרבי' - כדבר איש אל רעהו, ואז ממשיך 'בקשתי' לבקש צרכיו, רק ככה מגיעים לאמונה על ידי התפילה ובקשת צרכי האדם.

מעשה נורא שקרה עם מרן החזו"א: היה זה לפני 65 שנה, אחד מיקיר קרתא דירושלים, הרב נחמיה בקר ז"ל, נפקד בשעה טובה ומוצלחת בבן ראשון, שהפך אותו לאבא נרגש ומאושר. ההורים הביאו את בנם הקטן הביתה בהתרגשות ובשמחה, ונראה היה כי מעתה חייהם יהיו מאושרים עוד יותר, בזכות האוצר הקטן שהצטרף למשפחה הצעירה.

ואז הכל התחיל להסתבך. לפתע החלה היולדת לחוש שלא בטוב, והובלה לבית החולים. הרופאים בדקו והגיעו למסקנה שאין ברירה, אלא לבצע ניתוח דחוף באופן מידי, כי הדבר כרוך בפיקוח נפש ממש. גם הרופא הנודע פרופ' שקולניק הסכים עם הקביעה הזו, והוסיף כי נראה שהניתוח יגרום שהיולדת לא תוכל ללדת עוד, ובנם הנולד להם יהיה בנם היחיד...

כששמע ר' נחמיה את הבשורה, הבין שלכאורה אין כאן שאלה, זה פיקוח נפש שדוחה הכל. אך כיון שמדובר בשאלה שיש לה השלכות לטווח ארוך והמשך הדורות, ביקש לנסוע לבני ברק לאורים ותומים - מרן החזו"א. הוא אמר זאת לפרופ' שקולניק, שהסכים להמתין קמעה בשומעו על דבר גדולתו של החזו"א.

באותם ימים הדרך ארכה כמעט 4 שעות, וכשהגיע ר' נחמיה לביתו של החזו"א - מיהר להכנס פנימה ומצא את החזו"א כשהוא נוטל ידיו לתפילת מנחה, ולנוכח דחיפות העניין ניגש והציג את השאלה בפני החזו"א.

החזו"א האזין לו בקשב רב, והשיב שהואיל והרופאים תמימי דעים

היא האריכה ימים עד גיל 88 שנים, ובימי השבעה ספרו תשעת!!! בניה לר' אלימילך בידרמן את הסיפור נורא ההוד הזה

בידו, בלית ברירה פנה למרן הרב שטיינמן זצוק"ל, סיפר לו את המעשה ושאלו מה הכוונה בזה? וכך ענה לו: "בספר מלכים מסופר על אישה אחת מנשי הנביאים שצעקה אל אלישע, הרד"ק מבאר שהיא צעקה מאתיים שישים וחמש צעקות ותפילות, כמנין אותיות 'צעקה', ולזה כיון הרב אלישיב, שימשיכו להתפלל ולא יתייאשו, כי לכל אחד נקבע בשמים סך התפילות שעליו להתפלל, ועל כן אין להתיאש מאף מצב באשר הוא, כי איננו יודעים מתי נשלים את מכסת התפילות הנצרכות לישועה. יתכן שמהו יתפלל מאות תפילות והוא על סף ייאוש, כי מרגיש בלבו 'התפללתי והתפללתי וטרם נושעת', אבל בעצם עומד הוא על סף הישועה כי קרובה היא לו מאד, יתכן שעליו להשלים שלוש או ארבע תפילות ויושע". אבל עדיין זה לא מתיישב כ"כ על הלב, למה באמת כך נקבע? הרי כבר בתפילות הראשונות אדם שפך את דם ליבו על מילות התפילה, כמה דמעות כמה בכי....

ראיתי שמביאים בזה (בשם ספר 'דברי שאול') קצת הסבר שמתקבל על הלב. כתוב בגמרא (ברכות לב, ב): "אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה, יחזור ויתפלל שנאמר 'קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'". וכתב הרמב"ן: מה הכוונה שיחזור ויתפלל? אלא שיש אדם שאין לו זכות שתגרום לתפילתו להתקבל מכל מקום, עצם עמידתו להתפלל ובטחונו שהקב"ה שומע תפילה, הרי היא הזכות שתועיל לתפילתו להתקבל!

מבהיל! כח התפילה הוא האמונה! עצם זה שאדם שלא נענה בתפילתו נעמד להתפלל שוב, מראה כי ניגש לתפילה במהותה האמיתית, והיינו חיזוק האמונה, אז ודאי ייושע. וכמו שמובא בשם מרן החזו"א, שהישועה מגיעה לאדם כשנמצא על סף ייאוש, כשמרגיש שאין מי שיעזור לו, ושם מבטחו בבוא העולם - אז צומחת הישועה, כן סגולת התפילה, אם אדם מתפלל ומכוון בזה לחזק אמונתו בה' ויודע שהכל ממנו ורק ממנו, ממילא תפילתו מגיעה לתכליתה והוא ייושע בתפילתו.

הרי מעתה יתיישב על לב תשובת גדולי ישראל: "תתפלל!", והיינו לא סתם 'תבקש' בנוסח של בקשת צרכים, 'תתפלל' - כפי שצריכה להיות תפילה, שעל ידה תתחזק באמונה שרק ממנו תבוא הישועה, ואז בע"ה תיושע! עצם זה שמוסיף אתה להתפלל, ומבין שהכל ממנו ורק ממנו - זה יביא בסוף את הישועה!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

שזו שאלה של פיקוח נפש, שאי עשיית הניתוח מסכן את חיי האם, הרי שאין מנוס מלבצע את הניתוח, ויפה שעה אחת קודם אף במחיר ההשלכות שיש לכך.

ר' נחמיה השיב ב"ישר כח' ופנה לאחור, ואז אומר לו החזו"א שיישאר לתפילת מנחה, כמוכן שלא יסרב לבקשה, אף שהזמן היה לחוץ מאד מאד, להזדרז לעדכן את הרופאים בצורך לעשות את הניתוח מיידית.

ואז, לאחר תפילת מנחה התרחשה תפנית לא צפויה... לפתע פתאום, מיוזמתו, ניגש החזו"א לר' נחמיה, וביקש שיציג שוב את הצדדים של השאלה, ר' נחמיה הציג הצדדים, החזו"א הקשיב בקשב רב, כאילו שומעם לראשונה, ומיד פסק חד משמעית: "לא לבצע את הניתוח! בורא רפואות כבר יעזור. אל תרשה לרופאים לנתח!!"

בום! ר' נחמיה מתאושש קמעא, ופונה לחזו"א: "אולי לא הבנת את הרב, הרי לפני מחצית השעה הרב ענה לי לעשות את הניתוח, פיקוח נפש, ועכשיו לא! מה נשתנה?!"

תשמעו מה ענה החזו"א? מילה אחת! "מנחה!!!"

המשיך ר' נחמיה לתמוה בפני החזו"א: "הרי הצגתי הדברים אותו דבר לפני מנחה ואחרי מנחה, מה נשתנה?!"

והשיב לו החזו"א: "את התשובה היא אמרתי לך קודם תפילת מנחה, והתשובה הנוכחית, היא לאחר תפילת מנחה. תפילת מנחה משנה תשובות!!!"

מבהיל כל רעיון!

כמוכן שהוא אף רץ לנסוע לירושלים, והודיע לרופאים את תשובת החזו"א. הם נדהמו מהסיכון הנורא שהוא לוקח על עצמו, אך כיון שכבר התפרסם שמו של החזו"א ובקיאיותו וחכמתו הרבה - הסכימו איתו.

יומיים אח"כ התברר דבר נורא! באותו יום שהאישה הייתה אמורה להיכנס לחדר הניתוחים, נכנס זיהום מסוכן מאד לחדר ניתוח, וכל מי שנותח באותו יום לא שרד, או שהסתבך מאד מצבו. האשה הזו ניצלה ונצלו חייה בתרתי.

היא האריכה ימים עד גיל 88 שנים, ובימי השבעה ספרו תשעת!!!
בניה לר' אלימילך בידרמן את הסיפור נורא ההוד הזה.

ראיתי בספר 'התעלות' על מרן הגרי"ש זצ"ל, שפעם נכנס אליו חתנו הרב זילברשטיין שליט"א, ושאלו כיצד אפשר לעזור למעוכבי שידוכים, שבאים אליו כ"כ הרבה וצרתם בפייהם ודמם בליבם, "מה עושים?", פנה בבקשת עצה מחמיו הגדול. ענה לו הרב אלישיב: "שיתפללו!!!" "שאלו הרב זילברשטיין: "וכי צריך לומר להם זאת? הרי שנים על גבי שנים הם בוכים ומתפללים, שלוש פעמים ביום, הולכים לכותל ולעמוקה ולמקומות הקדושים, הם מרגישים שהם צריכים סגולה וברכה מיוחדת מעבר לתפילה?". ענה הרב אלישיב: "שימשיכו להתפלל ויראו ישועות!!!"

הרב זילברשטיין, ניסה להבין מה כוונת הרב אלישיב, ולא עלתה

כל אחד מאתנו מתמודד יומם ולילה עם ניסיונות, כל אחד לפי מקומו ודרגתו ועניינו, אבל הניסיונות נמצאים בכל מקום, והיצר הרע תמיד הולך יחד אתנו. מי שלומד מוסר, ומתכוון כראוי לכל אותם חיכוכים עם היצר הרע, יודע להתגבר עליו ברגע האמת, יש לו את הכח לעשות זאת. ולכן חשוב מאוד להקפיד על לימוד מוסר.

ד' אמות של הלכה

זה גם המקום להזכיר את גודל החשיבות של עניין לימוד ההלכה באופן יומיומי, כמו שראינו בפרשה הקודמת, שיעקב אבינו ע"ה שלח את יהודה לפניו גושנה כדי להורות, להקים בית מדרש ללימוד הלכה.

כי זה היסוד של כל יהודי ושל כל קהילה יהודית, שיהיו שיעורים בהלכה ושילמדו הלכה יום יום.

אבי מורי זצ"ל, היה אומר על מה שאומרים חז"ל ש"כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא" - הרי צריך להבין במה מדובר? אם הוא זכאי לעולם הבא - הרי ממילא יש לו עולם הבא, ואין חלילה הוא בכלל אלו שעליהם נאמר שאין להם חלק לעולם הבא, איך יהיה מובטח לו שהוא בן עולם הבא?

"אלא", אמר אבי מורי זצ"ל, "מכאן ראינו, שאפילו מי שהוא בכלל אלו שאין להם חלק לעולם הבא וחלילה - יזכה לעולם הבא בזכות לימוד הלכות כל יום!!!"

אבל יש בזה תנאי מאוד מאוד יסודי ובסיסי: זה חייב להיות כל יום! גם ביום הכיפורים וגם בתשעה באב, בערב פסח ובפורים ובכל יום ויום, בלי להחמיץ אף יום. אחרת זה כבר לא בגדר של "בכל יום", וממילא מפסיד חלילה וחלילה את ההבטחה שמובטחת לו שהוא בן עולם הבא.

שאלתי פעם את הרה"צ רבי זונדל קרויזר זצ"ל, למה אומרים חז"ל שאין לו לקב"ה ד' אמות של הלכה בלבד, למה תפסו חז"ל בלשון ד' אמות? למה לא בית סאתיים של הלכה?

השיב לי ר' זונדל בצער: "תסתכל מסביב ותגיד לי כמה אנשים לומדים הלכה בכל יום. אפשר להכניס את כולם יחד בתוך ד' אמות...".

ולכן צריכים אנו להכיר טובה לארגון 'דרשו', שהשכילו לעשות תוכנית מיוחדת ללימוד הלכה בכל יום, ולזכות את עם ישראל בהבטחה שיהיו הרבה יהודים שמובטח להם שהם בני עולם הבא. ואם כבר הזכרנו את הפסוק "ואת יהודה שלח לפניו להורות", אומרים על דרך צחות: למה יעקב אבינו דאג כל כך לפתוח בית מדרש חדש מיד עם בואו למצרים? הרי יוסף הצדיק למד במצרים במשך שנים רבות, בטח היה לו בית מדרש! אלא, כשיוסף שלח לו את ה'עגלות', ואומרים חז"ל שזה היה הסימן של לימוד הסוגיא של עגלה ערופה, אמר יעקב אבינו - כבר עברו 22 שנה ויוסף הצדיק עדיין מתעמק באותה סוגיא? חייבים לפתוח שם עוד ישיבה, שילמדו בקצב מהיר יותר...

מופלאה בין האחים, ועדיין הם חשבו שאולי הוא נוטר להם טינה ולכן כששבו מקבורת יעקב אביהם, הם חשבו אולי הוא עוד רוצה לגבות מהם מחיר, אבל יוסף אמר להם שהקב"ה חשבה לטובה, וממילא הוא לא כועס, וחלילה לו מעשות להם כל רע.

בקשה מכל מגיד שיעור

והאמת היא שבכלל לא צריך לדעת מה חושב השני כדי להינצל מכעסים ומריבות. צריך לדעת רק דבר אחד: הקב"ה הוא זה שמנהל את העולם, וממילא גם אם השכן שלך רוצה לעשות לך רע חלילה, הוא לא יצליח ולא יוכל לעשות זאת, אם הקב"ה לא החליט לייסר אותך.

זאת אמונה פשוטה ותמימה, אמונה בסיסית ויסודית שאין אדם נוקף אצבעו מלמטה, מבלי שהכריזו על כך מלמעלה, ואת האמונה הזאת צריכים לטפח ולפתח, וצריך לחזור ולשנן את הדברים עד שיהיו תקועים בלבנו כיתד שלא תימוט.

ואיך מגיעים לכזאת דרגה של אמונה? רק על ידי לימוד מוסר, חזון ושנן, עוד מוסר ועוד מוסר, בכל גיל ובכל מצב.

אבי מורי בעל ה'מעדני שולחן' זכר צדיק לברכה, היה מוסר שיעורים במשך 32 שנים, ולא היה יום אחד שלא מסר שיעור גם במוסר. בכל פעם שהוא היה פוגש מגיד שיעור - הוא היה מבקש ומתחנן: "תלמדו עם הבחורים ועם משתתפי השיעורים גם מוסר! קצת פחות גמרא כדי שיהיה זמן גם למוסר. בלי זה אי אפשר להיות יהודי בכלל!"

לא מזמן הגיע אלי יהודי, וסיפר לי שהוא נכשל בעבירות ל"ע, כשהוא מתרץ את עצמו שיש לו יצר הרע גדול.

אמרתי לו: מה אתה חושב? רק לך יש יצר הרע? גם לי יש. לכולם יש יצר הרע. מי שלומד מוסר - יודע להתגבר עליו, ומי שלא לומד מוסר - נופל שדוד לרגליו. אתה חושב שאתה יוצא דופן?

לאדם אחר אמרתי את אותו הדבר בסגנון דומה: "אתה היצר הרע של עצמך", אמרתי לו, "אם תלמד תורה וכל יום תלמד גם מוסר, ולא תכניס את עצמך בכוח לניסיונות, פתאום תראה שהיצר הרע שלך לא כזה גדול, ושאתה יכול להתגבר עליו, כי הקב"ה לא מעמיד אותנו בניסיונות שאנחנו לא יכולים לעמוד בהם חלילה וחס".

מספרים על כ"ק מרן אדמו"ר מבאבוב, הרה"ק רבי נפתלי זצ"ל, שעוד בחיי אביו היה אדם מאוד מאוד מוערך והתנהגו בו כאילו היה רבי. פעם ראה אותו אחד ממכריו כשהוא מהלך לבד ברחובה של עיר בשעות הלילה.

"מה אתם עושים פה?", הוא שאל את רבי נפתלי, "למה אתם הולכים לבד, הרי תלמיד חכם צריך שמירה, ובוודאי בלילה...".

השיב לו רבי נפתלי בחיוך: "אני אף פעם לא לבד. בכל מקום שאני הולך, היצר הרע הולך יחד איתי. הוא לא עוזב אותי אפילו לא לרגע אחד".

ואת זה אמר קדוש עליון כמו רבי נפתלי, כי זאת האמת לאמיתה.

"בזכות אותו המעשה, זכיתי לחיי עולם הבא", סיפר היהודי לחברו החי, "כי המצוות שקיימתי בכל ימי חיי גם יחד, לא מגיעות לאפס קצה המצווה הגדולה הזאת שקיימתי בכל כספי, וכדברי הפסוק: 'בכל מאוודך' - 'אפילו נוטל את ממונך'..."

הוא אשר דיברנו, שכאשר זוכה האדם לקיים מצווה באתכפיה, על ידי שהוא מכופף את הטבע העצמי שלו, על ידי שהוא מתגבר על הנטייה הטבעית שלו, ומכניע את תאוותיו ורצונותיו לאביו שבשמים, על ידי כך זוכה לתקן ולכפר על כל חטאיו, וזהו עניין השובב"ם, השווה לכל נפש, כי כל אחד לפום דרגתו ובמקום שבו הוא נמצא, יכול להקריב קרבנות לבורא כל עולמים, אם בבית המדרש ואם במשרד הממוזג, או תוך כדי עבודת כפיים במפעל ייצור ובכל מקום אחר.

וכך הוסיפה הרעייה לנוף בבעלה מדוע לא הציע לכומר סכום של 150 זהובים או 200 ואפילו 250 זהובים ולא נתקרה דעתה עד שצווחה בקול מר: "אפילו את כל 300 הזהובים היית צריך לתת. איך יכולת להשאיר נערה יהודייה בבית השבי, כשהיא תחת ידיו של כומר שונא ישראל?!"

אורו פני היהודי ובחיוך רחב השיב לאשתו: "אכן צדקו דבריך, וכך אכן עשיתי וזכיתי לקיים מצוות פדיון שבויים כשתמורתה נתתי את כל אשר לי..."

ויהי כאמרו את הדברים האלה - פנה לבית השכנים ושב משם, כשמאחוריו צועדת אותה נערה יהודייה, שזכה לחלץ ולפדות מהשבייה.

הקדוש ה'חפץ חיים'

הרבנים שמצטט בשמם מכתיר בתואר מו"ר וכדו' אך את ה'חפץ חיים' מכתיר בשם 'הקדוש' [ראה ס' קובץ מאמרים ואגרות עמ' ק, קל"ז, ר"ו, ועוד] שהוא היה אכן קדוש, באמת צדיק נורא ואיום, וכידוע שכל מה שיצא מפי החפץ חיים היה בבחינת 'ותגזור אומר ויקם לך', ולפני מאתיים שנה ומעלה, מצינו אנשים יחידים שזכו לתואר 'קדוש' כמו ה'אור החיים הקדוש', ה'אלשי"ך הקדוש' וכדומה ואלו היו יחידים יחידים."

(כאיל תערוג')

שח רבינו בשיעור: "כל אחד נהיה קדוש. בדור הקודם היו אומרים זכרוננו לברכה, ואולי לפעמים אפילו זכר צדיק לברכה, אבל 'קדוש' כמעט אף פעם לא אמרו!

"והיום כולם קדושים, והמלאכים צוחקים עליהם וכי זה צדיק? זה קדוש? ובעיקרון תואר כזה אם בא לדיק יכול להזיק לו, וכמבואר בשו"ע שנפרעין וכו' [ואולי כיום כבר לא יזיק כי כולם יודעים שזה צחוק]". והמשיך רבינו: "בספרי רבי אלחנן וסרמן מצינו, שאת כל

גורמת שיום יום חמישים אנשים בראדן נשארים בריאים וחזקים ללא שום מחלה, ואם כך יוצא שלא צריכים עבורם מיטה בבית חולים!".

כשהמשיח יבוא הוא ידע לומר לכל יהודי כמה זכויות תרם על ידי תורתו ומעשיו לכלל ישראל!

חשבתם פעם כמה אנשים ניצלים בזכות אדם שגורם להרבות אהבה ואחוה, שלום ורעות, ומרחיק ממחלוקת?!

כשהמשיח יבוא בעזרת ה' הוא יאמר: "בחור פלוני ואלמוני, זכית! בזכותך כל כך הרבה יהודים ניצלו ממחלה! בזכותך אדם שהיה חולה קיבל רפואה!".

איזה כבוד יהיה בזמן שהמשיח יבוא ויאמר כך! כל התנאים הקדושים, כל גדולי ישראל יעמדו שם, והמשיח יראה להם בחור ישיבה בן חמש-עשרה - שבע-עשרה, שבזכותו יהודים רבים נצלו וזכו לחיים!

(מתוך הספר 'כבודם של ישראל')

בקול, כדי שה'חפץ חיים' ישמע: "כמה מיטות הבחור הזה תרם לבית החולים?"

הגיב ה'חפץ חיים': "בחור זה תורם כל יום חמישים מיטות לבית החולים!"

תשובה זו היתה למעלה מהשגתם של הגבירים. חליפה כזו ישנה וקרועה, וכל יום חמישים מיטות?! היתכן?!

ראה ה'חפץ חיים' שאינם מבינים ואמר: "בואו אסביר לכם את כוונתי. הקב"ה ברא את האדם בריא, אם כן למה הוא נהיה חולה? או שהוא בעצמו התנהג לא בסדר, או מדין ערבות - כל ישראל ערבים זה לזה, וכיון שיש בישראל חוטאים, נגרם מכך שיחלו גם אנשים שלא חטאו בעצמם. צד זה הוא הצד השלילי של הערבות, אבל יש גם צד חיובי - אדם הלומד ומתפלל - מביא בריאות ואושר לאנשים רבים.

"אני מכיר אישית את הבחור הזה", המשיך ה'חפץ חיים', "התורה שלו

העיר וורשה ויראה מישהו עומד על במה גדולה ונואם ביידיש, הרי מיד יבין שהוא פונה ליהודים, כי הוא מדבר בשפתם. אותו הדבר כשהקדוש ברוך הוא מחולל פעולות בעולם הזה - הוא מדבר לבניו, לעם ישראל. אנחנו רק צריכים להקשיב ולשמוע כדי שהדיבור יהיה באמצעות אסונות שמתרחשים אצל הגויים, ולא בעם ישראל חלילה."

אדמה גדולה שהייתה באותם ימים בסין או בייפן, ונהרגו עם רב. ה'חפץ חיים' היטה אוזנו לשמוע את החדשות ואף הרבה לחקור אודות הפרטים הקטנים. האנשים שם תמהו, ושאלו את ה'חפץ חיים' מה הוא מתעניין כל כך במה שקורה בארץ רחוקה שבה אין בכלל יהודים? השיב להם מרנא ה'חפץ חיים': "למי הקדוש ברוך הוא מדבר אם לא בשבילנו? הרי אם יעבור אדם במרכז

- ◆ האם מותר לסכם עם בעל מלאכה בחול המועד על עשיית מלאכה לאחר החג?
- ◆ האם מותר להמשיך בעבודת שיפוץ של תלמוד תורה בחול המועד כדי למנוע את השבתת הלימודים?
- ◆ האם מותר לתקן אותיות בספר תורה בחול המועד?

הגוף, ואף באופן של 'מעשה אומן'.

• מבנה של תלמוד תורה שהוחל בשיפוצו לפני החג, ובהגיע החג, התברר כי אם לא ימשיכו בעבודת השיפוץ בימי חול המועד, יאלצו להשבית את הלימודים לאחר החג - מותר להמשיך בעבודה בחול המועד.

עשיית מלאכה בשכר בחול המועד

• מלאכות האסורות בחול המועד, אשר התירו חכמים לעשותן בחול המועד לצורך המועד, מותר לאדם לעשותן רק לצורך עצמו או לצורך אחרים - בחינם, אך אסור לעשותן בשכר. ואף מלאכות שהותרו בחול המועד לצורך 'דבר האבד', וכן מלאכות הנעשות לצורך 'אוכל נפש', ו'מכשירי אוכל נפש', או 'צורך הגוף' - לכתחילה יש לעשותן בידי גוי, ולכל הפחות על ידי ישראל בחינם; אולם, אם אפשרויות אלו אינן בהישג יד, ניתן לעשות את המלאכה בידי ישראל בשכר. ואדם חסר אמצעים בסיסיים למחיה, רשאי לעשות כל מלאכה שהיא בחול המועד כדי לרכוש מזון בשכרו.

מהלכות הכתיבה בחול המועד

• אסור לכתוב בחול המועד, אפילו אות אחת, בין בכתב הנחשב ל'מעשה אומן', ובין בכתב הנחשב ל'מעשה הדיוט'.
• כתיבת ספר תורה, או תיקונו, כאשר אין לציבור ספר אחר - נחשבים כצורך הרבים שמותר לעשות עבורו מלאכה בחול המועד באופן של מעשה אומן. וכאשר קיים ספר אחר לשימוש הציבור, אסור לתקן את הספר באופן של מעשה אומן, אף לצורך קריאה בחול המועד; אולם, מחיקת אות, הפרדת אותיות דבוקות, או הכהיית דיו במקום שהתבהר - מותרת, מפני שהן נחשבות כמעשה הדיוט.

אמירה לגוי ולישראל בחול המועד לעשות מלאכה

• אסור לומר לגוי לעשות עבור ישראל כל דבר שאסור לעשותו בחול המועד; הן מלאכה ממש, הן דבר הנראה כמלאכה, והן דבר האסור משום טירחה בלבד. אולם, מותר לומר לגוי לעשות בחול המועד מלאכה שיש בה צורך לקיום מצוה, אף באופן שאסור לישראל לעשותה.
• ישראל ששכר גוי לעשות עבורו מלאכה בתור שכיר יום, עליו למונעו מלעבוד עבורו בימי שבת, יום טוב, וחול המועד. ואם שכרו לעבוד עבורו בקבלנות - בתנאים מסוימים, אינו מחויב למנוע מהגוי לעבוד בשבת.
• מותר לאדם לסכם בחול המועד עם בעל מלאכה על עשיית מלאכה עבורו לאחר החג, אך אם בעל המלאכה הוא גוי, חובה להתנות עמו שלא יעשה את המלאכה בחול המועד.

עשיית מלאכה לצורך הרבים בחול המועד

• מלאכה לצורך הציבור, מותר לעשותה בחול המועד, אף כשהיא כרוכה בטירחה מרובה, ואף בפרהסייה; וכן מותר לעשותה בידי פועלים יהודים תמורת שכר. ובאופנים מסוימים, מותר אף להשאיר את עשיית המלאכות לצורך הציבור בכוונה תחילה לימי חול המועד, כיון שאז האנשים פנויים ממלאכתם, ויכולים להתאסף ולהתאגד לצורך עשיית המלאכות.
• בית כנסת שאירע בו קלקול המונע מהציבור להתפלל בו, וצריך לעשות מלאכה כדי לתקנו; וכגון שנשרף וקירותיו התפחמו, וצריך לסיידם - מותר לעשותה בחול המועד.
• מלאכה לצורכי ציבור שאינן צורכי הגוף, אסורה בחול המועד אף כשמדובר בצורכי מצוה, אולם, מלאכה לצורך מניעת רבים ממכשול בעבירה מותרת גם כשאין בה צורך

סיפורי צדיקים

גליון 446
שנה י' תשפ"א

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

לכבודם של הצדיקים השתנו
סדרי בראשית

כשנפטר רב אבהו הורידו עמודי העיר קיסריה דמעות. כשנפטר ר' יוסי שפעו מרובות העיר ציפורי דם. כשנפטר ר' יעקב בר אחא נראו הכוכבים ביום. כשנפטר ר' אסי נעקרו כל אילנות של ארזים. גם כשנפטר ר' שמואל בן ר' יצחק נעקרו כל האילנות. כשנפטר ר' חייא ירדו אבנים של אור מן השמים. כשנפטר ר' מנחם בר סימאי נחלקה ונמעכה צורת הפרצוף של צלמים ומטבעות. כשנפטר ר' תנחום בריה דרבי חייא איש כפר עכו, נעקרו כל הצורות שעושים על שם המלך שמת. כשנפטר ר' יצחק בר אלישור נתרבו הגניבות בנהרדעא, ונחפרו שבעים מחתרות מתחת לבתים שדרכם חדרו הגנבים. שעה שהיה ר' יצחק בחיים לא היו גנבים בזכותו. כשנפטר ר' המנונא ירדו אבנים עם ברד מן השמים. כשנפטרו רבה ורב יוסף קרבו העמודים שעל גשר הנהר פרת זה לזה. כשנפטרו אביו ורבה קרבו זה לזה עמודי הגשר שעל הנהר דיגלת. וכשנפטר רב מרשיא גדלו קוצים על האילנות. וכל זאת כדי להראות שאף העולם היה בצער בזמן פטירתם של הצדיקים ולכבודם השתנו סדרי בראשית.

(מ"ק כ"ה - ב')

פרשת השבוע

מחוטמו בלי הפסק, ונתרבה החולי רח"ל, עד שהרופאים נלאו למצוא רפואת לזה, ונתייאשו ממנו. והיה החולה הזה נוטה למות רח"ל, וכל בני ביתו היו בוכים. ונזדמן אדם אחד וראה את הצרה הגדולה ומצבו של החולה, והלך במהירות לבית היין ולקח מדה אחד יין טוב וחוק, ונתן לחולה לשתותו בלי הפסק, ותיכף בשתותו את היין נתרפא ונפסק הדם. וישתוממו הרופאים והללו את ד' אשר ברא על העולם מיני סגולות ורפואות. וכשהביאו את הדברים לפני הרה"ק רבי פינחס מקאריץ זיע"א, הראה להם איך שהרפואה זו נרמז בתורה הקדושה בפסוק "ובדם ענבים סותה". "סותה" הוא לשון רפואה, מלשון "אסותא" כמובא בחז"ל בכמה מקומות (שבת ק"י ועוד) והוסיף ואמר הצדיק, שבתורה הקדושה נרמזו כל מיני סגולות ורפואות שבעולם, למען ילמדו בני אדם דעה ומוסר לבקש מהש"ת רפואות.

לא יסור שבט מיהודה (מ"ט - י') מסופר על הרה"ק בעל ישמח ישראל מאלכנסדר זיע"א שבהיותו פעם לרפואה באחד ממעיני הרפואה, בא לקראתו אדם אחד ושאלו, מדוע הכהן גדול בתפלתו ביוהכ"פ סיים בלשון התרגום "לא יעדי עביד שולטן מדבית יהודה" הלא הוא מקרא מפורש? "לא יסור שבט מיהודה וגו'" וע"ז פי' התרגום כנ"ל ולא יעדי וגו' ומדוע בחר בלשון התרגום? השיב לו הרבי על אתר תיכף ומיד, הרי אז נכנס הכהן הגדול לקודש הקדשים, דאסור לשום אדם להיכנס עמו, והחזיק בימינו מחתת הגחלים, ובשמאלו כף הקטורת, א"כ לא הי' באפשרות לקחת עמו ג"כ ספר בידו, והרי אי' בחז"ל (גיטין ס') דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרן בעל פה.

ובדם ענבים סותה (מ"ט - י"א)
מסופר על יהודי אחד שדם יצא

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:27 ת"א: 5:28 ר"ת: 6:05

פרשת ויחי

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:11 ת"א: 4:25

ושיהיה לך שבת שלום!”, סיים בעל הבית את דבריו “המעודדים”, וסגר את דלת החדר מבחוץ.

החסיד תפס מיד לאיזו צרה איזומה נקלע. כאשר השכן שלך הוא כלב אימתני, גדול ממדים, ואין לך אפשרות להימלט ממנו, אין סיכויים גדולים לצאת מכאן חי. החסיד הבין שאלו הם הרגעים האחרונים שלו עלי-אדמות. הוא פרץ בבכי מר, חזר בתשובה שלימה והחל לומר וידי. בינתיים, כשהבחין החסיד שהכלב התיישב לו בפנית החדר בשקט ובשלווה, הוא נעמד להתפלל תפילת מנחה, ומיד אחריה המשיך בקבלת שבת.

אחרי קבלת שבת, כשראה שהכלב ממשיך לרבוץ בפניתו בשקט, הוא נזכר שיש באמתחתו שלוש חלות שאפשר לעשות עליהם קידוש. לאחר שמיצא בפנית החדר מעט מים, הוא נטל את ידיו ועשה קידוש בקול גדול כשדמעות זולגות מעיניו. קידוש מרגש כזה הוא מעולם לא עשה. כשהחל לקדש, נעמד הכלב והתקרב אליו. הוא עמד בשקט מוחלט כאילו מקשיב לקידוש. אחרי הקידוש, כשהחסיד התחיל לבצוע את החלה, החל הכלב לנבוח בקול, ומיד נעמד על רגליו האחוריות, כשברגליו הקדמיות הוא תופס בחווקה בידו של החסיד. החסיד התחלחל ורעד מפחד, אבל הבין שהכלב מעוניין בקצת חלה... הוא פרס לעצמו פרוסה אחת מהחלה ואת היתר, השליך לעבר הכלב. חיש מהר התנפל הכלב על החלה, חיסל אותה במהירות, וחזר לרבוץ בפניתו.

כמוכן, שבחברת “שכן נחמד” שכזה בחדר, לא עצם החסיד את עיניו כל אותו הלילה. כל הלילה המשיך הכלב לשכב בשקט בפנית החדר. לא נע ולא זע. למחרת בשבת בבוקר, נעמד החסיד להתפלל תפילת שחרית, בכוונה עצומה ובבכיות. לאחר שסיים את תפילתו ניגש ונטל את ידיו לקראת הקידוש שעמד לעשות על שתי החלות הנותרות.

כשהחל לעשות קידוש, נעמד הכלב שוב על רגליו והתקרב לשמוע את הקידוש. לאחר הקידוש, כשבירך ברכת “המוציא”, התחיל שוב הכלב לנבוח בקול גדול, נעמד על רגליו האחוריות ונשען ברגליו הקדמיות על החסיד. גם הפעם לקח החסיד פרוסת חלה לעצמו ואת היתר השליך לעבר הכלב. כשסיים לאכול חזר הכלב לפינתו, ושכב שם בשקט. גם בסעודה השלישית חזר אותו אירוע עם הכלב.

כל הלילה המשיך הכלב לשכב בשקט בפנית החדר. לא נע ולא זע. למחרת בשבת בבוקר, נעמד החסיד להתפלל תפילת שחרית, בכוונה עצומה ובבכיות. לאחר שסיים את תפילתו ניגש ונטל את ידיו לקראת הקידוש שעמד לעשות על שתי החלות הנותרות.

כשהחל לעשות קידוש, נעמד הכלב שוב על רגליו והתקרב לשמוע את הקידוש. לאחר הקידוש, כשבירך ברכת “המוציא”, התחיל שוב הכלב לנבוח בקול גדול, נעמד על רגליו האחוריות ונשען ברגליו הקדמיות על החסיד. גם הפעם לקח החסיד פרוסת חלה לעצמו ואת היתר השליך לעבר הכלב. כשסיים לאכול חזר הכלב לפינתו, ושכב שם בשקט. גם בסעודה השלישית חזר אותו אירוע מוזר עם הכלב.

שלוש החלות שהצילו את היהודי

סיפור נפלא זה סיפר הגה"ח ר' מנחם מענדל גלובובסקי שליט"א. סגן מזכיר בית דין רבני חב"ד ורבה של קהילת חב"ד ברחובות.

מסופר על אחד מחסידיו של הרה"ק בעל התניא והשו"ע זיע"א (יומא דהילולא כ"ד טבת), שהתגורר באחת העיירות, שברוסיה הלבנה, שהתעסק במסחר בעיירות הסמוכות. מידי שבוע ביום ראשון היה יוצא לדרכו ועובר עם סחורתו מכפר לכפר ומעיירה לעיירה. בימי שישי, לקראת יום השבת, הקפיד לחזור לביתו, להיות עם בני ביתו ביום השבת. מעולם לא נשאר מחוץ לביתו ביום השבת.

כחסיד נאמן נהג לנוסע לרבי מספר פעמים בשנה. באחת הפעמים, כשננס ליחידות לרבי, ביקש ממנו הרבי שיספר על עיסוקו. החסיד סיפר לרבי שבכל יום ראשון הוא יוצא לדרכו עמוס בסחורה, עובר ממקום למקום, מציע את מרכולתו, ולקראת שבת הוא חוזר לביתו. לאחר ששמע הרבי את דבריו אמר לו: “בכל יום ראשון כאשר אתה יוצא לדרך, תיקח אתך שלוש חלות”.

בהיותו חסיד, לא שאל את הרבי שאלות לשם מה עליו להצטייד בחלות, למרות שמדי יום שישי הוא חוזר לביתו, אבל כאשר הרבי מצווה החסיד מקיים. וכך מידי יום ראשון היה מצטייד בשלוש חלות (בנוסף לצידה לדרך, שהיה לוקח עמו בדרך כלל). כך נמשך הדבר חודשים רבים. מידי יום ראשון לקח אתו את החלות ובימי שישי היה מחזירם לביתו. כשהרבי מצווה מקיימים, גם כאשר לא מבינים.

ביום שישי אחד, בהיותו רכוב על סוסו בדרכו לביתו, עבר דרך יער. למרות שעשה דרך זו פעמים רבות, סטה עם סוסו לאחד השבילים שביער ותעה בדרכו. הוא ניסה לחזור לדרך המוליכה לביתו, אבל הסתבך ביער העבות ולא הצליח למצוא את דרכו. השעות נוקפות, השבת מתקרבת, והוא הולך ומסתבך. הבין החסיד שהפעם לא יצליח להגיע לביתו לפני יום השבת. הוא חיפש איזה מבנה או בקתה ביער בו יוכל לשהות ביום השבת.

והנה, זמן קצר לפני כניסת השבת הוא הבחין שבמרחק מה עומד מבנה גדול. הוא התקרב לבית, והקיש על הדלת. בעל הבית הגוי פתח את הדלת ושאל את החסיד במה יוכל לעזור לו. סיפר לו החסיד שהוא בדרכו לביתו וכי תעה בדרך והוא מבקש לשהות בביתו עד למחרת בערב בצאת השבת. כשחיוך רחב על פניו אמר לו בעל הבית: “בשמחה, תכנס לבית”.

לאחר שהחסיד נכנס לבית סגר הגוי את הדלת על מנעול ובריה, והראה לחסיד את החדר בו ישהה ביום השבת. החסיד הבחין שבחדר, בו הוא אמור לשהות, רובץ לו כלב שחור אדיר ממדים. ביקש החסיד לצאת מהבית ולחפש לו אכסניה ראויה יותר, אבל דלת היציאה הייתה נעולה. “לכאן נכנסים ולא יוצאים!”, אמר לו הגוי, כשחיוך ערמומי נסוך על פניו. “הכנס מיד לחדר, יש לך שכן נחמד מאד,

צישל ונמשל

הרחבת הפרוזודור על חשבון הקטנת הטרקלין הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א מסביר במשל את היחס האמיתי שבין העולם הזה לעולם הבא. מעשה בעשיר אחד שהזמין אליו אדריכל אמן ואמר לו, רצוני לבנות בית נאה והדור והנני מבקש שתתכנן לי את צורתו של הבית, בעיקר שים לב לטרקלין שיהא גדול ונאה ביותר, אולם גם בפרוזודור אל תזלזל, רצוני שגם הוא יהיה גדול ומרווח. הלך האדריכל ובדק את המקום שעליו אמר העשיר להקים את הבית ואמר לו, בדקתי את המקום ומדדתיו יפה, וראיתי שגם לזה וגם לזה לא יספיק המקום, אם רצונך בטרקלין גדול, יש הכרח להקטין את הפרוזודור, שכן ככל שנגדיל את הפרוזודור כן יצטמצם המקום שישאר לנו בשביל הטרקלין, הברירה בידך ויכול אתה להחליט לכאן או לכאן, אולם לו לעצתי תשמע, היית לוקח מהפרוזודור ומוסיף לטרקלין כדי שנוכל לעשותו גדול ומרווח ונאה כדבעי, וכך גם מנהגן של הבריות בבנין הבתים, עושים טרקלין גדול ונאה, ואילו הפרוזודור חשיבותו פחותה. אם תעשה ההיפך סופך להיות צחוק בעיני הבריות, שיאמרו ראו מה עשה פלוני, את הטרקלין אשר בו יושבים בדרך קבע ומקבלים בו אורחים, עשהו קטן וצר. ואילו את הפרוזודור שאינו משמש אלא מעבר ארעי עשהו גדול ומרווח.

הנמשל: בזמן שאנו שוהים כאן בעולם הזה, אנו בונים ומקימים לעצמנו את הטרקלין שבעולם הבא, כדברי חז"ל (במדרש משלי) ללמדך שכל מי שקנה לו דברי תורה קנה לו בית בעוה"ב. ומה אנו עושים? אנו עומדים וטורחים להגדיל ולשפר וליפות את הפרוזודור, ע"י כך אנו מצמצמים במו ידינו את ביתנו האמיתי, את הטרקלין שהוא הדירה הנצחית שלנו, כלום אין זה מעשה שטות.

במוצאי שבת שמע החסיד שהדלת נפתחת מבחוץ. הגוי נכנס לחדר כשבידו מטאטא ואת-הפירה גדול. הוא הגיע לטאטא את עצמותיו של היהודי שהכלב חיסל אותו. כך היה רגיל "לטפל" באורחיו. כשראה שהחסיד עומד על רגליו חי בריא ושלם, רתח מזעם, וצעק לכלב: "תחסל אותך, תחסל אותך!". הכלב לא זז ממקומו. הוא חזר מספר פעמים וצרח על הכלב, אבל הכלב לא התרגש מצעקותיו.

כאשר ראה החסיד שהכלב אינו שומע בקול בעליו, הוא הבין שעכשיו הוא כאן בעל-הבית, וכדי להינצל עליו "לעשות מעשה". הוא החל צועק לעבר הכלב "חסל אותך, חסל אותך!". הכלב התנפל על הגוי, תפס בצווארו, הפיל את הגולן ארצה והרג אותו.

כאשר סיים הכלב את "עבודתו", הוא תפס בשרוול מעילו של החסיד ומשך אותו החוצה, כאומר "בוא אחרי". הוא לקח את החסיד לחצר הבית והחל לחפור ליד אחד העצים. עד מהרה התגלה שם ארגו גדול. כשפתח החסיד את הארגו הופתע לגלות אוצר גדול של מטבעות זהב וכסף. היה זה האוצר שגול הגוי "מאורחיו" לאחר שרצח אותו.

לאחר שהחסיד הכניס את האוצר לאמתחתו, המשיך הכלב למשוך אותו בשרוולו, והביא אותו לדרך המוליכה מהיער לביתו. מיד לאחר שיצא החסיד מהיער, הוא הבחין שהכלב פשט את רגליו ומת במקום.

כאשר חזר החסיד לביתו הוא הודה לקב"ה על הנס הגדול שעשה עמו, ומיד עשה את דרכו לרבינו הזקן. כאשר נכנס לרבי הוא סיפר לו את כל פרטי האירועים שהתרחשו עמו, והודה לרבי על הנס הגדול שהציל את חייו.

לאחר ששמע את דבריו, גילה לו רבנו הזקן מה עומד מאחורי האירוע המסעיר שעבר: "בכלב זה התגלגלה, באותה שבת, נשמה של יהודי, שבהיותו בחיים לא הקפיד לקדש ביום השבת לפני הסעודה. התיקון של אותה נשמה היה לשמוע ממך קידוש בביתו של הגוי". והרבי סיים את דבריו: "ומכיוון שגרמת לתיקון הנשמה, הביא אותך הכלב לאוצר הגדול. זה היה מתן שכר שהנשמה נתנה לך על התיקון שגרמת לה".

"בעל התניא" ציווה על החסיד לפתוח עסק בכספי האוצר שגילה. הוא עשה חייל רב בעסקיו והיה לאיש עשיר מאד.

צ'ין אדם לחברו

להימנע ממחלוקת

פעם סיפרו להגה"ק רבי יוסף יוזל הסבא מנוהברדוק זיע"א שעשיר מוקיר תורה הגר בגרמניה ציוה לפני מותו למסור את הבנין לשיבת נוהברדוק. ר' יוסף יוזל הודרו ונסע במיוחד לגרמניה. באמצע הדרך נודע לו שגם מיישיבה אחרת נוסעים לאותו מקום כדי לקבל את הבנין. התעמק רבי יוסף יוזל בענין והבין שעלולה לפרוץ מענין זה מריבה. לכן החליט שהוא מותר על זכותו. ר' יוסף יוזל אפילו לא ניסה להגיע למקום ולברר את הענין, הוא חזר לביתו ולא היה מעוניין לשמוע שוב על ענין זה.

העברה שחסמה את הכניסה

לגן עדן

סיפר הרה"ק רבי משה צבי מסווראן זיע"א: בזמנו נכנס לאשה אחת גלגול, הביאו אותה לפני הרב של אותה העיר, והיה אותו רוח מדבר מתוך האישה, והיה מבקש שיתקנו את נשמתו בזה שיאמר עם מנין אנשים תהילים לעילוי נשמתו, ורק אז יצא. ביקש ממנו הרב שיספר לו למה נענש להתגלגל בעולם? סיפר הרוח, בימי חיי הרביתי לחטוא, ברם התחרטתי על מעשי וחזרתי בתשובה גמורה. כשהגיעה שעת להיפטר מהעולם נפטרת מתוך תשובה. בבואי לפני בית דין של מעלה נוכחתי כי אכן תיקנתי את חטאי, זולת חטא אחד שלא שמתני אל לבי לשוב עליו, ודווקא חטא זה

טורדני מעולם האמת, וממנו אין לי מנוחה עד היום הזה. ומעשה שהיה כך היה: פעם אחת ראיתי אברך בן תורה שעמד סמוך לחותנו ואמר פרקי תהילים, בהגיעו לפסוק מסוים טעה בהגייתו, צחקתי ממנו בפני חותנו ואמרתי: הטועה בהגייה בן תורה יחשב? נכלם האברך מאוד. ועבירה זו שלא ייחסתי לה כל עניין, חוסמת בעדי את הכניסה לגן עדן, אף על פי שנטהרתי מכל עוונותי והנני נע ונד ומגולגל בעולם בגללה.

עבודת המידות

הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא בעל "פרי אך תבואה" זיע"א אמר פעם על עצמו: שנולד במידת קמצנות גדולה. וידוע ומפורסם בעולם, גודל הצדקה וגמילות חסדים שעשה, ומידת טובו עד להפליא.

חסד בדרך כבוד

מסופר על הגה"ק רבי חיים יוסף גוטליב גאב"ד סטרופקוב זיע"א, היה לו אוצר ספרים עשיר, ביניהם ספרים יקרי המציאות. פעם שאלו הרה"ק ה"דברי חיים" מצאנו זיע"א: העניות והדחקות כה רבה בעולם, הכיצד אתם מרשים לעצמכם לפזר כספים מרובים עבור ספרים? השיב ר' חיים יוסף: כאשר אני רוצה לתת תמיכה לתלמיד חכם ובן תורה, אני קונה אצלו ספר כלשהו בדרך כבוד, באופן זה רכשתי לעצמי כל כך הרבה ספרים.

תלולא דצדקיא

שבת קודש י"ח טבת

רב הונא בר מר זוטרא (ד"א תשפ"א)
רב מרשיא בר פקוד (ד"א תשפ"א)
הרה"ק רבי צבי אלימלך ב"ר פסח (בני יששכר - תר"א)

יום ראשון י"ט טבת

הרה"ק רבי רבי יעקב מקאלבסוב ומעליץ ב"ר נפתלי צבי מרופשיץ (תקצ"ט)
הרה"ק רבי אברהם שמואל בנימין סופר ב"ר משה (כתב סופר - תרל"ב)

יום שני כ" טבת

רבינו משה בן מיימון (הרמב"ם - ד"א תתקס"ה)

יום שלישי כ"א טבת

הרה"ק רבי אריה לייב מוכיח מפולנאה (קול אריה) ב"ר יחיאל מיכל (תק"ל)
הרה"ק רבי ישראל אברהם ב"ר משולם זושא מאניפאלי (תקע"ד)

הרה"ק רבי ישראל דוב בער מוילעדניק

ב"ר יוסף (שאריית ישראל - תר"י)

יום רביעי כ"ב טבת

הרה"ק רבי שלמה מסטרעליסק ב"ר אורי (תקפ"ז)
הרה"ק רבי אריה לייבוש הלוי עפשטיין מאזורוב אופאלא (תקצ"ז)

יום שישי כ"ד טבת

רבי נפתלי ב"ר יצחק (סמיכת חכמים - תע"ד)

הרה"ק יוסף מיאמפאלי ב"ר יחיאל מיכל מולאטשוב (תקע"ב)

הרה"ק רבי שניאור זלמן ב"ר ברוך (בעל התניא והשר"ע - תקע"ג)

הרה"ק רבי שמואל ב"ר אברהם מסאכטשוב (שם משמואל - תרפ"ז)

הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב ב"ר שמעון נתן נטע (תשמ"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שמונה הלכות

מאת הרה"ג נליאל הכהן רביטביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" יסודות יוסף הדר"ס על המעשים.

תיכף לנטילה ברכה (ב')

א) אם נזכר לאחר מים אחרונים, שעוד לא אמר שיר המעלות, או על נהרות בבל, יאמרנו כשנוכח, ויטול שנית למים אחרונים. (בדי השלחן, סימן מ"ג אות א')

ב) נטל מים אחרונים, מותר לו לבלוע האוכל שעדיין נשאר בפיו. (שו"ת ודרשת וחקרת ח"ד, סימן מ"ג, אות ד')

ג) מוזגין כוס של ברכת המזון קודם הנטילה, כדי להסמיך הנטילה לברכה, ככל מה דאפשר. (שלחן ערוך הרב, סימן קפ"א, סעיף ו')

לע"נ

הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זיע"א
בהרה"ק רבי שמעון נתן נטע זיע"א
נלב"ע כ"ד טבת תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרָשַׁת וַיְחִי - בְּרַכָּה אֲמַתִּית

"וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבֹתָי"

(בראשית מח, טז)

הצלחה בגורר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שמלה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעיה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל רחל ברכה בת פדילה דליה רונית בת סבריה קנסב בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעיה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

(בראשית מח, טז) שיקרא בהם שם התורה, מכיוון שיעקב הוא עמוד התורה.

קודם כל ילמדו תורה וידעו את ההלכות של התפילה. כך ידעו איך להתפלל על פי חוקי התורה.

אותו דבר גם בחסד. כשיתנו צדקה, יתנו על פי התורה. כפי שהתורה הקדושה מצווה אותנו לתת צדקה ולא על פי הרגש והרצון שלנו לתת צדקה.

זה יסוד גדול: "ולא עם הארץ חסיד" (מסכת אבות ב, ה). אדם שהוא עם הארץ לא יכול להיות חסיד.

אדם צריך קודם ללמוד את התורה הקדושה, ורק לאחר מכן להתפלל. כך ידע איפה מותר להפסיק בתפילה ואיפה לא.

וכן לעניין נתינת צדקה. למי יש קדימות בנתינת צדקה: לאחד מבני המשפחה שנמצא במצב כלכלי קשה? ללומדי התורה? או אולי צריך להקדים ולתת לעניים? מי קודם למי?

לכן יעקב אבינו אומר: "ויקרא בהם שְׁמֵי" (בראשית מח, טז). כלומר, שילמדו את התורה הקדושה שזה יעקב ואז "ושם אֲבֹתָי", שידעו איך להתפלל ואיך לתת צדקה.

בפרשה מסופר שיעקב בירך את בניו של יוסף ואמר: "המלאך הגאֵל אתי מִכָּל רֶעַ יְבָרַךְ אֶת הַנְּעָרִים וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבֹתָי" (בראשית מח, טז).

יעקב אבינו מבקש מהקב"ה שבילדים של יוסף, מנשה ואפרים, יקרא שמו ושם אבותיו.

צריך להבין, מדוע יעקב אבינו מזכיר את שמו ראשון, כשאמר "שְׁמֵי", ולאחר מכן "שֵׁם אֲבֹתָי".

היה לו להזכיר את שם אבותיו ולתת כבוד לסבא אברהם ולאבא יצחק בהתחלה ורק לאחר מכן לומר את שמו? קודם "שם אבותי" ורק אח"כ "ושמי"?

ראיתי כי הגאון הרב יאשיהו פינטו שליט"א ביאר בספרו 'תורת הרי"ף' על הפרשה: במשנה במסכת אבות (א, ב) כתוב: "על שְׁלֵשָׁה דְּבָרִים הַעוֹלָם עוֹמֵד: עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים".

שלושה רגליים יש לעולם:

תורה- זה יעקב אבינו שהיה סמל התורה. **עבודה**- זו תפילה- יצחק אבינו.

גמילות חסדים- זה אברהם שהיה גומל חסדים.

יעקב מלמד אותנו לימוד גדול: יש אנשים רבים שמתפללים. יש הרבה אנשים שנותנים צדקה, אבל הם לא עושים את זה על פי התורה ועל פי הכללים של התורה.

יש אדם שמתפלל, אבל הוא לא עושה את זה על פי כללי התורה שמלמדת איך מתפללים. לכן יעקב מדגיש ואומר: "ויקרא בהם שְׁמֵי"

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

שְׁמֵי אֲבֹתָי

ע"י	כנסת לבית צאת לבית	יציאת מן
י"ט	16:12	17:56
כ"א	16:28	17:51
מ"ט	16:28	17:50
כ"ב	16:32	17:55

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן אריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים - חלק י"א

האם בחיתוך שווארמה יש בישולי גויים? מה דין קליה וטחינה של קפה שנעשה על ידי גוי? להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א:

שאלה: **שאלה**

תשובה: **תשובה**

מסעדות המוכרות שווארמה [שיפוד מתכת שמכניסים בו חתיכות בשר הודו לא מבושל, עד שנעשה גוש גדול. לאחר מכן מניחים אותו על ציר מסתובב - ובצידו יש להבת אש המופעלת על גז], מותר מעיקר הדין, שגוי יחתוך את הבשר הצלוי מעמוד השווארמה, ואין בו איסור בישולי גויים. המחמיר, שהדבר יעשה על ידי יהודי, תבוא עליו ברכה. **מקורות:** כן העלתי בתשובה (כת"י) והסכים עימי הראש"ל הגר"ע יוסף זצ"ל כדבר פשוט, שאין בזה בישולי גויים. הדברים פורסמו בירחון 'אור תורה' (תשס"ד). שוב ראיתי בספר הזכרון 'בית הלל' (עמוד תב) שכן הורה הראש"ל זצ"ל לבד"צ בית יוסף. אולם בשו"ת 'דברי דוד' ח"ד (חיו"ד סימן יג) כתב להחמיר, וכ"כ להחמיר מו"ר הראש"ל הגר"א בקשי דורון זצ"ל בשו"ת 'בניין אב' ח"ה (סימן מו) ושם בשיפולנו זכר לנו. אולם העיקר להלכה להתיר. מ"ש הרב יהודה ברכה בקובץ 'בית הלל' (אלול תשס"ב עמוד צג) שאף הראש"ל הגר"ע יוסף זצ"ל לא היקל בזה בשופי. ע"ש. אחר המחילה, מהרהורי ליבו כתב כן. שוב ראיתי בספר 'כשרות למהדרין' (שאלה מא) שדן בזה ובשיפולנו זכר לנו. מה שכתב, שבהכשר מהדרין יש להחמיר, הפריז על המידה. מדובר בהדלקת האש על ידי ישראל, בבית ישראל והגוי פועל של ישראל, אין טעם להחמיר כלל במילי דרבנן, אף אם נניח שהחתיכה לא תמיד מבושלת שליש בישול. שוב ראיתי בשו"ת 'אבני דרך' ח"י (סימן פז) שהביא נידון זה והעלה להחמיר, והתעלם מהטענות שכתבנו. ע"ע לו בחי"א (הערות והוספות) שהביא דברי הגר"י ברכה הנז' במכתב להצדיק דבריו מדוע ראה להחמיר בדבר זה ולדחות את דבריו. ע"ש. אחר העיון שוב בדברים, איני מבין, על מה כל המהומה, שראה להחמיר במילתא דרבנן שיש בו כל כך הרבה סניפים להקל. ועוד, כשידברתי עם מרן הראש"ל זצ"ל בזה ענה לי בסכינא חריפתא ללא פקפוק, שאין בזה כל חשש. מה שבכל זאת רצה הרב להטיל פקפוק בדברי מרן הראש"ל זצ"ל, על כך אענה ואומר שוב, "מהרהורי ליבו כותב כן". ואכמ"ל. ע"ע בשו"ת דברי בנייהו ח"י"ז (סימן כט) שהעלה להחמיר באופן שהונח קפוא ולא מבושל כלל. שותא דמר לא ידענא, אפילו אם נאמר, שהבשר ע"ג עמוד השווארמה לא מבושל שליש בישול, מכיון שמחמת ההנחה של הישראל, ללא סיוע הגוי היה מתבשל, אין בו איסור, כדפסק השו"ע (קיג ס"י).

מותר לקנות קפה טחון העשוי מפולי קפה שעברו קליה וטחינה על ידי גוי, אם אין חשש תערובת איסור, מכיון שהאבקה כמות שהיא אינה עולה על שולחן מלכים. כמו כן, הקפה אינו נאכל כמות שהוא חי, רק בתוספת מים. **מקורות:** לכן פולי קפה שמגיעים מברזיל/קולומביה אין בהם חשש למרות שגוי קלה אותם. ע"ע 'כף החיים' (יו"ד סימן קיג ס"ק כג), 'דרכי תשובה' (שם סק"ב). ועוד, שלא אסרו אלא בישול ולא קליה, שאין אדם מזמין את חבירו על הקליות. מצד הכלים קיימ"ל דסתם כלים אינם בני יומן. ראה עוד קובץ 'בית הלל' (כסליו תשס"ו עמוד קכ"ח) מאמרו של הרב מרדכי רובין. אבקת נס קפה של גויים מותרת אם אין בה חשש תערובת איסור נוסף על הקפה עצמו. כן העלה בשו"ת 'שבט הלוי' ח"ה (סימן צג). כן העלה בשו"ת 'באר משה' ח"ד (סימן נ).

מעשים לשם שמים

סיפר רבה של ירושלים, הגאון רבי בצלאל ז'ולטי: ה'חפץ חיים' רצה להדפיס את ספרו 'ספר המצוות הקצור', במהדורה מיוחדת. לשם כך הוא היה זקוק לנדיב שיקח על עצמו את הוצאות ההדפסה. לצדיק היו מספר תנאים: הראשון - שרק אדם אחד יתן את הכסף - ולא כמה נדיבים. התנאי השני - שם הנדיב לא יופיע על הספר. התנאי האחרון - שהנדיב בעצמו יפנה אליו ולא שה'חפץ חיים' יפנה אל הנדיב. רבינו שלח שליח, שנסע לאמריקה כדי לחפש תורם, שמתאים לתנאים.

כשהשליח הגיע לאמריקה, הוא חלה במחלה קשה. לאחר שהתייעץ ברופאים, הם אמרו לו שרק בפלורידה יש רופא מומחה, שיוכל לטפל בו. כשהגיע לנמל, ניגש אליו יהודי, אשר קיבל את פניו ואמר לו: "אני עומד כאן, כדי שאם אני אראה יהודי חרדי, אוכל להגיד לו שלא יאכל במסעדה החרדית. מדובר במסעדה של רפורמים, אשר רק חיצונית נראית כמסעדה חרדית".

אותו יהודי הזמין אותו להתארח אצלו בשבת. המארח שאל במהלך השבת: "לשם מה באת עד לפלורידה?". הוא ענה לו, שבא לאמריקה בשליחות ה'חפץ חיים' כדי למצוא תורם עבור הוצאת ספרו. הוא סיפר על אותה המחלה, שגרמה לו להגיע לפלורידה.

אותו עשיר אמר: "אני מעוניין לתרום, אך בתנאי שאני תורם הכל ולא יהיו עוד שותפים. יש להקפיד, ששמי לא יופיע בכלל על הספר". השליח ראה בכך מופת, שבורא עולם גלגל, כדי שימצא את המימון עבור הדפסת הספרים. כך היה. הגביר נתן לו אלף דולר. השליח חזר ל'חפץ חיים', שהדפיס את 'ספר המצוות הקצור'.

עברו מאז שנים רבות. יום אחד הרב ז'ולטי הלך ברחוב. וראה יהודי יושב במרפסת. אותו יהודי הכיר את ר' בצלאל, קרא לו אליו ואמר: "יש לי סיפור מיוחד לספר לך על חמיך". הרב בצלאל עלה אליו, והוא סיפר לו את כל המעשה שהיה עם ה'חפץ חיים'. הוא הוסיף ואמר כי סיפור זה לא משמועה, אלא הוא עצמו היה השליח שהביא את התרומה של חמיו ל'חפץ חיים'.

ר' בצלאל התפלא: "כיצד יתכן, שחמי לא סיפר לי על זה?!" הוא הלך לחמיו ושאל אותו: "איך זה שלא סיפרת לנו על זה?". חמיו שמע את זה וצעק: "אני לא מוחל למספר. לא בעולם הזה ולא בעולם הבא! נתתי הרבה צדקה בחיים. בכל פעם נתנו לי משהו. פעם כתבו את שמי ופעם נתנו לי תמונה וכו'. היתה לי מצווה אחת בלבד נקיה מכל רבב. עכשיו גם את זה לוקחים ממני?! איני מוחל!". הסוף היה, שאותו שליח הצליח לפייס אותו לאחר מאמצים רבים.

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור לליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מברשת ציון. מיקוד 9076926

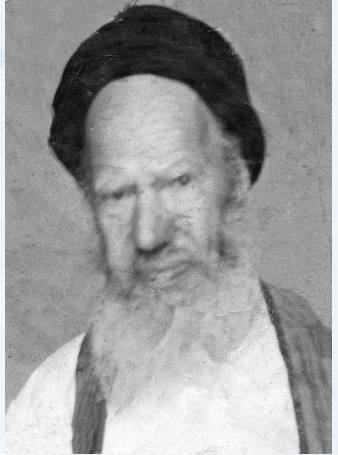
לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים – הגאון הרב משה כלפון הכהן זצ"ל

הרב משה כלפון הכהן זצ"ל: נולד בשנת ה'תרל"ד (1874) באי ג'רבה (הסמוך לחופי תוניסיה) ממשפחת הכהנים 'אבריש' המיוחסת לעזרא הסופר. בימי ילדותו ידעה משפחתו שנות עושר והיתה ידועה בגמילות חסדים ובתמיכתה בחכמי ועניי ג'רבה. בבחרותו הידרדר מצבה הכלכלי של משפחתו. הרב יצא לעזור בפרנסת הבית על ידי הגהה והעתקת ספרים. כשהיה בן שבע עשרה למד שחיטה ושימש כשוטט ובודק; בגלל תנאי העבודה הקשים, תחת כיפת השמיים בימי הקיץ החמים, חלה בקדחת וראייתו נפגעה. עם כל זאת לא רצה להפסיק את עבודתו כדי לפרנס את ביתו. רק לאחר הפצרות רבות חזר לג'רבה והמשיך בלימודיו. כשהיה בן 25 התבקש לשרת בקודש- אך הוא סירב. בגיל 43 התמנה לחבר בית הדין בג'רבה לאחר הפצרות רבות. בביה"ד כיהן 33 שנים, עד פטירתו.

עוד כשהיה בג'רבה רכש חלקת אדמה בארץ ישראל. בערוב ימיו, לאחר שהתרופפה בריאותו החליט לעלות לארץ. בנו שושן יצא לתוניס כדי להסדיר את אישורי העליה, אך בעקבות התערעות מצב בריאותו, העליה בוטלה. נפטר בשבת, י"ח טבת ה'תש"י (1950). חי כ-76 שנים. בשנת ה'תשס"ו (2006) הועלו עצמותיו מתוניס להר המנוחות בירושלים.

סבא (מצד האב): ר' שאול הכהן (ראש אב בית הדין של האי ג'רבה). **אביו:** ר' שלום הכהן (ראש אב בית-הדין טבריה). **אימו:** מרת תראפי. **מרבותיו:** אביו, ר' שלום הכהן. ר' יוסף ברבי. **אשתו:** מרת מטיעדה (התחתן בגיל 21. בת אחי אימו הרב אהרון הכהן. נולדו להם שני בנים וארבע בנות). **ילדיו:** ר' אברהם מגוץ הכהן (את ספרו התורני הראשון 'ברכת אברהם' חיבר בגיל 14. נפטר בגיל שלושים ושלוש לאחר מחלה). ר' שושן הכהן (ממשיך דרכו של אביו כרבה הראשי של ג'רבה. נודע בספריו 'מעשה שושן', 'פרח שושן', 'ממלכת כהנים' ועוד. כיהן לאחר עלייתו לארץ ישראל - כרב של מושב איתן). מרת אמימה (נפטרה לפני נישואיה). מרת פלילה. מרת חביבה. מרת רחל. **מספריו:** יצאו לאור כ-80 חיבורים על התורה ולמעלה מ-40 ספרים בהלכה. ביניהם: 'שולח ונשאל' (שמונה כרכים), ברית כהונה- מנהגי ותקנות ג'רבה וסביבותיה. 'דרש משה', 'זכות משה' ועוד.

נכדתו סבלה מקושי רב בלידות. הלידה גרמה לה כאב וצער רב. לאחר מכן היתה שוכבת על ערש דוויו. בנוסף לכך, מספר פעמים הפילה את עובריה ב"מ. הדבר היסב לה עוגמת נפש מרובה. בצר לה פנתה אל סבה הגדול, והסיחה בפניו את צרתה. היא ביקשה ממנו, כי יואיל בטובו לכתוב לה קמיע, שישים קץ וסוף לכל צרותיה.

"בתי, מעודי לא התעסקתי בקמיעות", הרב הסביר לה, "אך ברכה- אוכל לברכך, כי אני כהן". משום מה הנכדה התעקשה והפצירה בו, כי היא חפצה דווקא בקמיע! לאחר מספר פעמים, שהנכדה באה ובכתה וביקשה שיכתוב לה קמיע, נכמרו רחמיו. הרב לא היה יכול עוד להשיב פניה ריקם. מה עשה? נטל פיסת נייר פשוט וקולמוס, טבלו בקסת וכתב לה מספר מילים. הרב קיפל את הנייר והושיט לה. "הנה לך קמיע כבקשתך", אמר.

הנכדה נטלה את הנייר בהתרגשות רבה. היא עטפה אותו והניחה אותו עליה. מאז, לא סבלה יותר. הלידות שלה עברו בנקל! עד מהרה התפשט ברחבי העיר ג'רבה שמעו של הקמיע המופלא. כל אישה, שנתקלה בקושי בלידה, נשאה את הקמיע עליה. בטרם תחיל וילדה, ויהי לנס. לא רק בענייני לידה הקמיע חולל ישועות. אלא גם בריפוי מחלות שונות הקמיע הפליא לעשות עד שהתפרסם לקמיע מומחה.

הקמיע הזה עבר במשך שנים מחולה אחד למשנהו. ומפאת בגלל הביקוש הרב, הקמיע ניתן לכל אחד לזמן מוגבל של שבוע ימים בלבד. לימים, פתחו את הקמיע לראות מה רשום בו. סקרנות אחזה בכולם לגלות מהו הצופן הסודי, שחולל ישועות. לתדהמתם, בקמיע היו רשומים הפסוקים של ברכת הכהנים: יברכך ה' וישמרך. יאר ה' פניו אליך ויחונך. ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום". ללא שמות, ללא ציורים וללא השבעת מלאכים...

עשרות שנים חלפו מאז. הצדיק רבי שמואל עידאן זצ"ל עסק בהוצאה השלישית של הספר 'ברית כהונה' של רבינו הגאון כלפון משה הכהן זצ"ל. במשך מספר חודשים התעכבה ההדפסה בגלל שלא היה בידו את מלוא הסכום הנדרש להוצאתו. מאן דהוא הציע לו לגשת לאדם מסוים בחיפה. "הוא בוודאי יעזור לך", אמר.

רבי שמואל נסע לחיפה ונפגש עם אותו אדם. הם שוחחו על דא ועל הא. לאחר מכן דיברו על תרומה להוצאת הספר. כששמע אותו אדם את בקשתו של הרב, נתן מיד מאה לירות כתרומה ומאה לירות כהלוואה (שהפכה בסיכומו של עניין גם כן לתרומה עבור הדפסת הספר). רבי שמואל הביע את התפעלותו. הוא התעניין בעדינות, מדוע אותו אדם נתן הוא סכום רב ללא היסוס.

סיפר לו התורם, כי בעבר חלה במחלת הנפילה ב"מ. הוא שמע על הקמיע הנזכר ונפלאותיו. לאחר מאמצים רבים עלה בידו להשיגו. והנה מרגע שנשא את הקמיע על גופו, התחיל לחוש בטוב! האישה רצה להשאיר את הקמיע אצלו למשך תקופה. כאשר קיבל את הקמיע, הובהר לו, כי הוא ניתן לשבוע ימים בלבד. משחלף השבוע, הוא דחה את השבת הקמיע מיום ליום. הוא אמר: "מה אעשה ובקמיע זה תלויה בריאותי"... ברוך ה' מאז נסוגה מחלתו והתרפא כליל.

"כעת", סיים הנדיב, "בודאי אינך תמה מדוע נחלצתי ללא היסוס להרים תרומתי לספר, שחיברו אדם כה קדוש שחולל נס, שאני עצמי הייתי מעורב בו". בצוק העיתים. הקמיע היקר אבד לצערנו. חבל על דאבדין ולא משתכחין. (מעובד מתוך 'פניני הפרשה')

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחס שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

פְּגִיעָה וְתוֹצְאוֹתֶיהָ

מדובר בנסיעה בת שעות רבות. לאחר החתונה, בשעת לילה מאוחרת. האוטובוס יצא עם התלמידים בדרך חזרה. הנסיעה נמשכה על פני כל הלילה ובאופן טבעי כולם נרדמו.

אחד מהתלמידים, שהיה ירא שמיים, לא ויתר גם באוטובוס על נטילת ידיים מיד כשמתעוררים - סמוך למקום השינה, מבלי לפסוע קודם לכן אף פסיעה אחת. לשם כך הוא הכין ליד מקום הישיבה שלו ספל מים בתוך קערה, כדי שיוכל ליטול את ידיו מיד כאשר יתעורר.

מיודענו היה שובב לא קטן והחליט לעשות מעשה קונדס. מיד כשנעצמו עיניו של אותו בחור, הוא לקח את הקערה עם ספל המים והחביא אותם.

במהלך הנסיעה הנהג עצר את האוטובוס, כדי שהבחורים יוכלו להתרענן. כל הנוסעים התעוררו וירדו מהאוטובוס לחלץ עצמות ולשאוף אוויר צח. גם אותו בחור ירא-שמיים התעורר. הוא גילה להפתעתו כי הקערה נעלמה לו. **כחלק מיראת השמיים שלו, הוא נמנע מלדבר לפני שנטל את ידיו.**

כל מה שהוא יכל לעשות היה לנפף בידיו ולזעוק בקול קולות "נו! נו!". החבר'ה היו משועשעים מהמחזה, במיוחד אותו בחור שהעלים את הקערה עם המים. הנהג שהיה עד למחזה המביש, ביקש מהבחורים לעשות לזה סוף. לאחר דקות ארוכות הבחור הסכים להחזיר את הקערה וספל המים.

הבחור ירא-השמיים הפך ללעג וקלס. הוא נעלב עד עמקי נשמתו. מיד לאחר שנטל את ידיו, אמר לבחור שהעלים לו את הקערה והספל: **"לא אסלח לך על מה שעשית לא בעולם הזה ולא בעולם הבא!"**

לבעל וגם לאישה היתה תחושה ברורה, כי זה המקרה. כעת, הכתובת כמו זעקה מהקיר. למחרת, הבעל חיפש את אותו אברך ירא-שמיים, שלמזלו התגורר בשכונתו. כאשר ראה אותו, הוא ניגש אליו ושאל אם הוא זוכר את מה שעבר עליהם באותו לילה.

"בוודאי שאני זוכר", האברך ענה, **"אמרתי לך, שלא אסלח לך ואני עומד בדיבורי: לא אסלח לך!"**. ניכר, כי הפגיעה לא קתה למרות השנים הרבות שחלפו מאז.

הבעל סיפר לאברך כי הוא מגיע בשליחות הרבי. **"רחם עלי ועל אשתי. עד היום לא זכינו להתברך בילדים"**, התחנן מעומק ליבו.

האברך כאשר שמע שהרבי בתמונה הוא התרכך. "רק בגלל הרבי אני מוכן לסלוח". **כעבור פחות משנה בני הזוג הפכו להורים מאושרים.**

ד"ר גיל יוסף שחר סיפר מעשה שמלמד אותנו עד כמה עלינו להיזהר לבל נפגע באחר. לעיתים האדם אינו מבין, מדוע כך גזרה חוכמתו יתברך. הוא אינו מבין, כי המחיר שהוא משלם, הוא רק בגלל מעשיו.

בני זוג היו נשואים שנים רבות ולא זכו להיפקד בפרי בטן. הם ניסו לעשות הכול. הם ניסו סגולות, הלכו לרבנים, קיבלו על עצמם קבלות, התפללו אצל שוכני עפר, ביקרו אצל הרופאים המומחים הגדולים ביותר בתחום וניסו מגוון גדול של שיטות טיפוליות. שום דבר לא עזר.

כחסידי חב"ד - ובמיוחד שהם גרו בשכונתו של הרבי מליובאוויטש, הם הירבו להיכנס לחדר המזכירות של הרבי והשאירו בקשות חוזרות לברכה. הרבי התעלם מכל הבקשות האלו. ההתעלמות בלטה במיוחד, כאשר הם הכניסו לרבי מכתב עם כמה שאלות. הרבי התייחס לכל הנושאים, מלבד לערירותם.

השנים שעברו לא שיפרו כמובן את הרגשתם. חברים ומכרים בגילים כבר עמדו עוד מעט ללוות את ילדיהם לחופה. הם עדיין ציפו לפעיות של הילד הבכור, שיפיגו את השקט הקודר, ששרר בין קירות ביתם.

ערב אחד הם זכו להתקבל לפגישת 'יחידות' - פגישה אישית עם הרבי בחדרו. כנהוג, הם הגישו לרבי פתק עם הנושאים עליהם ביקשו להתברך. הרבי בירך אותם כמעט על הכל. מהנושא הכי בוער להם, הרבי שוב התעלם.

האישה לא יכלה לשאת זאת ופרצה בבכי תמרורים. "מדוע?", התייפחה מול הרבי, "מה עשינו? אם מוטל עלינו להשתפר ולהיטיב את דרכינו כדי להתברך, אנא יורה לנו הרבי את דרך התשובה!"

פניו של הרבי הרצינו מאוד. **הרבי אמר, כי אחד משניהם פגע בעבר ביהודי. עלבונו של הפגוע הוא שמונע מהם להתברך בפרי בטן!**

הרבי לא הוסיף לפרט ובני הזוג הבינו, כי זמנם תם. כאשר יצאו מהחדר, שניהם ניסו לחשוב על עברם. הם ניסו לזכור מקרה שבו אחד מהם העליב מישהו קשות.

במשך שעות הם ניסו לשחזר אירועים שונים. הם לא הצליחו להיזכר בעלבון משמעותי, שגרמו למישהו. היה להם ברור, כי לא מדובר במילה לא מחמיאה, שבטעות נשמטה מפיהם, אלא בהתרחסות הרבה יותר חמורה.

לפתע הבעל החוויר. "נראה לי, שאני יודע על מה הרבי מדבר". הוא סיפר לאשתו, כי בעבר הרחוק, כשהיה תלמיד ישיבה בבית-המדרש של הרבי בברוקלין, נערכה בקנדה חתונה של חבר. קבוצת תלמידים, שכללה אותו, התארגנה והזמינה אוטובוס כדי שישע אותם לחתונה וממנה.

לע"נ	הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל אביבה בת איירון ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחת ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זהרה ע"ה אברהם בן טובה ז"ל	הרב שבתי בן אסתר אטון זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה עמירם בן דבורה ז"ל נעמי בת כותון ע"ה מזל בת שמעון ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה לטיף בן פרחת ז"ל דניאל רפאל בן חגית ז"ל יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה	הרב עובדיה יוסף בן גורג'ה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל דוד בר חסיבה ז"ל חווה בת יעקב צבי ע"ה יצחק יצקן בן רחל ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל
-------------	---	--	--

תנצב"ה

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ויחי

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת ויחי

- א לישועתך קיויתי - ע"י ה'קיויתי' יבוא לידי 'לישועתך'.....
- ד ויחי בארץ מצרים - 'לחיות' גם כשהוא שקוע בצרות ובמצרים.....
- ו בחרבי ובקשתי - השפע הבא ע"י התפילה.....
- ח ויתחזק ישראל - יתחזק מכאן ואילך והבא ליטהר מסייעין בידו.....
- י חמור גרם - עיקר מעלת האדם ושכרו על עמידתו בנסיונות החומר.....
- יב בן פורת עלי עין - בקדושת עיניו משבר כל המחיצות.....
- יג מה אני - עבודת ההכנעה בימי השובבי"ם.....
- יד שיכל את ידיו - זהירות מלפגוע איש ברעהו.....
- יז שלח לפניו להורות - התיקון בימים אלו על ידי לימוד התורה"ק.....

פרשת ויחי

אלוקינו הוא אבינו הוא מלבנו הוא מושיענו והוא יושיענו מכל צרותינו ומלוחצינו. להודיע שכל קוויך לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך, וכבר אמר דוד המלך בתהילים (לכ י) 'והבוטח בה' חסד יסובבנו'², 'באלוקים בטחתי - לא אירא מה יעשה אדם לי' (נו יב), 'אך לאלוקים דומי נפשי כי ממנו תקוותי, אך הוא צורי וישועתי משגבי לא אמוט'³

לישועתך קיויתי - ע"י ה'קיויתי' יבוא לידי 'לישועתך' בפרשתן (מט יח), 'לישועתך קיויתי ה"א', פרשה זו יפה נדרשת בהלכות הקיווי והייחול אל ה'. כי הנה מתנה טובה ניתן לנו בני ישראל עם קרובו שבכל עת צרה וצוקה נקווה ונייחל אל השי"ת מתוך אמונה כי הוא 'כל יכול' ואין מעצור לה' להושיע ברב או במעט, הוא

א. שמעתי מהרב מענדל פאלאק שליט"א מתושבי בני ברק יצ"ו מעשה נס ופלא שאירע לדודתו אחות זקנו (הרה"ח ר' אליעזר פריעדמאן מפה בני ברק, שנלב"ע לפני כמה שנים כשהוא בן ק"ב שנה) מרת מארקאוויטש בשנות הזעם בימי המלחמה, וזה דבר המעשה, כשנכנסו הרשעים לעירם אשר במדינות אונגארין ערכו שם סלקצ'י, והיו הכל עומדים שם באימה ויראה בפחד ובעתה מתוך ידיעה מה עומד לעלות בגורלם... באותה שעה עמדה האשה ושיינה לעצמה שוב ושוב - לישועתך קיויתי ה'... לישועתך קיויתי ה'... וחוזר חלילה, והיו דבריה נשמעים גם באזני הרשע שהיה ממונה עליהם. והנה, מבטא שפתייה היה כמנהג המקום ולכן היה נשמע תיבת 'קיויתי' מלעיל - בהדגשה על אות ק' של קיויתי, כשבשפת הגויים בלשון אונגרי' משמעות תיבה זו היא מי יוציאני ויחלצני מכאן, הרשע שלא הבין 'לשון הקודש' חשב לעצמו שאשה זאת חוזרת לעצמה שוב ושוב 'מי יוציאני מכאן... מי יחלצני מכאן...' מכיוון שכן, נכמרו רחמיו ונענה אליה בשפתו איים קויתיעהם... שמשמעותו אני יוציא אותך ויחלץ אותך מכאן, וכה אמר לה, אעשה עצמי כמי שאינו רואה, שאי רגלך לברוח למרחק מרחקים כפי יכולתך, וכך הוה, זה הגוי 'לא ראה' והיא נחלצה חושים, ופתחה במרוצה כל עוד נשמתה באפה, והגיעה לבית הכובסים (מכבסה) של נכרים, ביקשה לעבוד שם ונתקבלה, שם עבדה עד תום המלחמה, כשנפשה נשאת לה לשלל מתוך כל בני המשפחה... משם היגרה לארה"ב והקימה משפחה לתפארת בליעה"ר, והכל בזכות אותו 'לישועתך קיויתי ה'". נמצא, היא אומרת 'לישועתך קיויתי' לפני הקב"ה, ואכן אותו 'קיויתי' פעל פעולתו הטובה, וגרם שהקב"ה שמע 'אנקת אסיר' והנהיג עולמו בהשגחה פרטית, שאותו 'קיויתי' יוציאה ממסגר וממות לחיים.

ב. הרה"ק ה'מנחת אלעזר' זי"ע היה נוהג לספר האי עובדא בכל עת שבא לבקר את החולה. פעם שכב הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע על ערש דווי, וכבר היה מסוכן ונוטה לעזוב את העולם. מחוץ לחדרו ישבו תלמידיו ואמרו תהלים, תוך כדי ישיבתם שם נשמע מתוך החדר קול חבטה עזה, נכנסו התלמידים החדרה ומצאו את רבם שוכב על הארץ, מיהרו להרימו והשיבוהו למיטתו. כעבור כמה שעות שמעו התלמידים את רבם קורא להם מחדרו, בהיכנסם ראו כי הוטב מצבו פי כמה וכמה, וביקש מהם להביא לו כוס חמין, לא עבר זמן רב ועמד על רגליו כאחד האדם.

פתח הרה"ק ואמר לתלמידיו, אסביר לכם, בשכבי על מיטתי נזכרתי במאמרו של מו"ר המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע על הפסוק 'והבוטח בה' חסד יסובבנו', שאין כאן לא סגולה לא ברכה ולא הבטחה. כי אם 'מציאות וטבע' ממש - הבוטח בה' חסד יסובבנו... ע"כ התחזקתי בביטחון, והחילותי לרדת מהמיטה, שהרי 'בדרך הטבע' על החסד לסובבני, אך תיכף נפילתי ארצה, עד שהחזרתם אותי על המיטה. או אז חשבתי בדעתי כי נפילתי הוכחה היא שעדיין לא הגעתי לשלימות הביטחון. לכן העמקתי ברעיוני יותר בענין הביטחון בבורא ית', עד שאירע הנס ויצאתי בריא ושלם ללא כל פגע - בבריות גופא ונהורא מעליא.

על כן זאת עשו וחיו - יבטח כל אדם בה' שיושיעו, ויקוים בו 'ואני בחסדך בטחתי' אז 'יגל לבי בישועתך' (תהילים יג ו), עוד נאמר (שם עא כ) 'אשר הראיתני צרות רבות ורעות תשוב תחייני ומתהומות הארץ תשוב תעלני'.

ג. וידע שבעבור הבטחון עצמו יושע מכל מיני מצירים ומציקים, ומפורש איתא במדרש (שוח"ט תהלים כה על הפסוק אלוקי בך בטחתי אל אבושה), וז"ל, ...היו שומרי המדינה עוברין ומצאו אכסנאי אחד ותפסוהו, ואמר אל תכוני כי בן ביתו של מלך אני, כיוון ששמעו כן, הניחוהו ושמרוהו עד הבוקר, בבוקר הביאוהו אצל המלך ואמרו לו 'בן ביתך' מצאנו אמש, אמר לו המלך, בני, מכיר אתה אותי, אמר לו לאו. (אמר לו המלך) אם כן היאך אתה בן ביתי, אמר לו

באר הפרשה - פרשת ויהי

(סב ו-ו), 'הושע עבדך אתה אלוני הבוטח אליך'. כלומר, הרי כביכול הקב"ה גדול ממנה, ומתוך צרתו יוציאנו מאפילה לעולם לא יתייאש איש יהודי, כי אף אם גדולה צרתו¹ לאורה, אם אך ישביל לומר 'לישועתך קיויתי ה'", לבטוח

- בבקשה ממך, אני איני בן ביתך, אבל 'בך בטחתי', שאלמלא אמרתי להם כן היו מכים אותי... אמר להם (המלך) הואיל ובטח בי הניחו לו. וכן אמר דוד 'אלוקי בך בטחתי' ובשביל כך 'אל יעלצו אויבי לי', ולא אני בלבד, אלא גם כל קוֹיך לא יבושו.

ד. כך פירש המלבי"ם את הפסוק, וז"ל, הושע עבדך מצד שהוא בוטח אליך, וזה נוגע לכבוד שמך לעזור הבוטחים בך, עכ"ל. והיינו, שזה מכבודו של השי"ת וקידוש שמו כשהוא עוזר ומושיע את הבוטחים בשמו.

ה. חיזוק נפלא למד הרה"ק מצ'עצ'ינוב זי"ע (דברי שמחה), הבה נתבונן במצבם של השבטים - אחי יוסף, בהיותם במצרים, והנה הם רואים שרודפת אותם צרה אחר צרה, נחשדו כמרגלים, גביע באמתחתם, לקיחת שמעון, נטילת בנימין... ומן הדין היה להם להתייאש, ולשבור לבם בקרבם, ובאמת, כל ההשתלשלות הלז לא הייתה אל לטובתם והמה לא העלו בדעתם ואפילו לא בחלומם שבעוד רגע קט הכל יתהפך, וכמו שאכן כך היה, ברגע קט אחד 'נהפך' להם כל מצבם לאורה ולרווחה, כך בכל מצב קשה שהאדם שרוי בו עליו לחיות מתוך אמונה עזה שברגע אחד הכל יתהפך מאפילה לאורה ומשעבוד לגאולה השתא בעגלא ובזמן קריב.

והפליג הרה"ק מאיז'ביצע זי"ע (מי השילוח ויגש ד"ה ויאמר) שהרי בעצם היתה 'הישועה' כנגדם בכל העת, אלא שבתחילה היתה נסתרת ומכוסה מהם, שלא ידעו שאותו 'מלך' אשר הם עומדים לפניו אינו 'רשע מרושע' היורד לחייהם, אלא הוא אחיהם ובשרם אשר מעולם 'לא כהתה עין האחוה מאתו' והוא הוא הרוצה בטובתם עד אין קץ, ולבסוף רק 'נתגלה' אליהם לפני מי הם עומדים, וכך הוא בכל צרה שלא תבוא שה'ישועה' בכבודה ובעצה עומדת וקיימת לפני האדם אלא שהקב"ה מסתיר אותה, ואין לנו אלא לבקש 'הגלה נא'... אך אין מקום לייאוש כלל.

ולחיבת הקודש נעתיק לשונו, בזה מלמד אותנו השי"ת שכל יתייאש שום אדם אפילו שידמה לו שהישועה רחקה ממנו מאוד, ונראה לו חלילה שכל יום קללתו מרובה מחברו עד כי אפס ממנו הישועה. ובה יתחזק האדם, שיתן לב לצער השבטים שהיה להם בזה העת שנתפסו כמרגלים אחרי הלכו לשבור תבואה להחיות נפשם ברעב, ואחרי כל זה נחסר שמעון לעיניהם, וגם נמצא הגביע באמתחת בנימין ולא עוד אלא שהוא נלקח לעבד, והיה נדמה להם כי אין להם שום תקוה להיושע, והצדיקו עליהם את הדין באמרם הננו עבדים לאדוני. ואחרי כן כאשר הגיע עת הישועה אמר יוסף 'אני יוסף אחיכם', ולא נעשה שום מעשה שיהיה חילוק בין רגע שקודם התגלותו לאחריו ובין רגע שאחר כן, כי גם קודם הישועה היה נצב נגד פניהם כל הישועה שכתוב בה (מה כז) 'ותחי רוח יעקב אביהם', זה החיים היה נגד פניהם רק קודם העת לא הרגישו בזה. וכן נקוה כאשר יבוא העת לגלות כבוד מלכותו עלינו ולרחם שארית ישראל, כל ישראל יראו שהישועה היתה נגד פנינו רק מצדנו נסתר זאת. עכ"ל (בשינוי קצת).

ו. הנה נהגו לשלש ולהפך הסדר לישועתך קיויתי ה', קיויתי ה' לישועתך, ה' לישועתך קיויתי, כי אנו אומרים לאדם באיזה אופן שתסתובב ולאיזה צד שתפנה הינך נצרך לחסדי וישועת ה', ע"כ קוה לו תמיד. עוד אמרו, כי ככל שמרבה האדם בתקוותו לה' הינו מתקרב אל ה' יותר, על כן, בפעם הראשונה נכתבה תיבת ה' כתיבה שלישית, בשנית כתיבה שנייה, ובפעם הג' תיבת ה' קודמת לכל (הגר"ז סורוצקין, אזנים לתורה פרשת ואתחנן ד"ה כה' אלונינו בכל קראנו).

וכך מסופר על הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע (תורת אבות, מעשי אבות, קלה) וז"ל. פעם אחת ראה יהודי אחד שרוי בעצב גדול ושאל אותו מה זה ועל מה זה, וסיפר לו האיש ממצבו הקשה, אמר לו מרן ז"ל, איש ישראל כשהוא שרוי במיצר צריך שיאמר לישועתך קיויתי ה', ואם מצבו נעשה חמור יותר יאמר קיויתי ה' לישועתך, ואם מצבו רע עוד הרבה יותר יאמר ה' לישועתך קיויתי... (וכלומר, שע"י כל אלו האמירות והתקוות יצא מאפילה לאורה).

ובכלל זה, שככל שאומר לישועתך ה' ומשריש בעצמו הבטחון ומתקרב יותר אל הקב"ה הרי הוא כבר 'רואה' לנגד עיניו את הישועה, וכיוצא בזה מתאמרא בשם הגה"ק הגר"ז מבריסק זי"ע על הפסוק (תהלים לו ג-ד) 'בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ רעה אמונה, והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך', שהפסוק השני מדבר על מדריגה גבוהה יותר בביטחון - שכל כך בטוח הוא בישועת ה', שכבר עתה הינו מתענג כאילו כבר באה אליו הישועה, ובזכות זה אכן 'ויתן לך משאלות לבך'.

עוד אמרו בדרך צחות, לאלו המהלכים ומסבבים יומם וליל אודות ממונם להם אומרים, אנשטאט דרייען מיט געלט דריי מיט דעם פסוק לישועתך קויתי, וועסט בעסער אנקומען - תחת ההילוך והסיבוב סביב הכסף עדיף שתסובב עצמך 'עם הקב"ה' בבטחון בו ובישועתו וכך תצליח יותר...

מן העניין לציין מה שסיפר הגה"ק רבי שלמה קאליש זי"ע (הובא בספר הזכרון זכרון שלמה) שפ"א שהה אצל הגה"ק רבי חיים מבריסק זי"ע, ובישיבתו ב'סעודה שלישית' שמע את הגר"ח יושב וחוזר בהתלהבות עצומה כעשרים דקות לישועתך קויתי ה', קויתי ה' לישועתך, ה' לישועתך קויתי...

הנה נאמר (תהילים כז יד) 'קוה אל ה' חזק ויאמץ ליבך וקוה אל ה', ונתבאר בגמ' (ברכות לב:) כפל לשון 'קוה אל ה' שבא ללמד ש'אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל', ואפשר לומר, כי באו חז"ל להורות לאדם שאם קוה אל ה' ולא נענה, כי לא היה בטחונו בשלמות, אל יתייאש אלא יחזור ויקוה, וגם אם בפעם הראשונה לא 'הצליח' הרי בפעם השנייה כבר יהיה תקיף יותר בבטחונו. וזהו גם העניין לשלש באמירת לישועתך קויתי ה', שאף אם בפעם הראשונה לא היתה תקוותו באמת ינסה בשנית ובשלישית, עד שבסופו של דבר יזכה להגיע לבטחון בהשי"ת.

כללו של דבר, על האדם לחזור שוב ושוב על 'לישועתך קויתי ה', ולהשריש בעצמו בכל מצב שנמצא את התקווה והייחול להקב"ה, ועי"ז באמת יושע מכל צרותיו. והוא על דרך שקוראים את הפרשה 'שניים מקרא ואחד תרגום', שמרמז בזה על קריאת העניין, ואח"כ מתרגם ומפרש לעצמו 'בכל לשון שהוא שומע', ואח"כ חוזר וקורא, שע"ז יוחדר בו היטב ולא ישכח, כך צריך לומר 'לישועתך' ולפרש לעצמו - 'במקום' שהוא נמצא כיצד הוא מקווה לישועת ה' כי תבוא, ושוב יחזור עד שיהיו הדברים חקוקים בעצמותיו...

וכך הובא ב'שערי תשובה' (סוף סימן קיח) וכתב מהר"י צמח ז"ל, וגם אני מכוין (כשהנני אומר כי לישועתך קוינו כל היום) לצפות לישועת ה' שעושה עמנו להצילנו מכמה פגעים רעים בכל יום ובכל רגע, ומצאתי תועלת גדול כמה פעמים לעיתות בצרה בזה, עכ"ל.

נחמדים הם דברי הגה"ק החיד"א (ביאבע קטנה, בסדר תפילת שמו"ע) על נוסח הברכה 'את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח וקרנו תרום בישועתך כי לישועתך קוינו כל היום', קשה מה נתינת טעם הוא - 'כי לישועתך קוינו כל היום', דממ"נ, אם הם ראויים לישועה למה להם טעם של לישועתך קוינו, והרי מן הדין על הקב"ה לגאלם, ואם אינם ראויים מה ריווח יש בזה ש'קוינו כל היום'... ונ"ל, דחייב הוא להיות אדם מצפה לישועה, ואיתא בפרק חלק (סנהדרין צ"ז:) שכל זה הוא כדי לקבל שכר, שנא' (ישעי' ל יח) 'אשרי כל חוכי לו', ואמרו במדרש (ילקוט תהלים) אפילו אין ביד ישראל אלא הקווי כדאי הם לגאולה בשכר הקווי... וזהו אומרו לישועתך קויתי ה', ר"ל בשביל לזכות לישועתך קויתי ה', שע"י הקווי אני זוכה לישועה.

וזאת אנו אומרים ומבקשים - את צמח דוד מהרה תצמיח, וא"ת אין לנו זכות, לזה אומרים - כי לישועתך קוינו, כלומר, אפילו אין בידינו שום זכות, מ"מ הרי 'לישועתך קוינו כל היום', וכדאי הוא הקווי להביא לנו הגאולה. כבר מילתנו אמורה, שהנה מברכים אנו בכל יום ויום 'הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה', ולכאורה קצת צ"ב, מה החידוש בתרגול (שכוי), והרי כל חיות ובהמות מבינות להבחין בין יום ללילה, אלא שאר החיות רק כשרואות את אור היום יודעות כי האור בא לעולם, אבל התרגול משכיל להבין בעוד החשיכה שולטת בעולם כי האורה עומדת לבוא והוא קורא מבעוד ליל, וזהו מורה דרך לבני האדם, שלא להיבהל בעת שחשיכה שולטת בעולם חד וחד בדיליה, רק לדעת ולראות מעתה את האור הממשמש ועתיד לבוא, ומעלה זו 'קובעת ברכה לעצמה' - הנותן בינה להבחין.

רמז נפלא שמעתי מ'בן עליה' דלכן איתא ב'פרק שירה' (פ"ד) תרגול אומר (בקריאתו הרביעית) לישועתך קויתי ה', שהרי 'קרות הגבר' זה התרגול, ובאותו זמן עדיין חשכת הליל שולטת בעולם, ולזה הוא 'קורא' ומודיע לכל באי עולם - אל ירך לבבכם בראותכם 'חשיכה' כל חד וחד בדיליה, אלא לישועתך קויתי ה'.

בדרך צחות מסופר, על ההוא גברא שהגיע ל'זכרון משה' (שטיבלאך יודעים בתוככי ירושלים) בשעה 12 בצהריים ופתח בקול גדול בברכת 'הנותן לשכוי בינה', אמרו לו, רב יהודי, כבר מזמן שחטו אותו תרגול שהיה לו בינה להבחין בין יום לבין לילה... וכאמור, שאין זה 'חכמה' לדעת בעת שהשמש בגבורתה ובתוקפה באמצע היום ש'יום' עתה, אלא ה'חכמה ובינה' הוא להבחין מבעוד ליל שהנה היום ממשמש ובא...

באר הפרשה - פרשת ויהי

בו ולהשיג משענתו על ה' אלוקיו, וכך אמרו חז"ל (מנחות כט:): מאי דכתיב (ישעי' כו ד) 'בטחו בה' עדי עד כי ביה ה' צור עולמים' - כל התולה בטחונו בהקב"ה הרי הוא לו מחסה בעולם הזה ובעולם הבא.

החי את חייו באופן כזה הרי חייו בעולם הזה הם 'חיים טובים', כי העולם הזה מלא מכאובים וקשיים, אי לאו 'תקווה' זאת הרי הוא דומה ליושבי חושך וצלמוות בבית האסורים, אבל התקווה והבטחון בה' הרי הם כמי שפתחו לו פתחים וחלונות גדולים בבית האסורים שמעתה שולטת ה'אורה' בכל פינה ופינה, וכל החושך מתפוגג ומתבטל כלא היה.

ובל תאמר מה לי ולמדרגות נשגבות כאלו, שמע נא לדברי הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ בחוקות ד"ה ברוך) וז"ל, 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו' (ירמיה יז ז), יש לבאר כפל הלשון אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו, וי"ל הנה להיות בטחונו חזק בה' מאוד קשה לבוא לידי מדת הבטחון הלזה, אבל האדם יעשה שלו, יחזיק במעוזו במדת הבטחון, והקב"ה יעזור לו

ויהי בארץ מצרים - 'לחיות' גם כשהוא שקוע בצרות ובמצרים בפרשתן (מו כה), 'ויחי יעקב בארץ מצרים, וברש"י, 'פרשה זו סתומה, לפי שנסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השיעבוד'. פירוש, שבשאר פרשות התורה יש בין פרשה לפרשה ריווח של כמה אותיות 'נייר חלק' מבלי לכתוב שם מאומה, וכאן היא 'פרשה סתומה', נמצא שבמקום ה'חלק' כתוב 'ויחי יעקב'. יש שרימוזו בזה כי פעמים נראה לאדם ש'פרשה סתומה' באה עליו, נסיונות קשים ומרים עדו עליה, נסתמו עיניו ולבו - ולהיכן שפונה - אם ימין או שמאל 'סגר ה' בעדו', ידע שכל זה אינו אלא 'דמיון' בעלמא, כי על פי תורה שם נכתב 'ויחי יעקב', כי כל זה היה להחזיק ולהחיותו"

ז. והבטחון יהיה רק באלוקיו ולא בכשר ודם או בשאר עניינים, וכך כתב ה'כתב סופר' (ד"ה לישועתך) וז"ל, דמאחר שראה יעקב אבינו ע"ה בנבואה את גבורת דן, אמר כי אין לבטוח על זה היינו הגבורה של ילוד אשה, כי לא לגיבורים המלחמה סוס מוכן למלחמה ולה' הישועה, ולכן סיים לישועתך קייתי ה' ולא לישועת אדם כנ"ל.

ח. כך היה אומר הרה"ק רבי רפאל מבערשיד זי"ע, מי שאין לו ביטחון, יתחזק לבטוח בבוראו שיושיעו וימלא את מחסורו אף שאינו בעל ביטחון. כעין זה אמר הרה"ק מסאטמאר זי"ע, למי שקבל בפניו שאינו 'בעל בטחון', על זה גופא יש לך לבטוח בה' - שיעזרך לבטוח בו.

ט. בדרך זה כתב הרה"ק ה'ויגד יעקב' מפאפא זי"ע (בהקדמה לשו"ת משפטיך ליעקב) לפרש בפסוק (תהלים כז יד) 'קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך', וקצת תמוה דפתח בלשון נוכח - 'קוה', וסיים 'ויאמץ' - בלשון נסתר (שלא אמר חזק ואמץ), דמשמע שאיזה מאן דהו 'נסתר' יאמצהו. ומבאר, שתחילת דבר יש לו לאדם להשריש בלבו את הבטחון, ואז, יזכה בסיוע ועזר מן השמים שהקב"ה 'יאמץ' את לבבו, ולכן פתח ב'קוה אל ה'' לשון נוכח - כציווי על הבטחון, ומסיים 'ויאמץ לבך', שהכתוב מבטיח שאם יתחיל בזה אז הקב"ה יאמץ לבו שיוכל לעולם לקוות אל ה'.

י. הוסיף הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (חנכה נר ו), שכך היא מידתו של הקב"ה, להחשיב את הרוצה לבטוח בו ית', כאילו הוא מהבוטחים בשמך באמת, אף אם עדיין לא הגיע למדרגת הבטחון בשלמות. ובזה פירש את הכתוב (תהלים לג כב) 'יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך', שלא נאמר 'אשר יחלנו לך' אלא 'כאשר' בכ' הדמיון, ר"ל כאילו יחלנו לך, כלומר שיהי חסדך ה' עלינו כאילו היה בנו את מידת הבטחון האמיתית.

יא. שמעתי לבאר בדרך צחות במעשה הידוע המובא בגמ' (שבת לא). שהלך אחד ועבר על פתח ביתו של הלל בערב שבת, 'אמר מי כאן הלל מי כאן הלל, נתעטף ויצא לקראתו, אמר לו בני מה אתה מבקש, אמר לו שאלה יש לי לשאול וכו', הלך והמתין שעה אחת, חזר ואמר מי כאן הלל מי כאן הלל, נתעטף ויצא לקראתו, אמר לו בני מה אתה מבקש, אמר לו שאלה יש לי לשאול, אמר לו שאלה גדולה שאלת מפני שדרין בין החולות (ושלא יכנס החול בתוך עיניהם). הלך והמתין שעה אחת, חזר ואמר מי כאן הלל מי כאן הלל, נתעטף ויצא לקראתו, אמר לו בני מה אתה מבקש, אמר לו שאלה יש לי לשאול, אמר לו שאל בני שאל, מפני מה רגליהם של אפרקיים רחבות, אמר לו בני שאלה גדולה שאלת, מפני שדרין בין בצעי המים (ועל כן עשה הקב"ה שיהיו רגליהם רחבות שלא יטבעו בתוך הביצות). עכ"ד הגמ'.

ה'אור החיים' הק' וז"ל. (הזכיר זכות אבות 'אברהם ויצחק', כי בזה) התחיל לעורר האהבה של הקדמונים, כסדר תפלת 'שמונה עשרה' שמתחילין בזכרון 'זכות אבות' (ואח"כ מתפללין). (הוסיף) והזכיר גם בן זכותו בהצנע, ואמר 'האלוקים הרועה אותי', כאן רמז זכותו, ומתי זכותו - כי הוא יעקב היה מתהלך לרצונו יתברך כשה לפני רועה הרועה אותה, ואחר שסדר זכות אבות התחיל

בעושר וכבוד². ויתחזק להאמין באמונה שלימה שאף שאיננו מבין את הנהגת ה' עמו - כך הוא האמת שכאן נבנית טובתו להחזיקו ולהחיותו (עפ"י פרי צדיק ריש פרשתן)³.
וכך כתיב עוד בפרשתן (מח טו) 'ויברך את יוסף ויאמר האלוקים אשר התהלכו אבותי לפניו, אברהם ויצחק, האלוקים הרועה אתי מעודי עד היום הזה', וביאר

ואפשר לומר בדרך הרמז, כי 'הלל' רומז ל'הלל', ושאל מי כאן הלל מי כאן הלל, כלומר כיצד ניתן לומר הלל ולהודות להקב"ה, כשכל אחד יש לו את ה'שינוי' שלו ואת הקשיים שלו, כל אחד עם ה'מה נשתנה' שלו... השיב לו הלל 'בני מה אתה מבקש', כלומר, מדוע שלא יאמרו הלל, אמר לו הלה הינך רואה שעניניהם של התרמודיים משונות מכל הבריות, וכי רעה היא זאת עבורם, לא ולא, אלא אדרבה, לפי כל מציאות חייהם מוכרחים הם שיהיו עיניהם תרוטות, כדי שלא יכנס החול בתוך העיניים, והקב"ה עשה חסד עימם בכך ששינה אותם מאחרים. וכן רגלי האפרקיים רחבות לטובתם ולא לרעתם. ומהם נלמד כל אחד ואחד ב'שינוי' שלו, במה שנראה לו כקושי ורעה, ש'אלוקים חשבה לטובה', ורק לקוצר שכלו נדמה לו כי רעה הוא.

כתיב (תהילים צב ו) 'מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך', כי הנה בשעה שמתגלה לעין כל ההשגחה העליונה, וראו כל בשר את חסדי ה' המרובים אזי הכל מודים ומהללים ואומרים מה גדלו מעשיך ה', אמנם דוד המלך ע"ה עומד ומכריז מאד עמקו מחשבותיך, פירוש, אף בשעה שעדיין לא זכה האדם לראות את חסדי ה', ונראה לו כשעת הסתר וחשכה, ידע, כי מאד עמקו מחשבות ה' להביא את הטובה, וככל ש'מה גדלו מעשיך ה'" הרי יותר מזה גדלו מעשיו בשעה ש'עמקו מחשבותיך'.

יב. כה היה מעשה לפני כמה שבועות, אחד ממוסדות התורה יצאו במגבית גדולה, ו'מתן שכרו בצידו' שכל התורם סכום מסוים נכנס להגרלה על סכום כסף נכבד, בבוא העת נערך הגורל במעמד ראשי ומנהלי המוסד ובפיקוח מו"ץ העומד על גביהם, ועלה שמו של פלוני בגורל, מיד בדקו מי הוא זה ואיזה הוא בכדי שיוכלו לבשר לו אודות זכייתו ולהעביר לו את הכסף, אלא שאז הוברר שהלה לא שילם על כרטיס ההגרלה במזומן אלא תרם ב'כרטיס האשראי' (קרעדיט קארד) ומחברת האשראי לא נתקבל 'אישור' על התשלום... ונמצא שהלה לא תרם כלל, ולא היתה לו אלא מחשבה טובה... שאלו את הרב שליט"א כדת מה לעשות, ואמר להם, פנו אליו ותודיעוהו 'בתמימות' כי הכרטיס לא 'עבר' ולא יצא הסכום מחשבונו, והנכם שואלים אותו ברצונו לתרום בכרטיס אחר וכדומה, ולאחר שיענה ב'הן' יבשרו לו תוך כדי דיבור על זכייתו בגורל... תיכף ומיד התקשרו אליו, וסיפרו לו שלא היה ניתן לבצע את ה'חיוב', ושאלוהו האם ברצונו לתת להם מספר כרטיס שני, אך כבר נתקרה דעתו, ואמר באדישות, אם לא - אז לא... אם לא עבר - יהי כן, כי כבר איני מעוניין לתרום... ניתק את הטלפון, כשהוא בטוח שהם רצו 'לקחת' ממנו והצליח לחמוק מידם מבלי 'לתת' להם, ו'הרוויח' שלא תרם... ולא ידע כי הם רצו 'לתת' לו, ואכן הפסיד והפסיד...

ובאמת יש בזה מוסר השכל נוקב לכל תהלוכות החיים שפעמים שנדמה לאדם כי 'נוטלים' הימנו, ומן השמים רוצים 'להפסידו', אך באמת כל 'הפסדים' אלו הם לטובתו הגדולה, שעל ידי זה יזכה במתנות הרבה... יג. ורמזו לה בפרשתן דכתיב (מט יא) 'אסרי לגפן עירה ולשורקה בני אתנו', כי הנה המתבונן בפירושו של מקרא יראה שד' אותיות אלו הם מיותרים, כי 'עירה' הכוונה ל'עיר', ו'לשורקה' הכוונה לענף עץ הנקרא 'שורק', תיבת 'בני' הכוונה ל'בן', ו'אתנו' משורש 'אתון', נמצא שהיה לו לומר 'עיר ולשורק בן אתון'.

אמנם, ארבעת אותיות הללו עולים יחדיו ל'שם הוי"ה' (והוא צירוף שם הוי"ה הק' השייך לחודש אדר, שהוא יוצא מהכתוב 'עירה ולשורקה בני אתנו', עיי' פרע"ח שי"ט פ"ג), ובא ללמדנו דעת, כי אדרבה דייקא המאורעות שנראה לנו כי מיותרים המה - כדרך העולם לחשוב על מקרה לא טוב שבא להם 'לשם מה הייתי צריך לילך למקום פלוני', 'לפגוש את אלמוני' - ראה מה עלה בידי מחמת זה, וכיוצא בזה רבות, אמנם עלינו לקבוע בלבנו כי אין כל דבר הנעשה מעצמו בעולם הזה והכל בחשבון וסיבה ממעל, על כן דייקא ע"י האותיות ה'מיותרות' נשלם צירוף שם הוי"ה הקדוש, להאמין ולדעת שגם כל אלו הדברים מאת ה' הם, לטובה ולברכה להיטיב לנו באחריתנו.

באר הפרשה - פרשת ויחי

אמנם כבר איתא בזוה"ק (ח"א רלד:) שבאמת גילה יעקב מה שרצה לגלות אלא שהוא מוסתר בדבריו, ומבאר השפ"א וז"ל, ומכל מקום על ידי אמונה שמאמינים זה בני ישראל שאין שום כח בלתי השי"ת רק כל זה על ידי הסתר אף שאין רואין זה בעין מ"מ על ידי אמונה יכולין לראות האמת, עכ"ל, וכלומר שעל ידי שמתחזק באמונתו המהורה שהכל הוא מפי עליון הרי מתגלה הקץ ומתבטל כל הגלות.

ובך פירש הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' (אות ג) בלשון הכתוב 'ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה', שבידוע יעקב מורה על שפלות וקטנות, גם 'ארץ מצרים' מרמזת על מיצר ודחקות, והיינו שנרמז כאן בכתוב ירידה בכפל כפליים, ומעתה תתמה וכי לזה ייקרא ויחי יעקב. אלא ביאורו, שהפסוק עצמו נותן תשובתו - 'שבע עשרה', שהוא בני' 'שוב'. כלומר, מכיוון שיעקב קיבל בטובה ובאהבה את כל הנהגת הבורא עמו, הן כשהיה לו בחינת יעקב (זמני שפלות) הן בבחינת מצרים (מיצר ודחק), את הכל קיבל ב'שוב', עי"ז נהפך הכל ל'שוב' באמת.

בחרבי ובקשתי - השפע הבא ע"י התפילה

בפרשתן (מה כב), 'ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי', ובתרגום תרגם בצלותי ובבעותי. ולכאורה מדוע שונים דברי התרגום מהמקרא, אלא כך הוא ביאור הדברים עפ"י הידוע שהתרגום אינו מפרש רק 'פירוש המילות' גרידא כלשון המקרא, אלא בא ללמדנו את תוכן הענין המסתתר תחת תיבות המקרא (עי' עבודי תרומה ד"ה ונועדתי), וכלומר, כי ודאי 'בנגלה' הייתה המלחמה בחרב וקשת בפועל ממש, והיה נראה שהחרב והקשת הם העורכים את המלחמה והם המנצחים, אך האמת שאין הקב"ה חפץ עשות 'נס גלוי' לכן הוכרח להשתמש בחרב וקשת, ואין החרב והקשת אלא ה'מסתירים' את

להתפלל 'המלאך' וגו'". וכבר אמרו, כי לא רק 'זכות' היא לו' לאיש המאמין אלא 'אשריו וטוב לו' בהיותו מהלך אחר הבורא בתום ושלוות הנפש כאותה צאן המהלכת אחר הרועה בהשקט ובבטחה - שאין לה כל דאגה אודות מזונה ולעולם לא תחשוב מה ייעשה בה, בידועה כי היא וגורלה נתונה בידי האמונות של הרועה' ושלום עליה נפשה.

ובן כתב הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (חנוכה תרפ"ג) דלכן נקראו מנהיגי ישראל 'רועים' (שבעה רועים במיכה ה'ד) כי מדרכם להכניס בלב ישראל שיהיו נמשכים אחר השי"ת כצאן הנמשכים אחר הרועה מעצמם בלי התבוננות - רק מצד אמונה, וכענין שכתוב (תהלים לו ג) שכן ארץ ורעה אמונה. וע"כ מחמת שהכניסו אמונה בלב ישראל נקראו רועים והוא עיקר הכל, כאמרם ז"ל (מכות כד.) 'בא חבוקק והעמידן על אחת, שנאמר (חבוקק ב ד) וצדיק באמונתו יחיה'... כי עיקר האמונה הוא שיהי' בטל להשי"ת בכל מדותיו.

ודע, כי קבלת הנהגת הבורא ית' באהבה ובתמימות היא עצמה ממתקת כל הדינים ומהפכתם לטובה שלימה. וכדאיתא בפרשתן (מט א), 'ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', ובגמרא אמרו (פסחים נו.) 'ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה', ומבאר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (ויחי תרל"א ד"ה אא"ז) שביקש יעקב לגלות לבניו שגם בתוך הגלות נמצא השי"ת והכל מכוחו אלא שהוא בהסתר, אך אילו היו משיגים ידיעה זו ממילא הייתה במילה מהם גזירת 'גלות' - שהרי אין זה נחשב לגלות אם רואה את ה' בכל מקום ומקום, כי כאשר יודע שאין זה אלא הסתר והעלם מיד מתבטלים כל הדינים וההסתרים ומתגלה אורו של הקב"ה, על כן נסתלקה ממנו שכינה, מאחר שרצונו של הקב"ה שיהיו בני ישראל בגלות.

יד. ידועה בזה הנהגת הרבה צדיקים שלא להרבות בהשתדלות בשום ענין שבעולם, והיו אומרים 'מ'דארף זיך לאזן פירען' (לתת עצמו בידי הבורא שיהיג אותו כרצונו), וכן הובא על הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (אמרי הרי"ם, שלח בהערות) פ"א אמר אין זו הדרך שלנו... הננו הולכים אחר רצון השי"ת כצאן אחר הרועה.

וכך אמרו 'בעלי הדרוש' לרמז במנהג ישראל קדושים, אשר ה'מחותנים' מוליכים את החתן לחופתו כשהם אוחזים בידיהם אבוקות אור, שבאו ללמד לחתן דעת בגשתו לבנות את ביתו ובצעדו הראשון ב'חיים', לעולם לא תלך מעצמך... אלא תתן עצמך שיוליכו אותך ממעל, ועי"ז יהיה לך אבוקות אור בגשמיות וברוחניות לטוב לך כל הימים.

זכר האריכו חז"ל בשבחה של תפילה כי מבלעדי כוחה אי אפשר להשיג מאומה, ועם התפילה לא יבצר ממנו דבר, ותדע שזה כל כוחו של אדם בעולם הזה - ברוחניות ובגשמיות, בפרנסתו וכל הצטרכויותיו, וזוה פירשו את דמיון המתפלל למו שמחזיק חרב וקשת, כי כמו שאיש הצבא לא יוכל לעמוד ולהתקיים אפילו שעה אחת בלעדי כלי הון - החרב והקשת, כי היאך יעמוד בשדה הקרב מבלי כלי זיונו, כך אין לו קיום ליהודי מבלי כוח התפילה - כגיבור ואיש מלחמה מבלי כליו".

עוד מצינו להרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (חיי שרה, ר"ח כסלו תרע"ב, חנוכה תרע"ח ליל ג) בשם אביו הרה"ק ה'אבני נור' זי"ע שביאר דמיון התפילה לחץ וקשת, כי

עורכי המלחמה באמת, ומי הם עורכי המלחמה, זאת 'מגלה' לנו התרגום - בצלותי ובבעותי, שיעקב התפלל על נצחונו במלחמה ושם כבר פעל את הנצחון... כי בעולם הזה אי אפשר לפעול מאומה מבלי התפילה^{טו}. ולא היה הנצחון בעת המלחמה כשהשתמש בחרב וקשת רק בעת התפילה בקרן זוית כשהתפלל^{טז}.

וזוה יתיישב כיצד אמר יעקב 'אשר לקחתי מיד האמורי, וכי יעקב לקחה מידם, והרי שמעון ולוי הם ערכו את המלחמה והם לקחו את שכם מיד האמורי, לזה תרגם אונקלוס 'בצלותי ובבעותי, כי שמעון ולוי נלחמו בחרב וקשת, אבל 'עיקר' המלחמה נערכה ע"י יעקב אבינו בצלותי ובבעותי, ושפיר אמר על עצמו אשר לקחתי מיד האמורי.

טו. בספר 'כנפי שחר' (ש"ת, סימן לז) מביא מאמר נורא של דודו הרה"ק רבי יחיאל ממוש זי"ע, בליל שב"ק בבואו לביתו לקדש על היין, והיה אז עת כפור וקור גדול, עלה הר"י ע"ג ספסל קטן הסמוך לתנור כדי לחמם ידיו, פתאום נשמט הספסל מתחתיו ונפל הר"י ושבר את ידו (מאז ועד יומו האחרון היה בעל יסורים), משהקימוהו העומדים אצלו שמעוהו אומר את הפסוק (תהלים כג ב) 'בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני', ונענה אל הסובבים, הנה המפליג בים הגדול בספינה רעועה, או כשהוא עומד ע"ג גשר רעוע בוודאי ישא תפילתו בכל רגע ורגע למען ישוב לביתו ללא כל פגע, אבל ב'נאות דשא' כשנראה שאינו נצרך ל'רועה', וכן על 'מי מנוחות' - ים קטן שלא רעשו מימיו ונראה שאינו נצרך לנס מיוחד לעבור בשלום את הים הקטן אז לא יתפלל, ולהוציא ממחשבה זו אמר דוד המלך 'בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני', כי בכל עת ושעה ועל כל צעד שעל, תמיד יתפלל אל ה' שישמרהו מכל פגע מכל צרה ועקתא, ואמר מי חשב בעלותו על ספסל קטן ונמוך שהוא מסוכן ליפול ולשבור יד, אלא מכאן תראה כמה יש לאדם לקיים 'שיותי ה' לנגדי תמיד', ובכל עת לבקש ממנו על שמירה והצלחה בכל ענייניו..

טז. על כן אמרו המושלים בשם הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע משל למה הדבר דומה, לאחד שהיה מהלך בתוככי יער עבות, ורק מקלו בידו, בתוך כדי הילוכו הגיח לעברו דוב אשר רצה לטורפו ולאכול את בשרו, הרים האיש את מטהו והעמידו כאילו קשת בידו והוא עומד לזרוק את החץ, ואכן, באותו הרגע נפל הדוב לארץ ללא רוח חיים, התמלא האיש שמחה, והחל להלל את המקל שבידו על שהצילו ממוות לחיים, עבר שם אחד ואמר לו, שטיא, וכי תעלה על דעתך שהרגתו במטף, לא כי, אלא על עץ גבוה בסמוך אליך עמד צייד וקשתו בידו, וכראותו היאך שהדוב מתקרב אליך ירה בו חץ ומזה נפל הדוב מת, ולעניינינו יאמר, מי שאינו מבין שכל הקורה עמו על פי מעלה הוא - שמשם באים כל ה'חיצים' הן לטוב הן למוטב, הרי הוא דומה ממש לזה שהיה מהלל למקלו על שהצילו, ולא שם על לבו שיש אחד ממעל שעשה הכל.

עפ"י אלו הדברים מבאר ה'בן איש חי', שיעקב אבינו אמר לבניו, אל תדמו בנפשכם - שבמקלכם וכלי זיינכם ניצחתם את אנשי העיר 'שכם', לקחת אותה מיד האמורי, לא כן, אלא 'בצלותי ובבעותי' - התפילה לבורא כל עולמים היא אשר ערכה את המלחמה ועשתה הנצחון.

וידועים דברי הגה"ק החזו"א זי"ע, שעיקר ההשתדלות היא התפילה, אלא שלפעמים נדרש מן האדם גם לעשות פעולה בפועל, אבל לעשות הפעולה ולא להשתדל בתפילה באופן זה בוודאי לא עשה את המוטל עליו לעשות, ולא יצא ידי חובתו (מעשה איש ח"ז קג).

יז. עוד אמרו לבאר את הדמיון של חרב וקשת ל'תפילה', כי כמו ש'חץ' היוצא מן הקשת יהרוג את מי שפגע בו, מבלי כל הפרש והבדל אם הזורק את החץ גדול או חרש שוטה וקטן הוא, גיבור או חלש, כי החץ עצמו יפעל פעולתו, כיוצא בו ממש היא התפילה, ממי שתבוא בכוחה לפעול פעולות כבירות - לשנות הטבע ולבטל הנגזר, להריק שפע ברכה עליונה ברוח ובגשם.

באר הפרשה - פרשת ויהי

- 'וישב על המיטה', ואיך 'והמן נופל על המיטה' (אסתר ז ח), 'שהצדיקים אפילו כשהן חלשים מתחזקים שנאמר 'ויתחזק ישראל וישב על המיטה', והרשעים אפילו בתוקפן הן נופלים, שנאמר 'והמן נופל על המיטה'. לדין ייאמר, הבה נלך בדרכי הצדיקים (שהרי 'ועמך כולם צדיקים', ישעיה ס כא) - שלא להיות נפול בעיני עצמו כ'המן' ל"ע, אלא גם בעת הירידה יתחזק" ואל יתייאש².

חיזוק גדול לנופלים מצינו בדברי הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (ויחי תרנ"א) על הפסוק בפרשתן (מט ט) גור

ככל שהקשת מתוחה יותר לאחור כך יותר יבקע החץ ויעוף יותר למרחוק, כיו"ב ככל שלבו החוק ומיצר יותר ומתפלל יותר מעמקן לבבו כך יותר תעלה התפילה למעלה למעלה (ובחיי שרה כתב וז"ל, כמה שהלב נרגש ומתעטפת עליו נפשו ביותר כך בוקעת התפילה למעלה יותר)¹.

ויתחזק ישראל - יתחזק מכאן ואילך והבא ליטהר מסייעין בידו

בפרשתן (מח ב) 'ויתחזק ישראל וישב על המיטה', כתב 'בעל הטורים' על פסוק זה, ב' במסורה, הכא

יח. אמנם ב'משך חכמה' פירש, וכך אומרים גם משם הגרי"ז מבריסק זצ"ל, הטעם שנמשלה ה'תפילה' (צלותי) ל'חץ' ואילו ה'בקשה' (בעותי) דומה ל'קשת', שהנה החרב מצד עצמו יש בו כדי להמית מאחר שלהבו חד וחודר פנימה, אכן החץ במהותו אינו יכול להזיק כלל וכל כוחו הוא על ידי מתיחת מיתר הקשת לאחוריו ואז משליך את החץ בחזקה, ו'ריצת' החץ נותנת בו כח לחדור פנימה ולהשחית עד מוות. כעין זה החילוק בין 'תפילה' ל'בקשה', שהתפילה היא מטבע הנוסח אותו קבעו חז"ל הק' לומר על פי הכוונות העליונות שהיה ידוע להם ברוח קדשם, ועצם אמירת התפילה פועלת גדולות ונצורות לקרוע כל הגזירות (עי' בארוכה בנפש החיים ש"ב פ"א ואילך), ועל כן המשילוה לחרב שיש בו כח עצמי. לעומת זאת בקשה אינה בנוסח הקבוע ועומד, אלא היא פורצת ויוצאת ממעמקי הלב, ועי"ז יש בכוחה לבקוע שערי שמים.

ולמדנו על הכוח האדיר הניתן לו לאדם - להתפלל בכל מצב שהוא. כי בשעה שליבו בל עימו יש לו את ה'חרב' - היא התפילה לפי הסדר הרגיל כתקנת חז"ל, ואף שלא בזמן התפילה הקבוע יכול לפעול גדולות ונצורות אם יירה בחץ ובקשת - בבקשה אמיתית הנובעת מקירות הלב.

וכך כתב בספר 'אבני זכרון' (אות רנא) בשם הרה"ק ה'חווה' מלובלין זי"ע על הא דכתיב (תהילים יח ד) 'מהולל אקרא ה' ומן אויבי אושע', 'מהולל' לשון מעורב ומבולבל (עי' ישעיה א כב), אף על פי כן 'ומן אויבי אושע', עכ"ל. וכלומר שאף שתפילתו מעורבת ומבולבלת מכל מקום פועלת גדולות בשמי מרום להושיעו מיד כל אויביו.

יט. סיפר החסיד הנודע רבי מענדל פוטערפאס זצ"ל, מאשר אירע בעת שהותו ב'סיביר' שם התענה תחת סבלות מלכות רוסיה הרשעה, כי הנה רצו אנשי השלטון לשבור ולדכא את רוח האסירים, על כן אסרו לשחק בקלפים' (קארטין), והיתה חבורת אסירים אשר התאספו ביחד לשחק באיסור, והלך אחד והלשין עליהם ברצותו למצוא חן בעיני המפקדים, מיד הגיעו שרי בית הסוהר ושוטרים רבים בשביל לתפוס את ה'פושעים' העוברים על החוק ולהענישם בכל חומר הדין למען ישמעו וייראו, אלא שתיכף בכניסתם נעלמו ה'קלפים' כאילו לא היו, והחלו לחפש בכל חור ופינה, הפכו את החדר והמיטות למצוא את ה'פשע' אך לדאבון ליבם העלו חרס בידם ולא מצאו אפילו 'זכר' לדבר, ויצאו בידיים ריקניות, ושוב חזרו ה'אסירים' לחזור ולשחק כבראשונה... ו'סוד' הדברים הוא, כי אותם אסירים היו גנבים מומחים הנקראים 'כייסים' על שם אומנותם לשלוח יד לתוך הכיס או החיק של השני ולשלוף משם את צרור מעותיו מבלי שישים לב, ואף עתה אחזו במנהגם... שברגע שנכנסו השוטרים הכניסו בזריזות את הקלפים לתוך הכיס של אחד המפקדים, והלה לא הרגיש בזה כלל, ומשום כך לא נמצאו הקלפים בתוך החדר כמובן, ורק כאשר נפנה אותו מפקד לצאת מן החדר שוב הכניסו ידם ונטלו את שלהם...

סיים רבי מענדל, ואמר כי למד מכאן מוסר השכל כי פעמים הרבה שהאדם מחפש אחר... ורץ בבהלה לכאן ולשם, ואינו יודע שזה מונח בכיסו וברשותו... וכך לענייננו, מצוי מאוד שהאדם מתעורר ורוצה 'להתחזק' והוא תמה לעצמו ואומר מאין אמצא כוחות להתחזק, והאמת היא כי 'החיזוק' תלוי רק בכך... הוא נמצא בכיסך... יש בכך את כל הכוחות הנדרשים, אין לך אלא להתחיל לעבוד...

כ. הנה הפרשה וחומש בראשית מסתיימים ב'ויישם בארון במצרים', ומיד אומרים 'חזק חזק ונתחזק', ולכאורה קשה, דכלל מסור בידינו שלא לסיים פרשה או כל דבר בענין שאינו טוב, ובוודאי שפטירת יוסף הוא דבר שאינו

אריה יהודה, כרע רבץ כאריה וכלביא, אמר מו"ז ז"ל כי כוחו של יהודה אפי' בשעת שפלות - כשהוא שוכב, הרי הוא כארי ולביא, שכן גם האריה עצמו שוכב לפעמים ועדיין ייקרא בשם 'אריה', והטעם, כי תמיד הוא מוכן בגבורתו למלחמה. וכן הי' במעשה תמר שהודה ולא בוש, ולהורות לכל יהודי באשר הוא שאף

בעת הנפילה ישאר בכוחו של אריה^כ, יעמוד מנפילתו וישוב למקומו כראשתקדי^כ.

ולא עוד, אלא מבואר בספרים כי הנפילה היא חלק מחלקי העלייה הבאה לאחריה (אם הנפל אינו מתייאש), וכמו שאמרו חז"ל (גיטין מג.) 'אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהם'^כ, והיינו שאדרבה

טוב, אלא, כי בוודאי דבר טוב יש כאן... שאעפ"י ש'וימת יוסף' - (ולגבי דידן מדובר כל אחד בענינו) ולא עוד אלא ש'וישם בארון' והיכן - 'במצרים', מכל מקום מתחזקים - 'חזק חזק ונתחזק', אין לך טובה גדולה מזו, ואכן, הנהגה כזאת היא 'סיום בדבר טוב'.

היה אומר הרה"ק רמ"ש מבאיאן זי"ע שפרשה זו היא 'לויטער חיזוק' (רצופה ומלאה מעניני חיזוק), כי ג' פעמים מצאנו בה 'התחזקות', א. 'ויתחזק ישראל וישב על המיטה', ב. בגמר קריאת התורה עונים כל העם יחדיו חזק חזק ונתחזק (עיי' 'לבוש' תרס"ט), ג. ב'הפטרה' ציווה דוד המלך לשלמה בנו (מלכים א' ב ב-ג) 'וחזקת והיית לאיש, ושמרת את משמרת ה' אלוקיך ללכת בדרכיו'.

יש שאמרו לרמז בג' פעמים אלו, שלא יאמר אדם אין כוחי במתני להתחזק, כבר ניסיתי פעמים רבות ולא עלתה בידי, לזה אמרינן - אל תקפוץ מדרגות רבות כאחת (עד המלאכים), אלא התקדם הלאה ג'עב זיך א ריר' (הזז את עצמך אפילו רק במעט) אפילו רק כדי הילוך מדרגה אחת, וזה נרמז בג' חיזוקים אלו, כי גבי יעקב ששכב על מיטתו חולה כתיב 'ויתחזק ישראל וישב'. לאחמ"כ ב'חזק חזק' - רבים היושבים בעת קריאת התורה, ולסוף הקריאה יעמדו לאמירת 'חזק חזק'. וכן ב'הפטרה' בצוואת דוד כשעמד שלמה לפניו - 'וחזקת והיית לאיש... ללכת'. והיינו שיעלה מדרגה אחת משכיבה לישיבה, ומשם לעמידה, ומעמידה להליכה, לזה יקרא 'חיזוק'. וכבר אמרו (אבות ב טז) 'לא המלאכה לגמור', מה ה' אלוקינו דורש מעמנו כי אם 'לזוז ממקומנו', לעלות ולהתקדם במדרגה אחת, וסוף דבר יהא ה' בעזרינו להגיע למקום הראוי.

כא. וכה הם דבריו כאש של הרה"ק ה'מי השילוח' על הפסוק (בריש פרשת ויגש) 'ויגש אליו יהודה', הנה זה הכוח נתן השי"ת בשבט יהודה שאינו מייאש עצמו לעולם אף כי יראה שיעבור עליו מה, והנה בפרשה הקודמת (פר' מקץ, מד טז) אמר 'הננו עבדים לאדוני', והיה נראה שהתחיל לייאש את עצמו, והיה נחשב בעיניו כשגיא מה שהתחייב את עצמו לאביו בשני עולמות על בנימין, ובזאת הפרשה התחזק עצמו מאד לפני השי"ת, שאף שעשיתי שלא כהוגן מ"מ יש ביכולת השי"ת להושיע לי.

כב. ומבאר שם, דכח זה טבוע בכל יחיד ויחיד מבני ישראל, דהנה נאמר בפרשתן (מט ח) 'יהודה אתה יודוך אחיך', ופירש בתרגום יהונתן 'יהודה אנת אוֹדִיתָא על עובְדָא דְתַמָר בְּגִין פֶּן לִף הַזְדוֹן אַחֲךָ וַיִּתְקַרוּן הַזְדָּאִין עַל שְׁמִךְ' (יהודה אתה הודית על מעשה תמר על כן יודוך אחיך ויקראו יהודים על שמך). וכך איתא גם במדרש (ב"ר צח ו) 'אמר רבי שמעון בן יוחאי יהיו כל אחיך נקראין על שמך, אין אדם אומר ראובני אנא שמעוני אנא אלא יהודי אנא'. ובפשוטו היה בזה נתינת שכר ליהודה שהודה ולא בוש על כן זכה שכלל ישראל יהיו נקראים בשמו. אכן השפת אמת ביאר בזה, שבני ישראל יש בהם מכוחו ומהותו של יהודה, שלאחר ש'נכשל' בחטא לא נשבר ליבו בקרבו ונפל לידי ייאוש ח"ו אלא ראה בכך סולם והזדמנות להתעלות יותר, ולכן נקראו ישראל בשם 'יהודים' כי טבוע בהם הכח להתחזק מכל המצבים הקשים והנפילות הגדולות ביותר.

עוד אמר החידושי הרי"ם שהנה בתיבת 'יהודה' יש כל שם הוי"ה ובנוסף גם אות ד', כי אות זו מורה על 'דלות', וללמדנו שגם מי שהוא דל ורש עדיין אינו מנותק מהוי"ה ב"ה, וברגע אחד יכול להתקרב אליו כבתחילה.

כג. איתא מ'צדיקי קמאי' (הרה"ק מקעשינאו בעל 'גבורות ארי' אמר זאת בפני הרה"ק מאפטא וקילסו מאד, וכן איתא בעוד ספה"ק) על הכתוב (יז) שאמרו האחים ליוסף 'אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם כי רעה גמלוך, ועתה שא נא לפשע עבדי אלוקי אביך'. תיבות - שא נא עולים ב'ראשי תיבות' שור אריה נשר אדם, והם ארבעת הדמויות החקוקות על רגלי כסא הכבוד. והנה, השור הוא 'יוסף הצדיק' כמה שנאמר (דברים לג יז) 'בכור שורו הדר לו', וזכה למדרגה גבוהה כזו בזכות עמידתו בתוקף בכל הנסיונות והקשיים דעדרו עליה מיום מכירתו עד יום המלכתו למשנה למלך, וכך אמרו לו, דע אחינו הקדוש, כל מה שנתעלית למדרגה רמה - להיות דמותך חקוקה באחד מרגלי המרכבה הקדושה, לא

הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לך נוצרת). אלא, כי עיקר קבלת השכר הוא מצד שהבורא ית"ש נתן בנו יצר הרע המסית אותנו בכל עת ורגע, ומתנבר עלינו להתאוות תאוה, ולהרהר חלילה בעבירה, וכל יצר מחשבותיו רק רע כל היום. והאדם עומד כנגדו, ובתחבולות יעשה מלחמה נגדו, להזהר ולהשמר מכל דבר רע, מחניפות ושקרים וליצנות ולשון הרע ותאות והרהורים והדומה להם, לזה צריך מלחמה ועבודה רבה לשכר כח התאוות היצה"ר, וזהו עינוי וסינוף גדול, ע"ז הגנו מקבלים השכר... וזהו (פי' הפסוק תהילים כא ג) 'תאות לבו נתת לו' - זה שנתת לאדם הבחירה שיעשה כתאות לבו, 'וארשת שפתיו בל מנעת סלה' - שלא מנעת ממנו לדבר בשפתיו כרצונו, כל זאת עשית לטובת האדם כי תקדמנו ברכות טוב - פי' ע"ז שיש בחירה לאדם בשהיצה"ר מסיתו, והוא כובש את יצרו, ע"ז יקדמנו השי"ת ברכות ושכר גדול. וזהו פי' הקרא 'יששכר חמור גרם' - פי' יש שכר לאדם, ע"י שהחמור הוא הגוף - החומר, חומר ומתאוה, והאדם משכר כח תאוותו. הוא גורם לו לשכר הגדול.

זכה כתב ה'כלי יקר' לפרש את האמור בפרשתן בברכות יעקב ליוסף 'משם רועה אבן ישראל' (מט כג), כי הנכשל בעבירה רח"ל סופו שיורד מנכסיו ובא עד פת לחם (וכדכתיב במשלי ו כו; כט ג, סוטה ד:), אך מאחר שיוסף עמד בנסיון ולא נכשל 'ע"כ זכה להון עתק וזכה להיות רועה אבן ישראל' כה.

הדרך לעלייתו של אדם תבוא לו רק על ידי שייכשל ויפוליד.

והעיקר, בבואו להתחזק ולהתקרב, יחשוב רק על העתיד ולא ישקע במחשבות מורדות אודות 'עברו' כי אינו טוב, וכך ביארו צדיקים (עיי' ליקוטים בספה"ק 'בית אהרן' דף קמג. בשם הרה"ק רא"ש מסטאלין ז"ע) בפסוק בפרשתן (מח כ) ויברכם ביום ההוא לאמר - ברכם שתדיר יעמידו לפניכם רק אותו היום שהם עומדים בו, ויענו ליצרים - אין לנו כל שייכות עם מעשינו של אמש, ולא עם של מחרת, אין לנו אלא 'היום ההוא' - אותו היום בו אנו נמצאים, בו אנו מתחילים לעבוד את הקב"ה.

חמור גרם - עיקר מעלת האדם ושכרו על עמידתו בנסיונות החומר

בפרשתן (מט יד), 'יששכר חמור גרם', איתא מהרה"ק ה'נועם אלימלך' ז"ע (ריש פרשתן) שכאן למדנו כלפי כל ה'נסיונות' כי הם נראים כמחשיבים לאדם, אבל באמת אור גדול יש בהם. ולא יתלונן לומר, מה אעשה ויצרי מתנבר עלי להכשיל אותי בכל אשר יוכל, כי דייקא על זה ישולם שכרו ממעל, וכה אמר הנו"א, שלכאורה עלינו להתבונן מדוע מעניק הקב"ה שכר לבני ישראל על קיום המצוות, והרי מצד השכל והדין מחוייבים הם (במצוות ה') שהבורא ית"ש ויתעלה בראם לכבודו, ואין אנו מספיקים להודות על אחת מאלף... על הטובות שעשה עמנו (וכמאמר התנא אם למדת תורה

היה אלא על ידי - פשע אחיך וחטאתם כי רעה גמלוך, כי בתחילה היה רק 'אנא' שהוא ר"ת אריה נשר אדם, רק על ידי המכירה וה'נסיונות' באת לידי כך וכנרמז ב'שא נא', ולכן שא נא לפשע עבדי 'אל-הי אביך' שהוא ר"ת א"י לאו ה'א"י יומא כ'מה יוסף א"כא ב'שוקא, פירוש, כי בלאו המכירה לא היית שונה משאר יוסף המסובבים הנה והנה 'בשוק', ורק על ידי 'המכירה' נתעלית לאין ערוך משאר 'יוסף' אחר שבעולם, להיות דמותך חקוקה על כסא הכבוד. כד. הבא לטהר מסייעים לו, אם אין לבו של אדם נשבר בקרבו מרוב ייאושו אלא הוא מתחזק יזכה שיסייעו לו מן השמים שיוכל באמת להתחזק ולהתחדש, וכמו שאמר הרה"ק רבי זאב מז'אבריו ז"ע בשם הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל ז"ע בלשון שנוהגים לומר בסיום 'החומש' לאחר קריאת התורה חזק חזק ונתחזק, שאם האדם מתחזק פעם אחר פעם ואינו מתייאש, יזכה שנתחזק - שהקב"ה מסייע בידו ויחזקנו מן השמים (הובא בצרור החיים מערכה י עב).

כה. מעשה היה לאחרונה בעיר הבירה לאנדאן יצ"ו, באיש יהודי בעל מאפייה גדולה, שלקראת חג החנוכה הכינו פועליו 'סופגניות' (Donuts), ולאחר שכבר נמכרו חלק מהם נתגלה כי בטעות הדליק העובד הנכרי את האש, ונתעוררה שאלה גדולה האם נאסרו מדין 'בישולי עכו"ם', והנה, הגם שהיו צדדים להתיר, לא אבה בעל המאפייה לסמוך על 'היתרים' שונים, אלא הודיע בשער בת רבים על התקלה שיצאה מתחת ידו, ולהזהיר גדולים על הקטנים לבל יאכלו את הסופגניות, וכל מי שכבר קנה הרשות בידו להחזירם ולקבל את כספו בחזרה. 'שמועה' זו הגיעה

בנו בעוה"ר מה שאמרו חז"ל (סוטה מט:): 'חכמת סופרים תסרה ויראי הטא ימאסו', וממילא זה המתייגע בתורה ועבודה בלא להשגיח על המלעיגים עליו הרי הוא חשוב ויקר בעיני הקב"ה יותר מבדורות הראשונים. וזהו שאמרה כנסת ישראל אע"פ שדלה אני מן המצוות לי נאה להושיע, כי לגודל שפלות הדור הרי כל מצוה ומצוה יש לה ערך וחשיבות עד מאוד. ושפיר ניתן לומר על דורות אלו שהם 'דור זכאי'...¹

עוד איתא ב'נועם אלימלך' (ד"ה א"י ויקרבו) על הפסוק (מז כט) 'ויקרא לבנו ליוסף', שלכאורה היה צריך לומר 'ויקרא לבנו יוסף', ומהו 'ליוסף', ומבאר כי זה האיש אשר מקיים את כל התורה אינו אלא במדרגת 'עבד', שהרי הוא כעבד שאינו עובר על מצות אדוניו, אך אינו נקרא בשם 'בן' למקום כ"ה אלא אם עושה לעצמו גדרים וסייגים, וזהו ויקרא לבנו ליוסף, פירוש מי הוא בנו, ליוסף, זה שמוסף תמיד, כנ"ל.²

הן הן הדברים אשר דיבר בקדשו הרה"ק משינאווא זי"ע (בסוף ספר דברי יחזקאל) לבאר הא דאיתא בגמ' (ר"ה יז): על הפסוק (תהלים קמז ו) 'דלותי ולי יהושיע', כך אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה, 'אע"פ שדלה אני מן המצוות לי נאה להושיע', ותמוה, שאם אכן 'דלה אני מן המצוות' מדוע 'לי נאה להושיע'. ומקדים להביא עוד מדברי הגמ' (סנהדרין מה:): 'אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב', ולכאורה נמצא שאברהם תקוותנו ח"ו, שאם דורות הראשונים, התנאים והאמוראים הקדושים לא היו בכלל דור שכולו זכאי, היאך יתכן לומר שדורות האחרונים הם הם שיזכו לביאת בן דוד עבדך משיחך (כי זאת בודאי לא נצפה שנהיה דור שכולו חייב).

אלא, אדרבה מעלה יתירה יש לדור שפל כדורנו אנו, כי בדורות הראשונים היו מחשיבים ומכבדים את יראי ה', והיה נקל יותר לעסוק בתורה וביראה, מה שאין כן בעקבתא דמשיחא שירדו הדורות, ונתקם

לאזני אחד מהעסקנים המסייעים ומושיטים יד לחולים השוהים בבתי החולים, והלה מיהר להציע לבעל המאפיה, אולי תחת שתשליך את כולם לפח האשפה... תנה אותם בידי בידי עוזריי, ואנו נחלק אותם לרופאים ולחולים אשר אינם מזרע ישראל ונקדש בזה שם שמים, למען ידעו כל עמי הארץ כי אחינו בני ישראל מוקירים את הרופאים וגומלים חסדים עם החולים, ונתרצה לדבר. וכאשר קיבלו וטעמו מאותם סופגניות אורו עיניהם כי טוב הוא למאכל, והזמינו אצלו מהנהלת בית החולים הזמנה גדולה ומכובדת בסך 10,000 סופגניות. והראו לו מן השמים כי לא הפסיד כלל בכך שהסכים להפסיד את ה-2,000 סופגניות, ולא התפתה להתיר לצורך פרנסה... אלא אדרבה קיבל את שכרו ב'חמש ידות' כהנה וכהנה...

וללמד יצא שלא לפרוץ גדרים וסייגים ולא לסמוך על 'היתרים' לצורך פרנסה... ודע כי אין כל חדש תחת השמש, וכבר מצינו מלפני שנות דור דורים טענה מפוקפקת זו של 'צורך פרנסה', כמסופר שפעם 'תירץ' את עצמו איש יהודי לפני הרה"ק רבי יחיאל ממוש זי"ע שאינו יכול לשמור על גדר מסוים בענייני קדושה כי הוא חייב לעשות כך וכך 'לצורך פרנסה', ענה לו הרה"ק, אין זו טענה חדשה... כבר מצינו כן לעולמים, שאמרה אשת פוטיפר ליוסף הצדיק 'חותכת אני פרנסה שלך' אם לא תשמע לי (וכדאיתא בב"ר פז י), ואף על פי כן לא שמע לה אלא 'וימאן'... כו. מאמר נורא אמר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע לכמה בחורים שהיו אצלו בראש השנה בעת שנפרדו במוצאי החג, כשהוא מקדים לבאר מה שאמר יעקב אבינו 'עוד יוסף בני חי אלכה ואראנו בטרם אמות', כי מקומו של האדם בעולם העליון הוא כפי הנסיונות שהיו לו בהאי עלמא, ואמר יעקב לעצמו, כי בוודאי לא יזכה לראות את בנו יוסף בגן עדן, אחר שיוסף עמד בנסיונות קשים ומרים יותר ממה שהוא עבר, ובוודאי מקומו שמור לו בגן עדן גבוה פי כמה ממקומו של יעקב, לכן השתוקק לראותו לכל הפחות בעולם הזה בטרם ימות... וסיים ה'חפץ חיים' ואמר להם שמודה הוא להם על שהיו אצלו ברי"ה וזיכו אותו לראות את פניהם, כי אף שגם לי היו כל מיני נסיונות שהייתי צריך להתגבר, אך אתם עוברים נסיונות קשים יותר, ולא אזכה לראותכם בעלמא דאתי, על כן שמח אני בראות פניכם בטרם אמות... (מפי הג"ר שמואל בירנבוים זצ"ל).

כו. הנה אחד מדרכיו הגדולים של היצר להסית את האדם מן הדרך הטובה ולפרוץ גדרים וסייגים, הוא בטענה הידועה שהיא 'כולם עושים כך וכך', ומדוע אני צריך 'לפרוש מן הבריות' ולהיות צדיק יותר מכולם... וכנגד טענה פסולה זו מצינו דברים כדורבנות בתורתנו של הגה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ שמות ד"ה בהפטרות) בביאור מה שנאמר בהפטרות הנקראת בשב"ק זו (מלכים א' ב א-ג) 'ויקרבו ימי דוד למות ויצו את שלמה בנו לאמר, אנכי הולך בדרך כל

ה' יפלו - דוגמת מה שהתירו לאכול בחלקו קדשים קלים אף חוץ לחומות והמחיצות, גם בגשמיים - יפלו כל החומות המונעות בעדו את שפע הפרנסה וכל הטוב שבעולם. וכל המקטרגים והמשמינים נידחים מפניו כהרף עין.

עוד יזכה השומר עיניו - להינצל מ'עין הרע' וכמו שאמרו בגמרא (ברכות כ.). 'עין שלא רצתה לזון ממה שאינו שלו (וברש"י, דקאי על יוסף הצדיק שלא נבשל בהסתכלות אסורה, ע"ש), אין עין הרע שולטת בו, ודרישו ליה מדכתיב 'בן פורת יוסף בן פורת עלי עין - אל תקרי עלי עין אלא עולי עין' כ"ס. וכלל הדברים הוא כמו שהעמיסו בלשון הכתוב (תהילים ז' ח) 'שמרני כאישון בת עין' - שהקב"ה שומר את האדם כפי שהוא שומר על קדושת אישוני עיניו...

בן פורת עלי עין - בקדושת עיניו משבר כל המחיצות בפרשתן (מט כב), 'בן פורת יוסף בן פורת עלי עין', איתא בגמרא (ובחים קיח): 'בן פורת יוסף בן פורת עלי עין - עין שלא רצתה לזון וליהנות מדבר שאינו שלו תזכה ותאכל כמלא עיניה, ולכן אכילת קדשים קלים בירושלים הותרה רק לפנים מחומת ירושלים, ואילו במשכן שילה אכלו קדשים קלים בכל הרואה, כי משכן שילה היה בחלקו של יוסף ששומר על ראיית עיניו מדבר עבירה, על בן אפשר לאכול בחלקו בכל הרואה'. מכאן למד הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא בשפ"א תרל"ה ד"ה בן), כי כל איש ואיש מישראל השומר עיניו מסלק מעליו את כל המחיצות שבינו לבין אביו שבשמים, וכל המחיצות החומות וההסתרות החוצצים כנגד האדם ומרחיקים אותו מקרבת

הארץ וחזקת והיית לאיש, ושמרת את משמרת ה' אלוקיך ללכת בדרכיו, שהנה מצינו בגמ' (פסחים מב.) שפירשו לשון 'לאמר' שהוא מלשון לאו אמור, וכלומר ש'לא תאמר', ועל דרך זה מפרש החת"ס בזה"ל, הזהירו לשלמה שלא יאמר הנני עושה כקלקולים רוב העולם, אלא צריך אדם להתחזק במעוז התורה נגד אנשי דורו הפורצים גדרי עולם. על כן אמר כאן 'לאמור אנכי הולך בדרך כל הארץ, ר"ל לאו אמור אנכי הולך בדרך כל הארץ לעשות כמעשיהם וכמנהגייהם, לא תאמר כן אלא 'וחזקת והיית לאיש' במעוז התורה לגדור גדרה ולעמוד בפרצתה. ואמר עוד ושמרת את משמרת ה' אלוקיך וכו', אין רצוני (לצוותך) לקיים מצות התורה ציצית ותפילין דזיל קרי בי רב הוא (ואין צורך להזהירו על כך) אלא לשמור משמרת גדרים וסייגים וכו' כדי שיהיה זה הכנה ללכת בדרכיו, עכ"ל, ועיי"ש עוד בזה.

כח. סיפר לי החסיד הישיש רבי ברוך ווייסבערג ז"ל מבני ברק, מעשה שהיה עם אאדמו"ר הרה"ק מלעלוב זי"ע, וכך הוה, באותם שנים היה אאדמו"ר משמש כמגיד שיעור בישיבתו של הרה"ק הרבי הרמ"מ מלעלוב זי"ע בתל אביב (שם התגורר באותם ימים), מדי יום ביומו היה אאדמו"ר עושה את דרכו באוטובוס מבני ברק אל תל אביב, אף אני, סיפר לי רבי ברוך הייתי נוסע עם אביך מדי יום ביומו בצוותא חדא, באשר היה לי מפעל לייצור מיני מתיקה בת"א, יומא חד ישבנו שנינו על האוטובוס והיו שם מראות בלתי הולמים לגדרי הצניעות, והדבר הפריע מאד לאאדמו"ר בשמירת עיניו המופלגת, ובעודו בבני ברק צלצל בחזקה בפעמון עד שנפתחה הדלת וברח ממנו, לאחמ"כ אמר לי בלבת אש קודש, יהיה מה שיהיה - 'אמכור את פרוסת הלחם האחרונה שבביתי ואסע במונית (טעקס"י), באוטובוס זה המוליך מבני ברק לת"א וחוזר חלילה לא אסע יותר', ומני אותו יום ואילך היה עושה את דרכו אך ורק בטעקס"י (מונית), על אף שבאותם ימים לא היה בביתנו פרוטה לפורטה, ובקושי היתה ידו משגת פת לחם, בכל זאת היה אאדמו"ר מקבץ את הפרוטות האחרונות בכל בוקר בכדי לשלם את דרכו לת"א, ואת דמי הנסיעה מת"א לבני ברק היה מקבץ שם בישיבה, וכל זאת בלבד שלא יכנס לחשש קל של ראייה אסורה.

פעם נתלוויתי לאאדמו"ר זי"ע בדרכו ברחובה של עיר, ולפתע, כאשר הגענו לקרן זוית, משך אותי עמו לתוך 'צפרדע' (פח זבל גדול), באומרו 'כאן מריח טוב יותר משם'... כי היתה שם קבוצת נשים... וזאת למודעי כי אאדמו"ר היה איש 'מיושב בדעתו', ולא היה זה כלל מדרכו... אך כך הוא הדרך הישרה לקפוץ ולברוח כמו מפני השריפה... כט. פעם נכנס חסיד אחד אל הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, וסיפר לו שהיה אצל חכם אחד המתיימר לדעת נסתרות, והלה גילה לו ששורה עליו 'עין הרע' רחמנא ליצלן, והוא חושש מאד מזה, נענה הרה"ק ואמר לו איתא בגמרא (ב"מ קז): 'תשעין ותשעה בעין רעה, ואחד בדרך ארץ, ויש לפרש שצ"ט מתיים מחמת שקלקלו ופגמו בעיניהם רח"ל, ורק אחד מת 'בדרך ארץ' דהיינו בזמנו, כיון ששומר על עיניו, ובזאת סיים והורה לו, לעצום את עיניו מראות ברע וממילא לא ינזק מעין הרע.

מה אני - עבודת ההכנעה בימי השוכבי"ם

בפרשתן (ג טו-יה) ויראו אחי יוסף כי מת אביהם... ויצוו אל יוסף לאמר וכו' וילכו גם אחיו ויפלו לפניו ויאמרו הננו לך לעבדים' וברש"י, 'גם אחיו - בנוסף על השליחות', ומקשה ב'שם משמואל' (ויהי עמ' שכ"ו) מדוע הלכו מיד בעצמן לומר לו הננו לך לעבדים, ולא המתינו עד שיחזור השליח וישמעו ממנו את דברי יוסף, אלא, שעיקר פחדם של השבטים היה מחמת שהרגישו כי הנה קרב ובא הגלות עליהם, כאומרים 'כיון שנפטר יעקב נסתמו עיניהם וליבם של ישראל מצרת השעבוד'. בד בבד ידעו והבינו שכל צרה הבאה על האדם - היא בכדי שיכנע וישפיל את גבוהות לבו, וכדאיתא ב'תרגום איכה' (ג לג) בפסוק 'כי לא ענה מלבו ויגה בני איש', ארום מן בגלל דלא עני גבר ית נפשיה ואעדרי זחוחה מליביה (מפני שלא הרגיש בנפשו שעני הוא, ולא הוריד את זחוחות רוחו מקרבו) בגין כן גרם לאסתקפא תבירא בבני אנשא (דבר זה הוא המביא לבני האדם את השבר והצרה)^ל. על כן גמרו אומר שלא להמתין לשמוע מהשליח מה בפיו של יוסף, דאם כל הגלות הוא רק בעבור שיכנע לבנו, עדיף לן להכנע תחת יוסף 'הצדיק' מאשר להכנע תחת פרעה 'הרשע'.

ומסיים ה'שם משמואל' וז"ל. 'זוה לימוד גדול לכל איש להכנע תחת רצון השי"ת, ובוה יסיר מעליו כל הצרות וכל הפורעניות ולא יצטרך להכנעה אחרת. והנה קרבו ימי השוכבי"ם, ימי התיקון^{לא}, ישים האדם הדברים אל לבו וטובה מרדות אחת בלבו של אדם

יותר ממאה מלקויות (ברכות ז). וגם על דרך זה שוכבי"ם הוא מלשון שבירה, היינו להיות לבו נשבר בקרבו, מלשון (הושע ח ו) כי שבבים יהיה עגל שומרון, וזה יותר טוב מכל תעניות ימי השוכבים, והוא רחום יכפר עוון, ומדבריו נמצאנו למדים שעל ידי 'שברון הלב' נזכה לאותם תיקונים וכפרה כמי שמתענה בפועל ממש.

ובך אמרו במדרש (פסיקתא רבתי פר' פ"ג) 'ולמה זכה אפרים לכך (להיות קודם למנשה אחיו בדגלים, במלכים בקרבנות וכו') מפני שהיה ממעיט עצמו^{לב}, שהקב"ה אוהב כל מי שמשפיל עצמו, כי רם ה' ושפל יראה (תהילים קלח ו), ומי לחשך שהיה משפיל את עצמו, שנאמר על ראש אפרים והוא הצעיר (מח יד) שהיה ממעט את עצמו [אבל מנשה היה יוצא ונוקק עם אביו לעסקיו], אמר הקב"ה הואיל ומיעט את עצמו יזכה לכבוד הזה, ומה אם קטן שהיה ממעט את עצמו זכה לכבוד הזה, גדול שממעט את עצמו על אחת כמה וכמה'. ודבר שפתיים אך למותר.

שיכל את ידיו - זהירות מלפגוע איש ברעהו

בפרשתן (מח יד), 'שיכל את ידיו', ידוע הביאור בשם הגר"ח מוואלאז'ין וצוק"ל שיעקב אבינו רמו בכאן, כי הנה, ראובן העומד אל מול שמעון, הרי ימינו של ראובן כנגד שמאלו של שמעון, ואילו שמאלו של ראובן הוא לנוכח ימין של שמעון, והרי 'ימין' הוא צד החוק באדם, ושמאל הוא הצד החלוש. וכך הוא דרכו של עולם, על 'צד שמאל' של רעהו - בעניינים שיש

ל. כתב הרה"ק ה'בעל התניא' זי"ע (תורה אור פר' מקץ, ד"ה ויהי מקץ השני) עבודת האדם לבטש גסות רוחו, ורק לצורך זה מביא הקב"ה ייסורים על האדם - כי לא מחמת עונש אינו ראוי לשבת בשלוות עוה"ז, שהרי מצינו בנבוכדנצר (סנהדרין צו.) בשביל שהלך ג' פסיעות (ד' פסיעות, עי"ש) לכבוד השי"ת פסקו לו מלוכה על כל העולם ולזרעו אחריו עד ג' דורות, ואין לך אדם מישראל שלא כיבד המקום בכך, וכל טוב עוה"ז כדאי הוא לו, אלא הייסורים באים לבטש את האדם להכניעו ולהשפיל גסות רוחו, וכמשארז"ל (ברכות ז) טובה מרדות אחת בלבו של אדם, שכשענינו רואות שייסורים באים עליו נשפל דעתו ונעשה כננע, והוא יקר בעיני ה'... עכ"ל.

לא. מן העניין להביא מה שהגיד הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, וז"ל, יכולים לתקן הרבה מפרשיות אלו שנגמר בתשובת השבטים, וניתן כח מזה לכל בני ישראל לכל הדורות לשוב בימים אלו, וזה ענין שוכבי"ם. הצדיקים היו אומרים שבפרשיות הללו [שוכבי"ם] יוכל לתקן, ובוודאי כאשר היו הצדיקים אומרים - כן הוא אמת. ושבת שנותן כח לכל ימי השבוע, שבת הזה (פרשת ויחי) הוא נותן את זה (הובא בליקוטי הרי"ם).

לב. וכך כתב בספה"ק 'תומר דבורה' (פ"ט) בזה"ל, וישים עצמו תמיד כעני, ויעמיד עצמו לפני קונו כדל שואל ומתחנן, ולהרגיל עצמו במדה זו אפילו שיהיה עשיר - יחשוב שאין דְבִק עמו מכל אשר לו מאומה, והוא נעזב צריך לרחמי הבורא תמיד, שאין לו כל דבר אלא הלחם אשר אוכל, ויכניע עצמו וְיַעֲנֵי עצמו, ומה גם בעת תפילותיו שזו סגולה נפלאה וכו', ודוד התנהג במידה זו הרבה, שאמר (תהילים כה, טז) 'כי יחיד ועני אני, עכ"ל, ועי"ש עוד.

באר הפרשה - פרשת ויחי

ובהרחבה, לשבחו ולפארו, ואילו על ענייני 'שמאל' לא נביט כי אם בעין שמאלית, כלומר בהבטה חלושה ורפה, שלא להתבונן ב'חסרונות' רעהול' יותר מידיה.

שלח לפניו להורות - התיקון בימים אלו על ידי לימוד התורה בק **בפרשתן** (מו כח), ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה וגו', וכתב האור החיים הק', שהנה כל שנות חייו של יעקב היו מלאים ברדיפות וצער, מיד משנולד היה עשו כנגדו, וצרת דינה ויוסף וכו', ורק י"ז שנים אלו שהיה במצרים 'אלה היו חייו ולא קודם'.

לו בהם 'חולשות', הן ברוחניות והן בגשמיות, יביטו עליו ב'עין ימנית' - דהיינו בחזקה וברקדוק, לידע את כל פרטי חולשותיו, בטוב טעם ודעת, ואילו על 'צד ימין' של רעהו - בעניינים שהוא חשוב ומצליח הן ברוח הן בגשם, על זה יביטו ב'עין שמאלית' - דהיינו שאין מחשיב זאת כלל וכלל, ולא עוד אלא שעל הצלחותיו יביט בצרות עין, ואינו מרבה לשבחו על כך לא בפה ולא בלב, ולכן 'שיכל את ידיו' לג' ללמדנו, שנעמיד ימין כנגד ימין ושמאל כנגד שמאל, והיינו שעל חלק הטוב והחשוב של הזולת נביט ונתבונן בעין ימנית, בהנאה

לג. ודע כי פעמים הנהגה בעקמימות כדוגמת 'שיכול הידים'... היא ההנהגה הישרה... וכעין מה שכתב הרה"ק ה'חוז'ה' מלובלין זי"ע טוב להיות בשלום עם חבירו הגם שהוא בשקר, מלהיות במחלוקת עם חבירו הגם שהוא באמת (אור הנפלאות כח, הובא באבני זכרון ערך מחלוקת).

עובדא הוה אצל כ"ק אאדמו"ר זי"ע (יומ"ד י"ד טבת) באחד השנים ב'ראש השנה', בעל התקוע בבית מדרשו (בבני ברק) היה יהודי חשוב ובר אוריין, ושמו היה הגה"ח אליעזר לעזער זצ"ל, שנה אחת בהגיע התקיעות, אחר שר' אליעזר כבר בירך בקול ובהתלהבות דקדושה את הברכות בקול רעש גדול - 'לשמוע קול שופר', 'שהחיינו', לקח את השופר אל פיו, אך לא הצליח להוציא אפילו תקיעה אחת כראוי, אחר שניסה כמה פעמים וראה שאינו משמיע כי אם קול הברה בעלמא עשה סימן לאאדמו"ר שיביאו עוד 'בעל תוקע' אל הבימה, אאדמו"ר לקח ממנו את השופר מידו, ניסה לתקוע, ואף הוא לא הצליח כלל (אאדמו"ר לא היה יכול מעולם לתקוע בשופר כראוי אף לא בימי אלול), או אז נתנו את השופר לאחד מומחה אשר תקע את התקיעות כולן כדת, לאחר התפילה אמר לי אאדמו"ר, ידעתי גם ידעתי כי אינני יכול לתקוע, אלא שחשבתני בעצמי שר' אליעזר יכול להישבר ברוחו בראותו ש'ביום הזיכרון' לא צלחו תקיעותיו, על כן לקחתי מעמו את השופר, בכדי שינחם עצמו בראותו כי אף הרבי בכבודו ובעצמו לא הצליח לתקוע, וחיייתה נפשו בגללי.

ואם יבוא ה'חכם' וישאל, היאך עשה כן, הרי זה 'הפסק' בין הברכות לתקיעות שלא לצורך כלל, היה עליו לתנו מיד לבעל תוקע המומחה, תשובתו, במה שהיה הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל לומד תדיר מדבריו של הגה"ק רבי עקיבא אייגער זי"ע, הפוסק להלכה, שבאם יצא למשרטט 'בספר תורה' שורות בעיקום, הרי זה כשר ובלבד שהסופר יכתוב את הכתב עקום יחד עם שורות המשרטוט, ואמר הגאון ר"א, דכאן חזינן שפעמים העקמימות היא היא הישרות, כך לדידן נמי - אין לך ישירות גדולה מעקמימות זו - כי באה למנוע צער ומכאוב מלב יהודי. לד. מעניין לעניין באותו עניין, שמעתי מהגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, כי הנה פרשה זו מתחלת ב'ויחי' ומסתיימת ב'וימת' (ויחי יעקב... וימת יוסף במצרים), ויש בה פ"ה תיבות, ללמדנו כי החיים והמוות ביד הפה.

וכך ביאר הגה"ק רבי שלמה גאנצפריד זצ"ל (בעל הקיצור שו"ע, בספרו פני שלמה על הש"ס ב"ב דף קי"ח:) בפסוק (מח טז) 'וידגו לרוב בקרב הארץ', ולכאורה מיותר תיבת 'לרוב', וכי לא סגי לומר 'וידגו בקרב הארץ'. אלא ביאורו, שהרי אמרו בגמרא (ע"ז ד.) 'מה דגים כל שהוא גדול מחברו בולע את חברו', ובענין זה לא רצה שידמו בני ישראל לדגים, שח"ו יהיו הגדולים בולעים את הקטנים, לזה אמר וידגו 'לרוב', כלומר שרק לענין הריבוי יהיו כדגים, אבל לא לענין בליעת גדולים את הקטנים.

לה. עוד ביאור שמעתי מהגה"צ רבי מנחם מנדל מענדלזאן זצ"ל רבה של קוממיות, שפעם שאל אחד מה'בעלי בתים' את אביו הגה"צ רבי בנימין מענדלזאן זצ"ל (בעת שיעורו לבעה"ב בקוממיות), מדוע 'שיכל את ידיו' ולא החליף ביניהם את מקום עמידתם, ענה לו הגר"ב, דזה ברור שהיה וויכוח בין יעקב אבינו ליוסף ב'שיטות' בעבודת ה' איזה דרך ישרה היא שיבור לו האדם (כמבואר בספרים הקדושים), ולדורות למד אותנו יעקב אבינו כאשר יש וויכוח בינך לבין רעך, אל תבלבל אותו שיודה וילך כדרכך, אלא הנח לו, שישאר לעמוד על מעמדו, ושנה והזז את עצמך, על כן השאיר את אפרים ומנשה כמו שהעמידם יוסף, ושיכל את ידיו שלו.

הקשה הרה"ק ה'צמח צדק' לזקנו בעל התניא ז"ע האמור (לעיל מו כח) 'ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף כיצד ניתן לאמור ששנים אלו שהיה בארץ מצרים מקור זוהמת הטומאה הם היו שנותיו הטובות של יעקב, והשיב לו שהרי פרו חז"ל (בר"ר צה ג) את

האמור (לעיל מו כח) 'ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות גושנה - לתקן לו בית תלמודו שמשם תצא הוראה, ואם יש תורה אזי ניתן 'לחיות' אפילו בארץ מצרים...

כיו"ב אומרים על מנהג ישראל, שבסיום תפילת שמונה-עשרה פוסע שלש פסיעות, כורע לצד שמאל ואומר 'עושה שלום במרומיו', וכשכורע לימין אומר 'הוא יעשה שלום עלינו', ובכריעתו כנגדו מסיים 'ועל כל ישראל ואמרו אמן', כי הדרך להשכין שלום בעולם היא רק אחרי שפוסע לאחוריו ג' פסיעות - כשהוא עוזב את מקומו ומוותר משלו, וכן כורע ומכניע את עצמו לכל העומדים בצדדיו. וזה כלל גדול במדת השלום, במקום להתעקש ולהכריח אחרים לבטל דעתם אליך, עדיף טפי שתכניע עצמך ותבטל דעתך אליהם, ובכך ירבה שלום בעולם.

כעין זה אמרו על המקובל בפי העולם כי 'קיפול הטלית' במוצאי שבת שיש בזה 'סגולה' לשלום בית (עי' ב'טעמי המנהגים' אות תתקמז). ואמרו חכמי המוסר, כי רמז יש בדבר, שכשם שסידור הטלית הוא על ידי שמקפלה פעם אחת, וחוזר ומקפלה שנית ושלישית עד אשר תהיה מסודרת כראוי וכיאות, כך גם הרוצה לזכות לשלום בית עליו לקפל את עצמו שוב ושוב, להכניע עצמו בלא להתעקש לעמוד על דעתו, וע"י מדת הוויתור יזכה שתשרור השלום והשלוה בביתו.

בדרך צחות אמר הרה"ק ה'בית ישראל' ז"ע, שגם קיפול שרוולי הבגד וניקוי הבית היא 'סגולה' לשלום בית... לו. כה אמר ה'סטייפלער' ז"ע בדרך צחות, כי עם 'צען געלעכטערעס' (עשר צחוקים ובדיחות) ניתן להגיע מירושלים לבני ברק... שהנה ירושלים ובני ברק רחוקים הם מאוד זה מזה, ואם יאמרו לאחד לך לך ברגלך מעיר אחת לחברתה - לא זו בלבד שיסרב מחמת הקושי, אלא אפילו לא יעלה על קצה דעתו שיש בידי בשר ודם ללכת רגלי כברת ארץ רבה וארוכה כל כך. אמנם, לכשיחשוב הנה מהמקום בו הנני נמצא ועד לפרשת דרכים פלונית אין שום קושי ללכת אלא הרי זה ממש 'צחוק'... וההליכה מה'פרשת דרכים' ההיא עד לפרשת דרכים הבאה אף היא תחשב ל'בדיחה', וכך יתקדם מדרכו ממקום למקום עד שלבסוף עומדות היו רגליו בשערי ירושלים...

ולא היו דבריו בגדר 'שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכה לימוד'... אלא דברי מוסר והדרכה להתמדה בלימוד התורה, כי פעמים שנדמה לאדם כיצד אוכל ללמוד כל ה'סדר' ברציפות, או כיצד אוכל ללמוד את שיעור ה'קביעת עיתים' שלי בלא להפסיק באמצע... וכנגד זה נסובו דברי ה'סטייפלער', כי הא מילתא דפשיטא שנקל לו לאדם ללמוד חמש רגעים בלי הפסק, ואין זה אלא כ'ווערטל' (בדיחה) בעלמא... ולאחר שעברו עליו אותם 'חמש דקות' גם כן לשחוק יחשב לימוד של עוד חמש רגעים, וככה ימשיך מ'שחוק' לשחוק, עד יעבור עליו כל הסדר בלא דברים בטלים.

וכשם שנאמרו הדברים לגבי שיעור 'זמן' לימוד התורה, כך הם שייכים לעניין איכות ועומק הלימוד, כי מצוי שיתייאש ה'בחור' מלכתחילה בראותו את התוס' המשתרע על שיעור 'חצי עמוד', ומיד 'מרים ידיים' ואומר נואש - אין ביכלתי להבין ולהשכיל את כל דברי התוס' על בוריין, מהי עצתו, יתקדם משחוק לשחוק, וכלומר, הרי הבנת הקושיא הראשונה בלבדה - 'ואם תאמר' הראשון, אינו אלא דבר העולה בקל... ומשם להבין 'רק' את ה'ויש לומר' הראשון ג"כ אין בזה אלא כעין דבר של מה בכך... וכן כל כיוצא בזה לעניין בירורי כמה שיטות ראשונים בסוגיא, ישמע חכם ויוסף לקח גבי כל דבר שהוא מתקשה בו.

וכך כתב החפץ חיים (אהבת חסד פי"א בהג"ה) וז"ל, שמעתי בשם גאון אחד שאמר, שהאדם צריך לשער בנפשו שלוש דברים, א', שאין לו אלא יום אחד לחיות, גם שאין לו אלא פרק משניות אחד או דף גמרא אחד מה שהוא עוסק בו עתה, גם שהוא ישראל אחד שהקב"ה מצווהו על קיום התורה, ובו תלוי קיום העולם. שע"ז שיחשוב שיש לו רק יום אחד לחיות יעשה כל מה שבכוחו בתשובה ובמעשים טובים ולא יניח הדבר עד למחר. גם ממה שיחשוב שאין לו אלא מעט ללמוד ממילא שוב לא יתעצל בזה, לאפוקי מהיצר שמרחיב הדבר בליבו ואומר לו כמה מוכרח עוד לעמול משך זמן רב עד שתגמור הסדר או המסכת וע"ז הוא מרפה את ידו. גם ממה שיחשוב שעליו תלוי קיום העולם יזדרז ביותר לאפוקי מהיצר שמטעהו ואומר לו בודאי נמצא אנשים אחרים מקיימי התורה הראוי ויתקיים העולם בשבילם וכו'.

ולדעתי כל הרמוז בתורה הקדושה בפרשת קריאת שמע (דברים ו ה) 'ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך', והיאך תעשה עד שתגיע לזה, 'והיו הדברים האלה' - היינו אותו מעט שהוא לומד עתה. 'אשר אנכי מצוך' - היינו

באר הפרשה - פרשת ויהי

עוד מצינו בפרשתן (מט יד-טו), 'יששכר חמור גרם... ויהי למס עובד' לו, יש שפרשו שבא הכתוב להשיב כנגד אותם האומרים שאי אפשר לעסוק בתורה כי מניין יהא לו כדי פרנסתו אם לא יצא לשוק'ה, ועל כך נאמר ויהי למס עובד, שהנה איתא בגמ' (מגילה ב:) 'מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין' (שהאותיות היו חקוקות בלוחות מצד לצד, וא"כ אות מ"ם סופית וסמך עמדו באוויר בדרך נס), וזהו ויהי למס עובד, שהלומד תורה כיששכר יהיה למס - כמו מ' וס' שעמדו בדרך נס, כך הקב"ה יקיים אותו ויספק לו כל צרכיו בדרך נס. וכלשון

הרמב"ם (סוף הלכות שמיטה ויוכל) 'כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להיבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו וכו' ויהיה ה' חלקן ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים, ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו כמו שזיכה לכהנים ללווים'.
יה"ר שנזכה להאמין בה' לקוות אליו ולצפות לישועתו בכל עת וזמן, ובכל זמן ועידן להתחזק בה' ובתורתו, לאורך ימים ושנות חיים לט', ובמהרה דידן נזכה לביאת גוא"צ אכ"ר.

שיחשוב בלבו שבעולם אין רק הקב"ה והוא. 'היום' - היינו שאין לו רק יום זה לבדו. 'על לבבך' - היינו השלושה דברים אלו יהיו לאדם על לבבו תמיד. עכ"ל.

לז. עוד מצינו בענין 'ברכות יעקב', דכתיב (מט כ) 'מאשר שמנה לחמו' וגו', ב'מדרש תלפיות' הביא כי אשר בן יעקב עומד על פתח גיהנם, וכל מי שיודע משניות הוא מצילו משם, וזהו 'מאשר שמנה לחמו', שמנה אותיות משנה. וכתב הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע בשם זקנו ה'חידושי הרי"ם' שהיה מזהיר על לימוד משניות על בוריים, שהרי מוכח מדברי המדרש ששואלים כל אחד בשמים ממעל האם בקי הוא במשניות, ועוד מעלה ליודע משניות שבידו לישון מתוך דברי תורה, וגם כשהוא הולך בדרך בנקל יכול לחזור על תלמודו.

אגב אורחא, פעם סיפר הגה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל, שהרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע התבטא פעם אליו בכאב שלא כדרכו (כי היה נזהר מאד לא לדבר שום סרך גנאי על נפש מישראל), באים אלי אנשים ופניהם דומין לבהמות, וזאת מפני שעוד לא למדו באותו היום דף גמרא, והיינו שע"י הלימוד נעשה אדם בריה חדשה פנים חדשות באו לכאן... לח. והאמת היא כי אדרבה, דייקא קביעת העיתים לתורה היא מביאה את השפעות הפרנסה, וכאותו מעשה בסוחר אחד התלונן לפני הרה"ק רבי משה מלעלוב זי"ע על 'עסקיו' המוצלחים שהחלו לרדת מטה מטה רח"ל, שאלו הרה"ק האם הוא קובע עתים לתורה, נענה האיש שאין לו כל 'קביעות' בתורה, אמר לו הרה"ק, איתא בגמרא (תענית כה.) שזוגתו של רבי חנינא בן דוסא בכתה בפניו על מצבם הדל, התפלל ר"ח ויצתה כמין פיסת יד והושיטה לו רגל אחד משלחן של זהב, בלילה ראו בחלום שכל הצדיקים אוכלים לעתיד על שולחן של זהב עם שלשה רגלים, ואילו הם יושבים על שולחן עם שתי רגלים, מיד הבינה שהיא קיבלה בזה את שכרה דלעתיד והתחרטה על קבלת המתנה 'בעי רחמי ושקלוהו, תנא גדול היה נס אחרון יותר מן הראשון, דגמירי דמיהב יהבי מישקל לא שקלי, פי' גדול הנס שנטלו חזרה את הרגל, כי בדרך כלל נותנים השפעות טובות מן השמים ואין נוטלים חזרה. ואמר הרמז בזה, שכאשר האדם מקיים גמירי - אם תקבע שיעור קבוע בגמרא, תזכה שיתקיים בך משמיא מיהב יהבי - שיתנו לך מן השמים פרנסה בהרחבה, ומישקל לא שקלי - מה שבידך לא יאבד ממך, וכן הוה, שהלה קבע לו זמן לשקוד על דלתי ביהמ"ד בקביעות, ומאז חזר לעלות מעלה מעלה ולהצלחה מרובה.

לט. וכמו שרמזו צדיקים בריש פרשתן ויחי יעקב - בני ישראל - יעקב אבינו יחיו ויאריכו ימים, ואילו בארץ - לשכון אחר כבוד בתוככי האדמה והארץ (מתחת למציבה) זה שייך למצרים...

כן אמר הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע, לאיש יהודי שקבל בפניו על נכרי וגוי הרודף אותו, משיג גבולו ומצעררו בכל מיני עינויים וצער, ענה הרבי, נו, השי"ת יעזור שהגוי ישוב בתשובה, אמר היהודי, אבל, רבי, הרי הוא גוי... אמר הרבי, אכן לתשובה זו התכוונתי - 'תצא רוחו ישוב לאדמתו', וכך הוה, משחזר היהודי מצא שהגוי נפח את נשמתו ושב לאדמתו...

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

נושא השבוע: החיסון הבטוח!

בס"ד | גיליון מס' 312

פרשת יחי

אלו 8 מילים הן החיסון הבטוח ביותר?

האספו ואגידה לכם... (מ"ט, א)

בכל כוחנו - כל הצרות האלה נגזרות בחדר ולא יוצאות החוצה, לא מותכות עלינו בשצף קצף.

8 מילים, הן ה'סיסמא' למיגור הגזירות, זה ה'חיסון' מכל צרה: 'אמן, יהא שמייה רבא מברך, לעלם ולעלמי עלמיא'. למילים הללו יש כח מכריע, משנה גורלות, קורע גזירות, מחולל מהפכות. גם אם חלילה גזירה נגזרה ונחתמה, שמונה המילים הללו מנפצות אותה לרסיסים, שכן 'כל האומר אמן יהא שמייה רבא בכל כוחו קורעין לו גזר דינו' - גם לאחר שנחתם!

מדהים! ההזדמנויות לענות 'אמן יהא שמייה רבא', ממתינות לנו פעמים רבות ביום. בכל תפילה יש כמה קדישים, שבכל אחד מהם יש 'אמן יהא שמייה רבא'. כל מה שכדאי לעשות - הוא לתפוס את המילים האלה ולענות אותן בכל הכח, לכוון בהן היטב לצד אמירתן בקול גדול, ובכך נקרע גזירות, נושיע מצרות, נשנה את מצבנו מן הקצה אל הקצה!

בתרגום ירושלמי בפרשתנו, נחשף כי מקור המילים הקדושות הללו, הוא מדברי יעקב אבינו קודם פטירתו, במעמד פרידתו מבניו. אז, כשקראו הם 'שמע ישראל', השיב להם יעקב אבינו 'אמן יהא שמייה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא', וגילה את סוד ה'סיסמא' השמימית לביטול כל גזירה רעה, כל צרה וכל מצוקה.

אם יש זמן בו אנחנו זקוקים לכך - זה בדיוק עכשיו. בתקופה כה סוערת, כשצרות הבריאות מתערבבות להן בקשיי החינוך שמתערבלים בבעיות הפרנסה, כשחוסר וודאות אופף אותנו והכל מצויים במרדף אחר חיסון שיציל את המצב - הנה הוא, זה החיסון. זהו חיסון רוחני, שמועיל מפני כל צרה, רוחנית וגשמית כאחד: אמן יהא שמייה רבא!

וככל שנחזור אחר כל הזדמנות לענות 'אמן יהא שמייה רבא' כראוי, מתוך כוונה, בקול רם, עם כל הלב - כך נזכה שבורא עולם יסיר חרון אפו מעלינו, ידחק את כל הצרות הניתכות עלינו בחזרה לבית גנזיו לבל יבואו עלינו חלילה, ויפתח לנו את אוצרו הטוב לחיי בריאות ושפע, פרנסה טובה וסייעתא דשמיא, מתוך שמחה וטוב לבב!

הנעימה שמחוללת מהפך!

הוא היה יהודי צעיר למדי, שעה שהסתבך בחובות עתק. אין לדעת איך זה קרה בדיוק לו, אבל מה שברור

התקופה בה אנו חיים כיום, למרבה הצער, אינה תקופה קלה. אנו בוגרי שנה שלימה בה נגיף מסוכן מסתובב בעולם, מאיים על בריאות הציבור, וכבר רבים חללים הפיל רח"ל. בעקבות הנגיף והסערה העולמית רבים וטובים איבדו את פרנסתם, כלל התלמידים במוסדות החינוך חוו וחווים משברים, והאתגר הגדול מכל - לצאת בשלום מהתקופה הנוראה הזו - עודו לפנינו.

הופעת הנגיף בעולם וכל מה שחולל - זו גזירת שמים, אשר איש אינו יכול להבינה או להכילה. וירוס כה קטן ומסתורי, הצליח לחולל שינויים נוראיים בעולם, מהומה ותבהלה שלא ראינו זה שנות דור. אין מי שלא

הושפע ממנו, ודווקא לכן גואה ועולה השאלה: מה אנו, כיהודים, יכולים לעשות כדי להתמגן מפני הנגיף והשלכותיו? איזה חיסון יש - שיכול להועיל נגד כל צרה ומצוקה, מהנגיף או כתוצאה ממנו? מה בכוחנו לעשות כדי לצאת בשלום מכל הסחרחורת הזו?!

כדי להבין קצת מה בכוחנו לעשות, נקרא תיאור מרטיט אשר כתוב ב'פרקי היכלות' - ספר קדום מזמן התנאים, וכך נחשף שם: מעשה שהיה ברבי ישמעאל - התנא האלוקי, אשר הגיע לשמי מעל ופגש את אחד המלאכים כשהוא יושב ובוכה. רבי ישמעאל ביקש לברר את פשר הבכי, ואותו מלאך הכניסו לחדר מלא בפנקסים מסתוריים, אשר כולם מלאים ב...

צרות העתידות לבוא על עם ישראל. כן כן. המלאך הסביר לרבי ישמעאל, כי הוא יושב ובוכה על תוקף הצרות, מצטער הוא בצרתם של ישראל על מה שעתיד לעבור עליהם: עוני ורעב, מחלות ומגיפות, רציחות ועיגוים, רחמנא ליצלן. חדר ובו הפנקסים הגנוזים, המלאים בצרות של עם ישראל אלפים ורבבות - הוא חדר שכל באיו מזילים דמעות כמים!

רבי ישמעאל נבהל, היטב הבין כי עם ישראל לא יכול לעמוד בצרות כאלה. אין לב שהוא מספיק חזק כדי לשרוד כזו מנת סבל ומצוקה. והמלאך רק רמז לו כי זה רק חדר אחד, יש עוד חדרים כאלה, ובהם צרות חמורות עוד יותר... 'אז איך עם ישראל עודו שורד?' - נפלטה השאגה מפי רבי ישמעאל, 'איך היהודים מסוגלים להוסיף ולהתקיים למרות כל זאת?!'

כאן גילה לו המלאך סוד כמוס שכדאי להכיר: 8 מילים. לעם ישראל יש נוסחת פלא, 'סיסמא' למיגור גזירות קשות, ובה 8 מילים בלבד. כל עוד אנחנו אומרים אותן, משננים אותן, עונים אותן, זועקים אותן

הכח שמנצח ארס...

מעשה בבחור שנמנה על משפחה מחסידי גור, שלמד בישיבה בליקווד שבארצות הברית, אולם נותר קשור לרבו שבירושלים, הרה"ק בעל ה'בית ישראל' מגור ז"ע. כל אימת שהיתה לו שאלה או התלבטות, היה מעלה אותה על הכתב, שולח את המכתב לכ"ק האדמו"ר מטאלנא שליט"א, אשר היה נכנס אל ה'בית ישראל' לשואלו כדת מה לעשות.

באחת הפעמים, שלח הבחור מכתב דרמטי במיוחד, בו כתב כך: 'יש לי חבר בישיבה, שעד לפני זמן מה היה מצויין שבחבורה, ולפתע פתאום החל להידרדר מאוד מבחינה רוחנית. הוא סיפר שהדבר קרה בעקבות כך שפגש כומר נוצרי והחל להתווכח עמו, והדברים שמעו - לחלו לנפשו העדינה וזרעו בה ארס והרס. מה הוא יכול לעשות? כיצד הוא יכול להתגבר על המחשבות המבלבלות, המתעות והמטעות אותו?'

האדמו"ר מטאלנא נכנס אל ה'בית ישראל', ומיד כשקרא את המכתב - ביקש להביא מסכת שבת. הוא פתח בדף ק"ט, והקריא מתוך הגמרא: 'כל העונה אמן יהא שמייה רבא בכל כוחו, אפילו יש בו שמץ של עבודה זרה, מוחלין לו'. ואז נשא עיניו והוסיף: אמור לאותו בחור, שכבר נזרק בלבו שמץ של עבודה זרה, שינעה 'אמן יהא שמייה רבא' בכל כוחו, וכך יימחלו עוונותיו ויימחה רושם השיחה הרעה ההיא, שזרעה בנפשו ספיקות באמונה!'

את הסיפור מספר כ"ק האדמו"ר מטאלנא שליט"א, ומעיד כי כך נהג אותו בחור, ואכן כל ספיקותיו והרהורי נעלמו, והוא שב לגדול ולהתפתח בתורה ויראת שמים. ויש לנו כאן גילוי מדהים: לא רק שהעוונות נמחלים באמירת 'אמן יהא שמייה רבא', אלא של'אמן יהא שמייה רבא' יש כח לנצח אפילו שמץ של עבודה זרה, ולהצעים אהבת ויראת ה' בכל לב. הבה נענה 'אמן יהא שמייה רבא' בכל כוחנו, ונזכה להשפעה רוחנית טובה, לעלות ולהתעלות בתורה ויראת שמים!

לעילוי נשמת
מרת חנה ברכה ע"ה בת הרה"ח ר' שמואל ז"ל
נלב"ע י"ז טבת

לסובת נשמת
הרה"ק רבי חיים מרדכי בן הרה"ק רבי איתמר זצוקללה"ה
מנדבורנה
נסתלק ט"ז טבת תשל"ח, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לעילוי נשמת
ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשטיים (אריאל)
ת.נ.צ.ב.ה.

לזכות
ידידנו ר' יעקב בן חזוה הי"ו
לרפואה שלימה בקרוב ממש, בתושח"

לעילוי נשמת
זקני הגה"צ רבי משה זצ"ל בהר"ר דב ז"ל טורק
נלב"ע ח"י כסלו תשפ"א - שלושים לפטירתו

לעילוי נשמת
מרת שרה ע"ה בת הרה"ח ר' שלמה ישראל זלמן ז"ל
נלב"ע כ' טבת

שבכל מקום בו ניסה להשקיע - נחל כישלון חרוץ. האיש פשוט איבד לגמרי את מעט הכסף שהיה לו, ואף נעשה בעל חוב בקנה מידה גדול. הנושים החלו לדרוש את שלהם, והוא נכנס ללחץ...

אם לא די בזאת, עם כל יום שחלף חש דאגה נוספת, חמורה מקודמתה, תופסת את מוחו. הוא כבר נשוי שנה ועוד שנה, ועוד שנה, ועוד שנתיים לפחות, וביתו ריק מילדים. שעות הוא יושב בבית וחושב על מצבו הכלכלי, ובדמיונו הוא חולם על היום שלפחות יהיה כאן תינוק שישתובב ויתן לו כמה רגעים של נחת. אבל הילד איננו, הבשורה מבוששת מלבוא, וכבר חלפו לא מעט שנים והוא ורעייתו עודם ממתנינים לזרע של קיימא.

ואז הגיע המסמר האחרון שננעץ בלבו, וריסק אותו לחלוטין. הוא חלה במחלה קשה, ומצבו הלך והחמיר. עתה הנושים כבר לא העסיקו אותו, חלומו לזכות בילדים נדחק לשולי המוח. הוא החל במערכה על בריאותו, על חייו, שואל ברופאים, נוטל תרופות, מקווה לטוב, ובעיקר - מרגיש שהעולם סוגר עליו מכל הכיוונים...

באחד הימים, כשחש שבור ומרוסק לגמרי, פנה לאחד ממקורבי ראש הישיבה הגאון רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן זצ"ל, הוא יבלחט"א הרה"ג רבי אברהם קסלר שליט"א, ובקול בוכים תיאר את כל העובר עליו, בבקשו כי יכנס אל ראש הישיבה וישאל בעצתו, מה הוא יכול לעשות כדי להיגאל מסאת הייסורים האיומה שנכפתה עליו. הרב קסלר האזין לדברים בקשב, ומפיו פרצה אנחה משברת לב. כמה צרות יכול יהודי אחד לעבור, כמה!?

כבר למחרת, בתום תפילת שחרית כוונתיקין, פנה הרב קסלר לראש הישיבה וסיפר דברים כהווייתם. הוא תיאר את כל העובר על רעהו, הילדים המתעכבים מלבוא, החובות הכבדים שהולכים וחונקים, והאחרון הכביד - המחלה הקשה שפקדה אותו. שמחת החיים שנגזרה, התחושה כי הכל אבוד ואין תקוה, מה עושים?

הרב שטיינמן הקשיב היטב, ונאנח פעם אחר פעם. לבו הרחום נשבר בשומעו כזו סאת צרות, יהודי מבקש עצה כיצד להיחלץ ממערבולת שסוגרת עליו, חונקת אותו ממש, ואז, פתח הרב שטיינמן וסיפר סיפור המובא במדרש:

מעשה שהיה באדם שהיה מיטיב לנגן בכינור, הכנר המקצועי ביותר בכל המדינה. הוא ידע היטב לפרוט על הנימים, להוציא מהכינור את מיטב הנעימות הדקות והמרגשות, עד שכל שומעיו הלכו שבי אחר נגינתו הנרגשת. הואיל והמלך המקומי היה אדם מתוח למדי, נשכר האיש לשמש ככנר שינגן לפני המלך, וישפר את מצב רוחו בכל עת.

באחד הימים, אותו כנר עבר על החוק, והוא זומן למשפט לפני המלך. המלך תכנן לגזור על הכנר עונש חמור, ולמרות זאת הכנר לא הצטייד בעורך דין ולא ניסה להתנצל. הוא פשוט נטל את כינורו והחל פורט על המיתרים, בחלל נשמעה זמרה ענוגה ומרגשת, עד שלבו של המלך נמס, חמתו שככה, והוא שכח מהעונש שביקש להטיל על הכנר...

זהו סיפור המובא במדרש, כמשל למתחולל בעולמות העליונים. עם ישראל, למרבה הצער, חוטא לא אחת. נגזרות עלינו גזירות קשות ורעות, אין יום שאין גזירת חמורה מקודמו. אולם גם לנו יש כינור, 'אמן יהא שמיה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא'. זוהי הנעימה האהובה על המלך, זוהי השירה שקורעת את גזירותיו, אלו המילים שמשככות את חמתו!

'אמור ליהודי ששאל, סיכם הרב שטיינמן, שלנוכח כזו סאת צרות, אין לי אלא להציע לו להשתמש בכינור, ובכל הכח. שיחפש כל הזדמנות לענות 'אמן יהא שמיה רבא', בשעה שהוא מתפלל - וגם במניינים נוספים. שיחטוף כל הזדמנות לנגן לפני המלך בכינור האהוב עליו, לשאוג לפני מלכו של עולם 'אמן יהא שמיה רבא'. זה הלחן המרגש שממס כל צרה, שקורע כל גזירה, שיש בכוחו לשנות את מצבו מן הקצה אל הקצה!

הרב קסלר מיהר להעביר את הדברים, והלה שש על העצה כמוצא שלל רב. עוד באותו יום החל לענות 'אמן יהא שמיה רבא' כראוי, בקול, בכוונה, ולא רק במניין בו התפלל - אלא היה מתרוצץ בין מניינים, לחטוף כמה שיותר נעימות כאלה, לנגן לפני המלך בנעימה האהובה עליו ולקרוע כל גזירה!

על המשך הסיפור מעיד בנו של הרב שטיינמן זצ"ל, יבלחט"א הגאון רבי משה שליט"א: לא עברו ימים רבים, והרופאים בישרו לאותו יהודי כי המחלה התרפאה ואיננה, פשוט נעלמה כלא היתה. בחלוף תקופה התבשרו האברך ורעייתו כי ייהפכו להורים, ועוד קודם שנושעו - פנה אליו ידד והציע לו הלוואת ענק בתנאים מצויינים וללא ריבית, כך שפרע את מלוא חובותיו והשתחרר מהלחץ, כשאת החוב הגדול הוא פורע בתשלומים נוחים במשך שנים...

אז אם ראייתם יהודי בריא ושמח, נושא על כפיו ילד קטן ותכול עיניים, מתרוצץ בין המניינים ומחפש כל הזדמנות לענות 'אמן יהא שמיה רבא' בקול רם ובעיניים

עצומות בדבקות - יתכן שפגשתם את מיודענו, גיבור סיפור זה. כי הוא חי וקיים, משמש כמופת ודוגמא לעניית 'אמן יהא שמיה רבא' בכוונה ובשמחה, ולא מפסיק לפרוט על מיתרי הכינור הרוחני שגאל אותו מסאת צרותיו, והעניק לו חיים מושלמים ושמיים!

אחים יקרים! הכינור הזה קרוב אלינו, מצוי בהישג ידנו. 'אמן יהא שמיה רבא' - אותה קריאה נצחית, שכל מה שצריך זה להבין מה כלול בה, לכוון היטב ולענות בקול רם - היא הנעימה שגואלת מכל צרה, שקורעת כל גזירה, שמעניקה חיים חדשים ומאושרים. הבה נענה 'אמן יהא שמיה רבא' בכל כוחנו, ונזכה להיגאל מכל צרה רוחנית כגשמית, ולחיות חיי אושר ועושר!

המילים שפותחות שערים

ידוע ומפורסם שמו של מגיד המישרים, הרה"ג רבי מיכאל גרינוולד שליט"א, אשר מוסר נפשו לקרב לב יהודים לאביהם בשמים, באמירת 'אמן' ו'אמן' יהא שמיה רבא' כראוי. באחת הפעמים, הגיע רבי מיכאל ללונדון והתבקש לגאום בבית כנסת מקומי. כשסיים את דבריו - ניגש אליו בחור צעיר, והחל להשיח את אשר על לבו:

'הקשבת היטב לכל דברי הרב', אמר הבחור, 'אולם למצוקה שלי - לא מצאתי מענה. אני יושב בישיבה לצד חברים, מוכשרים יותר ומוכשרים פחות, וכל אחד מהם מצליח - בהתאם לכישוריו ומסירותו. אולם אני - אני פשוט לא מבין כלום, שערי הגמרא חתומים בפניי. בעוד בנושאים אחרים אני מוכשר למדי - בדברי הגמרא אינני מצליח להבין מאומה, הקושיות והתירוצים מסתבכים לי אלה באלה, כבר איבדתי כל רצון וחשק להתמיד בלימודי...' - אמר הבחור, ומעיניו זלגה דמעה.

'מדוע תאמר שלמצוקתך אין מענה?!' - השיב הרב גרינוולד בשאלה. עניית 'אמן יהא שמיה רבא' - זו הישועה שלך! תענה 'אמן יהא שמיה רבא' בכל כוחך, ותראה שינוי מהפכני!'

'מה?' - תמה הבחור, 'מה הקשר?' 'אמן יהא שמיה רבא' הוא סגולה למיגור כל גזירה, אולם מנין לרב שיש למילים הללו את הכח לפתוח את מעיינות החכמה? מדוע הרב מניח שכוונה ב'אמן יהא שמיה רבא' תעניק לי טעם והבנה בלימוד התורה?'

'החשבון פשוט!' - השיב הרב גרינוולד בפנים מאירות, 'בספה"ק 'בני יששכר', במאמרי חודש תמוז ואב מאמר ג', נחשף סוד גדול, אשר כל מי שמתקשה בלימודו - כדאי שיכירו, והוא שבכל פעם שאדם מתקשה בהבנת לימודו, חש שאינו מבין ומתחבר לדברי הגמרא, כל שעליו לעשות הוא להתפלל על הגאולה. כי כשיהודי אינו מבין את לימודו - זהו אות כי חלק מנפשו שרוי בגלות, ועל כן - כשיתפלל על הגאולה, יזכה לפתוח לעצמו שער לגאולתו האישית, להבנת הגמרא.

'עתה אמור לי', המשיך ופנה אל הבחור, 'מה משמעות המילים 'אמן יהא שמיה רבא מברך' - זוהי תפילה לגילוי שכינה, להגדלת שמו יתברך, מה שיקרה בגאולה השלימה, בקרוב בימינו. כשתתפלל ותכוון היטב באמירת 'אמן יהא שמיה רבא' - תהא זו תפילתך על הגאולה של עם ישראל, ועל גאולתך הפרטית - שייפתחו בפניך שערי תבונה!'

חלפו שנתיים ימים והרב גרינוולד הוזמן שוב לדרוש באותו בית הכנסת. הפעם, לאחר הדרשה, הגיע אותו בחור, ובפנים מאירות ומחייכות ביקש לשוחח עם הרב. 'האם הרב זוכר אותי? אני הנער שעמדתי כאן, לפני כשנתיים, ותינית את צרתי על כך שאינני מבין את לימודי, ואני יושב בישיבה מנותק מההווה הלימודי הבוהר.

קיימתי את עצת הרב, התחלתי לענות 'אמן יהא שמיה רבא' בכוונה ובכל כוחי - ואכן שערי הגמרא נפתחו בפניי, אט אט התחלתי ללמוד, להבין ולהשכיל, וכיום בס"ד אני נמנה על מצוייני התלמידים בישיבה!'

על הסיפור מעיד הרב גרינוולד, ולקחו מאיר: 'אמן יהא שמיה רבא' היא נוסחת קסם של ממש, כוחה יפה לקרוע גזירות, לחולל מהפכות, לפתוח שערים, להעניק שפע וברכה - ברוחניות ובגשמיות כאחד. כמה כדאי ללמוד ולהבין את פירוש המילים, לכוון בכל ענייה כראוי, לענות בכל הכח ומכל הלב. 'אמן יהא שמיה רבא' זה הכלי לפתוח שערי שמים, הבה נפתח אותם ונרעיף על עצמנו שפע הצלחה וברכה, בלימוד התורה, בהצלחה, בנחת מהילדים, בפרנסה ובכל טוב!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

ורבך תאמינים

עלוך שבועי מבית בני אמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

יעקב ברך ברפת הבנים בערב יום הכפורים

"ויחי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חלה ויקח את שני בניו עמו את מנשה ואת אפרים" (בראשית מח א) כתב רבי מרדכי ב"ר שמואל אב"ד וילקאטש כי יעקב אבינו עליו השלום חלה בערב יום הכפורים, ובאותו יום ברך את מנשה ואפרים. מפאן סמוך למנהג ישראל לברך את בניהם ב'ברכת הבנים' בערב יום הכפורים.

את דברי אלה בספד רבי מרדכי על החשבון דלהלן:

יעקב אבינו נפטר ביום טוב ראשון של סוכות (ספר ציוני בראשית נ א), לאחר שפעי המסתבר החל לחלות בערב יום הכפורים - שבעה ימים קדם לפטירתו, שהיו פרק הזמן שראוי שהיה לו לאדם כדי להתכונן לפטירתו (ראה מועד קטן כח א). מסתבר שבאותו יום שמע יוסף על מחלתו של אביו, ומיד הגיע עם בניו לברכו, מפני שחשש שמא מות בטרם יספיק להתברך מפיו, שהרי עד לפטירת יעקב היו האנשים מתים בפתאומיות. ויעקב הוא שבקש מהקדוש ברוך הוא שמונתו מתוך חלי, כדי שיספיקו לצוות את בניהם (בבא מציעא פו א וברש"י שם ד"ה בעא). ומפאן שברכת יעקב למנשה ואפרים היתה בערב יום הכפורים.

ש"ע המלך [הורדגא תעיו"ו] שער ו פרק א

ברפת המזון - הפרת הטוב

"האלקים אשר התהלכו אבתי לפני אברהם ויצחק האלקים הרעים אותי מעודי עד היום הזה" (מח טו) הרבי מקוצק ז"ק מדברי הגמרא שיש לישראל שיכות לברפת המזון יותר מאשר לתפלה. שכן מובא בגמרא (ערוי"ז סה א) שרבי אלעזר בן עזריה אמר שיכול הוא לפטר את ישראל בהיותם בגלות מחובת התפלה, כדין "שכור הפטור מן התפלה. שהרי כן מונה אותם הנביא (ישעיהו נא א): "ושכרת ולא מיין". ברם, טענה זו אינה פוטרת אותם מברפת המזון, שכן בה חייב אפילו השכור (ירושלמי תרומות א ד; ש"ע או"ח פסח ד). ומצא שבעוד יש מקום לומר שבעודנו בגלות פטורים אנו מתפלה, מברפת המזון איננו נפטרים לעולם.

את ההבדל בין תפלה לברכת המזון בענין זה, פרש רבי מרדכי הרבני מראשי ישיבת חברון:

גדרה של תפלה הוא 'עמידה לפני המלך', ולשכור אין דעת להגיע למדרגה זו. לעמת זאת גדרה של ברכת המזון הוא 'הפרת הטוב', ולתפלה זה יכול אף השכור להגיע (ראה דברי תורה קנב ב).

להבדל זה כון אף יעקב כאשר אמר בענותו: "האלקים אשר התהלכו אבתי לפני" - אבותי היו במדרגה של 'עמידה לפני המלך', אולם אני לא זכיתי למדרגה זו, אלא: "האלקים הרעים אותי מעודי עד היום הזה" - כל עבודתי היא מכת הפרת הטוב אליו וחברך.

ש"ע פסים נפתחים [לב"י מנדלמאן] ד יוסף אות ט: מ'מ'את מרדכי

המלאכים עונים 'אמן' אחר תפלותינו

"המלאך הגאל אתי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ" (מח טו)

בסיים תפלת שמונה עשרה אנו מבקשים: "עשה שלום במרומי הו"א יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן". ויש להבין, הלא תפלה זו נאמרת בלחש, ולמי אנו פונים אפוא בבקשת: "ואמרו אמן"?

פרש רבי יהודה הקסידי: בבקשה זו אנו פונים אל שני המלאכים המלווים אותנו בכל עת לשומרנו בכל דרכינו - שיענו אמן אחר בקשתנו.

הוסיף וחדד רבי שמואל הומינר, כי ה'אמן' הנענית מפי אותם מלאכים אינה מכוננת רק על בקשת 'עשה שלום', כי אם על כל הבקשות הגדולות והנשגבות שאנו מבקשים בתפלת 'אלקי נצור'.

משה משה' ח"א אות קנד; עצה ותשובה' פרק כג

מגן ומציל בזכות אמן

"המלאך הגאל אתי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ" (מח טו)

את הפסוק (תהלים לד ח): "תהנה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם", דרש רבי יעקב אבוחצירה פה:

"מלאך" בגימטריה 'אמן', וגם ראשי תיבות: 'א-דגני סביב ליראיו' הם בגימטריה צ"א, פגימטריה של 'אמן', רמז לכך שבזכות ענית אמן שומרת השכינה הקדושה על יראי ה', ומגנה עליהם בעולם הזה ובעולם הבא.

אלף בינה' תהלים לד

תפלת הצדיק נאמרת מתוך צרה

"המלאך הגאל אתי מכל רע" (מח טו)

דרש החתם סופר:

באמרו: "הגאל אתי מכל רע", רמז יעקב למאמר חכמים (ענין כה ב) ששבח הוא לאדם שהקדוש ברוך הוא שולח לו צרה ואינו גואלו ממנה עד שיתפפל על כך. לפי שעבדה זו מלפניו על כך שהקדוש ברוך הוא חפץ לשמע את תפלתו. בשונה מהחוטא שאליו לעתים מקדים הקדוש ברוך הוא את האלה בטרם יתפפל, לפי שאינו חפץ לשמוע קול תפלתו.

את הסבה שאמר יעקב: "הגאל אתי מכל רע" - הקדוש ברוך הוא תמיד 'אלג' מתוך רעה שהביא עלי, משום שחפץ שאתפפל לפניו.

חתם סופר

'עת צרה' במשנתו של הגר"ז

"לישועתך קויתי ה'" (מס יח)

על הגר"ז מפרסיק העידו שפאשר באו אנשים להגעי עמו, תוף כדי דבורו עמם היה רגיל למלמל דברי תפלה, ובפרט היה שגור בפיו הפסוק: "לישועתך קויתי ה".

אמר על כך רבי שמשון פינקוס:

ההנחה הפשוטה שהנהגה זו נבעה מכת דבקוהו של הגר"ז בה' היא גנדיא אמיתית. אולם נראה שישוד נוסף הנהגה אותו בדרך זו; שכן ידועה היא שיטת הרמב"ן (בהשגותיו לשה"מ עשה ה) שבעת שהאדם שרוי בצרה חל עליו חיוב מדאורייתא להתפלל. גדרה המדיק של 'עת צרה' אינו ברור, ואפשר לומר שהגר"ז סבר כי בכל עת שהוא נדרש להעניק מעצתו וזולתו, בשל גל אחריותו וחרדתו שלא לסטות מן האמת, הרי זו 'עת צרה' בעבורו. וכוון שלדעת הרמב"ן בשעה זו מחיב האדם להתפלל, לפיכך היה מבקש: "לישועתך קויתי ה".

שערי בתפלה' עמ' לא

יוסף תלה בזכות אבותיו

"מא-ל אביו ויעזרו, ואת שדי ויברכו" (מס כה)

פרש האור החיים' הקדוש:

בפסוק זה נרמז מאמר חכמים (ברכות יב): "כל התולה [את קבלת תפלתו] בזכות עצמו - תולין לו בזכות אחרים, וכל התולה בזכות אחרים - תולין לו בזכות עצמו"; לפי שתלה יוסף את כל מה שהשיג: "מא-ל אביו" - בזכות אבותיו, לכך תלו לו בזכות עצמו - "ויעזרו".

אור החיים

תפלה - אוח למחילה שלמה

"פה תאמרו ליוסף אגא שא נא פשע אחיך וחסאתם כי רעה גמלוך ועתה שא נא לפשע עבדי אלקי אביך" (ני י)

את הסבה שפסלו האחים בבקשתם: "אגא שא נא..." ועתה שא נא, פרש רבי שלמה קלוגר:

מהפסוק (לעיל כ ז): "השב אשת האיש כי נביא הוא ויתפפל בעדך", למדו חכמים (ב"ק צב א, ע"פ מאירי שם) שלא היה די לאבימלך בכך שהשיב לאברהם את שרה אשתו, אלא היה עליו לבקש את מחילתו עד שיעתר אברהם לסלת לו ואף יתפפל בעבורו.

כזו היתה אף הוראתו של יעקב ליוסף, כפי שהעברה לו על ידי אחיו: "אגא שא נא פשע אחיך" - מחל לאחיך מחילה שלמה, עד אשר: "ועתה שא נא" - בעדם תפלה מעומק לב, וכבר מצינו שלשון 'שא' משמעת כתפלה, כפסוק (ד'מיהו ז טו): "ואתה אל תתפפל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה".

אמרי שפר

ענית אמן על כל ברכה - חובה גמורה

ביום שני הבא עלינו לטובה, כ' בטבת, יחול יומא דהלולא של הנשור הגדול פאר הדורות רבנו משה בן מימון. כן פוסק הוא בספרו 'משנה תורה' (ברכות א יג), לגבי חובת ענית אמן:

'בני אמונים', אמן לכל ברכה!

"כל השומע אחד מישראל מברך ברכה מכל הברכות כלן... ואף על פי שאינו חייב באותה הברכה - חייב לענות אמן!"

תענה אמונים

פנינים וספורים בסדר התפלה

ברכת 'עוטר ישראל בתפארה'

תחת עץ דקל וילפתע נפל מראשו הכסוי, מיד התגבר עליו יצרו והשיאו לגג המרים מעץ הדקל. בהעדר כסוי ראש לא היה בידו היצאה הנדרשת כדי לגבר על יצרו, ולגדל הפתוי הוא מהר לטפס ברגליו על העץ, וכיון שלא היה בידו סכין תלש את האשכול בשניו. או אז הבין היצור את דברי אמו: כסוי ראשו הוא זה שהביא לידי יצאת שמים וסיעה לו לגבר על יצרו, וברגע שנפל הכסוי מראשו מיד התגבר עליו היצור.

טעם הזכרת 'ישראל' בברכה זו

לאור האמור מוכן מפני מה תקנו בברכה זו עם 'ישראל', כיון שמצוות כסוי הראש הוא צווי מיוחד שנמנו לישראל כדי שיהיה מורא שמים עליהם. בטוהה מהאמות שפנתן בתבישת הכובע היא כדי להגן על ראשן מפני הקור או החם, ישראל אינם מוכנים להוכיחו אלא כדי שיהא מורא שמים עליהם (בית יוסף אורח חיים; לבוש שם ס"א).

בספר 'עולת תמיד' (פ"ק ט) הוסיף וכתב שיש להודות בברכה זו אף על קדושת הקדושת ברוך הוא מתעשר ומתפאר בנו - בני ישראל, פתוב (שיע"ה סב א): 'והיית עטרת תפארת ביד ה' וצניף מלוכה בכף אלקור'. ואכן בשעת אמירת ברכה זו על האדם להתבונן ולקבל על עצמו להיטיב את מעשיו שיהיה ראוי להיות: 'עטרת תפארת ביד ה'.

הודאה על מצוות התורה

הרא"ש נהג להניח תפלויו לפני ברכה זו, לפי שסבר שברכה זו היא אף הודאה על התפלויו שנקראות פאר, פכתוב (יחזקאל כד ז): 'פארך תבוש עריך'. על כן יש שמתקנים למשמש בתפלויו פתח אמירת ברכה זו (שו"ע אורח חיים; מש"ב שם ס"א ב).

בעל סדר היום הוסיף וכתב שבברכה זו אנו מודים על קדושת ישראל בכתרה מורה, היא עטרת המצוות, החקים והמשפטים המעשרים אותנו על פני כל הגוים, פכתוב (תהלים קמ"ט-ט): 'מגיד דברו ליעקב חקיו ומשפטי יישראל; לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום'.

יש שפירשו שבכוח אוזר ישראל בנבונה ויעוטר בתפארה נתקנו כנגד תירג' מצוות שבלבנו בסיני. בברכת 'אזר ישראל בנבונה' אנו מודים על שיהיה מצוות לא תעשה, שפדי להגדרתו ונדרשת גבורה וכבישת היצור, ואילו בברכת 'עוטר ישראל בתפארה' אנו מודים על רמ"ח מצוות עשה שציונו הוא לנו לתפארה (זכרון משה לנר"ם טרשאקין ע"מ פח).

ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם עוטר ישראל בתפארה - על שעטרת את ראשנו בכסוי ראש שהוא תפארת לראשנו, ובכוחו שורה עלינו מורא שמים. **אמן** - אמת שעלינו להודות לה' על שעטרת אותנו בכסוי ראש שהוא לנו לכבוד ולתפארת.

מכתבי אמונים

למערכת 'לכל מאמינים',
פשמלמדו בסדר הדף היומי (פסחים ט א) את המימרה של רבי חנינא חזקיה: "חזקה על חבר" שאין מוציא מתחת ידו דבר שאין מתקן, העיר לי שתי שיש ללמד מהך שיש לו לחבר להגדר שברכותיו תנינה באמו. כדי שתינינה ברכותיו מתקנות. שהלא פסק המשנה ברוה' (קסז כ) ש'ענית אמן גם כן מכלל הברכה היא'...

ברכה,
ד.ש.ז. - א.ע.ד.

מעשה אמונים

ספור שבועי על אמו ותפלה

הדרשה שפתחה את שיעור בית הכנסת

הצטבר בידי סכום הגון ביותר. עם הכסף שבדידם מהרו הגבאים לצעוד לבית הבישופ, רודף הבצע והשלמונים, ושלשלו את הכסף לידיו. בו ברנע נשכחו מוחו כל הטענות והעלילות שפככו כול בנינו ציה לנעול את בית הכנסת. השחד הטח את לבו והוא חתם על אתר על צד אמתו לפתח את שיעור בית הכנסת של וילקאטש לאלתר. בראש השנה זכו יהודי וילקאטש לשאת את תפלותיהם בבית הכנסת פמיימים ימימה תוך שמתקיים בהם לשון הפסוק (תהלים כד ז): 'שאו שיערים ראשיכם... ויבוא מלך הכבוד'.

שנה לאחר מכן כבר נשכח הספור המסעי מהלבבות. בית הכנסת שב להיות תוקן חיים כשליה, ומתוך כך לא היה לרב כל תכנית לשוב ולשאת דברים גם השנה בראש חדש אלול. אור ליום א' באלול עלה הרב על יאצו בשעת לילה מאחרת. משאך נעצמו שמורות עינו, הופיע בחלמו איש זקן, ופה מראה, אשר תאר פמלאך אלקים, אולם פניו מביעות תוכחה ותועלת.

לאחר שהחליף דברי שלום ביניהם, פתח הזקן ואמר: 'כמדומה לי שברודו רגיל לעלות כשליה צבור בתפלת מוסף ביום הכפורים...'

רבי מרדכי השיב בחיוב והזקן המשיך פמתענו: 'יאמר לי כבודו: כיצד רגילים אתם לומר בסיים ברכת קדשת היום על מוסף? ומעבירי אשמותינו בכל שנה ושנה, או ימעבירי אשמותינו כל שנה ושנה?' רבי מרדכי התפלא על השאלה והשיב בתמיהה: 'וכי מה בין קל' ל'בלי?'

הבדל גדול יש ביניהם, השיל הזמן, ובמקום הסבך צטט בפני הרב את המושל המוכב במדרש (ראם תנחומא אמר כב): 'משל מלך שהגיע לעיר אחת כדי לגבות את המס המגיע לו ממנה; יצאו רגלים האגנים - ראשי העם - לחלות את פניו, והוא ותר להם על שליט, יצאו הבינונים לחלות את פניו, והוא ותר אף להם על שליט, וכאשר נכנס בשער העיר יצאו לקבל את פניו כל הנותרים, אנשים נשים וטף, ותר להם על השליט האחרון.'

כך, בבוא חדש אלול יוצאים יצדקים ואנשי מעשה לחלות פני ה' בתורתם ובמעשיהם הטובים, והוא מתור ישראל על שליט ועוונותיהם. בראש השנה גם הבינונים נחשבים לטובה ומתפלים, והוא מתור על שליט נוסף. וכאשר ביום הכפורים יוצאים פשוטי העם, לובשים לבנים ומתענים, הוא מתור להם על השליט האחרון.

הזמן סיים את דבריו, אולם רבי מרדכי שלא יד לעמקם, הפציר בנזון פשימי לו למה רמוז דבריו, פסוף ניעמר הזמן:

אם החדש הזה כולו נתון לכפרה, מדוע בשנה שעברה בראש חדש אלול דרש מר בראש חדש ועורר את העם, ומה נשתנה האלול הזה? רב רבי מרדכי להסביר כי בשנה שעברה נזרקה התעוררות מיוחדת לפתיחת שיעור בית הכנסת הנועלים, אולם הזמן דחה את הדברים ואמר כי אדרבה, הלא דברים קל וזמר: אם בשנה שעברה, פאשר שיעור בית הכנסת היו נעולים, פעלה הדרשה את פעולתה, על אחת פמה וכמה השנה שיעור בית הכנסת פתוחים, בודאי ראוי לעורר את העם לתשובה ולתפלה. ולהורות להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו.

רבי מרדכי התעורר משנתו באישון לילה, לאחר החלום הפלאי, ומיד העלה אור על שנתו ופנה להכין דרשה והנה ליום המחרת. מני אותה שנה ואילך, לא חדל לזכור פעם אחת ממהנהגו זה. 'שער הפלך' [נר"ם אב"ד וילקאטש] שער א פרוח

וכאשר תקום מן הספר, תחפש באשר למדת אם יש בו דבר אשר תוכל לקימו.

בני אמונים" ת.ד. 102 בני חקו | פקס. 08-9746102 | מייל. 9139191@gmail.com | ניתן לקבל עלון זה במייל מידי שבוע

שמעון

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

ר"ת	יציאה	כניסה	
18:04	17:26	16:11	ירושלים
18:00	17:27	16:26	תל אביב
18:00	17:25	16:17	חיפה
18:04	17:29	16:30	באר שבע

פרשת ויחי • י"ח טבת תשפ"א • גיליון 703

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

כאן המאמין בא ועושה יישוב הדעת ואומר לעצמו: למה אין לי זיווג? כי ה' לא נתן לי. נקודה. ולמה ה' לא נתן לי עד עכשיו, וכי הוא לא רוצה שאני אתחתן חלילה? חס ושלום. וכי אבא לא רוצה שיהיה הכי טוב לילדים שלו? ברור ואני מאמין באמונה שלימה שהוא רוצה שיהיה לי רק טוב, וברור ואני מאמין באמונה שלימה שהוא רוצה שאתחתן, וברור ואני מאמין באמונה שלימה שצד לו מכך שאני עדיין לא מוצא את זיווגי, וברור לי ואני מאמין באמונה שלימה שהוא יכול לתת לי בכל רגע את הזיווג המתאים לי ביותר, וברור לי ואני מאמין באמונה שלימה שהוא רוצה לעשות הכול עבורי.

הבעיה האמתית - העבודה האמתית

את הידיעה הזאת צריכים לחיות. וכאן אין שתי אפשרויות. אם אתה חי אותה - אתה מודה לה' ושמח באמת, כי ברור לך שאתה בטיפול הטוב ביותר. ואם אתה לא שמח וקשה לך להודות ולשמוח וממילא אתה סובל - זה אומר שהאמונה הזאת חסרה לך. זה חד וחלק. ולכן עיקר העבודה שלך בניסיון של חוסר זיווג זה פשוט לקנות את הידיעה שה' אוהב אותך. אבל לא רק כמילים יפות, אלא כעבודה מעשית, כלומר לראות איך זה מתבטא בצרה המסוימת שלך, ואיך זה מאיר את המציאות המסוימת שלך! אם אתה לא שמח, זה אומר שאתה לא חי באמונה. אז מה הצרה שלך? החוסר בזיווג? לא. אלא החוסר באמונה זו הצרה האמתית שלך.

תצליח ברווקות - תצליח בזוגיות

בשבוע שעבר הדגמנו את זה על פי משל של הילד המוצלח. מה עושה ילד מוצלח - האם אלה ההצלחות שלו? לא. אלא מה שעושה ילד מוצלח זה איך הוא מקבל את הכשלונות שלו. אם הוא לא יודע לקבל את הכשלונות שלו - אין לו סיכוי להצליח בחיים. ואם הוא נשאר שמח בכשלונות ובעציות - זה ילד שתמיד יישאר שמח, תמיד ימשיך לנסות, וממילא זה ברור שהוא המוצלח האמתי, כי הוא יעשה תמיד כל שביכולתו. המשך בעמ' 3

מאמר ראש הישיבה

להפוך ידע לכוח

לרדת לקרקע

השבוע אני רוצה להיות קצת יותר מעשי. כתבתי שני מאמרים על אהבת ה' אלניו, ורבים ביקשו ממנו להסביר איך זה מתבטא למעשה בחיים עצמם. כמו שאומרים ברחוב: "זה רעיון יפה אבל איך קונים עם זה לחם?" והם צודקים. כי ידע נפלא ועמוק נכון ואמתי ככל שיהיה לא יכול לעזור לאדם בלי פרקטיקה, בלי לראות איך הדברים מתבטאים להלכה ולמעשה.

לכן ההצלחה הגדולה של הספר "בגן האמונה" הייתה בגלל שרובו כתוב בצורה המעשית ביותר. הפרק המרכזי והגדול ביותר בספר הוא פרק הדוגמאות המעשיות שבו המחשתי והדגמתי את יסודות האמונה בכל תחומי החיים לפרטי הפרטים. בלי החלק המעשי, הספר הזה היה נשאר ספר של רעיונות יפים גרידא וכמעט לא הייתה לו השפעה. החלק המעשי מתרגם את הרעיונות למציאות והופך את הידע לכוח ממשי לשינוי החיים, כמו שאני שומע בלי סוף עדויות וסיפורים אישיים מכל רחבי העולם על ההשפעה המדהימה של הספר הזה עליהם.

בשבועיים האחרונים הסברנו שכל הצלחת החיים תלויה בידיעה שה' אוהב אותך, ובמאמר זה נשתדל להראות איך זה בא לידי ביטוי ברגעי הניסיון.

הסבל אינו כורח המציאות

דוגמה נפוצה מאוד היא ניסיון הרווקות. ניסיון קשה ומרט עצבים. אין לך דבר מתסכל כרווק או רווקה מתבגרים. אני פוגש את אותם הרווקים ומצטער בצרתם ובסבלם. והכי קוּב לראות ולשמוע את אלה שאומרים לך: "אבל אני מתפלל כל כך הרבה ולא נושע..." ומתחילים ליפול מהתפילה.

אבל אני גם מכיר רווקים רבים שעוברים את אותו ניסיון בחיוך ובשמחה. ולכן אני יודע מהניסיון שאת כל הקושי ואת כל הסבל הזה אפשר למנוע. במה זה תלוי? באמונה שאתה מאמין שהכול לטובה, ובזה שאתה מפנים את זה עד לרמה שאתה יכול לומר תודה על העיכוב. אבל איך באמת אפשר לומר תודה? הרי בפועל זה מאוד לא טוב ולא נעים להיות לבד? כאן בדיוק נכנס היסוד באמונה שה' אוהב אותך שכל האמונה וההודיה בניית עוליו!

אין לך דבר מתסכל כרווק או רווקה מתבגרים. אני פוגש את אותם הרווקים ומצטער בצרתם ובסבלם. והכי קוּב לראות ולשמוע את אלה שאומרים לך: "אבל אני מתפלל כל כך הרבה ולא נושע..." ומתחילים ליפול מהאמונה ומהתפילה.

חוגי בית עם הרב שלום ארוש שליט"א

שיעורים עוצמתיים עם מסרים לחיים

הזמן עוד היום! שיעור בביתך או בבית הכנסת

052-8985551

בדיחות הדעת

הצעת יעול: להציב את החיסון בקופות החולים, מי שרצה להצביע יקבל את החיסון ויצביע לנכנסת 24, כעבור 21 יום לקבל את המנה השניה של החיסון ויצביע לנכנסת 25.

העלון מוקדש לזרע בר קימא נאור בן רבקה ואפרת בת אהובה

להקדשת העלון: 02-5308000

ובד"כ היא "לאפס" ולעצב את אישיותו של הילד שיבין שהוא לא יכול לעשות ככל העולה על רוחו והתנהגותו "המרדנית" לא תעבור בשתיקה, אך הצורה שבה הוא מקבל אותה, לא תמיד תקינה. אני כמבוגר, מקבל את הסייגים כמובנים מאליהם וכחלק מ"תורת הקיום", משום שאני מבין את הסכנה שבחוסר ציות לכללים ולסייגים. יכולת הבקרה העצמית וכונן השפיטה שלי, רואה את התוצאות ההרסניות היכולות לבוא כתוצאה מחוסר סדר ומשמעת עצמית ומחוסר ציות לחוקים ולכללים ולכן אני מקבל את המושג "חוקים וגבולות" בהבנה והסכמה. אולם הילד הצעיר בשונה מהמבוגר, אינו רואה ומבין על מה ולמה נאסרו עליו דברים רבים כל כך, הוא מקבל רושם מוטעה שהעולם מלא באיסורים או שהמבוגרים נהנים מלהיות רודנים ושליטים דיקטטוריים שכל מטרתם היא השליטה ואכיפת החוק ומשתמשים בסמכותם כחורה, לאסור, להעניש ולצעוק. ולכן נדרשת הדרכה אישית ע"מ להכיר את טבעי הילדים ולכוון אותם בע"ה בהתאם.

סדנת הצלחה

לאחר בקשות רבות של הורים, אפתח שוב בע"ה בחודש שבט, סדנת הנחיית-הורים. למי שמכיר את הסדנאות שלי, אלו אינם מפגשי הרצאה, זו סדנת עבודה משותפת. על מנת ליצור קבוצת-עבודה כמעט אישית, בכל קבוצה ישתתפו 6 אבות או 6 אמהות בלבד. הורים המעוניינים בע"ה,

ניתן להירשם במספר טלפון 0548-434-435.

הרב אבוהצירא - יועץ, מאבחן ומטפל לייעוץ טלפוני ללא תשלום בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוהצירא

סמכות הורית ומשמעת פרק יא'

מתי שהוא אכן מצליח, תיפתר הבעיה כשיגדל מעט.

כבשים תמימים

במסיבה שהייתי נוכח בה פעם, דרשו זוג הורים מילדם בן החמש, לשבת לידם יפה במשך 3 שעות ולהאזין לנאומים, מצגות וחידונים והכריחו אותו בצעקות ואיומים, לא לקום מהמקום. לדעתי דרישתם הייתה קצת מוגזמת בהתחשב בגיל הילד. חשוב לזכור, שילדים קטנים אינם מסוגלים להיות בשקט זמן רב, או להימנע מלהתלכלך. לכן, שימו לב למגבלות של הילד ואל תדרשו ממנו משהו שאינו מסוגל לעמוד בו. הוא יסבול ויהיה מתוסכל מכך שלא הצליח להשביע את רצונכם, והדבר יגרום עוגמת נפש לשניכם. ולכן אם החלטנו החלטה, שאינה קשורה ביישום החוקים של הבית (זכורים! אנחנו לא מדברים במאמרים של "סמכות הורית ומשמעת" על יישום החוקים של הבית, שאליהם אנו מתייחסים באופן שונה) וההחלטה הזו מתנגשת באחד הדברים האמורים לעיל, אל לנו לצפות למשמעת מיידית. אבל לא כל הילדים "כבשים תמימים" ובהחלט יש ילד שפשוט "לא רוצה" ועם ילד כזה צריך לעבוד על מוטיבציה שהיא אחד הנושאים שעליהם נדבר בע"ה בהמשך.

"דני, תכבה בבקשה מיד את האור ותישן, השעה כבר תשע וחצי..." "אמא אני לא יכול לישון, אני לא מצליח להירדם. אני יכול לקרא עוד קצת?!" "דני אתה קורא כבר שעה. תכבה מיד את האור ותישן, אין לא יכול-יש לא רוצה. מי שרוצה-יכול" אין לא יכול, יש לא רוצה! הורים יקרים, מה דעתכם על תשובתה של אמא של דני, תשובה צודקת לא? יש אפילו בתים שמשתמשים במשפטים מעין אלו בתדירות גבוהה, האם בצדק? בוודאי אין חולק, שמי שרוצה- יכול, אך האם הילד בכלל "רוצה"?... לעיתים, זוהי בעצם עיקר ה"בעיה" שהילד "לא רוצה", הילד רוצה לעשות רק מה שהוא רוצה ולא רוצה להיות ממושמע! אבל לפני שאנחנו מתנפלים על ה"רוצה" של הילד, נזכור שלפעמים יש לילד בעיה גם ב"יכול", בואו ונדדוק מדוע דני בכותרת אינו מצליח להירדם, יכול להיות שהוא לא "רוצה" אבל גם יכול מאד להיות שהוא לא "יכול"...

רוצה אבל לא יכול

הזכרנו בעבר את הדוגמא של: "אי ציות מתוך חוסר יכולת לציית". לדוגמא: ילדכם עלול לא לציית לכם, אם תדרשו ממנו משהו שאינו יכול לעמוד בו, בגלל גילו, טבעו או מסיבות אחרות. אם תשלחו את הילד לישון בשעה שבע בערב לאחר שישיש שעתיים בצהריים, כעת כשאינו עייף, סביר להניח- שישירב, או שילך למיטה אך יקרא לכם כל רגע באמתלאות שונות ומשונות כגון: "אמא! מים...שכחתי את ה... אני צריך לשרותים... תכסי אותי" וכדו' הילד באמת לא צריך כלום, הוא פשוט אינו מסוגל להירדם. הוא לא עושה זאת מתוך כוונה להכעיס, וזה בכלל לא קשור לחוסר משמעת, אלא פשוט כי דרשתם ממנו עכשיו דרישה שאינו יכול לעמוד בה. אחד הפיתרונות במצב כזה, הוא פשוט להפסיק את שנת הצהריים שלו. דוגמא נוספת: אם ילדכם הקטן מתעקש לאכול בידיו במקום במזלג, אולי הוא לא ממושמע?! והראיה, שאתם אומרים לו בכל ארוחה לאכול בעזרת מזלג והוא "מסרב"? ומצד שני, ייתכן מאוד שהוא אוכל בידיו, פשוט כי עדיין קשה לו. ולכן, אם לא תכריחו אותו לאכול עם מזלג ורק תפרגנו לו

חוסר ההסברה-סכנה.

בינתיים אנו עדיין עסוקים בילד ה"לא יכול" כתוצאה מקונפליקט, התנגשות עם רצונות, קשיים על רקע של "חוסר יכולת להתמודד" בגלל סיבה, מקום, זמן וכדו' ולחוסר משמעת של ילד מסוג זה אפשר לגשת ולעבוד רק ע"י חיזוקים חיוביים, פרגונים ו"משרד הסברה". בד"כ ברוב הבתים שעובדים על משמעת, ולא בדרך של "חינוך מסודר לשמירה על חוקים וגבולות", הילד בד"כ נתון כל הזמן למערכת חינוך לא הכי נעימה. אם נשמע היטב את האווירה של הבית נשים לב: שבבית שלנו כמעט כל דבר אסור וכל הזמן צועקים, עלינו להבין שכאשר אנחנו מחנכים את ילדינו לשמירת חוקים וגבולות "בחוסר סדר", הילד מקבל את כל ה"תרבות" שאליה אנו מנסים לחנכו- תרבות שהיא מלאה בסייגים ובאיסורים שונים. אנחנו משתמשים הרבה במילים: לא, אסור, תפסיק, נו, אולי די, כמה פעמים, אתה לא מבין וכו' וכו' הסייגים והאיסורים בבית, בוודאי מטררתם טובה

ליקוטי מוהר"ן המסר של הרב שלום ארוש:

רבי נאמן אחר הספרו שלו מקרא אה האמנה וברוב שרוב צדק ישיא יגיע אמתא הספר שלו יבוא משה, כל מי שיקרא 10 ספרים ייבין אמת וצדק שיהיה לו ולמשנהו שיהיה אמתא ורובו יגיע אמת אה צדקה ביה בנין ואין בקין אמתא אה אמתא רבתי שיהיה לו ישרה ורובו יבוא אמתא רבתי רבתי יבוא אמתא רבתי

להזמנות: 052-2240696

"כל מי שיקנה 10 ספרים ייפץ אותם יזכה שיהיה לו ולמשפחתו שמירה והצלחה"

כשבחוף חשוך וקר, דואגים להדליק את האש בפנים!

האנשים קרד איצוק אגברה? צורכים אירוף ואגם רוצים אהוסף או אשהאז? רוצים אפשוט אשהו אהאיו נשאת יקירכם? גדולי תלמידי הרב ארוש מגינים עד אליכם, לערב שכולו התחזקות ועממה! לא אהאיו!

חייגו: 058-4180994

ילדון חידודון

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה בעל תוכן ייחודי ותזכה בפרס ללא הגרלה
al5308000@gmail.com | 02-5812252

ילדים מספרים תודה

איך עושים את זה?

כל כך כיף לנו לכתוב לכם ילדים יקרים, כמו שאתם עוקבים אחרי הסיפורים שנכתבים במדור הזה, אלו סיפורים שכתבו אותם ילדים, ממש ככה, שפשוט לקחו את הרעיון הזה של- לומר תודה על כל דבר, והם זכו לדבר הגדול ביותר שזה- קרבת השם. (וגם זכו למתנה ממנו...) הפעם רצינו לעזור לילדים שקצת קשה להם לומר תודה להשם, ולדבר איתו, או אולי לא יודעים איך עושים את זה. אז באמת, איך עושים את זה?

דבר ראשון, לדבר עם ה' זה פשוט וקליל, כמו לדבר למי שהכי קרוב ללב, בשפה פשוטה ובלשון שלך. בעיקר להודות לו על כל הטוב שיש לכם, אם תתבוננו סביב תראו המון המון טוב, זה כבר יוצר קשר טוב עם אבא שבשמים. וכעת למשימה, כאשר יש משהו שמפריע לכם, ולא נעים לכם, שאתם רוצים לשנות אותו, לדוגמא: אם אתם רוצים משהו מסוים למשל אופנים מיוחדות או אפילו אם אתם רוצים להיות יותר אהובים בחברה,

אם יש צער או דאגה על ליבכם או אפילו משהו כואב לכם. תתחילו קודם לחשוב על הדברים הטובים שיש לכם, לדוגמא: הנשימה שלכם, הבריאות שלכם, הצעצועים שלכם, הורים, אחים אחיות וכו'... עכשיו הגיע הזמן לומר להשם תודה על כל הדברים הטובים שיש לכם (כמו שהזכרנו מקודם) אחרי זה מגיע החלק הכי חשוב- לומר תודה על הדברים שלא טוב לנו איתם ואנחנו רוצים לשנות אותם. אנחנו נומר תודה עליהם אבל תודה אמיתית שבאה מהלב, כי כל מה שהשם עושה זה לטובתנו, ואם אנחנו מאמינים שזה לטובה, אנחנו אומרים על זה תודה מכל הלב.

ואנחנו אפילו לא מצפים שבטוח המצב ישתנה, כי זה בטוח טוב לנו. אם הגעתם לשלב הזה, אתם כבר תרגישו הרבה יותר טוב, הכי חשוב. ולסיום לומר 8 פעמים את הפרק ק' בתהילים- "מזמור לתודה" פרק קצר וקליל. בעזרת ה' תזכו לישועות ובעיקר להרגיש את קרבת אבא שבשמים. תשלחו לנו את התוצאות שלכם ואת הסיפורים אנחנו נדאג לערוך אותם... בהצלחה רבה קדימה למשימה...

"התחת א-להים אני" נאמרו ע"י אב וכן, בראשונה - באות המילים לדחות, ואילו בפרשתנו להיענות?

תשובה פרשת מקץ: (מ"ב, כ"א) "ויאמרו איש אל אחיו איביל א'שמים א'נחנו"

הזוכה: אביגיל דיין, ירושלים.

al5308000@gmail.com | 02-5812252

מזל החודש קשת - טוב ושפע -

טבת

כל יום יש לו את שפע הפרנסה שלו.

(א.ב. של החיים)

לקבלת מסרים מחזקים - 052-6672221

פטרונות יש לשלוח למייל al5308000@gmail.com או לפקס: 02-5812252 יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

מדור ילדים שעשועון מגוון

כתב חידה

1. פתרו את כתב החידה, לפי "את בש" 2. מצאו את המקור לפסוק שהתקבל:

לדוג: בכפי- שוס

"ציכתל צרפתכ תפאמ ילכ גז משגל תא צטזגמי פמדגת שצי בימ פבי תשאמ תשגצי פמהסד פמקרפ כגפש שדגש צתגה"

"

שלחו לנו תשובות, ואולי גם אתם תזכו במתנות שוות

לחלום בגדול?

זה לא רק משפט חביב, לאנשים מסויימים - זה דרך חיים.

ודברים טובים מתחילים מאנשים טובים.

השנה הייתה תשס"ו, שלהי חורף, הרב נחמן ארוש הי"ו (בנו של הרב שלום ארוש שליט"א) עלעל בין דפי הספר "גן האמונה" והתפעל שוב ושוב מהעוצמה של המילים הכתובות בו, לרגע עבר ניצוץ בראשו-

כל כך הרבה חומר ותוכן מעביר הרב ארוש לעם ישראל, איך לא חשבנו על זה קודם- עלון מאת הרב שלום ארוש.

לאחר שגיבש את הרעיון למשהו מוחשי יותר (תכלס), הבין עד כמה הפרוצדורה לא פשוטה-

הרב ארוש כל כך עסוק - משיעור לשיעור ואחר כך לכתובת הספרים... (קשה לעקוב) אז מה עושה מיועצת? זה פשוט:

מנסה לתפוס את הרב לכמה דקות בין לבין ולהספיק עם הדקות האלה אפילו "לחטוף" מאמר לפרשת שבוע...

וכך יצא העלון הראשון של "חוט של חסד" (רק בחסדי שמים כמובן) בשחור לבן, בכמה מאות עותקים אולי 300 (מצחיק לחשוב על זה, אה) אבל זהו, שלאחר שהעלון הופץ, הפידבק החלו לזרום בלי הפסקה וברצף.

בשלב הזה הבין העורך היקר את העוצמה של הכלי הזה, וכמה צורך וביקוש יש לו.

כנראה שאור האמונה זה דבר שחזק ממני ומעוד כמה... מה שבטוח הוא שהמשוב החם נתן את הכח לרב נחמן להמשיך בעבודת הקודש ולפאר את העלון והחל להפיץ את העלון ב- 4,000 עותקים!

טוב,

עזרו לנו וענו על סקר קצר:

דרגו את 6 המדורים האהובים עליכם לפי סדר עדיפות:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

שלחו לנו את התשובות למייל al5308000@gmail.com או לפקס: 02-5812252

*בין העונים על הסקר יוגרל מתנה

נראה ל ש מ כ א ן ה ת י א ו ר י ם מ י ו ת ר י ם , ה צ צ ה ק ט נ ה ב ע ל ו ן ה מ פ ו א ר ש ל ו ן כ י ו ם - מ ס ב י ר ה כ ל ל ...

העלון הוסיף נפח ועוד תוכן יקר ערך, הלכה למעשה, ואם מדברים על כמויות הדפסה, אמתח אתכם לסוף המאמר (רמז- זה יותר ממה שחשבתם). והדבר הכי חשוב בעלון המיוחד הזה מלבד האקטואליות -

איכות, בלי פשרות.

הרב נחמן עומד על המשמר ומשתדל שהעלון באמת יראה רוחו ויוכל להיכנס לכל בית יהודי בלב שקט, ושמרנות לא סותרת את המראה המיוחד של העלון שמושך את לב המעיין בו. מה גם שאתה ממש לא חייב להיות משויך למגזר מסויים כדי להתחבר אל העלון, העלון מתאים לכל גווי הקשת של הציבור הרחב עם שם כולל הנקרא- "יהודים".

ועוד דבר שאי אפשר לדלג עליו- המפיצים היקרים שלנו שמביאים את העלון לכל מקום בארץ, ואפילו למקומות שרק הווז מכיר- מחיפה, לרכסים ועד לבאר שבע ועד ליישובים נידחים בארץ שלא ידענו על קיומם. יישר כח, הזכות היא שלכם ויהי רצון שיעמוד לכם ותהי ברכה במעשה ידכם.

כיום

אנחנו חוגגים את שנת ה- 14 של העלון, גיליון מספר 703, הדפסה של מאות אלפי עותקים, אבל ההדפסה זה כלום לעומת ההפצה ברשת ובמיקור חוץ - מגיע למעלה מ- 250,000 צפיות! וכל האושר הזה, באדיבות-

חוט של חסד.

לעלו חוט של חסד שנים

כך זה התחיל:

שו"ת אקטואלי

השאלות שלכם, התשובות של הרב

עברות של בין אדם לחברו

איך מתחזקים באמונה על עברות של בין אדם לחברו? ואיך מצליחים לחיות באמונה ברגע של כעס?

האמונה, באמת הכל חושך. אבל עם העבודה של ההתבודדות והאמונה הכל זה אור נפלא, ומכל דבר אדם זוכה ומתקרב לה' יתברך.

לכן תראה להשיג את הספרים 'בגן האמונה', 'ובשדי יער', ותתחיל לחיות בגן עדן.

אישה שואלת: איך אפשר ברגע של כעס או שמשוה לא מסתדר לזכור שהכל בהשגחה ולחיות באמונה?

תשובה:

אכן ברגע של כעס זה ממש כמעט בלתי אפשרי!

בשביל לחיות באמונה את צריכה לקחת את עצמך בידיים ולהתחיל מהלך של עבודה עצמית יום יומית. הן ללמוד על זה בכל יום והן לעשות על זה לפחות רבע שעה התבודדות:

"רבונו של עולם, כתוב בספר 'בגן האמונה', שבכל פעם שאני כועסת למעשה אני כועסת עליך! כי הרי כל מה שקורה איתי זה הכל ממך! ככה אתה רוצה שיקרה איתי! ואם כן, כשאני לא מקבלת את מה שאתה עושה איתי באמונה זה פירושו שאני לא מקבלת את מה שאתה רוצה. תרחם עליי! תן לי את האמונה הזו! תן לי את הדעת הזו! שאני אחיה באמונה!"

לא מתפללים סתם לא לכעוס. לדוגמה, כתבתי בספר 'בגן האמונה' בפרק על הכעס שכשאדם כועס הוא למעשה כועס על ה', וכאן לדוגמה צריכים לקחת את הדברים ולעשות מהם תפילות: "רבונו של עולם, תזכה אותי לדעת שבכל פעם שאני כועסת על מישהו למעשה אני כועסת עליך, כי כל דבר שקורה זה הכל ממך!", וככה יוצא שעיניך התפילה היא לזכות לאמונה ולא סתם להתפלל לא לכעוס.

צריכים ללמוד על הנושא ולעשות מזה תפילות. ואם ככה תעשי, תלמדי על הנושא, ותבקשי על זה בכל יום לפחות רבע שעה, יבוא זמן שכבר לא תכעסי! ואני לא אומר לך את זה סתם! כי אני בעצמי הכרתי כמה וכמה כעסנים, שבכח העבודה הזו זכו. והיום הם ב"ה חיים באמונה וקנו את מידת הסבלנות, כי כשעובדים - זוכים!

באה אליי אישה וסיפרה לי שהיא כבר לא יכולה לסבול את החיים שלה, שהיא כועסת ומצערת את הילדים שלה. אמרתי לה: "תתחילי לעבוד, תתחילי להתבודד, ואת תראי תוצאות".

זה ברור שאדם לא משתנה בשניה אחת! זו עבודה של הרבה הרבה זמן, אבל מי שמתמיד זוכה בסוף. תראי להשיג לעצמך את הספרים, 'בגן האמונה', 'ובשדי יער', ו'אור חדש', [לחפש 'בשדי יער' ו'אור חדש', 'ובגן האמונה' את העניין של כעס] בסיעתא דישמיא עם עבודה נכונה והתמדה תראי ישועות גדולות אמין!

שאלה: האמונה אומרת שכל מה שקרה קורה ויקרה הכל בגזירת הבורא. ואפילו הכישלונות שהאדם נכשל בהם ברוחניות וכל כיוצא בזה. שאלתי היא, מה לגבי עבירות שנכשלתי בבין אדם לחברו, איך מצליחים להתחזק באמונה שגם זו השגחה פרטית מלמעלה ולטובה, והרי יש כאן מי שנפגע, ואיך יתכן להתחזק באמונה על חשבונות?

ושאלה נוספת, מהי למעשה הטובה שיש בכשלונות בעבירות שבין אדם לחברו?

תשובה:

נענה על שני השאלות יחד, נכון שזה מעשה לא טוב בלשון עדינה וזה כואב שפגעת באדם מסוים. אבל אם תזכה להתעורר מזה ולהתקרב לה' זה בטח לטובה. אתה ודאי תסכים איתי שדבר שיקרב אותך לה' איתך בסופו של דבר הוא טוב.

אתן לך דוגמה.

לדוגמה, אדם שיש לו מידה רעה של כעס. ומטבע הדברים הוא פוגע באנשים.

הוא מאוד סובל מזה ורוצה להשתנות ולבטל את המידה הרעה הזו של כעס.

על כן הוא לומד בכל יום את הפרק על מידת הכעס בספר 'בגן האמונה', ומתבודד בכל יום, ומבקש על זה, שתתבטל ממנו אותה מידה רעה.

בין היתר, כחלק מהעבודה שהוא עושה עם עצמו, הוא לוקח שם של אדם מסוים שהוא פגע בו, את השם שלו ושם אמו, ומקדיש לו בכל יום חמש דקות של תפילה: "רבונו של עולם, האדם הזה פגעתי בו, תרחם עליו שיהיו לו חיים טובים ומתוקים. תן לו מה שהוא צריך ברוחניות, ובגשמיות, ותן בליבו שימחל לי..."

וככה יוצא, שבזכות הכישלון, שה' השיג שהוא יפגע באדם מסוים - מלבד מה, שברור שהוא התעורר להתפלל יותר חזק וברצינות לבטל את מידת הכעס, כי הוא נוכח לראות עד כמה ההשלכות שלה הורסות לו את החיים וגורמות לו לפגוע בבני אדם, הוא גם זוכה להתעורר ולהתפלל על אותם אנשים שהוא פגע בהם. וכל זה נקרא שהוא מתעסק בלעשות תשובה. ונמצא שהכל לטובה.

כתוב בספר המידות: "מי שְׁפָּלַל עַל יְשָׁרָאֵל בְּקִסְיֵיתָּ-נֶפֶשׁ, הִפָּל אֲהֲבֵיךָ אוֹתוֹ", ואפשר ללמוד מכאן גם לעניין שכשאדם מתפלל על אחד מישראל, על ידי זה הוא יאהב אותו. ממילא כשאתה מתפלל על אדם מסוים שפגעת בו יתהפך לו הלב וסוף כל סוף הוא יאהב אותך. ככה גם אתה עושה לו טובה בתפילות שלך, וגם הוא יאהב אותך, והכל יסתדר בסוף.

נכון, אתה צודק, מי שאין לו התבודדות, ואין לו את

שידור חי

על ידי הרב שלום ארוש שליט"א
בכל יום שלישי, בשעה 20:00

שאלות ותשובות

ניתן לשלוח שאלות במייל
me5812210@gmail.com
או כמסרון לנייד:
052-6672221

הסדרה לשלום הבית
מאת הרב שלום ארוש
052-2240696

שלום הבית שלי הרב שלום ארוש שליט"א

מלך מסית ומחיה

כמה צריכים האשה והאיש לשמור על דיבורם! כי מה שנאמר במשלי: "מוות חיים ביד לשון", כולל הרבה מאד עניינים: ראשית, הוא נכון לגבי בני אדם הקרובים להם, כגון בני הבית, שעל ידי הדיבור האשה או הבעל יכולים לתת להם חיים, לקרב אותם, לרומם אותם, לעורר בהם רצונות טובים, כיסופים, אהבה - הכול בדיבור. או שיכולים לפעול בדיבור מוות נפשי של אותם קרובים חלילה, לשבור אותם, להרוס להם את החיים, לגמור אותם - הכול בדיבור. וכן הוא נכון לגבי בני אדם הרחוקים יותר, שעל ידי הדיבור אפשר להרוג אותם או להחיות אותם. יש דיבור ששובר את הזולת, מפיל אותה, הורס לו את הביטחון העצמי, וממש פוגע בנפשו, כי אין פגיעה גדולה יותר מהפגיעה שאדם נפגע על ידי דיבורם של אחרים, כמו שסיפרה בחורה אחת, שמישהו פגע בה בדבר של מה בכך, והיא נשברה לרסיסים והתייאשה מהיהדות, מהאמונה. ולעומת זאת, יש דיבור שמרים את האדם, בונה אותו, מחיה אותו וכו'. כי אין דבר שיכול כל כך לרומם אדם, כמו הדיבור של אחרים אליו. לכן המצוות ש"בין אדם לחברו", רובן ככולן תלויות בדיבור:

אדם טוב. עוד תהיה לך פרנסה וכו' - כמה מלים של עידוד, ומיד הוא מתברך יותר, כי העיקר זה הפה. עיקר המצווה שה' משלם עליה זה הפה. כי החיית אותו בדיבור פיך. כאמור, הפנימיות של זה היא, שגם מי שנתן לעני מיליון דולר ולא לימד אותו אמונה וביטחון ולא הרים את רוחניותו, לא עשה כלום. וזה מרמז במה שדרשו חז"ל: בפיך - זו צדקה. לדוגמא: אמרתי פעם לאחד שסבל מעניות: תתפלל כל יום על ביטחון. בתקש מה: ריבונו של עולם, תן לי ביטחון שלם כך, שאתה יכול לפרנס אותי בלי ההשתדלות שלי. אתה יכול לפרנס אותי גם בלי התפילות שלי. תתחנן לה'. ועל ידי התפילות הללו תהיה לך מידת הביטחון ויהיה לך שפע. הנה עכשיו, אחרי שלמדתי אותו אמונה ופיסתי אותו, אם הצלחתי לפעול שישמע לי וילך ויעשה התבודדות על ביטחון, פתרתי לו את בעיית הפרנסה לכל החיים, כי הוא יצא מהמצב הרחוק של חסרון הדעת שגורם לו לעניות, ויזכה למחויי גדלות שעל ידי זה תימשך לו פרנסה ברחמים. לעומת זאת, אילו הייתי נתן לו רק כסף, אפילו סכום גדול, גם הסכום הזה היה מתמוסס לו בידים, משום שהוא נמצא במצב רוחני של עניות, ולכן בסופו של דבר היה חוזר לעניות שלו, מאחר שאין לו כלי רוחני לעושר, כמו שרואים, שהרבה שזכו בפיס, נהרסו להם החיים ונעשו בעלי חובות. ובשבוע הבא נביא דוגמאות נספוחות נלמד מדוע הדיבור חשוב לשלום הבית.

מצוות הצדקה - אף שלכאורה נראה, שמצווה זו אינה תלויה בדיבור אלא בנתינת העזרה הכספית לעני, אבל אמרו חז"ל, שהנותן צדקה לעני מתברך בשש ברכות, ואילו המפייסו בדברים מתברך באחת עשרה ברכות. נמצא, שכשמדבר עם העני ומעודד אותו, זה הרבה יותר ממה שנותן לו כסף. שערך בנפשכם: אדם אחד נתן לעני מיליון דולר - הוא מקבל שש ברכות. השני לא נתן לו אגורה שחוקה, רק מדבר איתו ומעודד אותו ומחזק אותו, ומבטיח לו שיתפלל עליו וכו' - והוא מקבל אחת עשרה ברכות! זהו הכוח של הדיבור! ההסבר על זה הוא, שגם מי שנתן לעני מיליון דולר, אומנם עזר לו כספית, אבל לא רומם לו את הנפש והדעת, וייתכן מאד, שאף שנתן לו כסף, הוא לא עזר לו ממש, שכן עדיין יש לו לאותו אדם חסרון בדעת, שבטעו יהיו לו ייסורים. כי "דעת חסרת - מה קניתי?" אבל זה המפייסו בדברים, מרומם את נפשו ודעתו של העני, ויוכל להשתנות שינוי של ממש בפנימיותו מחמת השמחה ופיקוח הדעת, שיש לו מאותם דברי עידוד וחזיון, וממילא ישנתו חייו לטובה, יותר מאילו היה מקבל סמון. לכן יאמר לעני: בורא עולם אוהב אותך, תדבר עם הבורא, הבורא שומע את התפילה שלך לפני כל התפילות של כל העולם! יהיו לך ניסים, לא מגיע לך להיות עני, אתה

הרמב"ם זיע"א כ' טבת התשפ"א

לאורם נלך הילולא דצדיקיא

הרמב"ם. רב העיר עכו, רבי יפת בן רבי אליהו, התקשר בקשרי ידידות עם הרמב"ם, ידידות שנמשכה גם לאחר שנים באמצעות קשרי מכתבים, ולבסוף על ידי מינוי של רבי יפת כאחד הדיינים בקהילת אלכסנדריה, שהייתה תחת מרותו של הרמב"ם כראש רבני מצרים. חמישה חדשים לאחר העלייה לארץ ביקרו הרמב"ם, אביו ורבי יפת בירושלים, שהו שם שלושה ימים והתפללו בהר הבית. משם הם נסעו לחברון, והתפללו במערת המכפלה.

בשל מומחיותו הרבה ברפואה, החל הרמב"ם בשנת דתתקמ"א (1185) לשמש כרופאו של הוודר אל-

אלפאצ'ל, המשנה למלך, ומאוחר יותר אף של אלפאצ'ל בנו של המלך צלאח א-דין. כתוצאה מכך בילה חלק ניכר מזמנו בארמון המלוכה. סיפורים רבים עוסקים בתקופה זו בחיי הרמב"ם, וברקעם נמצאים תכני החצר וקנאת השרים המוסלמים ברופא היהודי המצליח. מלבד עבודתו בחצר המלך, העניק הרמב"ם מזור להמונים שצבאו על דלתותיו, יהודים ונכרים כאחד. עם זאת, במקביל לעבודתו הרפואית, אפשרה לו שקידתו להפיק יצירות רבות, וכן לשמש כפוסק ומנהיג לקהילה היהודית. שמו יצא למרחוק ונשלחו אליו שאלות רבות בהלכה ובאמונה מכלל יהדות התפוצות. אחת הקהילות שעמדה עמו בקשר רציף הייתה יהדות תימן, שקיבלה על עצמה את הרמב"ם כפוסק וכמנהיג. בעקבות הפרעות הקשות שנערכו בתימן, כתב הרמב"ם את אגירתו המפורסמת אגרת תימן, בה הוא מדריך אותם בעקרונות האמונה. חלקם של יהודי תימן העריצו את הרמב"ם הערצה עזה ועל פי עדותו של הרמב"ם אף הוסיפו לנוסח הקדיש את שמו של הרמב"ם. "בחיכוכו וביומיו ובחיי דרבנא משה בן מימון". זכותו תגן עליו אמן.

רבינו משה בר מימון זיע"א ("יד בנימין ד'תתצ"ה - כ' בטבת ד'תתקס"ה) היה מגדולי הפוסקים בכל הדורות, אחד האישים החשובים והנערצים ביותר ביהדות: עליו נאמר "ממשה עד משה לא קם כמשה" והוא הוכתר בכינוי "הנשר הגדול".

הרמב"ם נולד בקורדובה, שבאל-אנדלוס, כיום ספרד.

בסוף פירושו למשנה כתב הרמב"ם: "אני משה בר מימון הדיין... התחלתי לחבר פירוש זה הספר ואני בן שלוש ועשרים שנה והשלמתי במצרים ואני בן שלושים שנה שהיא שנת ט' וע' לשטרות"

שושלת היוחסין של הרמב"ם עד רבי יהודה הנשיא. חותם המשנה, המתייחס לזרעו של דוד המלך. את חינוכו ולימודיו רכש הרמב"ם מאביו רבי מימון הדיין, שהשפיע רבות על הגותו, ומכתבי מורו המובהק של רבי מימון - רבי יוסף אבן מיגאש, (הרי מיגאש) אשר שימש כדיין בקורדובה. הרמב"ם ראה עצמו גם כתלמידו של רבו של הר"ם מיגאש - רבי יצחק אלפסי, הר"ף. למרות הערצתו לרבותיו לא נמנע לימים מלחלוק עליהם בהלכה אף בחריפות. כשהיה הרמב"ם בן עשר, נאלצה משפחתו לעזוב את קורדובה שבספרד בעקבות פלישתם של אל-מוואיח'אן מצפון אפריקה ורדיפתם את יהודי האזור. לאחר מסע נדודים שארך כעשר שנים, ניסתה המשפחה להתיישב בעיר פס שבמרוקו, אך גם שם לא האריכו ימי שלומם, וכעבור חמש שנים נאלצו לעזוב את העיר, עקב התפשטות שלטונם של האל-מוואיח'אן.

בשנת דתתקמ"א (1165) הפליגו הרמב"ם ומשפחתו מסבתה (מאוחר יותר מרוקו הספרדית, כיום ספרד). אל עכו שבארץ ישראל, בה התיישבו. הקהילה היהודית בעכו הייתה בימים ההם מהגדולות בארץ ישראל, וקיבלה בכבוד רב את משפחת

קו האמונה
02-6444250

שחור לבן

הצגו לך נשמה
כאלו שוויא!

אני אוהב כל יהודי

לרכישת מוצרים:
050-9931931

*נא להתקשר בין השעות: 09:00-15:00

"רק תסגור את החלון"

"קחו אבנים ותזרקו אל חלון החדר בו מתאכסן אליהם אל'אהוד", הדריכו ההורים את בניהם בשנאה עיוורת. "תעשו כאילו אתם משחקים ותנסו לקלוע אבנים אל תוך החדר."

"כבודו אל יעניש אותם", התחנן המארח לאורחו הדגול. "בבקשה מכבוד תורתו, אם יעניש אותם - עלול אני להסתבך קשות עם הוריהם."

העיר תומיסנת שבמרוקו לבשה חג. הגאון הקדוש רבי יעקב אבוחצירא (כ' בטבת יום פטירתו) הגיע כחלק ממסעותיו למען חיזוק היהדות והרבצת התורה בערי מרוקו, אל תומיסנת.

אכסנייתו של רבי יעקב נקבעה בביתו של אחד מנכבדי יהודי העיר, ויהודי תומיסנת כולם עלצו וששו על הזכות לארח בעירם את הצדיק הקדוש ולשהות במחיצתו. מחוץ לבית המארח כבר השתרכו תורים ארוכים של מבקשי ישועה שבאו לחלול את פניו של הצדיק שיעתיר עבורם תפילה לבורא כל עולמים.

כמו בכל מקום בגלות, גם בתומיסנת היו גויים שלא מצאה חן בעיניהם העובדה שחכם יהודי זוכה לכבוד מלכים שכזה. אולם גם אותם גויים הספיקו לשמוע את שמעו של רבי יעקב כאיש אלוקים קדוש שסביביו נשערה מאוד ואביו למי שמעו להצא צעדי. התחכמו הגויים בתומיסנת ושלחו את ילדיהם הקטנים לשחק ליד בית המארח. היו בטוחים שלא להא לא יעשה דבר.

"קחו אבנים ותזרקו אל חלון החדר בו מתאכסן אליהם אל'אהוד", הדריכו ההורים את בניהם בשנאה עיוורת. "תעשו כאילו אתם משחקים ותנסו לקלוע אבנים אל תוך החדר."

עתה נכנס המארח אל חדרו של רבי יעקב, קיווה בכל לב ששום אבן לא הפריעה ללימודו של הצדיק, וביקש בכל לשון של בקשה לכל יעניש הרב את המוסלמים הצעירים. פחד היטב שמא יבולע לו מהוריהם.

"ניחא", האיר לו רבי יעקב פנים. הן אמרו חז"ל כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה. "אולם אם תואיל בבקשה לסגור את החלון", ביקש מבעל הבית.

"לסגור את החלון?!" תהה המארח. "הן זה יהיה מסוכן יותר. אבן שתפגע בחלון ותנפץ אותו עלולה לגרום

ח ל י ל ה
לח ת כ י מ
אצל רבנו".

"אל תפחד", הרגיע אותו רבי יעקב. "תסגור את החלון ואני מבטיח לך ששום נזק לא ייגרם לך".

סגר המארח את חלון החדר בקומה השנייה, וירד אל הקומה הראשונה לראות בפחד מה יקרה כעת. באותם רגעים התחוללה מול עיניו מהומה רבת. הילדים המוסלמים המשיכו לזרוק אבנים לעבר חדרו של רבי יעקב, אולם ברגע שנסגר החלון - העשוי זכוכית - כמו תריס ברזל אימתי עמד בפני האבנים, וכל אבן שהושלכה התעופפה בחזרה בעוצמה רבה ומכוונת היישר אל הילד שזרק אותה.

זעקות הילדים הפצועים הזעיקו עד מהרה את הוריהם. השכנים המוסלמים זעמו היטב על הרב היהודי. לא השכילו להבין שאיש קדוש הוא ומן השמים נלחמים עבורו. נטלו הטיפפים לידיהם אבנים גדולות יותר, הרבה מעבר למה שיכלו ילדיהם הקטנים להניף, וזרקו אותן בכוח רב אל עבר החלון.

רבי יעקב שקוע היה בתלמודו בשלוות נפש. אזניו אטומות לחלוטין לקולות הנרגשים והזועמים העולים סן הרחוב. בתורת השם חפצו ובה יהגה.

ומן השמים שמרו על תורתו של אותו צדיק לבל תופרע. גם אל עבר ההורים שבו האבנים הכבדות ופצעו אותם נאמנה.

לאחר רגעים ספורים התדפקו נכבדי העדה המוסלמית בפתח הבית של המארח, ביקשו ממנו שיתחנן לרבי יעקב שישלח לאותם בריונים והבטיחו לו שמעתה והלאה ידאגו הם באופן אישי לכל יציקו המוסלמים ליהודים.

אבל מי שלא יודע להתמודד עם בעיות וכשלונות, כל כישלון שובר אותו.

וכך גם בעניין הדיווג. הזוגיות מלאה באתגרים ובניסיונות. אם לא תדעו לקבל את העיכוב בדיווג בהשלמה מלאה - לא תוכלו להצליח גם בזוגיות. אבל אם תצליחו לעמוד בשמחה בניסיון העיכוב בדיווג, זה אומר שאתם המוצלחים האמתיים, ואתם תמיד תישארו בשמחה ותמשיכו להתקדם ותנצחו בכל המלחמות.

ואיך מקבלים בשמחה את הרווקות? רק על ידי האמונה שה' אוהב אותך ועושה את הטוב ביותר עבורך, והוא רוצה לראות אותך שמח ונשוי באושר, ובידו לתת לך את הדיווג המושלם עבורך כבר ברגע זה, והוא מצטער בצערך בכל רגע ורגע שאתה עדיין לבד וכו', אז למה הוא לא נותן? אך ורק בגלל שהוא יודע שזה הדבר הטוב ביותר עבורך עד הרגע הזה.

הרבה פעמים הצער מהעיכוב בדיווג נובע מזה שאתה מרגיש שעושים לך רע, ששכחו אותך, ולכן אומר רבי נחמן שבפנימיות הדברים כל עצבות היא כעס על ה'. אבל כשאתה מרגיש מעט את אהבתו העצומה עליך - איך אתה יכול לכעוס על מי שעושה עבורך את הטוב המושלם?

וכאשר אתה קונה את האמונה שה' אוהב אותך בניסיון הרווקות, זה יאפשר לך להיות בשמחה למרות כל הקשיים - שזו ההצלחה האמתית. וזה לא יבוא לידי ביטוי רק במציאת הדיווג אלא זה גם יעמוד לך בהתמודדות עם כל קושי וניסיון בהמשך החיים.

יוסף הוא המשביר

בשבוע שעבר כתבנו שיוסף הצדיק ידע להצליח בזמני הכישלון והירידה וזה מה שגרם לו לעלייה בלי גבולות. הוא ספג אמונה יוקדת בשנות נעוריו בבית אביו וזה עמד לו בניסיונות הקשים ביותר במצריים. וזו בדיוק הייתה הדרך שלו להכין את העולם כולו לשבע שנות הרעב. הוא ניצל את שנות השפע להכנת כלים ומאגרים לשנים הקשות.

אבל התפקיד העיקרי של יוסף היה להכין את עם ישראל לשנות הרעב האמתיות והארוכות של עם ישראל בגלות מצרים.

והמזון שיוסף מצידו בו את עם ישראל היה האמונה השלימה והמוחלטת שה' טוב תמיד. אם עם ישראל היו יודעים ללמוד את הדרך של יוסף בשנים הטובות במצריים - הם היו מקבלים את הכוחות להישאר בשמחה באמת גם בשיא השעבוד, ומסילא כל הגאולה הייתה יפה יותר ומושלמת יותר.

אבל לצערנו הם לא זכו לכך אז, ולכן הגאולה לא הייתה שלימה והיו אחריה גלויות רבות. אבל בדור הזה אנחנו רוצים גאולה שלימה ולכן עלינו להגיע לאמונה השלימה והמוחלטת שה' אוהב אותנו תמיד וזה אומר לשמוח בכל מצב בחיים שלנו ורק על ידי זה נזכה לעלייה הגדולה של הגאולה השלימה שהבטיח לנו ה' יתברך על ידי הנביאים. יהי רצון שנזכה!

בברכת שבת שלום ומבורך

השומר פיז בעת התפילה
מזבטה לו שתתקבל תפילתו
(ספר חרדים)

כנינים חסידות ברסלב

מוסר הפרשה הידושים לפרשת שבוע

ההודיה שלימות הבריאה

בפרשתנו מסופר שיעקב אבינו ע"ה קיבץ את בניו וברכם והברכה הראשונה שבירך יעקב הייתה ליהודה, שכן את ראובן ושמעון הוא רק הוכיח, ובראשית הברכה הקדים ואמר "יהודה אתה יודוך אחיך", ומובא במדרש (ב"ר סט ה) "אמר לו הקב"ה ליהודה, כיון שהודית, יודוך אחיך שתמלוך עליהם", לאמור כי מעלתו בכח ההודאה, היא סיבת ברכתו למלכות, כאמור בסמיכת גאולה לתפילה "יחד כולם הודו והמליכו, ואמרו ה' ימלוך לעולם ועד", והיינו כי כחה של כנסת ישראל להשתתף במלכות השי"ת בעולמו, תלוי בשלימות ההכרה שממנה ההודיה. ועל כן אמר רשב"י (ב"ר מח ו) "יודוך אחיך, יהו כל אחיך נקראין על שמך אין אדם אומר ראובני אנה שמעוני אנה אלא יהודי", כי מהותו ותכליתו של יהודי היא לגלות מלכות השי"ת בעולמו בהודיה. כלשון הרמב"ן הנודעת (סוף פרשת בא) וכוונת כל המצות שנאמין באלהינו ונודה אליו שהוא בראנו, והיא כוונת היצירה, שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין אל עליון חפץ בתחתונים מלבד שידע האדם יודה לאלהיו שבראו, וענין ההודיה מורה על שלימות כמו שעבתי היא שלימות הבריאה כך ההודיה מורה על שלימות הבריאה כמובא בספר האמונה והבטחון לרמב"ן (פרק יא) הלך יעקב אצל לבן ולקח לו בנותיו ויצא ממנו יהודה. והוא היה רביעי כמו כן לאברהם. והוא היה שביעי למספר נפשות אברהם יצחק ויעקב ראובן שמעון לוי ויהודה, כנגד ד' ימי השבוע. נמצא שהוא כנגד השבת. ונאמר ביהודה (בראשית כ"ט) ותעמוד מלדת, ונאמר בשבת (שם ב) וישבות ביום השביעי, כלומר

נהגו אנשי ישראל ביום השבת לראות את מלכותו של יי אלהים ביום שבת, וברכה טוב להודות לה'. הרי שענינו של יהודה עומד כנגד השבת, והצד השווה בשניהם הוא, ששלימות כל המעשים ניכרת בעת השבייתה מהמשך העשייה, ומתוך השלימות נובעת בעת ההודיה, ולכן בעת שעמדה מלדת אז הגיעה עת ההודיה. ענין זה שההודיה לקב"ה היא שלימות הבריאה מלמדת אותנו על חשיבות ההודיה, כמו שאנו אומרים בתפילה בברכת אהבת עולם: וְכָנַע בְּחֶרֶף מִקָּל עַם וְלָשׁוֹן, כלומר בחרת את עם ישראל. וְקָרַבְתִּינִי מִלְּפָנֶיךָ הַגְּדוֹל הַקְּדוֹל סֵלָה כלומר וקרבתנו לשמך בעת נתינת התורה הקדושה.

בְּאַמְתָּךְ בְּאַהֲבָה, לְהוֹדוֹת לָךְ וכו' ומזה נלמד כי כל תכלית התקרבותנו לקב"ה הוא כדי שנזכה להודיה להשם יתברך שזו תכלית הבריאה כאמור לעיל, ובה שהאדם מודה לקב"ה הוא מורה על שלימות מלכות השם יתברך, ולכן לעתיד נאמר ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד ושאלו בגמ' (פסחים ו) וכי כעת ה' לא אחד? ומתרצת הגמ' שם, שכעת כאשר יש לאדם טובה הוא מברך "הטוב והמיטיב", וכאשר יש לאדם רעה הוא מברך "דיין האמת", אבל לעתיד יראה שגם מה שנראה בעינינו כרעה יהיה טוב ולכן יברכו על הכל הטוב והמיטיב, וזה ההבדל בין זמן הגלות לבין הזמן שלעתיד, אבל האדם שזוכה יש לו דעת כבר עכשיו הוא חי בבחינה שלעתיד והוא עוסק בעבודת התורה, ומודה לקב"ה תמיד בין על הטוב ובין על הרע ובה הוא מכיר והוא מגלה את שלימות מלכות הבורא יתברך, השם יזכה אותנו לעסוק בתורה והודיה לקב"ה תמיד.

לפני פטירתו של מוהר"ג ה'תתקצ"ט, אחר כך אמר לאנשי"ש: "מה אתם חושבים מדוע אני מתאנח, ואני חושב שפעולתי בתורה והתפילה, כפי שיתגלו לי שפירתי על הזמן - אולם מתאנח אני, כי מי יודע אם יצאתי ידי חובתי התמימות שלקדנתי רבנו" (שם ב-תרגו).
מוהר"ג ה'תתקצ"ט פעם, שיש לו הרחיק הרקע על הזמן הרב שלא שפחה אצל רבנו בחיי, אף-על-פי שפעם אחת בתורה ובתפילה, כי היה צריך יותר להתעורר בצל של רבנו ולהתרחק בנפשו, ועל-ידי זה היה מקבל מספיק עוז תורה הרבה, והיה זה טובה נצחית לו ולכל העולם. וכמובא בספר "הפסדות" (אות תפילה, סימן א'), וזה לשונו: "צריך אדם להיות נבסוף ומשתוקק לטוב הפלילי אף-על-פי שישפך לו לבד הפסדו. (שישק ב-תרכ).

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה" קו ההלכה הספרדי: 3030*

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

שאלות שנשאלו בקו ההלכה

לעליית מפטיר, או שיש בזה איסור?

בשלחן ערוך מובאר שלכתחילה מי שעלה לתורה פעם אחת לא יעלה שוב עלליית מפטיר. רמ"א סימן רפ"ב סעיף ה'. לכן במקום שיש עוד כהנים לכתחילה עדיף שיעלה רק לעליית כהן ולא יעלה מפטיר, ובדיעבד שכבר קנה את העליה והוא מצטער אם לא יעלה למפטיר מותר שיעלה גם עלליית כהן וגם עלליית מפטיר ואין צורך להחמיר להוציא מחוץ לבית הכנסת ולהעלות ישראל במקום כהן. יביע אומר חלק ו' (אורח חיים סימן כ"ה אות ב') ילקוט יוסף (סימן קמ"ד אות ו'). ויש אומרים שאם הוא כהן יחיד רשאי לעשות כן לכתחילה ויש חולקים. הלכה ברורה (סימן קמ"ד אות י') ונראה שבמקום צורך יש להקל בזה לכתחילה. על פי המגן אברהם (סימן קמ"ד סעיף קטן ט').

אני עובד לפרנסתי כצלם, ביקשו ממני לצלם סרט בבית קברות, המטרה כמובן לצורכי חיזוק והתעוררות הלב, האם יש איסור לצלם את הקברים או בית הקברות?

יש שרצו לומר שיש בזה חשש איסור, מכיון שנפסק בשלחן ערוך (יורה דעה סימן שס"ד) שאסור ליהנות מהקבר ומהבניין של הקבר (שם מובאר שאסור להישען על קבר וכדומה), אמנם ההלכה אנו נוקטים שאין איסור לצלם קברים, כי ראיית דבר אינה נחשבת להנאה, וכמו שמבואר בגמרא (פסחים כ"ז) שקול ומראה וריח אין בהם מעילה, כך הוא הדין לעניינינו שאין בזה נחשב לשימוש בקבר ומותר לצלם בבית הקברות. שו"ת חלק לוי (להרב פולאק סימן קכ"ד).

כהן יחיד בבית הכנסת, ויש לו אזכרה ורוצה לעלות למפטיר האם יכול לעלות לעליית כהן ואחרי זה

אותו, ולכן אף שאינו כלי אסור מכל מקום כתב המשנה ברורה (סימן שי"ח סעיף קטן ח') כתב שאסור לטלטל שעון קיר מכיון שמייחדים לו מקום בבית, וכן נוהגים האשכנזים. ולספרדים מותר לטלטל שעון זה, ואינו נקרא מוקצה רק בשני תנאים: א) שיהיה כלי שמלאכתו לאיסור. ב) שמייחד לו מקום. ומכיון ששעון קיר אינו כלי אסור אינו מוקצה ומותר לטלטלו. הליכות עולם (חלק ג' עמ' ר"א) אשמה שבת (חלק ב' פרק ד' סימן ג'). ויש פוסקי הספרדים שנטו להחמיר גם בזה. אור לציון (חלק ב' פרק כ"א אות ב').

אם האשה נמצאת בבית יולדות וכדומה, בשבת, ונשארו האב עם בנותיו בביתם, מי ידליק את הנרות, האם האב ידליק או שתדליק אחת הבנות?

אם אין בנות ידליק הבעל, ואם יש בת גדולה, הבת תדליק והיא קודמת לאביה לענין הדלקת הנרות. (מרן הרב אלישיב בספר שבות יצחק).

היכן המקום הראוי ביותר להדלקת נרות שבת, האם בחדר שינה או במקום שבו רגילים לאכול?

עיקר המצווה היא להדליק בחדר האוכל, כפי שמבואר בבוהר הקדוש. (פרשת עקב דף רע"ב עמוד ב').

השעון קיר טקטק בשבת בצורה שהפריעה לי בשנתי, האם יהיה מותר לטלטל את השעון ולהצניעו במקום אחר כדי שאוכל להמשיך לישון? שעון קיר הוא דבר שאדם מייחד לו מקום ואינו מטלטל

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויחי

"ועשית עמדי חסד ואמת" (מוז, כט)

יהא זה חסד של אמת מה שתעשה עמדי: "אל נא תקברני במצרים" - שאפילו רק לפי שעה לא תקברני במצרים... (מלא העומר)

כל טובה הנעשית לאדם בעולם הזה, אין יודעים אם אמנם טובה אמיתית היא זו. לפעמים סבור אדם שעשה טובה לחבירו, ולבסוף מתברר שזו הייתה רעה, או שיצאה ממנה רעה. לעומת זה, החסד הנעשה למתים, זהו חסד אמיתי, לפי שבוודאי זקוקים הם לו... (אהל יעקב)

ראשי תיבות של "אמת" הם: ארון, מיטה, תכריכים - זהו החסד הנעשה למתים...

"אל נא תקברני במצרים ושכבתי עם אבותי" (מוז, כט-ל)

אפשר לבאר הני תרי מילי בקשר אהדדי, דהנה מבאר בספורנו ובאוה"ח הק' שלא רצה יעקב אבינו ע"ה להיקבר במצרים אפילו לשעה מועטת, ובטעמו למה סירב כל כך יש לומר, דמאחר שעיקר טעמו הי' שלא רצה לעשות כנים בקבורתו שם, על כן אף שיפנוהו לארץ ישראל, הרי הדין הוא שהמפנה צריך שיקח עמו קצת מעפר מקום הראשון של הקבורה, ומכיוון שייקחו עמם עפר מצרים שוב לא הועיל כלום, כי יעשה גופו שם בארץ ישראל לכנים, ולכן לא רצה שיקברוהו שם אפילו לזמן מועט, שלא יצטרכו ליקח עמם מעפר מצרים בהעלותיהם את עצמותיו.

אמנם באמת העלנו תרופה לחשש זה, דהלא מבואר בגמרא נזיר (דף סה) שבאם קוברין לו לאדם בדרך זקיפה ואחר כך מפנים אותו משם, אינו צריך ליקח עמם אחר כך שום עפר, ואם כן הי' עצה טובה ליעקב אבינו שלא יצטרך להכריח את יוסף בהעלותו תיכף ומיד, והוא שיקברוהו שם לזמן מועט בדרך זקיפה, ואז לא יצטרכו ליקח מעפר זו שהרי יקבר בזקיפה. אלא צריך לומר שסירב יעקב בקבורה זו, דהרי הוא קבורת בושת, ואינו ראוי ויאות ליקבר בדרך זו.

לפי"ז "אל נא תקברני במצרים", ולכאורה למה לא נקברנו שם על כל פנים לזמן מועט ובדרך זקיפה, על זה ממשיך "ושכבתי עם אבותי" שאני רוצה לשכב דייקא, כדרך אבותי, ועל כן אין שום עצה רק להעלותו מיד מצרים... (בנין דוד)

"וישתחו ישראל על ראש המטה" (מוז, לא)

וברש"י נא': וישתחו ישראל - תעלא בעידיניה סגיד ליה. על ראש המטה - הפך עצמו לצד השכינה. מכאן אמרו שהשכינה למעלה מראשותיו של חולה. בתחילה, על המלים: "וישתחו ישראל" מביא רש"י את דברי הגמרא במסכת מגלה "תעלא, בעידיניה סגיד ליה", כלומר, שועל בזמן שהשעה משחקת לו והוא מצליח, תשתחוה לו. יוסף, יחסית ליעקב אבינו, היה בבחינת שועל, ולכן יעקב אבינו השתחוה לו. ומיד לאחר מכן מפרש רש"י שיעקב אבינו צריך להבין, לפני מי השתחוה יעקב: לפני השכינה או לפני יוסף? אומר ה"פנים יפות": יעקב אבינו השתחוה לשניהם יחדיו - ליוסף שהשכינה עמו! ואין סתירה בין שני ההסברים, ורמז לכך, "יוסף" בגימטריא מאה חמישים ושש, ו"שכינה" בגימטריא שלש מאות שמונים וחמש, סך הכל חמש מאות ארבעים ואחת. גם "ישראל" בגימטריא חמש מאות ארבעים ואחת. = "וישתחו ישראל" - "ישראל" השתחוה ל"יוסף" ול"שכינה".

"כוחה של אחדות"

כוחה של אחדות היא, שכולם מתמודדים ביחד! אמר הרה"צ ר' אשר פריינד זצ"ל, כמו כשספינה טבעה, ומישהו ניצל והגיע לאי בודד, מובן שליבו יהיה מלא בחששות ופחדים - איפה ישן, מה יאכל, ואין ישרוד??? והנה מגיע עוד ניצול, איזו שמחה! ועוד אחד ועוד ועוד, ועוד...
קבוצה של אנשים שמתמודדים עם אותן בעיות, זה כח!
צרת רבים חצי נחמה, וכדי לצאת לגמרי מהצרה יש לנו את "תפילה עושה מחצה" (ויק"ר י, ה).
(נקודות של אור - ספינקא)

"ויאמר ליוסף הנה אניך חולה" (מח, א)

איתא בגמרא (פסחים ג) שאדם המבשר רעה הריהו בכלל 'ומוציא דיבה הוא כסיל', אלא יש לומר את הדבר בצורה עקיפה, באופן שהלה יבין מאיליו את הבשורה הרעה. כגון אם הוא שואל 'האם אבא חי, יש להשיב לו, 'אמא חיה'. ולפי זה יש להקשות, מדוע אמר כאן השליח ליוסף, 'הנה אניך חולה', הרי זה בכלל 'מוציא דיבה', היה צריך לומר לו, כי האחים בריאים הם, וממילא היה יוסף מביין שהאב הנהו חולה. אלא בגמרא בבא מציעא (פו) איתא שעד יעקב לא הוי חולשא, אם כן כיון שעד אז לא הייתה מחלה בעולם, כאשר השליח היה אומר, שהאחים בריאים, היה

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

לעי"נ האשה החשובה

מרת מרים יוכבד נ"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשוון

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויחי

אני אוחז אחרת אני הופך את עצמי ולא אומר לשני להתהפך, מכאן ללמוד מה שאתה רוצה תשבור את טבעך או מגופך אבל אל תכריח את אחרים, כמו שאומרים על תפילין של ראש ויד, כי היד הוא נגד הלב והראש הוא נגד המוח, ולזה בראש יש ארבעה בתים וביד - כנגד הלב - פרשיה ארוכה אחת. ולמה? כי אפילו אם במוח יש הרבה שיטות זה אוחז כך וזה אוחז כך, כל אחד מותר לילך לפי שיטתו, אבל זה צריכים להכניס בראש שיש הרבה שיטות, ומותר ללכת כל אחד לפי שיטתו אבל בלב צריכים להיות אחד.

הגאון ר' חיים מוואלוז'ין זצ"ל אומר היות ואם אני עומד מול החבר אז יד ימין הוא נגד שמאלו והשמאלי נגד ימינו, והנה מעלות נקרא ימין והחסרונות נקרא שמאל, והנה כשאני מסתכל על השני לראות מיד את הימין כמו 'שכל את ידיו' הפוך כדי לראות מעלות החבר ולא לעשות. הוי דן את כל האדם לכף זכות, לחשוב לעצמו אם אני הייתי עושה את זה כמה אלפי תירוצים היה לי, ואם חברך עשה את זה אין לך

תירוצים עבורו להצדיקו.

השפת אמת אומר 'אל תדון חברך עד שתגיע למקומו', ולעולם לא תגיע למקומו...

"ויברך את יוסף ויאמר וכו' המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים" (מח, טו-טז)

יש לדקדק הרי לא מצינו שיעקב ברך את יוסף, אלא את בניו בלבד, וכיצד אומר הכתוב ויברך את יוסף, להודיענו שהברכה הכי חשובה ורצויה לאדם היא שבניו ילכו בדרך התורה וביראת שמים אמיתית, ולכן נאמר ויברך את יוסף שהברכה של הבנים היא הברכה של אביהם שנאמר ברא מזכה אבא. (וידבר יוסף)

"ויברך את יוסף ויאמר... המלאך הגואל אתי מכל רע יברך את הנערים ויקרא" (מח, טו-טז)

יעקב ברך את יוסף, אומר הפסוק, ומה ברכו? - 'המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים...' יש כאן ברכה ל'נערים', לבני יוסף, אך היכן היא הברכה האמורה ליוסף עצמו? ה'אוצר אפרים' מביא את דברי הזהר הקדוש ששאל שאלה זו, ותרץ: כאשר מתברכים בניו של אדם, הוא מתברך תחילה. הברכה לבניו של אדם היא ברכתו שלו. לפי זה מפרש בעל 'חובת התלמידים' את דברי הגמרא (ברכות ז ע"א):

יוסף מסיק שהאב מת, כי המושג מחלה לא היה אז, לפיכך היה חייב לומר לו בפירוש 'הנה אביך חולה'. (קודש הילולים)

"וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה ויאמר יוסף אל אביו בני הם אשר נתן לי אלוקים בזה" (מט, ח-ט)

כותב רבינו האור החיים הק' דרך הצדיקים כשזוכרים הטוב אשר הגיעם, חולקים כבוד לה' כי הוא הנותן, כאומרו 'הילדים אשר חנן אלוקים'.

כלומר, היה קשה, מדוע הוסיף יוסף בתשובתו את המילים 'אשר נתן לי אלוקים', שהרי לא נשאל על זה, וגם יעקב אבינו ידע זאת? אלא שכך הוא דרכן של צדיקים, להזכיר תמיד בפיהם שכל מה שיש להם, זה מתנת חנם מאת הקדוש ברוך הוא.

לפי"ז רואים שכך נהג יעקב אבינו,

כשפגש אותו עשו אחיו עם נשיו וילדיו, שאל עשו את יעקב, 'מי אלה לך', וענה לו יעקב אבינו 'הילדים אשר חנן אלוקים את עבדך', שכל פעם שהזכיר דבר שיש לו, הקפיד להזכיר שזה מאת ה'.

"גשה נא ושקה לי בני" (מח, י)

הרה"ק רבי שמחה בונים מפשיסחא היה בשנות חייו האחרונות עיוור, ובהביאו לפניו בערב יום הכיפורים את נכדיו לברכם, חיבקים ונישקם תחילה. וכך אמר: אצל יצחק

אבינו אנו מוצאים שלאחר שכהו עיניו מראות, אמר ליעקב בנו: "גשה נא ושקה לי בני". כיוצא בכך אנו מוצאים אצל יעקב בעת זקנתו, ככתוב: ועיני ישראל כבדו מזוקן... ויגש אותם אליו וישק להם וחיבק להם. וכל כך למה? כי בשעה שאדם מבקש להתקשר עם זולתו, די לו לשם כך בחוש הראייה, שכן אנשים מתקשרים זה לזה, כשהם מביטים איש בעיני רעהו. אולם, כשאדם מאבד חוש חשוב זה שהקב"ה העניק לו ברוב חסדו - צריכה ההתקשרות לבוא בדרך של חיבוק ונישוק. (אמרות חכמה על התורה)

"שכל את ידיו" (מח, יד)

ביאר הרב מקוממיות ז"ל: שאחד שאל לאביו למה היה צריך יעקב להפוך את ידיו, היה יכול לומר תבוא לכאן ולכאן, ולמה היה צריך להפוך את ידיו, אלא היה כאן מחלוקת בשיטות, יעקב אבינו היה לו שיטה ואפרים היה לו שיטה ועל כן אמר יעקב אם

"ה' אח-----ד"

בבית מדרשו של הקוברינער ישב יהודי והתפלל תפילת שחרית.

כאשר הגיע אל קריאת שמע, עצם את עיניו כנהוג,

ובכוונה עצומה קרא את הפסוק הראשון - "שמע

ישראל, ה' אלוקינו, ה' א-----ח-----דדד",

כשראשו מתנועע לארבעת קצוות תבל, ובליבו הוא

מכוון שהבורא הוא השולט היחיד בשבעת הרקיעים,

בארץ ובכל ארבעה רוחות השמים!!!

לפתע חש טפיחה על גבו... היה זה הקוברינער

בעצמו, שלחש באזנו: **אל תשכח שה' הוא השולט**

גם עליך בעצמך!!!

(נקודות של אור - ספינקא)

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויחי

אפרים לפני מנשה, שאכן לגבי דבר זה של שימת אפרים לפני מנשה, שלא צמחה מזה קנאה או שנאה, גם כן יהיו המה כמותם... (אגרא דכלה)

"האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים" (מט, א)

"בקש לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכינה, והתחיל אומר דברים אחרים". (רש"י)

מספרים שפעם שלח המושל לקרוא לרבי חיים מוולאז'ין זצ"ל, ובקש לשאול אותו שאלה. המושל בקש שרבי חיים לא יגלה לאף אחד את תוכן השאלה, ואף הוא הבטיח שלא יגלה לאף אחד את התשובה, וכך שאל: "אתה הרי גדול היהודים, יודע הכל. תגיד לי מתי המשיח יבוא? חשוב לי לדעת את זה!"

נענה רבי חיים ואמר לו: "הכתוב אומר (ישעיה מ', ה') 'ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדו כי פיה' דבר' - כשהמשיח יבוא ויתגלה כבוד ה' בעולם, 'וראו כל בשר יחדו' - כולם ידעו מכך באותו הרגע. אני לא אדע מכך אף לא רגע אחד לפניך! 'כל בשר' - יהודים, כולם ידעו בשווה!"

מספרים כי אחד השגרירים שהיו בירושלים, בא לפני רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל ושאל אותו: "האם זה נכון מה ששמעתי, שאתם היהודים אומרים, שכשיבוא המשיח, אנחנו הגויים נהיה שמשים שלכם?" אמר לו רבי יוסף חיים: "אמת! נכון הדבר! מקרא מלא דבר הכתוב (ישעיה מ"ט, כג): 'כי לעתיד לבוא 'והיו מלכים אמניך ושרותיהם מיניקתיך אפים ארץ ישתחוו לך ועפר רגליך ילחכו'".

שאל אותו השגריר: "רבינר! ומה יהיה אם אני לא אסכים? מה יקרה אם אתנגד בכל תוקף לשרת אותך?" נענה רבי יוסף חיים ואמר לו: "אם לא תסכים - אז זה לא המשיח! כשהמשיח יבוא, אתם תתחננו לשרת אותנו! זו תהיה זכות גדולה עבורכם!" (יחי ראובן)

"ולבן שיניים מחלב" (מט, יב)

בגמרא (כתובות קיא ע"ב) מובא שאמר רבי יוחנן: טוב המלבין שיניים לחברו יותר ממושקה חלב, שהרי נאמר: "ולבן שיניים מחלב", אל תקרי לבן שיניים אלא ליבון שיניים.

"תניא, אמר רבי ישמעאל בן אלישע: פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים... אמר לי [הקב"ה]: ישמעאל בני ברכני, אמרתי לו: יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך ויגלו רחמיך על מידותיך ותתנהגעם בניך במידת הרחמים...". הקב"ה בקש מרבי ישמעאל, שיברך אותו, ורבי ישמעאל שמע וברך את בני ישראל. הא כיצד?

לפי דברי "הזהר" פשוט וברור - הברכה הגדולה ביותר לאב, היא כאשר מברכים את בניו.

"ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה" (מה, כ)

נאמן ביתו ותלמידו המובהק של מרן החתם סופר, הגאון רבי פישל סופר זצ"ל, היה רגיל להביא את בניו הקטנים בכל ליל שבת קודש לבית המדרש, כדי שיתברכו מפומיה דרבינו.

לימים אמר בנו הגאון רבי זוסמאן זצ"ל, שמה שזכה לזכות את הרבים בחיבוריו, אינו אלא בגלל הברכות שנתברך על ידי רבינו בכל ליל שבת.

(ספרא דמלכא)

"בך יברך ישראל לאמור ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה וישם את אפרים לפני מנשה" (מה, כ)

יש לדייק, מדוע יתברכו באמת כלל ישראל דייקא עם מנשה ועם אפרים, וכי מה עדיפותא יש בהו לגבי שאר השבטים.

עוד יש לדקדק על הכתוב שכאן חזר ושינה את "וישם את אפרים לפני מנשה", וכבר כתוב כן לעיל.

ויש לומר שהנה אחר ששיכל יעקב את ידיו, ששם על מנשה

את ידו השמאלית ועל אפרים את הימין, הי' רואה את מידותיהם הטובות, שאחרי כל זה אין אפרים מתגאה בזה כלל על אחיו, כתוצאה מחמת מידותיו הנחמדות, וכמו כן שפיר הוא כי אין מנשה מתקנא באחיו אפרים כלל שגם לו היו מדות טובות, ולזה כיוון ואמר בברכתו שאכן לדבר כזה בהחלט יש להתברך בהם שגם כל כלל ישראל יהיו כמותם בעניין של גאווה וקנאה.

זהו שאמר הכתוב, "בך יברך ישראל לאמור ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה", שכל אחד מישראל יצפה ויאמר שגם בנו יהיה כמנשה ואפרים, וכי תימא במה, על כן מבאר "וישם את

"ויגש אליו יהודה"

במהלך הוויכוח שהיה בין יהודה ליוסף בתחילת פרשת ויגש, לפתע איננו שומעים על שאר השבטים, מדוע? להיכן הם הלכו?

אומר המדרש (בראשית רבה צג, ב): כאשר השבטים ראו את יהודה מדבר עם יוסף, אמרו לעצמם: מלכים מדיינים אלו עם אלו, אנו מה איכפת לנו...

יהודה כידוע היה מלכם של השבטים, ויוסף - מלך במצרים (- מי אנו שניגש ליוסף יחד עם יהודה מלכינו?)

יוסף שם לב לפתע שהשבטים אינם ניגשים יחד עם יהודה, ופתאום נופלת בו ההכרה: השבטים - נתנו הכנעה למנהיגם, הם הגיעו למדרגה של ביטול ה"יש"!!!

וכאן, כאן - לא יכול היה כבר יוסף להתאפק! חלומו מתחיל להתקיים "אחד עשו כוכבים משתחוים לי"...

ומכאן הגיעה ישועתם של האחים הקדושים, "מאין יבוא עזרי" - כאשר מגיעים לדרגת "אין" - ביטול ה"יש", משם תבוא הישועה.

(נקודות של אור - ספינקא)

הוא יבוא עזרי" - כאשר מגיעים לדרגת "אין" - ביטול ה"יש", משם תבוא הישועה.

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויחי

המלאכים אף הם מברכים את האדם בליל שבת ברכה בשתי ידים. כך מובא בגמרא (שבת ק"ט, ב) שהאדם האומר "ויכולו" בליל שבת, הרי הוא נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, ואותם המלאכים שמלווים אותו תדיר, מניחים ידיהם על ראשו ומברכים אותו.

לכן כותב היעב"ץ, שראוי לברך את הילדים בשתי ידים, ושכן היה נוהג אביו ה'חכם צבי'. והוא מציין שם, שאין לנהוג כאותם אנשים 'חסרי דעת' החושבים שיש קפידא לברך ביד אחת, וכשמאחלים 'מזל טוב' זה לזה נותנים יד אחת, וכן כשמברכים בברכת 'שבת שלום' נותנים יד אחת, שכן 'סוד הידיים לברכה - גדול הוא'. והדברים למעלה מהשגתנו!

בהקדם כל זאת שואל היעב"ץ: אם כן, מדוע יעקב אבינו בשעה שבירך את מנשה ואפרים, שכל את ידיו ובירך כל אחד ביד אחת בלבד, הרי ודאי כשבירכם בעין טובה בירכם? ובאמת, יש להוסיף ולהקשות על הנאמר בפסוק: "שכל את ידיו כי מנשה הבכור", וכי בגלל שמנשה הוא הבכור לכן שכל את ידיו? הרי לכאורה למרות שמנשה הבכור שכל את ידיו ולא הניח עליו את יד ימינו? אלא, כותב היעב"ץ דבר מופלא: יעקב אבינו ידע היטב כי העדפתו של אפרים על פני מנשה, תקשה מאוד בעיניו של יוסף, וכפי שאכן היה בסוף, שנאמר 'זרע בעיניו'. ועל כן, על אף שבוודאי ראוי היה שיברך כל אחד בנפרד בשתי ידים, אך אם באמת היה עושה כן, היה עליו להקדים לגמרי את אפרים לפני מנשה, ובזה היה מגביר את קפידת יוסף על העדפת אפרים, וגם היה מטיל ביניהם קנאה ושנאה. לכן העדיף לברך את שניהם בבת אחת על ידי שכול הידיים, כדי להדגיש פחות את העדפת אפרים. זה מה שנאמר בפסוק: "שיכל את ידיו כי מנשה הבכור", שמכיוון שמנשה הבכור, לכך שיכל את ידיו במקום לברך כל אחד בנפרד. (מתוך אוצרותיהם אמלא)

"וידבר יוסף אל בית פרעה לאמר אם נא מצאתי חן בעיניכם דברו נא באוני פרעה לאמר אבי השביעני לאמר וכו' ועתה אעלה נא ואקברה את אבי ואשובה" (נ, ד-ה)

למה נצרך יוסף לשלוח שליחים לפרעה לבקש לצאת ממצרים? וכי אינו יכול לגשת בעצמו לדבר עימו?

מתרץ הגר"ח קנייבסקי בספרו "טעמא דקרא" בשם אביו זצ"ל, שיוסף ידע שכיוון שיאמר לפרעה שברצונו לצאת ממצרים יאמר לו פרעה שאינו יכול לעזוב כי אין מי שימלא את מקומו, ואם יוסף יעזוב את ההנהגה אפי' לתקופה קצרה, יחרב ויתמוטט כל הנהגת המדינה, כי הוא אינו יכול לכלכל לבדו את מצרים. לכן התחכם יוסף, ושלח את אנשי בית פרעה שידברו עם פרעה בשליחותו, ולהם, יתבייש פרעה לומר שכל ההנהגה תלויה אך ורק ביוסף, ועל כרחו יסכים לשלוח ממצרים... (טעמא דקרא)

לעתים קל יותר לטרוח עבור הזולת באופן טכני, מלהעניק לו חיוך ותחושה טובה, אולם דווקא נתינה זו הינה מובחרת יותר. דוגמה מאלפת לחסד זה, אנו מוצאים אצל רבי זיידל אפשטיין זצ"ל (ששימש כמשגיח ישיבת 'תורה-אור' בירושלים), כפי שהעיד תלמידו בספר 'לעבדו בלבב שלם':

ימים ספורים לאחר שהגיע רבי זיידל אפשטיין ארצה, נכנס תלמידו לבקרו, הרב קיבל אותו במאור פנים, כדרכו והגיש לו שתייה, תוך כדי שהוא מתנצל: "מקווה אני שההכשר של השתייה טוב עבורך, עדיין אני חדש בארץ ישראל ועוד לא הספקתי להתעניין, מהו ההכשר שעליו סומכים כאן".

כעבור מספר רגעים נכנס לחדר יהודי נוסף, אשר אף הוא הגיע להקביל את פני הרב, גם הוא התקבל במאור פנים ונתכבד בשתייה.

אולם הלה לא חשב להסתפק בביקור נימוסין בלבד, וכעבור רגעים אחדים פתח את פיו ואמר: "רבינו חדש בארצנו הקדושה, ואולי איננו יודע, כיצד יש להפריש תרומות ומעשרות, האוכל להראות ולהסביר לרב כיצד מעשרים?"

התלמיד, שהיה נוכח במקום נדהם מן ההעזה שהייתה לאותו יהודי, וטרם הספיק להגיב, המשיך האורח ואמר: "ובכן, מציע אני לקרוא גם לרבנית, כדי שתהיה גם כן נוכחת ושתשמע את ההסבר ותראה, כיצד יש להפריש תרומה ומעשרות, וכדאי להאזין לדברים שאומר היטב".

הוא ביקש כוס יבשה והראה לרב ולרבנית את כל תהליך הפרשת תרומות ומעשרות בפרוטרוט, תוך כדי שהרב מתעניין בדבריו ושואל שאלות בכל שלב ושלב.

תוך כדי ההסבר הניחה הרבנית את ידה על השולחן ונשענה עליו, מבלי להתבלבל פנה האורח אליה ואמר: "נא להוריד את היד מהשולחן, זה מפריע לי!"

ולא זו בלבד, כשסיים את 'הסברו המלומד' פנה אל הרב וברר: "האם כל שלבי התהליך הובנו כדבעי?" ורק כאשר היה משוכנע בכך, קם ועזב את הבית.

כשיצא, אמר התלמיד לרב: "רבינו, בקושי רב הצלחתי להתאפק מלגעור באותו יהודי, להוכיח אותו על עזותו ולשלוח אותו מכאן, איפה כבוד התורה?"

נענע רבי זיידל אפשטיין את ראשו בשלווה ואמר: "אינני מבין אותך, אתה רואה יהודי נהנה, מדוע זה מפריע לך?!"

"ויברך אותם איש אשר כברכתו ברך אותם" (מט, כח)

מנהג ישראל במקומות רבים, שבלייל שבת קודש מברכים את הילדים.

היעב"ץ בסידורו (בית מד, סעודה ראשונה) מסביר שטעם המנהג לברך דווקא בליל שבת לאחר התפילה, הוא משום שבזמן זה חלות ההשפעות הטובות של השבת, וראוי אז להמשיכן על הילדים.

{ אז נדברו }

פרשת ויחי תשפ"א | גליון מספר 495 | לסדר: "ברכות שמים מעל."

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 705284

בנק פאג"י

סניף 187

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

מה הקשר בין שובבי"ם ל---שבבים???

כמה אנשים שאלו אותי למה לא כתבתי כלום על החיסון שכעת יצא בסערה... אמרתי להם: לא יודע... אמרו לי שיש שבבים... אני מחכה קודם לראות מה קורה עם השבבים האלו... יש לי כמה חברים שהתחסנו... אני כל הזמן פוזל לכיוון שלהם בחשדנות ובדריכות... לך תדע באיזה רגע השבב יתחיל להפעיל את האותות שלו... ותאר לעצמך שזה בדיוק יהיה לכיוון שלי...

באמת למה זה ככה??? למה בכל דבר מכניסים לנו שבבים? אי אפשר לעשות חיסון נורמלי בלי להכניס שבבים?? מה בסה"כ רצייתי... רצייתי חיסון... אז למה אתם מכניסים לי שבבים??

אני כמובן מתכוין לשאול: מה עומד מאחורי התכונה של רבים מאיתנו לפתח כל מיני חשדות הזוים על כל מיני שבבים למיניהם... **אני רוצה שתביני:** גם אם במקרה הנוכחי הזה אני ואתה כבר לא חושבים ככה... זה רק בגלל שהמערכת והמסד או התמונות של הרבנים שהתחסנו הצליחו להרגיע אותנו שזה בסדר ואנחנו כבר סומכים על זה... אבל אם לא היה לנו את הבסיס הזה אני גם הייתי מתחיל לעוף עם השבבים ומפתח כל מיני דימויונות שמכניסים לי שם כל מיני דברים... **אז כמובן שאפשר להסביר כל מיני הסברים...** אני יכול עכשיו למנות לך רשימה ארוכה של נימוקים מה הרקע לחשדות האלו... עיין בכל החוברות שמסתובבות כיום...

אבל ההסבר האמיתי אמיתי מה עומד מאחורי כל החשדות האלו:

אין עשן בלי אש... וכנראה שיש משהו... יש שבבים!!!! הנפש שלנו מזהה ומרגישה שמהו מתבשל מתחת לפני השטח!!!! הנפש שלנו מרגישה עמוק עמוק שיש איזה משהו מסתורי שרוחש ובווער מתחת הרגלים שלנו... אבל הנפש לא מצליחה לזהות מה זה הדבר הזה...

אז פעם יצאו לחפש כל מיני יצורים מאובנים למיניהם או לחפש יצורים שקיימים בחלל בקיצור: חיפשו כל מיני דברים שיצביעו על איזה תופעה מסתורית שקיימת... וכל החיפושים האלו נובעים מנקודה אמיתית אמיתית שרוחשת עמוק בנפש שלנו!!!! הנפש שלנו מרגישה שיש!!!! יש משהו נסתר!!!! יש שבבים שנכנסים ויוצאים... אבל מה?? מה זה??

קל מסתתר קורא לנו: שובו בנים שובבים ארפה משובותיכם... בני היקרים... אני פה!!! אני קיים!!! שובו אלי... תבינו שאתם בעצמכם שבבים... השבב המסתורי ביותר בכל הבריאה זה אתה בעצמך... **אתה יודע מי אתה???** האם אתה קולט שאתה לא מתחיל ונגמר פה... אתה גדול... אתה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה... צא מהארצה שבך... ותתחיל לחפש את השבב שטמון בך... תביני שאתה שבב אלוקי- חלק אלוק ממעל... שאבא שבשמים יושב ומחכה לבוקר טוב שלך... מחכה לחיך שלך... ואתה יכול להניע את כל צבא השמים לכל כיוון...

זה!!! זה השבבים האמיתיים שמתגלגלים לנו בין הרגלים... וכשלא קולטים את זה... כשאנחנו מתעקשים להישאר עם הראש באדמה... אז אין שום פלא שהנפש מרגישה עמוק בפנים שיש פה משהו... משהו פה מתחבא... אבל היא לא מצליחה לזהות מה... ולא נותר לה אלא לחפשת שבבים ותאוריות הזויות מתחת הריצפה... זה מה שנקרא **מזליה חזי**...

ימי השובבי"ם בפתח... משבוע הבא ואילך!!! מה זה שובבי"ם???

ילד שובב זה ילד שיש לו הרבה מרץ ואולי גם הרבה נמשים ו... והוא עושה גם הרבה דברים מסוכנים... ואבא מתחנן לפניו: נראה לך שאתה ילד קטן... אבל אתה לא מדמיין בכלל עד כמה אתה יקר לאבא ואמא... אבא ממך ילד שובב... תשמור לי עליך!!! אתה יקר לי!!! אני מבין שיש לך הרבה שובבות ויש לך המון משחקים... אבל תבין שאתה בעצמך לא משחק!! אתה בעצמך זה לא משהו שאפשר להשתובב אותו... אתה יקר לי מידי... אתה לא צחוק!!! הלב של אבא ואמא תלוי בידיים שלך... אם ח"ו יקרה לך משהו... אם אתה תרעה בשדות זרים ותאבד לאבא שבשמים זה... זה לא צחוק בכלל... שובו!!! שובו בנים שובבים... אתם לא משחק ילדים...

יש לי איזושהי תאוריה... או שאני צודק או שלא... כבר הרבה שנים יש איזשהו דחף לחפש יצורים שאולי קיימים באיזה כוכב מאדים... האסטרונומים כל היום חולמים למצא איזה כדור נוסף שאולי קיים ויש שם גמדים שמנהלים עולם שלם כמונו (בפרט אם שם אולי לא הגיעה הקורונה) אתה מבין את היצר הזה למצא עולם כזה?? בטח... לכאורה זה באמת מאוד מעניין ומסקרן...

אבל יש לי תיאוריה... אני חושב שיש פה משהו הרבה יותר עמוק!!!! מי שבאמת יש לו מושגים באסטרונומיה... ויש לו את המספרים האסטרונומיים כמה כוכבים יש בגלקציה ובאיזה גודל מדובר... **הוא נתקף בחרדה אישית!!!** הוא פתאום קולט שמכל הגלקציה האינוסופית הזו... אנחנו הכדור היחיד שיש בו יצורים חיים ופעילים!!! ומתוך הכדור הזה בעצמו... אני ואתה היחידים שיש לנו דעת ויכולת לעשות ולהצליח להזיז דברים ואפילו להגיע לחלל... התחושה הזו מלחיצה!!! תחשוב על זה... זו תחושה כ"כ מלחיצה ומחייבת... שהיצור האנושי מחפש לשלול אותה... הוא מחפש בכל דרך למצא עוד איזה כדור נוסף חוץ מכדור הארץ... שיש שם עוד אנשים נוספים חוץ מאיתנו... כדי לדעת ש... שלא כל הפרוז'קטורים מכוונים אלי... אם אני צודק בפרשנות או לא זה לא משנה... מה שבטוח זו האמת!!! תפסיקו להיות שובבים... תפסיקו לברוח מגודל האחריות... אנחנו שבבים!!! אנחנו היצורים היחידים בגלובוס שיש לנו את הדעת ואת היכולת להשיג את אלוקים!! להבין שהוא קיים... לבחור בו... להמליך אותו... זה השבב הגדול שמתחבא מתחת הדראר... ואת השבב הזה אנחנו צריכים לתפוס חזק חזק... היכוננו לימי השובבי"ם...

איפה נמצא שיעור ההדבקה הגבוה ביותר בקורונה??

מתי ניתן לומר "ה' יעזור"??

כשיוסף חזר מקבורת אביו... השבטים חששו שמא כעת הוא יתנקם בהם ואז הם ניגשו אליו ואמרו לו: אביך ציווה וכו'... מה יוסף עונה להם? "אל תיראו **כי התחת אלוקים אני??**" כעת שים לב באיזה מטבע לשון יוסף משתמש!! **"התחת אלוקים אני!!!"** זה בדיוק באותו מטבע לשון שהשתמש יעקב אבינו כשרחל אמרה לו הבה לי בנים ואם אין מתה אנוכי... ויעקב ענה לה: התחת אלוקים אני?? והקב"ה כעס ואמר לו: כך עונים את המעוקות?? חיך שבניך יעמדו לפני בנה... והנה הם עומדים כעת מול בנה- יוסף... והוא משתמש באותו מטבע לשון אבל מכיוון ההפוך... התחת אלוקים אני? וכי אני יכול לעשות מה שאני רוצה??

יוסף הוא בן של אבא שלנו!!! כמו שיעקב אבינו מבין שהוא לא יכול לייצר דברים **טובים** מעצמו... ככה יוסף מבין שהוא לא יכול לגמול **רעה** מעצמו... שניהם... גם יעקב וגם יוסף... שניהם אומרים את אותו דבר!!

אבל בכל זאת... לומר את זה?? תלוי מתי!!!

כשמפחדים וחוששים ממך וכאן נדרש ממך להרגיע אותם ולומר להם... אל תדאגו... תפסיקו לחשוש ממני... אני לא פרנס שמטיל אימה על הציבור שלא לשם שמים... כאן צריך להגיד "התחת אלוקים אני"??

לעומת זאת כשמגיע יהודי שבור ורוצה להישען עליך... רוצה לקבל כח ותמיכה ותקווה... כאן מלמדת אותנו התורה- כאן אסור לומר לו "התחת אלוקים אני" בלשון שאלה. אדרבה כאן צריך לומר אני אשתדל לעשות הכל (לגופו של עניין במקרה הזה באמת התפילה היתה הבחינה של רחל ולא של יעקב ולכן הוא רצה שהיא תתפלל ולא הוא)

כידוע: ה' יעזור זה ביטוי שאנחנו משתמשים איתו הרבה!!! השאלה איפה הביטוי הזה נכון ואיפה לא...

כשאני מיציתי את חובתי ועשיתי כל מה שמוטל עלי... מכאן ואילך ה' יעזור ולא קשור אלי... כשיש ניסיון קשה ונדרש כאן התגברות שכרוכה בבטחון בה' שרווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר... כאן צריך להגיד ה' יעזור... לא קשור אלי... **אבל!!! כשזה כן מוטל עלי...** כשיש לי שיעורי בית שאני צריך לעשות אותם... או קבלת החלטה שמוטלת עלי... כאן אסור לברוח ולזרוק את זה על הרבש"ע ולומר ה' יעזור... וידוע הוורט על המשנה האחרונה בסוטה שמביאה רשימה של מחדלים ולקויות שיהיו בדור שבן דוד בא בו... ובסוף הרשימה כתוב **"ואין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים"** ודורשי רשומות ביארו: שזה השפיץ של המחדלים שיהיו באותו דור... שיהיה כ"כ הרבה בעיות ובמקום לשנס מתניים ולקחת אחריות... אנחנו נזרוק את זה לרבש"ע ונכריז: "אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים..."

בית שמור שאין בו אינטרנט פרוץ... בית כזה ה' מתהלך בו!!! בבית כזה אם יש חששות מה יהיה עם פרנסה ואיך נסתדר... פה יש בהחלט מה להכריז ה' יעזור... סו"ס ה' כבר פה... הוא כבר מתהלך בקרב מחניך... אז הוא גם יעזור... **לעומת זאת** בית שיש בו רשת ללא חסימה מבוקרת... בבית כזה רח"ל מתקיים מאמר שכתוב "ולא יראה בך ערוות דבר ושב מאחריך..." ה' יתברך מסלק את שכנינו מהבית הזה... וכששואלים את ההורים מה יהיה עם הרוחניות של הילדים שלכם?? הם עונים: ה' יעזור!!! לא!!! דווקא פה ה' לא כ"כ עוזר... כי הוא לא פה... גרשתם אותו מפנה... אתם רוצים להגיד ה' יעזור?? בבקשה... תכניסו אותו לפה... רק אם יהיה מחניך קדוש ואתה מצידך תעשה הכל כדי שלא יראה בך ערוות דבר... כאן ה' מתהלך בקרב מחניך להציל את הילדים שלך בדור הכ"כ מסוכן הזה...

כולנו כבר התרגלנו בסוגיית הקורונה שהאכיפה הכמעט הכי חריפה במדינת ישראל היא מי שלא הולך עם מסיכה ברחוב... **ולכאורה אין בזה שום היגיון!** ולמה? כי לפי כל המדדים וכל הנתונים... עיקר שיעור ההדבקה מגיע דווקא מהמסעדות, ומהקומות הסגורים וכו', ואילו ברחוב עצמו שיעור ההדבקה הוא אפסי... ומהסיבה הזו ברוב המדינות האחרות בעולם לא עושים עסק מחייבת מסיכה ברחוב... כי דווקא שם לא קורה כלום... נו... אז למה במדינת ישראל החליטו דווקא ברחוב לאכוף את חבישת המסיכה?? **לא תאמין מה הסיבה!!!**

הסיבה היא שנוכן... עיקר מוקד ההדבקה הוא במסעדות, באולמות, בבריות, או בבתי כנסיות, **אבל!!!** אם אתה מחפש את ההתנהלות איפה נמצאת עיקר עיקר ההדבקה?? עיקר ההדבקה היא **לא** במסעדות, **ולא** בבתי כנסיות... **לא** בשום מקום אלא בזירה אחרת לגמרי לגמרי... לא פחות ולא יותר -- **חוסר מודעות!!! חוסר מודעות זה ההתנהוּשָא!!!** אם יש בראש מודעות... ואנשים זוכרים שיש קורונה... אז גם במסעדה וגם במקומות סגורים שיעור ההדבקה הוא נמוך... כי סו"ס יש לאנשים מודעות והם פשוט נזהרים!!! ממילא בסופו של דבר... מוקד ההדבקה העיקרי זה עצם זה שאנשים שוכחים את קיומה של הקורונה! ולכן... הנוגעים בדבר החליטו שאם רוצים באמת למנוע את התפרצות הקורונה... הנושא הכי חשוב שצריך לשים עליו דגש זה לשמור על המודעות!!! וזה חשוב יותר מכל שיקול אחר... נו... אין אני שומר על המודעות?? אין אני דואג שקיומו של נגיף הקורונה לא ירד מסדר היום ולא ירד מהמודעות?? **הדרך היחידה היא** פשוט להכריח את כולם ללבוש מסיכה... איפה?? **ברחוב!!! דווקא ברחוב!!!** כי הרחוב זה המקום היחיד שכולם פוגשים את כולם... וברגע שכולם יהיו מוכרחים ללבוש מסכות ללא יוצא מן הכלל... כאן יש מפגן דרמטי ורשמי ובלתי ניתן לשכחה... זה משהו שמבטיח לנו שאנשים לא ישכחו את קיומה של הקורונה!!! וזה באמת נכון... אני ב"ה כבר לא שומע שום קו שמדבר על הקורונה... מבחינתי סיימתי עם הקורונה... אם אין לי ברירה שיש עלי משהו שחולה קורונה מבחינתי היא לא קיימת... אבל! יש משהו שכל הזמן מזכיר לי את קיומה... המסיכה הנסוכה על כל מהלכי השנים ברחוב! זו היא הנדרטה שלא נותנת לי לשכוח מזה...

למרות שאני האחרון שאתן ציונים למדינה... אני חושב שבנקודה הזו טמון "מכל מלמדי השכלתי" נפלא ביותר שצריך לקחת אותו מיפת ולאמץ אותו אהלי שם ולעבודת ה'...

כן!!! צריך לדעת שקיימים הרבה סכנות בעבודת ה'... קיימים הרבה מוקדי הידבקות שעלולים להתפרצויות... אבל!!! עדיין... אחרי כל הסכנות והשטחים המועדים שיש לחשוש מהם... יש דבר אחד שהוא אבי אבות הסכנות: **חוסר מודעות!!!** (ברור לי שלשהות בעיר אדומה עם מודעות ועם יד על הדופק... זה פחות מסוכן מלהסתובב בחוסר מודעות בעיר כתומה...) כמדומני שזו הסיבה שזכור קודם לשמור!!! כי נכון ששמור זה ל"ט אבות מלאכות בעצמם... אבל עדיין זכור!!! לזכור את השבת זה עוד יותר קריטי... אם תשים לב: העם היהודי משקיע המון המון אנרגיות **סביבתיות** בכל מיני דברים שעל פניו לא נראים כ"כ מהותיים...

ניקח את הדוגמאות הקלאסיות: כיפה... הקפדה על מנהגים... או בית כנסת... הדברים האלו אין להם כמעט מקור בתורה... אבל שם הכל קורה!!! כל היידישקייט שלנו מגיע מהבית כנסת... (תנסה לדמיין את כלל ישראל בלי חיי קהילה ובית כנסת) למרבה האבסורד כמעט תמיד דווקא יצירת המודעות נעשית לא בנקודה עצמה אלא דווקא **סביב הנקודה!!!** כי כדי ליצור מודעות צריך תנאי שטח יותר בולטים... יותר חיצוניים... יותר יחצנים...

כן... זה בדיוק כמו המסיכה שהחוק אוכף אותה דווקא ברחוב... עוד יותר אפילו ממקומות סגורים... למה?? כי תאר לעצמך שהיו נצמדים לנתונים היבשים ועיקר האכיפה על עטיית מסיכה היתה במסעדות ובבריות ובגני שעשועים... שם היו שוטרים ומחלקים דוח"ת על ימין ועל שמאל... אם זה מה שהיה קורה... אז אני שלא מסתובב במסעדות ולא בבריות ולא בגניות... הייתי שוכח לגמרי את הקורונה... לכן אין ברירה!!! ולמרות שדווקא ברחוב פחות קריטי ללבוש מסיכה... דווקא שם עושים עסק ולו כדי ליצור את המודעות!!!

אותו דבר להבדיל... לאורך כל הדרך ביהדות רואים את הגישה הזו... לדוגמא: הליטאי עושה עסק שלם מחודש אלול... לא מתחננים בחודש אלול... אל תדבר איתי בחודש אלול... מגיע החסיד ולא מבין... מה פרצת עליך פרץ?? מה המקור למושג של חודש אלול?? מה התשובה?? לא הבנת!!! אני צריך ליצור מודעות ואוירה של הכנה ותשובה ליום הדין... וזה אתה מסכים שזה באמת מהותי!!! רק הצורה שלי איך ליצור את המודעות הזו היא דרך העסק מחודש אלול!!! יתכן שלגופו של עניין... דווקא חודש אלול עצמו זה לא חוק פרה אדומה... אבל אל תזלזל לבי זה!! כי זה הדרך שלי איך ליצור את המודעות ליום הדין!!! אצלנו רק אם יהיה אלול רציני... רק ככה יהיה לנו ימים נוראים כמו שצריך... אותו דבר החסיד... ישנם כל מיני סממנים חסידיים שמצליחים לעצבן את הליטאי... כל מיני פיצ'פיקס מהטיש וכל מיני אירועים... וכל הטראסק הזה... הליטאי עומד קשוח עם ספר מראי מקומות ודורש מהחסיד שיביא לו מקורות איפה זה כתוב ואיפה מצינו שזה כ"כ עקרונות...

ומה התשובה?? לא הבנת!!! יתכן שדווקא הטיש בליל שבת הוא לא מעיקרי יסוד החסידות הכי מהותיים... אבל דווקא באמצעות המעמד הזה של הטיש... שם **על הדרך** נעשה חריש ויצירת מודעות לכל מיני יסודות הרבה יותר מהותיים ביסודות החסידות... והדברים המהותיים האלו הם דווקא מה שאתה **לא** רואה כלפי חוץ בטיש עצמו... כשהחסיד עושה עסק מהשמחה של הרבי... יתכן שלגופו של עניין דווקא בזה אין עניינים יותר מידי גדולים... אבל החיבור הזה וההשתתפות בשמחה וכל ההתלכדות סביב זה... באופן עקיף זה עושה עבודה מאוד מאוד חשובה במקום של ההתבטלות של החסיד וכניעה להוראות של הרבי... כן... אני בתור ליטאי עומד לפעמים משתומם מול הכניעה של ידידי החסיד אין שהוא מציית להוראות שיוצאות מפי הרבי שליט"א... כמה שזה קשה וכמה שכולנו בני אדם יש לנו את ההתמרדות הטבעית ברגע שהרבה אמר לחסום!! לפרוש!! הוא לא מתנוכח והוא עושה מה שהרבה אומר... שאלתי את ידידי החסיד: מאיפה קבלת את הכח?? אתה יודע מה הוא ענה לי?? שם בטיש כל ליל שבת!!! שעמדתי שם ואתה לא הבנת מה יש לי לעשות... שם... שם נעשה החריש... שם נעשתה העבודת שטח השקטה... שכשהרבי יום אחד גיד משהו לעשות... אני לא אצטרך להוציא מהבגדים את הכניעה שלי לרבנו... זה יהיה נשלף... בקיצור: תכנים מודעות ובסיס של רקע... הדברים האלו על פי רוב נעשים דווקא בדברים הסביבתיים!! דווקא בחלק היחצני... ויש עוד הרבה להאריך בנושא זה... בהזדמנות...

הזמן שם עומד מלכת... אף אחד לא ממחר שם לשום מקום... (חולה שיתלונן... נו... תסיימו איתי... אני רוצה לחזור הביתה... יגידו לו: מה יש?? בסה"כ הגעת לפני יומיים...) ולמה זה ככה? כי היות ובבית חולים זה צריך להגיע דרך עירוי!!! דרך הוריד!! אז ההלו... קח את הזמן שלך... אתה כעת צריך להיות פה... אל תמהר... פה לא מעניין אותנו שיש לך סידורים ובבית מחכה לך הרבה עבודה... פה זה לא מעניין את אף אחד!! כעת בשביל הטיפול היעיל אתה צריך להיות פה! לגמרי פה!

אני חושב שזה משל מאוד מוצלח וממחיש... הנמשל הוא:

לנו יש הרבה עבודת ה' על הראש... יש לנו לוח זמנים קצר וצריך הרבה הספקים והישגים... צריך לדפדף כך וכך דפי גמ' שאסור שהם יצאו לי מהראש... צריך לקבל מושגים בהרבה ספרי מחשבה ומוסר... וזה חשוב!! זה מה שנקרא **טיפול בכדורים...** כל פעם שאני מרגיש צורך אני לוקח כדור... פעם זה ויטמין של מוסר... ופעם זה סידרה של קפסולות של דפי גמ'... אבל זה עדיין לא מספיק!!! אם אתה רוצה שהידישקייט תחדור בתוך העצמות... כאן אי אפשר להימלט **מעירוי מכלי ראשון!!!** בשביל שזה יכנס דרך הוריד אתה צריך נכונות להיכנס לאישפוז אצל "שאל אבין ויגדך זקנין ויאמרו לך..." וכאן זה לא עובד עם כדור בראש ו... קדימה... ממשיכים... **לא!!! פה אתה צריך לקחת את הזמן שלך...** ולכופף את הראש ולהכיר בדורות הקודמים שיש להם מה להוסיף לך... ולבא לבית של ההורים או לחילופין לסבא או סבתא... להוריד כובע וחליפה... (גם מי שלומד תורה עם חליפה פה אין טעם ללבוש חליפה כי זה לא לימוד...) וכעת מגיעים **לכבד!!! לכבד** את ההורים... (אבא אמא, או סבא סבתא... אצלי במקרה זה היה סבתא כי הסבא נפטר לפני 65 שנה... כל מקרה לגופו...) כאן זה לא עובד עם הספקים!! זה לא מרפאות חוץ שאתה מגיע... מקבל כדור וממשיך הלאה... זה להגיע לכאן ממקום של **כבוד!!!** ממקום של הכרה שיש לי כאן מה לקבל... באתי לשבת כאן ואפילו לפטפט... זה גם לא מעמד רשמי שבאתי פה לשמוע סיפורי גנוך קידוש ה' ולהתחזק לא!!! באתי לכאן נטו ממקום **מכבד** לדור שלפני... ואני פה בשביל להיות פה ולדבר... ו... ודווקא בצורה הזו הדברים נכנסים דרך הוריד!!! וזה באמת **עירוי מכלי ראשון!!!** בחיים לא הייתי מעלה על דעתי מה השיחות הממושכות האלו חוללו בנפש שלי... **כן... זה מאוד מטעה!!!** כשאתה רואה בן אדם בבית חולים ולא עושה שם כלום... בסה"כ אחות מגיעה פעם ב... פעם בכמה שעות נותנים איזה עירוי... איזה ביקור רופאים... והתחושה הכללית היא שחבל... הוא סתם מבזבז את הזמן שלו פה... הוא לא עושה פה כלום... אבל כלונו יודעים שזה לא נכון!!! סו"ס זה בית חולים!!! פה הטיפול הוא מקיף... מסיבי... וחודר דרך הוריד...

אותו דבר כאן... הסיפורי סבתא האלו הם הרבה פחות מרשימים מלימוד ספר מוסר... אבל הסיבה היא שספר מוסר הוא עדיין כדור לבליעה... (בפרט למי שלא יודע איך ללמוד נכון) ואילו הכיבוד הורים והנכונות לקבל מהדור שלפנינו זה סוג של אישפוז... הדברים עוברים בצורה הרבה פחות מוחשית... אבל ישירות פנימה פנימה!!!

עלי... עמוק בתוך הלב ככה אנחנו קצת... קצת מרגישים... כמה שתנסה למחות ולהגיד לי לא נכון... עזוב... נו... אתה מבין על מה אני מדבר... נו... וכנראה שהתפיסה הזו משפיעה עלי גם כאן... וממילא כשאני עטוף כעת באל על סבתא שסיפרה לי כ"כ הרבה סיפורי סבתא... אדון אז נדברו הנכבד מרגיש קצת לא נעים... הציבור רוצה תוצרת... רוצה חומר קריאה... מה נתקעת לך אצל הסבתא...

אז זהו!!! זה יהיה הנושא שלי היום!!!

דבר ראשון: קודם בא נבין את עצמנו... בא תכנס איתי לסיטואציה... הייתי בחור ישיבה שב"ה תפסתי את עצמי לידיים והתחלתי ללמוד בהתמדה... למדתי מסכתות שלימות... גם נפתחו לי עיניים גדולות... וכבר עסקתי בספרי רמח"ל ונפש החיים ותניא... חובות הלבבות ומסילת ישרים... יש לי כבר מושגים ואני באמת מנצל את הזמן וגדל בתורה ב"ה...

אבל עדיין נשארה לי הנהגה טובה שקבלתי מהבית!!! כל יום ששי מתקשר לסבתא (או מגיע אליה) ומדבר איתה ממושכות... בין 40 דקות לשעה תמימה... תנסה להיכנס לראש של בחור... (עזוב כעת בן אדם מבוגר... מבוגרים כבר באמת מבינים דברים אחרים) אני כעת בחור בן עליה... **מה לי ולטלפון השבועי הזה???** **מה הוא חסר לי בחיים??** הרי הסיפורים כבר מוכרים... את המסירות נפש מהשואה... והיראת שמים הצרופה הזו כבר שמעתי אינספור פעמים... יאלה... ממשיכים הלאה... סיימתי כבר את ספר "דרך ה'"... עכשיו צריך להמשיך ל"דעת תבונות..." סיימתי פסחים... עכשיו אפשר לעבור לתמורה... השיחת טלפון השבועית הזו עם הסבתא לא תקדם אותי בידיעת התורה וגם לא בספרי מחשבה... אתה מבין לבד שהסבתא במשך כל ימי חייה לא ידעה חמש אחוז ממה שאני יודע בתורה... (וזה כמובן לא גאוה... כי היא באמת לא היתה תלמידה של שרה שניר אלא תלמידה של אמא שלה שלימדה אותה להיות האידישע מאמע... זה הכל... ולמעשה זה באמת **התחל...**) אבל כעת אני מספיד את עצמי... וה' ריחם עלי... ולא הפסקתי... בכל זאת המשכתי עם זה!!! כל שבוע והשיחות הממושכות... הסיפורים המוכרים... הביקורים התכופים והארוכים... ואם בשלב מסוים היה נדמה לי שזה ביטול תורה אז הביאו לי מעשה רב מהחזו"א שזה לא ביטול תורה...

והיום אני קולט איזו תועלת עצומה היתה לי מזה!!!

לא יודע אם שמת לב... אבל הסיפורי סבתא שלי האלו נכנסו פה בעלון הזה יותר מכל ספר מחשבה אחר שלמדתי בחיים...

ומה הפשט בזה??? **העניין הוא כך:**

בטיפול תרופתי יש שתי אפשרויות: או לקחת כדורים!! או לקבל דרך הוריד... רוב האשפוזים הקלאסיים בבית חולים זה אנשים שבסה"כ צריכים לקחת איזושהי תרופה... אבל היות וצריך השפעה קצת יותר דחופה ומסיבית... אז עדיף שזה יהיה **בעירוי!!!** מה שנקרא **עירוי מכלי ראשון!!!** בשביל זה צריך להיכנס לאישפוז... וכידוע... שלא נדע... בית חולים זה מקום מאוד מעצבן... מקום זר ולא סימפטי... ובפרט שכידוע שבבית חולים אין שעות...

לפעמים צריך עירוי מכלי ראשון...

בשבוע זה הייתי מאוד מוטרד והתקשיתי לכתוב את הגיליון... כתבתי ומחקת... ניסיתי לשחזר משהו ושוב מחקתי... בהתחלה די התביישתי לספר מה כ"כ מטריד אותי... אבל כשכבר לא היתה לי ברירה ובלאו הכי לא הצלחתי לכתוב... אז התחלתי לחשוב על עצם הבושה שלי... למה אני מתבייש בזה?? ואז החלטתי **שעל זה עצמו צריך לכתוב מאמר...**

ובכן: סבתא שלי נפטרה!!! לא... זה לא אמא שלי שנפטרה בדמי ימי... אלא אמא שלה... והסבתא ע"ה זכתה ב"ה לאריכות ימים ונפטרה מן העולם בשם טוב עם המון מצוות ומעשים טובים... והנה אני הנכד שלה מתקשה לאסוף את עצמי... כל כולי עטוף באל ויגון... כל היום חושב על הסבתא שלי... על מאות אם לא אלפי שעות שספגתי במחיצתה במשך השנים וקבלתי ממנה... ועכ"פ בג' ימים הראשונים אני מתקשה להמשיך הלאה ולהתרכז בכתיבה של הגיליון... ו... וזה לא נעים לי... סו"ס יש טרגדיות גדולות יותר... (סו"ס על שרה כתוב ולכותה ב-כ' קטנה...) יש מסתמא גם טרזות יותר גדולות שעברתי והצלחתי להדחיק אותם ולכתוב גיליון... ואילו כאן כשהסבתא נפטרה אני פתאום די מתקשה... וזה לא נעים...

ואז!!! בשלב מסוים קלטתי שהחוסר נעימות שלי נובעת לא פחות ולא יותר ממה שנקרא במילים שלנו: **"סיפורי סבתא!!!"** הההלו... תפסיק לספר סיפורי סבתא... או יותר נכון: תפסיק עם הבאבע מייעשת' שלך ותתחיל לדבר תכל"ס... לעניין... **הופה!!! כשקלטתי שזה "יושב על זה..."** אז הנה!!! יש לי כבר מה לכתוב השבוע בעלון... על זה עצמו אני אכתוב... על החוסר נעימות הזו בעצמה יש לי הרבה מה לכתוב...

סיפורי סבתא זה ביטוי!!! ביטוי שאנחנו משתמשים בו הרבה...

מתי אנחנו משתמשים בביטוי הזה?? כשמישהו מתחיל למרוח אותך ומתחיל לספר לך סיפורים שאי אפשר לקנות איתם במכולת... ותכל"ס... אתה רואה שהוא לא רציני... כאן הביטוי הנשלף הוא: אדוני!!! תפסיק לספר סיפורי סבתא... במילים אחרות: סבתא... היא זו שמספרת סיפורי סבתא... היא זו שאצלה אפשר למרוח את הזמן... אצלה הכל מתחיל ונגמר בסיפורים... אבל אצלנו... אין לנו זמן לסיפורי סבתא... אני צריך תוצרת... אני רוצה לשמוע תכל"ס... אני רוצה רצינות... אחת שתיים שלוש...

אז כמובן!!! לא להיסחף... כשאנו משתמשים בביטוי הזה אין לנו כוונות מיוחדות... זה בסה"כ סלנג וביטוי ישן שנשלף לנו בלי לחשוב פעמיים... (אגב: כשהייתי ילד קטן היה סלנג עוד יותר ישן שהיה הרבה יותר מזעזע... הסלנג היה תפסיק לספר סיפורי **מה שנתנה** אתה מבין לבד מה טמון במשפט המ'שכילי הזה... אגב: מיישהו העיר לי על שאני משתמש בביטוי סיפור מההפטרה שזה גם נשמע לקוח מהמשכילים...) **אבל בכל זאת!!!** למרות שלא מתכוונים לזה... בינינו לבין עצמנו... אל תכעס

זה סיפורי סבתא ? ? ! זה סיפורים שעולים לנו בחיים!!!!

אף אחד לא יכול לעשות את זה!!! אפילו ספרי מוסר לא לגמרי יכולים לגמור את זה... **זה חייב להגיע גם בעירוי מכלי ראשון!!** חייבים להיצמד לדמויות כאלו שיזכירו לנו מציאות שכזו... רגע לפני שנאבד גם אותם...

ואם כבר פתחנו את הנושא הזה... חובה לסגור פינה אחת חשובה... מה קורה במי שהדור הקודם שלפניו הם לא... לא כ"כ מודל לחיקוי... ואדרבה... הוא מצידו עשה כבוד דרך רוחנית ארוכה כדי להתרומם הרבה יותר מהם... ובקיצור: לא שייך פה "שאל אביך ויגדך..."

אז בקצרה ממש... העניין הוא ככה: לנו בתור יהודים יש שני מסלולים... או להיות **בנים- בני ישראל!** או להיות **אבות!!!** אם יש לך אבות... כאן העבודה שלך להיות בן... להרכין ראש ולקבל מהאבות... אבל אם אין לך אבות שמשמשים לך דוגמא... אז ה' לא רצה שתהיה בן אלא תהיה אבא!!! אברהם אבינו היה **אבא!!!** למה?? כי הוא לא יכל להיות בן של תרח... תרח לא היה מודל לחיקוי... לכן אברהם נהיה אבינו!!! גם יצחק ויעקב שכבר כן היה להם אבא. אבל מהבחינה הזו שהיה להם תפקיד אחר ושונה אחד מהשני... אז כל אחד מהם נקרא אבא בייחס למה שהיה צריך להתחיל דווקא ממנו והוא לא יכל לקבל את זה מאבא... ופה נדרשת מאיתנו החכמה והתמרון ולדעת באיזה חלקים אנחנו צריכים להיות **בנים** ולהרכין ראש כמנשה ואפרים ולהתיישב על הברכיים של אבא או סבא ישראל ולקבל ממנו! ובאיזה חלקים נדרש ממני אדרבה... להיות אבא... נשני אלוקים את בית אבי... להשאיר את העבר מאחור ולהתחיל משהו חדש!! להיות אבא ולא להישאר במשבת של בן... **זו דינמיקה שנדרשת**

מכל אחד ואחד מאיתנו! מצד אחד להיות בן... להיות נכד... להסכים להיות עוד חוליה בשלשלת הזהב שמתחילה מיעקב חבל נחלת... ומאיך לזהות איפה המושכות נמצאים בידיים שלי ומכאן אני צריך לזהם לבד!!! צריך את השליטה על ההגה לדעת מצד אחד להתניע... ואיפה לשים את האמברקס של ההתבטלות לדור הקודם...

תן לחכם ויחכם עוד...

מה שכן... בחור יקר... אברך יקר... לכו!!! לכו להורים... לכו לסבא וסבתא... תכבדו אותם!!! תנצלו אותם!!! תנשמו את הניחוח היהודי הבריא שלהם... אל תחשבו שזה בזבוז זמן... כל דקה אצלם אתם חוסכים הרבה מאוד כסף אצל המטפל הרגשי שיצטרך להשתיל לנו מבחוץ כל מיני דברים שלא קבלנו אותם עמוק מבפנים... מפני שיבה תקום והדרת פני זקן!!!!

שלי זה הגיע משנאה תהומית לגרמנים שהיא הכירה אותם "יותר מידי טוב..."!! כשהיא ראתה בלורית זה הזכיר לה את מנגלה שהיא פגשה אותו כמעט כל יום... לך תתווכח עם תיעוב כזה שעוד נכנס לך דרך הוריד... תחשוב איזה "שבב" זה... עף לך המוח... (שתדע: אם יום אחד אתה גם תתעב את זה... כנראה שאתה מושפע מהשלב הזה שהקרינה שלו עברה דרך הוריד שלי היישר לתוך האנטנות שלך...)

ועל כולנה!!! הפינוק שלנו... המרמור שלנו... ההתרגלות שלנו שהכל נעשה בלחיצת כפתור וכל דבר אמור להסתדר ומיד... וכולם כמובן חייבים לנו... התפיסה הזו שהכל חייב להגיע הכי מהר והכי בקלות ובלי טיפת מאמץ... הסגידה למקסימום הנאה ומינימום מאמץ שהיא השרש לכל הדכאונות ואיבוד טעם וריח שבדורנו... כל הלקויות האלו שאנחנו כ"כ עמוק בתוכם... כמדומני שאין לנו שום דרך וכלים איך לאחוז חזק ולא לצנוח בצניחה החפשית הזו של העולם **אלא רק!!! רק באמצעות המהזיונים האחרונים שעדיין מהלכים בינינו שיזכירו לנו את זה!!!** אין!!! אין דרך אחרת... אנחנו צוחקים על הזקנים האלו שעדיין שולחים מכתבים דרך הדואר ומחכים שבועות עד שזה יגיע... אבל אתה לא קולט... שבזמן שהם ישבו בסבלנות וחיוכו... אני הספקתי להתעצבן מאות פעמים על המייל האיטי שלי... שאורך לו חמש דקות עד שהוא שולח... **אתה קולט???** אני מזלזל בבן אדם שמחכה כמה שבועות **ולא רע לו...** ואילו אני מתעצבן על חמש דקות איחור **ורע לי...** ואני עוד מזלזל בו?? אני עוד מרגיש שאני התקדמתי והוא נותר מאחור... מי פה המטומטם???

אני הרגשתי שסבתא שלי נשארה פרמיטיבית ואני התקדמתי... אז איפה השמחה והטוב לבב שלי?? איפה הסיפוק שלי?? למה לסבתא שלי לא היה כלום והיה לה הכל... ולנו יש הכל ואנחנו כל היום מדוכדכים ומיואשים ומתוסבכים?? מי פה הפרמיטיבי ומי פה המשודרג?? **זה הרי דברים כ"כ פשוטים!! אז למה תכל'ס זה לא פשוט???** כי זה העולם... זה החיים... ואתה צונח יחד עם העולם בלי כמעט אפשרות לא להתנגד ולא לחשוב...

אבל יש אפשרות אחרונה!!! להכניס את עצמך לאשפוז כמעט כפוי ולאחוז בשארית הכוחות בדורות הקודמים ולישא עיני אל ההורים האלו ולזעוק לפניהם: אנא... תזכירו לנו מה זה שפיות רגע לפני שאנחנו לגמרי מאבדים קשר עין!!! זה מה שאני מרגיש עכשיו... הייתה לי סבתא שהזכירה לי שהאושר לא מחכה לי בנהנתנות ובחיים הקלים של דורנו... היא הזכירה לי שקשה זה טוב... וכעת כשהיא נלקחה ממני... אוי אוי... לך תדע... מאין יבא עזרי... תאר לעצמך שפתאום יהיה לי נורא קשה גם לקחת את הילד וגם ללכת איתו לחנות... ותאר לעצמך שאני אצא מהבית... ובכיס אחד יהיה לי נגן... ובכיס השני מצלמה ובכיס השלישי פלאפון... אתה יודע כמה ששלושתם ביחד כבדים?? בפרט בדור החלש שלנו. אין ברירה... מוכרחים שהרבנים יאשרו פלאפון עם מצלמה ונגן כי אחרת אנו עלולים להתפרק. **מי ישמור עלי שאני לא אהיה כזה נבוב???**

עד עכשיו היתה לי סבתא שהמטחנת בשר הידנית שלה הזכירה לי לשמור על השפיות שלי מול המייל וההוייז והשלט... כעת מי יאזן אותי??

יש וורט שנכתב כאן בגיליון זה כמה פעמים... כידוע: אמא של שלמה המלך היתה מכה אותו... "דברי למואל בן משא אשר יסרתו אמו..." ונשאלת השאלה: למה שלמה המלך קיבל מכות מאמא שלו... מה... הוא היה כזה ילד רע?? **התשובה היא:** ששלמה המלך היה החכם מכל אדם והוא אמר לאמא שלו... אמא: אני **באמת** יותר חכם ממך!!! אני לא עוד איזה מתלהב צעיר שנדמה לו שהוא חכם יותר מכל העולם... אני **באמת באמת באמת** יותר חכם מכולם!!! וממילא אני יותר חכם גם ממך...

ועל זה אמא שלו נתנה לו מכות ואמרה לו: שלוימלה שלי... גם החכם מכל האדם... גם לו יש מה לקבל מאמא!!! **והוא הבין את זה!!!** וזה המסר הראשון במשלי: "שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמן..." מה הפשט בזה? כן... החכם מכל אדם יכול לבלוע המון כדורים... יש לו יכולת לאסוף המון המון נתונים... **אבל לקבל דרך הוריד??** את זה אפשר לקבל רק באשפוז מול העמוד שיסרתו אמו שבעצם האישיות שלה העבירה את היידישקייט בעירוי מכל ראשון!!! רק בהתמודדות מול מוסר אביך ותורת אמן... שכמובן!!! אני חושב אחרת ומבין יותר... ויתכן גם שזה נכון!! ובכל זאת... דרך הוריד רק הם יכולים להעביר לך...

רק בתור דוגמא... סבתא שלי במשך שנים הקפידה שלא להשתמש בחשמל של שבת... אלמנה צעירה עם ילדים קטנים יושבת בחושך... והמקור?? אל תשאל... (אני עד היום זוכר שהיא היתה מנתקת את המקור... שמה קרח... ובמשך השבת זה היה מפעיר ובמוצ"ק היה רטוב... וששון וששמחה...) עכשיו למה?? כי היא היתה גרה בבני ברק והיינו חזון אישניקים?? מה פתאום!! איפה... היא גרה בכפר אתא, והיא בכלל לא ידעה שהחז"א מדבר על זה... רק מה?? זה הגיע מאותו מקום שזה הגיע למון החז"א בעצמו... ממקום של רגש חם לשבת קודש!!! עכשיו: יום אחד התחנתתי וכעת הייתי צריך להחליט האם אני הולך להקפיד על חשמל של שבת או לא?? אתה מבין לבד שבדור שלנו שאלה כזו היא מיד נהיית שאלה של שייכות של סידור מדפים... האם אני חזונאישיניק או לא?? עד כמה אני ליטאי לא ככזה... ואולי אני אפילו קצת חסידישער?? **ואז לפתע קפץ לי השבר!!!**

פתאום נזכרתי בשולחנות שבת החשוכים אצל הסבתא... ששם הזריקו לי עוצמות של רגש יהודי לשבת קודש... וזהו!!! אני היום מקפיד על חשמל של שבת לא בגלל שאני ליטאי ולא חזונאישיניק... אלא בגלל הסבתא ההונגריה שהכניסה לי רגש לשבת קודש דרך הוריד!!!! תעשה משהו...

סבתא שלי הכניסה לי דרך הוריד תיעוב לבלורית ולכל מראה מודרני וגם שלקוח מהגוים... **עכשיו שים לב:** אם החינוך הזה היה מגיע מהקהילה... אז זה היה משהו שמתויג לחרדי פאנאט והסגור... והשיחה הייתה נדחית! אני עצמי הייתי מפתח ריאקציה כמו הדור שלנו וכ"ש שלא יכולתי להעביר את זה הלאה... אז זהו!! שאצל סבתא

גיליון מס' 412 פרשת ויחי
תשפ"א שנה תשיעית

גליון זה מוקדש לידידינו היקר
שיראה ברכה והצלחה
בכל הענינים

דברי שלי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

הגאון הגדול רבי שלום פוברסקי זצ"ל

מכותל המזרח של עולם הישיבות הסתלק השבוע אחד ומיוחד שהיה ידוע בגאונותו וצדקותו, שהרביץ תורה עשרות שנים במתיקות וערבות מיוחדת, מתוך עמל ויגיעה בתורה, הגאון ר' שלום פוברסקי זצ"ל בנו של רה"י מרן הגאון רבי דוד זצוק"ל.

כהרגלנו מאז ותמיד, בטור קצר זה איננו סוקרים את תולדות גדולי ישראל שנסתלקו מעמנו אלא שמים דגש על מה שנוגע יותר לקשר שהיה עם רבינו מרן שליט"א.

הגר"ר שלום זצ"ל היה בקשרי מכתבים תורניים עם רבינו, והתכתבו ביניהם מספר פעמים, כשרבינו מעריך ומתפעל מגדלותו בתורה.

לפני כעשר שנים בחג הסוכות הגיע רבי שלום זצ"ל לרבינו ושאל אותו מה יהיה הדין במי שאין לו בית האם יש לו חיוב לבנות סוכה כדי לקיים את מצות הסוכה, והשאלה הסתעפה גם לענין חיוב הדלקת נר חנוכה במי שאין לו בית, רבינו נהנה מהשאלה ותיכף ציין לדברי התוספות בסוכה והרמב"ם שדנו בזה, והשניים שקלו ודנו בזה, ומספר שבועות אח"כ מסר רבינו שיעור ביום היא"צ של מרן החזון איש, על הנושא הנ"ל, שהתחיל כאמור משאלתו של רבי שלום זצ"ל, והדברים נדפסו אחר כך בספר טעמא דקרא החדש (מפי עד ראייה, הגר"ר גדליהו הוניגסברג שליט"א).

פנינים על הפרשה

ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חייד (בראשית מז, ח)

ספר רבנו בסעודת שבת, שראה פעם בספר צאינה וראינה סוף פרשת ויגש, שמביא מדרש מענין, ולא מצא אותו במקום נוסף: פרעה היה נוכח בבית אבימלך היה המשקוף נמוך ומעליו מודעה: מי שנכנס בבלת זו, מוכרח להתכופף לכבוד הפסל שעמד על הדלת. וכשאברהם היה צריך להכנס נעשה נס, והמשקוף הוגבה כדי שלא יצטרך להתכופף!

וגם פרעה עשה פתח נמוך כזה ומעליו פסל, כדי שהבאים בשערו יתכופפו, וכשהגיע אליו יעקב נעשה לו אותו הנס, והמשקוף הוגבה. והתפלא פרעה, שאולי זה אברהם אבינו, ולכן שאל אותו: כמה ימי שני חייד?... ויעקב ענה לו שהוא רק בן מאה ושלושים ואינו אברהם אבינו.

ואמר רבינו שעל פי מדרש זה מובן למה הוסיף יעקב זרעים היו ימי שני חייד, וכי משהו שאל אותו אם היו לו ימים טובים או רעים? אבל לפי הנ"ל מובן שרצה להשיב לו שאינו זקנו אברהם, אף שנראה זקן, כי רעים היו שני חייד.

ושמענו עובדה דומה, אותה סח מרן הגרא"ל שטינמן זצוק"ל מפי עד ראייה, רבי אליהו טוביה שפירא שלמד בראדין:

רבינו בעל החפץ חיים נסע פעם לוורשא לצורך הדפסת המשנה ברורה, ובדרכו היה מידע פעם בדרכים 'צלם' שהיו הגויים מניחים. והחפץ חיים היה כבר חלש, ובנסיעה היה נרדם, ותוך כדי שנתו כל הזמן היה ראשו עולה ויורד.

והנה הוא הבחין בדבר פלא, בכל פעם אשר עברו על יד הטומאה, בדיוק אז החפץ חיים היה מרים את הראש כדי שלא יהיה נראה חלילה כמשתחוה לצלם.

ומרן זצ"ל היה מסים כי רואים כמה שמרו מן השמים על הצדיק שלא יהיה נראה כאילו משתחוה לצלם חס ושלום.

ויעברו ימי בכיתו וידבר יוסף אל בית פרעה (בראשית ג, ד)

ומדוע לא דיבר יוסף עם פרעה עצמו?

אמר בזה רבינו שליט"א בשם אביו, מרן בעל הקהילות יעקב ז"ע, שיוסף חשש שאם ידבר בעצמו אל פרעה, יסרב לתת לו לצאת, כי יאמר לו שלא שייך שיעזוב את מצריים אפילו לזמן מועט, כי הכל יתמוטט ויחרב, שהרי פרעה ידע שהוא לבד לא מסוגל לנהל את כל ענייני המלוכה.

לכן התחכם, ודיבר עם "בית פרעה" שידברו עם פרעה, כי ידע שבפני אנשים זרים פרעה יתבייש ולא "יודה" שיוסף מחזיק את מצריים, ובוודאי יסכים!

כיוצא בזה סיפר עוד, עובדה שזוכר במרן החזון איש זצ"ל:

באותה תקופה היה מי שרצה ליטע אילנות בחצר בית הכנסת הגדול בבני ברק דאז, והחזון איש לא היה נוחא ליה, כי חשש לשיטת הגאון רבי עקיבא איגר האוסר בזה.

החזון איש מסיבותיו שלו לא רצה לכפות דעתו לאסור, לכן נהג בפקחות. באותה תקופה היו בבני ברק כמה רבנים, והחזון איש שלח לומר לכל אחד מהם בנפרד שפלוני מתיר, כדי שזה יעורר אותם לאסור... כדרך העולם שאף אחד לא רוצה להראות שהוא "נגרר" אחר השני, ועל ידי זה הם יאסרו ויוכלו לומר בשם שאסור.

סופה של העובדה היה שזה לא הועיל, וכולם לבסוף התירו... (שבענו מטוביד)

רבי שלום זצ"ל עם להבחל"ח רבינו שליט"א
לפני תקופה לפני כשנה

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

מעניני הפרשה

אמר רבינו דהנה כתוב במדרש תנחומא ויחי, למה הקדים זבולון ליששכר שאלמלא זבולון לא עסק יששכר בתורה והקשה הרי מבו' בגמ' גיטין ס' א' לענין קריאת התורה שתלמיד חכם קודם, וכן בסעודה ק"ל דתלמיד חכם בראש ומה הטעם כאן שהקדים זבולון ליששכר, ותיריך בב' אופנים הא' דהכא שאיירי בענין הברכות הרי אלמלא היה זבולון לא שייך שיששכר יתחיל כלל לעסוק בתורה נמצא בהכרח שזבולון קודם כדי שיששכר יוכל ללמוד, האופן הב' שאם יברך קודם את יששכר מה יעשה בינתיים זבולון ויצטרך לישב בחוסר מעש, משא"כ אם יקדים את זבולון יששכר בינתיים ישב וילמד ואח"כ כשיברך את יששכר זבולון כבר יתעסק במסחר.

(מנחת תודה)

נשגבים הדברים מבינתנו - מתי וכיצד לבקש מחילה מאב ואם שכן או ידד - המכוסה מתחת לטלית הנפטרים. רבנו נשאל והשיב על כך לפרטי פרטים.

יהודי שמת ויש צורך לבקש ממנו מחילה, ילך על קברו או על ידי שלוחו לבקשת מחילה בעשרה כמבואר ביומא פ"ז א'. והנה, אשה אחת שפגעה באחד ומת, והלכה ללויה שלו ואמרה לעצמה בדיבור שמבקשת מחילה, האם בלויה צריך בפניו ממש בעשרה בקול רם כקברו, או סגי בלא עשרה ובלא בפניו.

אם בד' אמות שלו אין צריך עשרה וקול רם, אבל אם לא בד' אמות צריך בקול רם בעשרה. ואפשר בעשרה גם בלויה עצמה ולכן די על ידי שלוחו. וכאן, אם אמרה כן בפני י' נשים סגי, ואם לעצמה אמרה לא סגי, וצריכה עתה שליח בעשרה על קברו. (עי' במ"ב סי' תר"ו ס"ב).

ובחדא זימנא אמר רבינו, כי אם נמצא בלויה אין צריך עשרה וסגי בפה בשקט וגם לא בד' אמות. אבל, זה לא מועיל על ידי שליח, ומה שמבקשים בקול רם ברבים בשביל כולם גם שלא נמצאים, בזה סגי גם על ידי שליח.

עוד שאל פלוני, מהו בהספד של שבעה, שהרי בגמ' שבת (ק"ג.) אמרו "אחים לי בהספדאי דהתם קאימנא" ושם הוא נמצא? זה סגי. אם כן תמיד יש עצה יכנס כמה אנשים וידבר בשבחו שזוה הספד ויבקש מחילה?

בתוך השנה שזה מיקרי הספד שפיר דמי. ושוב שאלו כנ"ל. מה שמבקשים בלויה מהנפטר מחילה בשם כולם אם על ידי זה סגי שאם פגע בו אינו צריך אח"כ עשרה על קברו? **שהוא יבקש, ואין צריך על ידו, גם מרחוק הוא שומע.** ודוקא על קברו צריך י' ושלא בקברו סגי בהכי.

ומה אם לא ה' בלויה שם אבל בקשו בשם כולם שהיו שם ושאינן שם? זה אינו יודע.

מדוע באמת לילך ביארציט, והרי על ידי זה סובל עד יום היארציט? כי אז הנשמה שם.

האם מותר להשתטח (ממש) על הקבר לתפלה ומחילה, והאם יש מעלה בזה לענין המחילה, כי יש בחז"ל לשון להשתטח על קברו, האם הכוונה כפשוטו להשתטח, ואם אין הכוונה כפשוטו, מה טעם נקטו לשון להשתטח? אין הכוונה להישכב על הקבר, אבל אין בכך איסור. בהזדמנות שאלו: האם יש מעלה בבקשת המחילה, במשתטח על קברו? אם הוא מרגיש לעשות כך, ישתטח.

(כל משאלותיך)

יפה מראה

כבוד וקדושת הספרים

יְשׁוּכַר חֲמור גֵרָם רַבֵּץ בֵּין הַמְשֻׁפָּתִים (מ"ט י"ד)

וברש"י, חמור גרם - חמור בעל עצמות סובל עול תורה כחמור חזק שמטעינין אותו משא כבד.

מובא בספר דרך רבינו, שרבינו נשאל כי לפעמים יש שרוצים להכניס ספר לארון, והספרים שמונחים בארון דחוקים ודבוקים הם זה בזה, ודוחף עם הספר עצמו את הספרים לצדדים כדי לעשות ריוח בין הספרים שיוכל להכניס הספר, האם אין זה בזיון הספר שמתמש בו כדי לעשות ריוח.

התשובה של רבינו היתה מפתיעה: מפורש במשנה (בכורות כ"ד, ב') "השוחט את הבכור עושה מקום בקופיץ מיכן ומיכן ותולש את השער", וברש"י שם: "מפנה את השער מכאן ומכאן למקום שחיטת הסכין", והנה אף שבגמ' שם (כ"ה, א') מסיק "תני לקופיץ" (ולא עם הקופיץ), זה מחמת קושיא שהקשה שם, ומוכח שאין זה נקרא עבודה ותשמיש בסכין של הקדש, וגם כאן אין זה משתמש בספר, כיון שזה לצורך דבר המותר. וכן אותה שאלה יש כשמניחים תפילין של יד, ומזיזים את החולצה עם התפילין, וכפי שאמרנו לעיל הדבר מותר.

רגע לא נדיר, אך התמונה נדירה: רבינו ממיין את הפתקאות של השמות שנאספו על השולחן בכניסה לבית, כדי לשים אותם בשקית לגניזה, ולא יתפזרו בבזיון (כשרבינו הבחין בצלם הוא העמיד פנים שאינו מרוצה כלל) (© כל הזכויות שמורות).

נמצאים בסגר? זה הזמן לעשות סדר!

"קובץ גליונות" יוצא במיזם מיוחד בשיתוף "דברי שי"ח", ומבקש שיתוף פעולה מקוראינו היקרים, לשלוח העתק של תמונות ומסמכים ישנים ומעניינים, מגדולי הדורות, ובנושאים שונים.

לכל אחד יש ייחוס, בביתו של כל אדם קיימות תמונות של רבנים המפארים את האירועים השונים שהיו במשפחתו, צריך רק את הזמן לחפש, כעת זה הזמן.

נשמח לשיתוף פעולה, ולקבל גם תמונות, שלכם הם נראות פשוטות ומוכרות, אבל לכלל לציבור יכול להיות תועלת גדולה, אי"ה הדברים יראו אור לתועלת הרבים.

נא לפנות למערכת 'דברי שי"ח' בכתובת: ig0533145900@gmail.com

או במספר: 053-3145900, גם למי שאין אפשרות לסרוק, יכול לפנות אלינו ונדאג לכך בהתאם.

בברכה מרובה יצחק גולדשטון

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת, יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובהיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310